

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΡΡΟΗΣ ΕΛΕΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΔΙΑ ΤΗΝ Ε' ΤΑΞΙΝ
ΤΩΝ ΕΞΑΤΑΞΙΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1962

17162

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

(ΕΚΔΟΣΗ)

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΡΡΟΗΣ ΕΛΕΟΠΟΤΑΟΥ

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΔΙΑ ΤΗΝ Ε' ΤΑΞΙΝ
ΤΩΝ ΕΞΑΤΑΞΙΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1962

ΜΕΤΕΦΟΡΟΤ ΚΑΙ ΚΑΛΑΪΡΟΝΕ ΕΛΕΠΟΤΑΤ

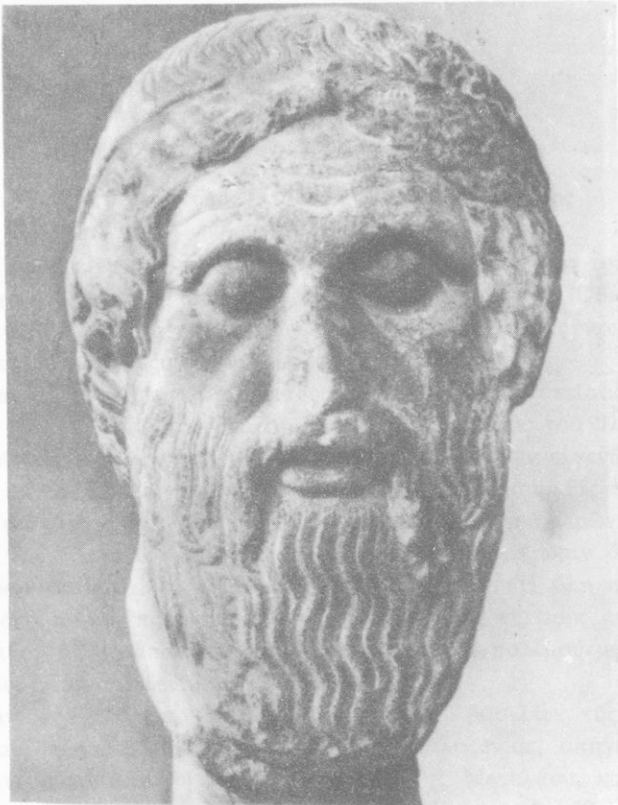
ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΔΙΑ ΤΗΝ Ε ΤΑΞΙΝ
ΙΝΔΙΑΝΤΙ ΙΝΔΙΑΤΑΞΙΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1992

Ο Μ Η Ρ Ο Σ

Μία εις αὐτὸν ὁμοῦ ἐστῆσαν οἱ Τρῶες, οἱ μὲν ἰσχυροὶ ἄνθρωποι, ὅσοι ἐκκρίναντο καὶ εἰς τὴν σήμερον, ἐν μὲν ἰσχυροὶ γὰρ

ΖΟΗ ΜΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Τὸ θέμα τῆς Ἰλιάδος καὶ ὁ Τρωϊκὸς μῦθος

Ἡ Ἰλιάς εἶναι τὸ παλαιότερον ἀπὸ τὰ δύο ποιήματα τοῦ Ὀμήρου, ἔχει δὲ ἐντελῶς διάφορον περιεχόμενον ἀπὸ τὴν Ὀδύσειαν. Ἀνήκει εἰς τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῶν ἐπῶν, τὰ ὁποῖα διηγοῦνται πολεμικὰ γεγονότα καὶ ἐξυμνοῦν ἥρωικὰς πράξεις.

Ἰδιαιτέρως τὸ θέμα τῆς Ἰλιάδος περιλαμβάνει ἓν ἐπεισόδιον, τὸ ὁποῖον συνέβη κατὰ τὸ δέκατον ἔτος τῆς πολιορκίας τοῦ Ἰλίου καὶ τὸ ὁποῖον ἐγένεν ἀφορμὴ νὰ ἀναδειχθῇ ἡ ἀρετὴ τῶν εὐγενῶν ἡρώων, οἱ ὁποῖοι ἔλαβον μέρος εἰς τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον. Εἰς τὴν διήγησιν τοῦ ἐπεισοδίου τούτου, διαρκείας πεντήκοντα ἡμερῶν, περιορίζεται τὸ Ὀμηρικὸν ποίημα καὶ μόνον κατὰ σύμπτωσιν ἀναφέρει τὰς ἀφορμὰς ἢ καὶ ἄλλα συμβάντα τοῦ πολέμου. Ἡ ὅλη σύνθεσις τοῦ ἔπους τούτου προϋποθέτει ὅτι εἶναι γνωστὸς εἰς τοὺς ἀκροατὰς ὁ Τρωϊκὸς μῦθος ἀπὸ τὴν πρώτην ἀφορμὴν τοῦ πολέμου μέχρι τοῦ σημείου, ὅπου ἀρχίζει ἡ ἐπικὴ διήγησις.

Κατὰ τὸν μῦθον τοῦτον ὁ Πάρις, υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Τροίας Πριάμου, παραβιάζων τὴν ἱερότητα τῆς φιλοξενίας, ἀπήγαγε τὴν Ἑλένην, γυναῖκα τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Μενελάου, καὶ συναπεκόμισε βασιλικούς θησαυρούς. Πρὸς ἐκδίκησιν τῆς ὕβρεως ταύτης ὠργανώθη ἐκστρατεία ἐναντίον τῆς Τροίας ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν τῆς Πελοποννήσου, τῆς Στερεᾶς καὶ τῶν νήσων. Τὴν γενικὴν ἀρχηγίαν εἶχεν ὁ βασιλεὺς τῶν Μυκηνῶν Ἀγαμέμνων, ἀδελφὸς τοῦ Μενελάου. Στόλος ὑπερχιλίων πλοίων συνεκεντρώθη εἰς τὸν λιμένα τῆς Αἰλίδος, κειμένης ἐπὶ τῆς Βοιωτικῆς ἀκτῆς, καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐπλευσαν ἐναντίον τῆς ἐχθρικῆς γῆς, τὴν ὁποίαν καὶ κατέκτησαν ὕστερα ἀπὸ ἀγῶνας δέκα ἐτῶν. Τοιοῦτος διεμορφώθη καὶ παρεδόθη ὁ Τρωϊκὸς μῦθος ἀπὸ τὴν ἐπικὴν ποίησιν.

Μέσα εἰς αὐτὸν ὅμως διέκριναν οἱ Ἕλληνες τῶν μεταγενεστέρων χρόνων, ὅπως διακρίνομεν καὶ ἡμεῖς σήμερον, ἓν μέγα ἱστορικὸν γε-

γονός· ὅτι περὶ τὸ 1200 π.Χ. ἔγινε μεγάλη καὶ ὠργανωμένη ἐξόρμησις τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐγκατεστημένων ἤδη Ἑλληνικῶν φύλων, τῶν Πρωτοελληνῶν, ὅπως λέγονται σήμερον, πρὸς κατάκτησιν ἐδαφῶν τῆς Μ. Ἀσίας. Ἡ ἐξόρμησις αὕτη ἔφερεν εἰς ἀντιπαράταξιν τὰ ἡνωμένα κράτη τῆς Ἑλλάδος πρὸς ἓνα συναπισμὸν Μικρασιατικῶν κρατῶν, τῶν ὁποίων ἰσχυρότερον καὶ πλουσιώτερον ἦτο ἡ Τροία.

2. Ἡ Τροία καὶ ὁ πολιτισμός της.

Ὅπως ἀπεδείχθη ἀπὸ ἱστορικὰ καὶ ἀρχαιολογικὰ τεκμήρια, ἡ ΒΔ ἀκτὴ τῆς Μ. Ἀσίας ἀπετέλει τὸ ἰσχυρὸν κράτος τῆς Τροίας (βλ. χάρτην ἀρ. 1.), τὸ ὁποῖον ἦτο ἐν ἀπὸ τὰ θαλασσινὰ κράτη, τὰ ἀκμάσαντα κατὰ τὴν 2αν π.Χ. χιλιετηρίδα εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Αἰγαίου. Τὸ κράτος τοῦτο εἶχεν ὑπὸ τὴν ἐπιρροήν του καὶ ἄλλους γειτονικοὺς λαούς, οἱ ὅποιοι ἐκυβερνῶντο ἀπὸ ἰδίους βασιλεῖς. Ὁ λαὸς τῶν Τρῶων δὲν ἦτο φυσικῶς διάφορος ἀπὸ τοὺς λαούς, οἵτινες ἀπετέλουν τὰ Αἰγαιακὰ κράτη τῆς Ἑλλάδος. Εἶχε πολιτισμὸν ἀνεπτυγμένον, ὅπως περίπου καὶ αἱ Μυκῆναι καὶ τὸ Ἄργος, τὰ αὐτὰ θρησκευτικὰ ἔθιμα καὶ ὁμοίαν λατρείαν. Ἐπὶ πλεον οἱ Τρῶες εἶχον τὸ αὐτὸ πνεῦμα ἡρωϊσμοῦ, τὸ ὁποῖον διακρίνει τοὺς ἀκμάσαντας Μεσογειακοὺς λαούς.

Διὰ τὸν Τρωικὸν πολιτισμὸν ἔχομεν ὡς ἀσφαλέστατα τεκμήρια τὰς ἀρχαιολογικὰς ἀνακαλύψεις, τὰς ὁποίας ἐπέτυχεν ὁ Ἑρ. Σχλημαν ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Γουλ. Δαῖρπφελδ. Κατὰ τὰς ἀνασκαφάς, αἵτινες διενηργήθησαν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ ἀρχαίου Ἰλίου, ἀπεκαλύφθη αὕτη ἡ πόλις τοῦ Πριάμου, ἣτις ἐκυριεύθη καὶ ἐπυρπολήθη ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν (βλ. εἰκ. ἀρ. 2). Εἰς αὐτὴν ἀνευρέθησαν λείψανα τοῦ τείχους (βλ. εἰκ. ἀρ. 3), οἰκῶν ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως, καθὼς καὶ διάφορα ἀντικείμενα Μυκηναϊκῆς τέχνης, ἣτις ἐπεκράτει καὶ εἰς τὴν Τροίαν, ὅπως καὶ εἰς τὰ ἄλλα Αἰγαιακὰ κράτη. Ἐξ ἄλλου ἡ ἐπικὴ διήγησις τοῦ Ὀμήρου φανερῶναι πόσον ἦτο προηγμένος ὁ βίος καὶ ποία ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ ἠθικὴ ἀκμὴ τοῦ Τρωικοῦ λαοῦ.

3. Ἡ ἐκστρατεία τῶν Ἀχαιῶν κατὰ τῆς Τροίας.

Ἡ ἐκστρατεία ἐναντίον τοῦ ἰσχυροῦ καὶ ἀκμαίου τούτου κράτους ὑπῆρξεν ἡ πρώτη, ἣτις ὠργανώθη καὶ ἐπραγματοποιήθη μὲ κοινὴν σύμπραξιν τῶν ἰσχυροτέρων Ἀχαικῶν κρατῶν. Ἡ σύμπραξις αὕτη

είναι ή άρχαιοτάτη ιστορική περίπτωση, κατά την όποιαν συνεργάζεται όλον τὸ έθνος με τὰς φυλετικές του άρετάς πρὸς κοινούς σκοπούς και κοινά ιδεώδη. Ὁ Θουκυδίδης λέγει ὅτι «πρὸ τῶν Τρωικῶν οὐδέν φαίνεται πρότερον κοινῇ ἐργασαμένη ή Ἑλλάς» (Α. 3).

Ἡ ἐκστρατεία αὕτη ἐγινε πρὸς κατάκτησιν τῶν πλουσίων ἐδαφῶν τῆς ΒΔ Μικρασιατικῆς παραλίας και πρὸς ἀποικισμόν. Ἐφησεν ἀνάμνησιν μεγάλου γεγονότος εἰς ὅλον τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον και κατ' ἐξοχήν εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἐγκατεστάθησαν κατόπιν ὡς ἀποικοὶ εἰς τὰς χώρας, ὅπου διεδραματίσθησαν τὰ γεγονότα αὐτά. Ἡ ἐπική ποιήσις, ή ὁποία, καθὼς εἶναι γνωστόν, ἀνεπτύχθη εἰς τὰς πλουσίας και εὐκραεῖς χώρας τῆς Μικρασιατικῆς παραλίας, εὗρεν ἀνεξάντλητον ποιητικὸν θέμα εἰς τοὺς θρύλους και τὰς παραδόσεις περὶ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Φυσικά με ποιητικὸν τρόπον παρέστησεν ὡς ὑπεράνθρωπα ἔργα τὰ γεγονότα τοῦ πολέμου και ἐξιδανίκευσε τοὺς ἥρωας, οἱ ὅποιοι ἔλαβον μέρος εἰς αὐτόν. Ἀπὸ τοὺς ἥρωικούς θρύλους και ἀπὸ τὰς παραδόσεις παλαιότερων ἐπῶν ἐνεπνεύσθη ὁ μέγας ποιητὴς τῆς Ἰωνίας τὸ θαυμάσιον ἔπος του, τὸ ὅποιον διαιωνίζει εἰς τὴν μνήμην τῆς ἀνθρωπότητος τὸν Τρωικὸν πόλεμον και τοὺς ἥρωάς του.

4. Οἱ ἥρωες.

Κατὰ τὴν Ὀμηρικὴν διήγησιν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν διαφόρων Ἑλληνικῶν χωρῶν, ὅσοι συμμετέσχον εἰς τὴν Τρωικὴν ἐκστρατείαν, ἀνεγνώριζον ὡς ἀνώτατον ἀρχηγὸν τὸν βασιλέα τῶν Μυκηνῶν **Ἀγαμέμνονα**, ὅστις λέγεται «βασιλεύτατος πάντων» και ἐξυμνεῖται ὡς ἐξοχον πρότυπον πολιτικῆς και πολεμικῆς ἀρετῆς. Τὸ ἡγεμονικὸν μεγαλεῖον και ἡ ἐπιβολή τοῦ ἀνδρὸς τούτου διαφαίνεται εἰς ὅλην τὴν διήγησιν τῆς Ἰλιάδος. Συναρχηγὸς και σχεδὸν ὁμότιμος πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα παρίσταται και ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ **Μενέλαος**, ἀριστεύων πολλάκις εἰς τὰς μάχας, ἀλλ' ἀσκῶν μικροτέραν ἐπιρροὴν και πρωτοβουλίαν εἰς τὸ στράτευμα.

Κατὰ τὰ μακρὰ ἔτη τοῦ πολέμου διεκρίθησαν και ἄλλοι ἡγεμόνες κατὰ τοὺς κοινούς πολεμικοὺς ἀγῶνας εἰς ἰδιαιτέραν ἀρετὴν ἕκαστος. Τοιοῦτοτρόπως ὁ ποιητὴς λαμβάνει ἀφορμὴν νὰ παραστήσῃ διαφόρους τύπους ἠθικοὺς και νὰ ἐξάρῃ ἐκάστην ἀρετὴν ἐνσαρκωμένην εἰς

ἐν πρόσωπον. Τοιοῦτοι τύποι διαπρέπουν εἰς τὸ ποίημα τῆς Ἰλιάδος πολλοί, ἐκ τῶν ὁποίων περισσότερον ὑποδειγματικοὶ εἶναι : ὁ γέρων **Νέστωρ** βασιλεὺς τῆς Πύλου, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν πείραν τῆς γεροντικῆς ἡλικίας του καὶ μὲ τὴν θαυμασίαν πειθῶ τῶν λόγων του διέπρεπεν εἰς τὰς βουλὰς, καὶ εἰς τὰς δυσκόλους περιστάσεις ἔδιδε τὴν καλυτέραν καὶ φρονιμωτέραν λύσιν. Εἰς προκεχωρημένην ἡλικίαν ἐπίσης παρίσταται ὁ βασιλεὺς τῆς Κρήτης **Ἰδομενεύς**, λαμβάνων μέρος εἰς τὰς μάχας καὶ ἐκτελῶν μὲ ἐνθουσιασμόν νεανικὸν ὅ,τι θὰ συνετέλει εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἀγῶνος. Τολμηρὸς καὶ πολυμήχανος πάντοτε ὁ **Ὀδυσσεὺς** χρησιμοποιεῖ τὴν γονιμότητα καὶ τὴν ὀξυδέρκειαν τοῦ νοῦ του διὰ τὸ κοινὸν καλόν, ἐπεμβαίνων εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ λαοῦ, λαμβάνων μέρος εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης. Ἐπίσης εὐφυῆς καὶ πολιτικὸς παρουσιάζεται ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἀργεῶν **Διομήδης**, ἀλλ' ὁ ἥρωας αὐτὸς διαπρέπει κυρίως εἰς πολεμικὴν ἀνδρείαν, ὡς ἐπίσης ὁ βασιλεὺς τῆς Σαλαμῖνος **Αἴας ὁ Τελαμώνιος** καὶ ὁ συνώνυμός του ἥρωας **Αἴας ὁ Ὀϊλέως** ἀπὸ τὴν Λοκρίδα. Μαζὶ με τοὺς πρῶτους αὐτοὺς ἥρωας ἀναφέρονται πολλάκις καὶ ἐξυμνοῦνται οἱ πιστοὶ τῶν φίλοι ἢ συναρχηγοί, ὡς ὁ **Μηριόνης** μὲ τὸν Ἰδομενέα, ὁ **Σθένελος** μὲ τὸν Διομήδη κ. ἄ.

Ἡ πλοκὴ τῶν γεγονότων καὶ ἡ διαδοχὴ τῶν ἐπεισοδίων φέρει συχνὰ τὴν διήγησιν εἰς τὴν περιγραφὴν καὶ τὴν ἐξύμνησιν τῶν ἀντιπάλων. Οἱ Τρῶες ἀμύνονται τοῦ πατρίου ἐδάφους μὲ γενικὸν ἀρχηγὸν τὸν Πριαμίδην **Ἔκτορα**, ὁ ὁποῖος ἐνσαρκώνει τὸν ἰδανικώτερον τύπον τοῦ ἥρωος καὶ ὑποτάσσει τὸν ἑαυτὸν του εἰς τὸ καθῆκον καὶ εἰς τὸ συναίσθημα τῆς τιμῆς. Εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης ἐμφανίζονται καὶ ἄλλοι εὐγενεῖς Τρῶες, ὡς ὁ μαντικὸς **Ἐλενος**, ἀδελφὸς τοῦ Ἔκτορος, ὁ **Πολυδάμας**, ὁ **Σαρπηδών**, ὁ **Αἰνείας**. Καὶ αὐτὸς, ὅστις ὑπῆρξεν ἡ ἀφορμὴ τοῦ κακοῦ, ὁ **Πάρις** (Ἀλέξανδρος), ἐπιδεικνύει εἰς ὀρισμένας στιγμὰς ἥρωισμόν καὶ φιλοτιμίαν.

Ὁ κατ' ἐξοχὴν ὅμως ἥρωας ὀλοκλήρου τοῦ ἔπους τῆς Ἰλιάδος εἶναι ὁ ἡμίθεος **Ἀχιλλεύς**, ὁ ὁποῖος ἦλθεν ἀπὸ τὴν Φθίαν μὲ τὸν φίλον του **Πάτροκλον** καὶ ἦτο μὲν ἀρχηγὸς ἐνὸς μικροῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ τῆς Θεσσαλίας, ἀλλὰ διείπε μὲ τὰς χεῖράς του τὸ περισσότερον μέρος τοῦ πολέμου. Τιμᾶται ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἀχαιοὺς ὡς ὁ ἥρωας τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς πολεμικῆς τέχνης, καὶ εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ δήμου διαπρέπει θαυμαστὸς εἰς τὸ κάλλος τῆς μορφῆς καὶ εἰς τὴν

δύναμιν τῶν λόγων. Ἐνῷ ὁ Ἀγαμέμνων μέ τὴν πολιτικὴν ἰσχὺν τοῦ ἡγεμονεύει ὡς ποιμήν λαῶν, ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων τῆς Φθίας λατρεῖται ὡς εἰδῶλον ἀγεράχου ἥρωισμοῦ.

Τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀχιλλέως κυριαρχεῖ εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς Ἰλιάδος ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους. Ὅλοι τὸν θαυμάζουν κατὰ τὴν ὥραν τῆς μάχης, ὅλοι τὸν ποθοῦν, ὅταν λείπῃ ἀπ' αὐτήν. Ἡ αὐτοπεποίθησις καὶ ἡ εὐγενικὴ ὑπερηφάνεια τοῦ ἥρωος αὐτοῦ ἀποτελοῦν τὸ ἠθικὸν κέντρον, πέριξ τοῦ ὁποίου πλέκεται μέ θαυμαστὴν ποιητικὴν ἁρμονίαν τὸ ἦθος καὶ ἡ δρᾶσις τῶν ἄλλων προσώπων.

5. Ἡ ποιητικὴ ἀξία τῆς Ἰλιάδος.

Ἡ πλοκὴ εἰς τὸ ἔπος τῆς Ἰλιάδος πραγματοποιεῖται ὄχι μόνον μέ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτὴν ἐνότητα τῆς ἥρωικῆς μορφῆς τοῦ Ἀχιλλέως, ἀλλὰ καὶ μέ τὴν ἐξωτερικὴν ἀλληλουχίαν τῶν γεγονότων. Γίνονται μὲν συχνὰ εἰς τὴν Ἰλιάδα μακραὶ παρεκβάσεις καὶ παρεμβάλλονται σκηναί, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι τόσον στενὰ συνδεδεμένα μετὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ποιήματος· ἐν τούτοις δὲν χάνει κανεὶς ποτὲ τὴν αἴσθησιν ὅτι ἡ διήγησις προχωρεῖ πρὸς τὴν δέσιν καὶ τὴν λύσιν τῶν διαδραματιζομένων. Δὲν παύει νὰ ἀναγνωρίζῃ τις ὅτι ὁ συνθέσας τὸ ποίημα εἶναι σοφός, χωρὶς νὰ θέλῃ νὰ ἐπιδεικνύῃ σοφίαν, πάντοτε καλλιτέχνης, χωρὶς νὰ ἀναζητῇ μέ ἐπιτήδευσιν νὰ προκαλέσῃ τὸν θαυμασμόν τῶν ἄλλων. Μὲ ὅλην τὴν φυσικότητα καὶ τὴν ἀφέλειαν περιγράφει τὴν πραγματικότητα τῆς ζωῆς, σκιαγραφεῖ μέσα εἰς αὐτὴν τοὺς ἰδανικοὺς τύπους καὶ ὑποδεικνύει εἰς τὸν ἄνθρωπον τοὺς μεγάλους σκοποὺς τῆς ὑπάρξεώς του.

Αὐτὸ τὸ κατορθώνει ὄχι μόνον μέ τὴν τέχνην τῆς διηγήσεως, ἀλλὰ καὶ μέ τὴν ἀφαστον δύναμιν τῶν λέξεων. Ὁ καθένας ἀπὸ τοὺς ἥρωας ἐμφανίζεται σταθερὰ εἰς τὴν φαντασίαν μας μέ ὀρισμένα ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα φανερώνουν τὴν κυριωτέραν ἀρετὴν ἢ τὴν κατ' ἐξοχὴν ιδιότητά του. Οἱ λόγοι ἐξ ἄλλου, τοὺς ὁποίους λέγουν αὐτοὶ εἰς δημοσίας συνεδριάσεις ἢ εἰς ἰδιωτικὰς συζητήσεις, συμπληρῶνουν τὴν μορφήν καὶ ἐμφανίζουν ἐντονώτερον τὸν χαρακτῆρα ἐκάστου. Αἱ εἰκόνες τῶν πραγμάτων καὶ αἱ περιγραφαὶ τῶν γεγονότων ἐπιτυγχάνονται μέ δυνατὰς καὶ ἀπλὰς λέξεις τόσον ἀκριβεῖς καὶ παραστατικά, ὥστε νὰ ἀφήνουν ἀλησμόνητον ἐντύπωσιν.

Εἰς τὰς σκηνὰς καὶ εἰς τὰς συνομιλίας, αἱ ὁποῖαι περιλαμβάνονται εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἰλιάδος, παριστάνεται κάθε εὐγενικὴ ἐκδήλωσις τῆς ζωῆς, εἰς τὴν ὁποίαν φθάνει ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν ἰδικήν του θέλησιν καὶ προσπάθειαν. Ὁ ποιητὴς μὲ τὴν καθαρὰν του ἀντίληψιν κατανοεῖ βαθύτατα καὶ ἐρμηνεύει θαυμάσια μὲ τὸν μαγικὸν τοῦ λόγον ποῖοι πόθοι καὶ ποῖα ἔργα ἐξυψώνουν τὸν ἄνθρωπον. Καὶ ὅταν ἕνας ποιητὴς γνωρίζῃ τὸ νόημα τῆς ζωῆς, γίνεται ὁ καλύτερος ἐρμηνευτὴς τῶν ἀξιών τῆς καὶ ὁ πειστικώτερος διδάσκαλός μας, διὰ νὰ κερδήσωμεν αὐτὰς τὰς ἀξίας.

6. Ἡ Ἰλιάς διὰ τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον.

Διὰ τοῦτο δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν ἱστορίαν ἄλλου λαοῦ ποίημα, τὸ ὁποῖον νὰ ἐπέδρασεν ἐπ' αὐτοῦ τόσον, ὅσον ἐπέδρασεν ἡ Ἰλιάς εἰς τὴν ἱστορικὴν καὶ εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν τῶν Ἑλλήνων. Ἡ Ἑλληνικὴ ἀρετὴ, ὅπως ἐξεδηλώθη εἰς διαφόρους ἱστορικὰς ἐποχάς, ἐξεπήγασεν ἀπὸ τοὺς στίχους τῆς Ἰλιάδος. Ἡ παντοῖα Ἑλληνικὴ ἀρετὴ. Ἀπὸ τὴν περιγραφὴν τῶν ἡρώων τῆς Ἰλιάδος ἐνεπνέοντο οἱ Ἕλληνες τῶν ἱστορικῶν χρόνων τὸ πολεμικὸν μένος καὶ ἐπείθοντο ὅτι ἀξίζει κανεὶς νὰ θυσιάζεται δι' ἕνα μεγάλον σκοπόν. Ἡ πίστις ὅτι ὑπάρχουν ἠθικαὶ ἀξίαι αἰωνίως σταθεραὶ ἐτροφοδοτήθη μὲ ὅσα συνέβησαν ἢ ἐλέχθησαν εἰς τὴν Ἰλιάδα. Καὶ ὁ Σωκράτης ἀκόμη, ὅταν ἐδήλωσεν ὅτι προτιμᾷ τὸν θάνατον ἀπὸ τὸν ἀφιλοσόφητον βίον, ὑπενθύμισεν εἰς τοὺς δικαστάς του (Ἀπολογία κεφ. 16) ὅτι εἰς τοῦτο μιμεῖται τὸν Ἀχιλλέα, ὅστις ἐπροτίμησε νὰ ἀποθάνῃ παρὰ νὰ ἀθετήσῃ φιλικὸν χρέος (Ἰλιάδος Σ 98).

Ἐκτὸς τούτου, ὡς εἶναι ἤδη γνωστόν, ὁ Ὅμηρος ὑπῆρξεν ὁ κατ' ἐξοχὴν καλλιτεχνικὸς παιδαγωγὸς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ἡ ἱστοροποιημένη καλαισθησία καὶ ἡ θαυμαστὴ παρατηρητικότης, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τὴν Ἑλληνικὴν τέχνην, ἦσαν διδάγματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐμύησε τὴν Ἑλληνικὴν διάνοιαν ἡ τέχνη τοῦ Ὀμήρου. Ἡ γλυπτική, ἡ ζωγραφικὴ καὶ ἡ ἀγγειογραφία τῶν ἱστορικῶν χρόνων συχνὰ ἐξέλεγε θέματα ἀπὸ τὰς τελείας περιγραφὰς τοῦ Ὀμήρου (βλ. εἰκόνας ὑπ' ἀριθ. 9 - 11) καὶ τὰ ἐξετέλει μὲ τὴν ἀπαράμιλλον τεχνικὴν, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει καὶ τὴν Ὀμηρικὴν ποίησιν.

Ἰδιαίτερος ἐνεπνέοντο καὶ ἐδιδάσκοντο ἀπὸ τὰ ὁμηρικὰ ποιήματα, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὴν Ἰλιάδα, οἱ μεταγενέστεροι ποιηταὶ καὶ ἰδίως οἱ τραγικοί. Ἐντονα βλέπομεν τὰ ἴχνη τῆς ἐπιδράσεως ταύτης εἰς τὰς ἀρχαίας τραγωδίας, πολλαὶ ἀπὸ τὰς ὁποίας ἔχουν ὑπόθεσιν ἐκ τοῦ Τρωικοῦ μύθου. Ἐξ ἄλλου τὸν πλοῦτον τῶν λέξεων καὶ τοὺς ποιητικοὺς τρόπους τοῦ Ὀμήρου μετεχειρίσθησαν καὶ οἱ τραγικοὶ ποιηταί, διὰ νὰ ἐκφράσουν ἀπὸ σκηνῆς τὰς σκέψεις καὶ τὴν φιλοσοφίαν τῶν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Αἰσχύλος ἔλεγε διὰ τὰς τραγωδίας αὐτοῦ, ὅτι εἶναι ψυχία ἀπὸ τὰ μεγάλα δεῖπνα τοῦ Ὀμήρου, ὁ δὲ Σοφοκλῆς, ἐπειδὴ ἐμιμήθη εἰς πολλὰ τὸν Ὀμηρον, ἀπεκλήθη φιλόμηνρος.

Καὶ ὕστερα ἀπὸ τόσους αἰῶνας, ἀφοῦ τόσον μετεβλήθη τὸ περιεχόμενον καὶ ὁ τρόπος τοῦ βίου, τὰ Ὀμηρικὰ ποιήματα ἔχουν πάντοτε νὰ προσφέρουν εἰς τὰς Ἑλληνικὰς γενεὰς τὴν ἀπλὴν καὶ μεγάλην σοφίαν τῆς ζωῆς μὲ τὴν ὠραιότεραν ἑκφρασιν καὶ ἀποτελοῦν τὸ ἄφθαστον, τὸ τέλειον ὑπόδειγμα ποιητικοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον εἶναι συγχρόνως πολῦτιμος ἐθνικὸς θησαυρός. Ὅπως καὶ εἰς τὴν Ὀδύσσειαν, ἐπίσης καὶ εἰς τὴν Ἰλιάδα ἀναγνωρίζομεν τὸν πλάστην τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς, τὸν ποιητὴν τῆς Ἑλλάδος.

ΙΛΙΑΣ

ΜΕΡΟΣ Α'

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Ἀσκήσεις καὶ Ἀγορεύσεις πρὸς τὸν ἱερέα Χρυσῆν.
Λοιπὸς τίς τὸ περιεχόμενον τῶν Ἀχαιοῦν.

Τίς τ' ἔσθ' ὅρα σφαιρὸν θεῶν ἐπὶ νῆας μάχεσθαι;
Ἀχαιοὺς καὶ Διὸς υἱὸς· ὃ γὰρ βασιλεὺς γυλαῶν
νόστον ἐκείνῳ στρατὸν ὄρεσι κακῆν, ἔλκεοντο δὲ λαοί,
ὅσσοι καὶ τὸν Χρυσῆν ἠτιμᾶσεν ἡγήτορα.
'Ατρεΐδης' ὃ γὰρ ἔλαθε θεὸς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
λυσόμενος τε θυγάτρα φέρων τ' ἀπαρτίζ' ἔκοντα
στόμματα· ἔχων ἐν χερσὶν ἀσπράλλον Ἀπόλλωνος
χρυσῶν ἐκείνῳ σπῆπτρον, καὶ λίσσεται πάντας Ἀχαιοὺς.
'Ατρεΐδης δὲ μάλιστα Διὶ, κασιγέρτῃ λαῶν.

ΜΕΡΟΣ Α

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Ι Λ Ι Α Σ

A

Μῆνιν ἄειδε, θεά, Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
 οὐλομένην, ἣ μυρί' Ἀχαιοῖς ἄλγε' ἔθηκε,
 πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς Ἄϊδι προΐαψεν
 ἡρώων, αὐτοὺς δὲ ἐλώρια τεῦχε κύνεσσιν
 οἰωνοῖσί τε πᾶσι, Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή,
 ἐξ οὗ δὴ τὰ πρῶτα διαστήτην ἐρίσαντε
 Ἀτρεΐδης τε ἄναξ ἀνδρῶν καὶ δῖος Ἀχιλεὺς.

Ἀσέβεια τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸς τὸν ἱερέα Χρῦσην.
 Λοιμὸς εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.

Τίς τ' ἄρ σφωε θεῶν ἑριδι ξυνέηκε μάχεσθαι;
 Λητοῦς καὶ Διὸς υἱός· ὁ γὰρ βασιλῆϊ χολωθεὶς
 νοῦσον ἀνὰ στρατὸν ὥρσε κακὴν, ὀλέκοντο δὲ λαοί,
 οὖνεκα τὸν Χρῦσην ἠτίμασεν ἀρητῆρα
 Ἀτρεΐδης· ὁ γὰρ ἦλθε θαῶς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
 λυσόμενός τε θύγατρα φέρων τ' ἀπερείσι' ἄποινα,
 στέμματα' ἔχων ἐν χερσὶν ἐκηβόλου Ἀπόλλωνος
 χρυσέῳ ἀνὰ σκήπτρῳ, καὶ λίσσετο πάντας Ἀχαιοὺς,
 Ἀτρεΐδα δὲ μάλιστα δύνω, κοσμήτορε λαῶν.

« Ἀτρεΐδαι τε καὶ ἄλλοι εὐκνήμιδες Ἀχαιοί,
 ὑμῖν μὲν θεοὶ δοῖεν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
 ἐκπέρσαι Πριάμοιο πόλιν, εὐ δ' οἴκαδ' ἰκέσθαι·
 παῖδα δ' ἐμοὶ λύσαιτε φίλην, τὰ δ' ἄποινα δέχεσθαι,
 ἄζόμενοι Διὸς υἱὸν ἐκηβόλον Ἀπόλλωνα ».

20

Ἐνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἐπευφήμησαν Ἀχαιοὶ
 αἰδεῖσθαι θ' ἱερῆα καὶ ἀγλαὰ δέχθαι ἄποινα·
 ἄλλ' οὐκ Ἀτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονι ἦνδανε θυμῷ,
 ἀλλὰ κακῶς ἀφίει, κρατερὸν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλεν·
 « μή σε, γέρον, κοίλῃσιν ἐγὼ παρὰ νηυσὶ κιχείω
 ἢ νῦν δηθύνοντ' ἢ ὕστερον αὖτις ἰόντα,
 μή νύ τοι οὐ χραίσμη σκῆπτρον καὶ στέμμα θεοῖο.
 τὴν δ' ἐγὼ οὐ λύσω· πρὶν μιν καὶ γῆρας ἔπεισιν
 ἡμετέρῳ ἐνὶ οἴκῳ ἐν Ἀργεῖ, τηλόθι πάτρης,
 ἱστὸν ἐποικομένην καὶ ἐμὸν λέχος ἀντιώσων·
 ἄλλ' ἴθι, μή μ' ἐρέθιζε, σαώτερος ὥς κε νέηαι ».

25

30

Ὡς ἔφατ', ἔδεισεν δ' ὁ γέρον καὶ ἐπείθετο μῦθῳ·
 βῆ δ' ἀκέων παρὰ θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης·
 πολλὰ δ' ἔπειτ' ἀπάνευθε κιὼν ἤρᾳθ' ὁ γεραῖος
 Ἀπόλλωνι ἄνακτι, τὸν ἡὔκομος τέκε Λητώ·
 « κλυθὶ μευ, ἀργυρότοξ', ὃς Χρύσῃν ἀμφιβέβηκας
 Κίλλαν τε Ζαθέην Τενέδοιό τε Ἴφι ἀνάσσεις,
 Σμινθεῦ, εἴ ποτέ τοι χαρίεντ' ἐπὶ νηὸν ἔρεψα,
 ἢ εἰ δὴ ποτέ τοι κατὰ πῖονα μηρί' ἔκηα
 ταύρων ἢ δ' αἰγῶν, τόδε μοι κρήνην ἐέλδωρ·
 τίσειαν Δαναοὶ ἐμὰ δάκρυα σοῖσι βέλεσσιν ».

35

40

Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος, τοῦ δ' ἔκλυε Φοῖβος Ἀπόλλων,
 βῆ δὲ κατ' Οὐλύμποιο καρήνων χωόμενος κῆρ,
 τόξ' ὥμοισιν ἔχων ἀμφηρεφέα τε φαρέτρην.
 ἔκλαγξαν δ' ἄρ' οἵστοι ἐπ' ὤμων χωομένοιο,
 αὐτοῦ κινήθέντος· ὁ δ' ἦε νυκτὶ ἐοικώς.

45

ἔζετ' ἔπειτ' ἀπάνευθε νεῶν, μετὰ δ' ἰὸν ἔηκε·
 δεινὴ δὲ κλαγγὴ γένετ' ἀργυρέοιο βιοῖτο.
 οὐρῆας μὲν πρῶτον ἐπάρχετο καὶ κύνας ἀργούς,
 αὐτὰρ ἔπειτ' αὐτοῖσι βέλος ἔχεπευκὲς ἐφίεις
 βάλλ', αἰεὶ δὲ πυραὶ νεκύων καίοντο θαμειαί.

Ἄγορὰ λαοῦ. Μαντεία Κάλχαντος.

Ἐννῆμαρ μὲν ἀνὰ στρατὸν ὥχετο κῆλα θεοῖο,
 τῇ δεκάτῃ δ' ἀγορήνδε καλέσσατο λαὸν Ἀχιλλεύς·
 τῷ γὰρ ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη·
 κήδετο γὰρ Δαναῶν, ὅτι ῥα θνήσκοντας ὄρατο.
 οἱ δ' ἐπεὶ οὖν ἤγερθεν ὀμηγερέες τ' ἐγένοντο,
 τοῖσι δ' ἀνιστάμενος μετέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
 «Ἄτρεΐδῃ, νῦν ἄμμε παλιμπλαγχθέντας ὅτω
 ἄψ ἀπονοστήσειν, εἴ κεν θάνατόν γε φύγοιμεν,
 εἰ δὴ ὁμοῦ πόλεμός τε δαμᾷ καὶ λοιμὸς Ἀχαιούς.
 Ἄλλ' ἄγε δὴ τινα μάντιν ἐρείομεν ἢ ἱερῆα,
 ἣ καὶ ὄνειροπόλον, καὶ γὰρ τ' ὄναρ ἐκ Διὸς ἐστίν,
 ὅς κ' εἴποι ὅ τι τόσσον ἐχώσατο Φοῖβος Ἀπόλλων,
 εἴτ' ἄρ' ὅ γ' εὐχολῆς ἐπιμέμφεται εἴθ' ἑκατόμβης,
 αἶ κέν πως ἀρνῶν κνίσσης αἰγῶν τε τελείων
 βούλεται ἀντιάσας ἡμῖν ἀπὸ λοιγὸν ἀμῦναι.»
 Ἦ τοι ὅ γ' ὥς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔζετο· τοῖσι δ' ἀνέστη
 Κάλχας Θεστορίδης, οἰωνοπόλων ὄχ' ἄριστος,
 ὃς ἤδη τά τ' ἐόντα τά τ' ἐσσόμενα πρό τ' ἐόντα,
 καὶ νήεσσ' ἠγήσατ' Ἀχαιῶν Ἴλιον εἴσω
 ἦν διὰ μαντοσύνην, τήν οἱ πόρε Φοῖβος Ἀπόλλων·
 ὃ σφιν εὖ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
 «ὦ Ἀχιλλεῦ, κέλεαί με, δίφιλε, μυθήσασθαι
 μῆνιν Ἀπόλλωνος ἑκατηβελέταο ἄνακτος·

τοιγὰρ ἐγὼν ἐρέω· σὺ δὲ σύνθεο καὶ μοι ὁμοσοῖν
 ἧ μὲν μοι πρόφρων ἔπessin καὶ χερσὶν ἀρήξειν·
 ἧ γὰρ ὅτομαι ἄνδρα χολωσέμεν, ὃς μέγα πάντων
 Ἀργείων κρατέει καὶ οἱ πείθονται Ἀχαιοί.
 κρείσσων γὰρ βασιλεύς, ὅτε χώσεται ἀνδρὶ χέρη.
 εἴ περ γὰρ τε χόλον γε καὶ αὐτῆμαρ καταπέψῃ,
 ἀλλὰ τε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον, ὅφρα τελέσῃ,
 ἐν στήθεσσιν ἐοῖσι· σὺ δὲ φράσαι εἴ με σαώσεις ».

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
 «θαρσῆσας μάλα εἶπε θεοπρόπιον ὃ τι οἴσθα·
 οὐ μὰ γὰρ Ἀπόλλωνα διίφιλον, ᾧ τε σύ, Κάλχαν,
 εὐχόμενος Δαναοῖσι θεοπροπίας ἀναφαίνεις,
 οὐ τις ἐμεῦ ζῶντος καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο
 σοὶ κοίλῃς παρὰ νηυσὶ βαρείας χεῖρας ἐποίσει
 συμπάντων Δαναῶν, οὐδ' ἦν Ἀγαμέμνονα εἵπῃς,
 ὃς νῦν πολλὸν ἄριστος Ἀχαιῶν εὐχεται εἶναι ».

Καὶ τότε δὴ θάρσησε καὶ ἠΰδα μάντις ἀμύμων·
 «οὔτ' ἄρ' ὃ γ' εὐχολῆς ἐπιμέμφεται οὔθ' ἐκατόμβης,
 ἀλλ' ἔνεκ' ἀρητῆρος, ὃν ἠτίμησ' Ἀγαμέμνων
 οὐδ' ἀπέλυσε θυγάτρα καὶ οὐκ ἀπεδέξατ' ἄποινα,
 τοῦνεκ' ἄρ' ἄλγε' ἔδωκεν ἐκηβόλος ἡδ' ἔτι δώσει·
 οὐδ' ὃ γε πρὶν Δαναοῖσιν ἀεικέα λοιγὸν ἀπώσσει,
 πρὶν γ' ἀπὸ πατρὶ φίλῳ δόμεναι ἐλικώπιδα κούρη
 ἀπριάτην ἀνάποινον, ἄγειν θ' ἱερὴν ἐκατόμβην
 ἐς Χρύσην· τότε κέν μιν ἱλασσάμενοι πεπίθοιμεν ».

Ἦ τοι ὃ γ' ὥς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔζετο· τοῖσι δ' ἀνέστη
 ἥρως Ἀτρεΐδης εὐρὺ κρείων Ἀγαμέμνων
 ἀχνύμενος· μένεος δὲ μέγα φρένες ἀμφιμέλαιναι
 πύμπλαντ', ὅσσε δὲ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι ἐτίκην.
 Κάλχαντα πρῶτιστα κάκ' ὀσσομένοιο προσέειπε·
 «μάντι κακῶν, οὐ πῶ ποτέ μοι τὸ κρήγυον εἶπας.

αἰεί τοι τὰ κάκ' ἐστὶ φίλα φρεσὶ μαντεύεσθαι,
 ἐσθλὸν δ' οὔτε τί πω εἶπας ἔπος οὔτ' ἐτέλεσσας.
 καὶ νῦν ἐν Δαναοῖσι θεοπροπέων ἀγορεύεις
 ὥς δὴ τοῦδ' ἔνεκά σφιν ἐκηβόλος ἄλγεα τεύχει, 110
 οὔνεκ' ἐγὼ κούρης Χρυσηίδος ἀγλά' ἄποινα
 οὐκ ἔθελον δέξασθαι, ἐπεὶ πολὺ βούλομαι αὐτὴν
 οἴκοι ἔχειν· καὶ γάρ ῥα Κλυταιμῆστρης προβέβουλα
 κουριδίης ἀλόχου, ἐπεὶ οὐ ἐθέν ἐστι χερεῖων,
 οὐ δέμας οὐδὲ φνὴν, οὔτ' ἄρ φρένας οὔτε τι ἔργα. 115
 ἀλλὰ καὶ ὥς ἐθέλω δόμεναι πάλιν, εἰ τό γ' ἄμεινον·
 βούλομ' ἐγὼ λαὸν σόον ἔμμεναι ἢ ἀπολέσθαι.
 αὐτὰρ ἐμοὶ γέρας αὐτίχ' ἐτοιμάσατ', ὄφρα μὴ οἶος
 Ἀργείων ἀγέραστος ἔω, ἐπεὶ οὐδὲ ἔοικε·
 λείσσετε γὰρ τό γε πάντες, ὃ μοι γέρας ἔρχεται ἄλλη ». 120
 Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·
 « Ἀτρεΐδῃ κύδιστε, φιλοκτεανώτατε πάντων,
 πῶς γάρ τοι δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί;
 οὐδέ τί που ἴδμεν ξυνήϊα κείμενα πολλά,
 ἀλλὰ τὰ μὲν πολίων ἐξεπράθομεν, τὰ δέδασται, 125
 λαοὺς δ' οὐκ ἐπέοικε παλὶλλογα ταῦτ' ἐπαγείρειν.
 ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν τήνδε θεῶ πρόες· αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
 τριπλῇ τετραπλῇ τ' ἀποτίσομεν, αἳ κέ ποθι Ζεὺς
 δῶσι πόλιν Τροίην εὐτείχεον ἐξαλαπάξαι ».
 Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων· 130
 « μὴ δὴ οὕτως, ἀγαθὸς περ ἐὼν, θεοεἰκελ' Ἀχιλλεῦ,
 κλέπτε νόω, ἐπεὶ οὐ παρελεύσεαι οὐδέ με πείσεις.
 ἢ ἐθέλεις, ὄφρ' αὐτὸς ἔχῃς γέρας, αὐτὰρ ἐμ' αὐτως
 ῥῆσθαι δευόμενον, κέλεαι δέ με τήνδ' ἀποδοῦναι;
 ἀλλ' εἰ μὲν δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί, 135
 ἄρσαντες κατὰ θυμόν, ὅπως ἀντάξιον ἔσται·
 εἰ δέ κε μὴ δώωσιν, ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἔλωμαι

ἦ τεδὸν ἦ Αἴαντος ἰὼν γέρας, ἦ Ὀδυσῆος
 ἄξω ἐλὼν· ὁ δέ κεν κεχολώσεται, ὅν κεν ἴκωμαι.
 ἀλλ' ἦ τοι μὲν ταῦτα μεταφρασόμεσθα καὶ αὖτις, 140
 νῦν δ' ἄγε νῆα μέλαιναν ἐρύσσομεν εἰς ἄλα δῖαν,
 ἐν δ' ἐρέτας ἐπιτηδὲς ἀγείρομεν, ἐς δ' ἐκατόμβην
 θείομεν, ἂν δ' αὐτὴν Χρυσηίδα καλλιπάρηον
 βήσομεν· εἰς δέ τις ἀρχὸς ἀνὴρ βουληφόρος ἔστω,
 ἦ Αἴας ἦ Ἰδομενεὺς ἦ δῖος Ὀδυσσεύς 145
 ἥε σύ, Πηλεΐδῃ, πάντων ἐκπαγλότατ' ἀνδρῶν,
 ὄφρ' ἡμῖν ἐκάεργον ἰλάσσαι ἱερὰ ῥέξας ». 147

Ἔρις Ἀγαμέμνονος καὶ Ἀχιλλέως.

Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς· 148
 «ὦ μοι, ἀναιδείῃν ἐπιειμένε, κερδαλεόφρον,
 πῶς τίς τοι πρόφρων ἔπεσιν πείθεται Ἀχαιῶν 150
 ἢ ὁδὸν ἐλθέμεναι ἢ ἀνδράσιν ἱφι μάχεσθαι;
 οὐ γὰρ ἐγὼ Τρώων ἔνεκ' ἤλυθον αἰχμητῶν
 δεῦρο μαχησόμενος, ἐπεὶ οὐ τί μοι αἵτιοί εἰσιν·
 οὐ γὰρ πῶ ποτ' ἐμὰς βοῦς ἤλασαν οὐδὲ μὲν ἵππους,
 οὐδέ ποτ' ἐν Φθίῃ, ἐριβώλακι βωτιανεῖρῃ 155
 καρπὸν ἐδηλήσαντ', ἐπεὶ ἦ μάλα πολλὰ μεταξὺ
 οὐρεά τε σκιοέντα θάλασσά τε ἠχῆσσαν·
 ἀλλὰ σοί, ὦ μέγ' ἀναιδές, ἅμ' ἐσπόμεθ', ὄφρα σὺ χαίρης,
 τιμὴν ἀρνύμενοι Μενελάῳ σοί τε, κυνῶπα,
 πρὸς Τρώων· τῶν οὐ τι μετατρέπη οὐδ' ἀλεγίζεις· 160
 καὶ δὴ μοι γέρας αὐτὸς ἀφαιρήσεσθαι ἀπειλεῖς,
 ᾧ ἔπι πολλὰ μόγησα, δόσαν δέ μοι υἱὲς Ἀχαιῶν.
 οὐ μὲν σοί ποτε ἴσον ἔχω γέρας, ὅππότε' Ἀχαιοὶ
 Τρώων ἐκπέρσωσ'· εὐ ναιόμενον πτολίεθρον·
 ἀλλὰ τὸ μὲν πλεῖον πολυαῖκος πολέμοιο 165

χειρες ἐμαί διέπους', ἀτὰρ ἦν ποτε δασμὸς ἔκχεται,
 σοὶ τὸ γέρας πολὺ μεῖζον, ἐγὼ δ' ὀλίγον τε φίλον τε
 ἔρχομ' ἔχων ἐπὶ νῆας, ἐπεὶ κε κάμω πολεμίζων·
 νῦν δ' εἶμι Φθίηνδ', ἐπεὶ ἡ πολὺ φέρτερόν ἐστιν
 οἴκαδ' ἵμεν σὺν νηυσὶ κορωνίσιν, οὐδέ σ' ὄτω 170
 ἐνθάδ' ἄτιμος ἐὼν ἄφενος καὶ πλοῦτον ἀφύξειν ».

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων·
 «φεῦγε μάλ', εἴ τι θυμὸς ἐπέσσυται, οὐδέ σ' ἐγὼ γε
 λίσσομαι εἶνεν' ἐμεῖο μένειν· παρ' ἐμοὶ γε καὶ ἄλλοι
 οἳ κέ με τιμήσουσι, μάλιστα δὲ μητίετα Ζεύς. 175
 ἔχθιστος δέ μοι ἐσσι διοτρεφέων βασιλῆων·
 αἰεὶ γάρ τοι ἔρις τε φίλη πόλεμοί τε μάχαι τε.
 εἰ μάλα καρτερός ἐσσι, θεὸς που σοὶ τό γ' ἔδωκεν.
 οἴκαδ' ἰὼν σὺν νηυσὶ τε σῆς καὶ σοῖς ἐτάροισι
 Μυρμιδόνεσσιν ἀνασσε, σέθεν δ' ἐγὼ οὐκ ἀλεγίζω 180
 οὐδ' ὄθομαι κοτέοντος· ἀπειλήσω δέ τοι ὧδε·
 ὥς ἔμ' ἀφαιρεῖται Χρυσήϊδα Φοῖβος Ἀπόλλων,
 τὴν μὲν ἐγὼ σὺν νηὶ τ' ἐμῇ καὶ ἐμοῖς ἐτάροισι
 πέμψω, ἐγὼ δέ κ' ἄγω Βρισηίδα καλλιπάρηον
 αὐτὸς ἰὼν κλισίηνδε, τὸ σὸν γέρας, ὅφρ' εὐ εἰδῆς 185
 ὅσσον φέρτερός εἶμι σέθεν, στυγέῃ δὲ καὶ ἄλλος
 ἴσον ἐμοὶ φάσθαι καὶ ὁμοιωθῆμεναι ἄντην ».

᾽Ως φάτο· Πηλεΐωνι δ' ἄχος γένετ', ἐν δέ οἱ ἦτορ
 στήθεσσιν λασίοισι διάνδιχα μερμήριζεν,
 ἢ ὅ γε φάσγανον ὀξὺ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ 190
 τοὺς μὲν ἀναστήσειεν, ὁ δ' Ἀτρεΐδην ἐναρίζοι,
 ἦε χόλον παύσειεν ἐρητύσειέ τε θυμόν.
 ἦος ὁ ταῦθ' ὥρμαινε κατὰ φρένα καὶ θυμόν,
 ἔλκετο δ' ἐκ κολεοῦ μέγα ξίφος. ἦλθε δ' Ἀθήνη
 οὐρανόθεν· πρὸ γὰρ ἦκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη, 195
 ἄμφω ὁμῶς θυμῷ φιλέουσά τε κηδομένη τε.

στῇ δ' ὀπισθεν, ξανθῆς δὲ κόμης ἔλε Πηλεΐωνα
οἷω φαινομένη· τῶν δ' ἄλλων οὐ τις ὄρατο.
θάμβησεν δ' Ἀχιλλεύς, μετὰ δ' ἐτράπετ', αὐτίκα δ' ἔγνω
Παλλάδ' Ἀθηναίην· δεινὰ δέ οἱ ὅσσε φάανθεν· 200
καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
«τίπτ' αὖτ', αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, εἰλήλουθας ;
ἧ ἵνα ὕβριν ἴδῃ Ἀγαμέμνωνος Ἀτρεΐδαο;
ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τελέεσθαι ὅτω·
ἧς ὑπεροπλήσῃ τάχ' ἂν ποτε θυμὸν ὀλέσῃ».

205

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
«ἦλθον ἐγὼ παύσουςα τεδὸν μένος, αἶ κε πίθῃαι,
οὐρανόθεν· πρὸ δέ μ' ἔκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
ἄμφω ὁμῶς θυμῷ φιλέουσά τε κηδομένη τε.
ἀλλ' ἄγε λῆγ' ἔριδος, μηδὲ ξίφος ἔλκεο χειρί· 210
ἀλλ' ἦ τοι ἔπεσιν μὲν ὀνειδίσον, ὥς ἔσεται περ·
ᾧδε γὰρ ἐξερέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται.
καί ποτέ τοι τρεῖς τόσσα παρέσσειται ἀγλαὰ δῶρα
ὕβριος εἵνεκα τῇσδε· σὺ δ' ἴσχεο, πείθεο δ' ἡμῖν».

210

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς· 215
«χρὴ μὲν σφώϊτερόν γε, θεά, ἔπος εἰρύσασσθαι
καὶ μάλα περ θυμῷ κεχολωμένον· ὥς γὰρ ἄμεινον.
ὅς κε θεοῖς ἐπιπείθεται, μάλα τ' ἔκλυον αὐτοῦ».

Ἡ καὶ ἐπ' ἀργυρῇ κώπῃ σχέθε χεῖρα βαρεῖαν,
ἄψ δ' ἐς κουλεὸν ὥσε μέγα ξίφος, οὐδ' ἀπίθησε 220
μύθῳ Ἀθηναίης· ἥ δ' Οὐλυμπόνδε βεβήκει
δῶματ' ἐς αἰγιόχοιο Διὸς μετὰ δαίμονας ἄλλους.

220

Πηλεΐδης δ' ἐξαῦτις ἀταρτηροῖς ἐπέεσσιν
Ἀτρεΐδην προσέειπε, καὶ οὐ πῶ λῆγε χόλοιο·
«οἶνοβαρές, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο, 225
οὔτε ποτ' ἐς πόλεμον ἅμα λαῶ θωρηχθῆναι
οὔτε λόχονδ' ἵεναι σὺν ἀριστήεσσιν Ἀχαιῶν

225

τέτληκας θυμῷ· τὸ δέ τοι κῆρ εἶδεται εἶναι.
 ἥ πολὺ λωῖόν ἐστι κατὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν
 δῶρ' ἀποαιρεῖσθαι ὅς τις σέθεν ἀντίον εἴπῃ· 230
 δημοβόρος βασιλεύς, ἐπεὶ οὐτιδανοῖσιν ἀνάσσει·
 ἥ γὰρ ἄν, Ἀτρεΐδῃ, νῦν ὕστατα λωβήσαιο·
 ἀλλ' ἐκ τοι ἐρέω καὶ ἐπὶ μέγαν ὄρκον ὁμοῦμαι·
 ναὶ μὰ τόδε σκῆπτρον, τὸ μὲν οὐ ποτε φύλλα καὶ ὄζους 235
 φύσει, ἐπεὶ δὴ πρῶτα τομὴν ἐν ὄρεσσι λέλοιπεν,
 οὐδ' ἀναθλήσει· περὶ γὰρ ῥά ἐ χαλκὸς ἔλεψε
 φύλλα τε καὶ φλοιόν· νῦν αὖτέ μιν υἷες Ἀχαιῶν
 ἐν παλάμῃς φορέουσι δικασπόλοι, οἳ τε θέμιστας
 πρὸς Διὸς εἰρύεται· ὁ δέ τοι μέγας ἔσσεται ὄρκος· 240
 ἥ ποτ' Ἀχιλλῆος ποθὴ ἔξεται υἷας Ἀχαιῶν
 σύμπαντας· τότε δ' οὐ τι δυνήσεται ἀχνύμενός περ
 χραϊσμεῖν, εὖτ' ἂν πολλοὶ ὑφ' Ἑκτορος ἀνδροφόνιοι
 θνήσκοντες πίπτωσι· σὺ δ' ἐνδοθὶ θυμὸν ἀμύξεις
 χωόμενος, ὃ τ' ἄριστον Ἀχαιῶν οὐδὲν ἔτισας». 244

Ἐπέμβασις τοῦ Νέστορος.

Ὡς φάτο Πηλεΐδης, ποτὶ δὲ σκῆπτρον βάλε γαίῃ 245
 χρυσείοις ἥλοισι πεπαρμένον, ἔζετο δ' αὐτός.
 Ἀτρεΐδης δ' ἐτέρωθεν ἐμήνιε· τοῖσι δὲ Νέστωρ
 ἤδυεπὴς ἀνόρουσε, λιγὺς Πυλίων ἀγορητής,
 τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδὴ.
 τῷ δ' ἤδη δύο μὲν γενεαὶ μερόπων ἀνθρώπων 250
 ἐφθίαθ', οἳ οἱ πρόσθεν ἅμα τράφεν ἡδ' ἐγένοντο
 ἐν Πύλῳ ἡγαθέῃ, μετὰ δὲ τριτάτοισιν ἀνασσεν.
 ὃ σφιν εὖ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
 «ὦ πόποι, ἥ μέγα πένθος Ἀχαιίδα γαῖαν ἰκάνει·
 ἥ κεν γηθήσαι Πρίαμος Πριάμοιο τε παῖδες 255

ἄλλοι τε Τρῶες μέγα κεν κεχαροίατο θυμῷ,
 εἰ σφῶιν τάδε πάντα πυθοίατο μαρναμένοιιν,
 οἷ περι μὲν βουλήν Δαναῶν, περι δ' ἔστέ μάχεσθαι.
 'Αλλὰ πίθεσθ'· ἄμφω δὲ νεωτέρω ἔστων ἑμοῖο.
 "Ἦδη γάρ ποτ' ἐγὼ καὶ ἀρείοσιν ἤε περ ὑμῖν 260
 ἀνδράσιν ὠμίλησα, καὶ οὐ ποτέ μ' οἷ γ' ἀθέριζον.
 οὐ γάρ πω τοίους ἴδον ἀνέρας οὐδὲ ἴδωμαι,
 οἷον Πειρίθοόν τε Δρύαντά τε, ποιμένα λαῶν,
 Καινέα τ' Ἐξάδιόν τε καὶ ἀντίθεον Πολύφημον,
 Θηρέα τ' Αἰγεῖδην, ἐπιείκελον ἀθανάτοισιν. 265
 κάρτιστοι δὴ κεῖνοι ἐπιχθονίων τράφεν ἀνδρῶν·
 κάρτιστοι μὲν ἔσαν καὶ καρτίστοις ἐμάχοντο,
 φηρσὶν ὄρεσκάοισι, καὶ ἐκπάγλως ἀπόλεσσαν.
 καὶ μὲν τοῖσιν ἐγὼ μεθομίλεον ἐκ Πύλου ἐλθὼν,
 τηλόθεν ἐξ ἀπίης γαίης· καλέσαντο γὰρ αὐτοί· 270
 καὶ μαχόμεν κατ' ἑμ' αὐτὸν ἐγὼ· κείνοισι δ' ἂν οὐ τις
 τῶν, οἷ νῦν βροτοὶ εἰσιν ἐπιχθόνιοι, μαχέοιτο.
 καὶ μὲν μευ βουλέων ξύνιεν πείθοντό τε μύθῳ.
 ἀλλὰ πίθεσθε καὶ ὕμμες, ἐπεὶ πείθεσθαι ἄμεινον.
 μήτε σὺ τόνδ' ἀγαθὸς περ ἐὼν ἀποαίρεο κούρην, 275
 ἀλλ' ἔα, ὥς οἱ πρῶτα δόσαν γέρας υἷες Ἀχαιῶν·
 μήτε σὺ, Πηλεΐδῃ, ἔθελ' ἐριζέμεναι βασιλῆι
 ἀντιβίην, ἐπεὶ οὐ ποθ' ὁμοίης ἔμμορε τιμῆς
 σκηπτοῦχος βασιλεύς, ᾧ τε Ζεὺς κῦδος ἔδωκεν.
 εἰ δὲ σὺ καρτερός ἐσσι, θεὰ δέ σε γείνατο μήτηρ, 280
 ἀλλ' ὅδε φέρτερός ἐστιν, ἐπεὶ πλεόνεσσιν ἀνάσσει.
 Ἀτρεΐδῃ, σὺ δὲ παῦε τεδὸν μένος· αὐτὰρ ἐγὼ γε
 λίσσομ' Ἀχιλλῆι μεθέμεν χόλον, ὃς μέγα πᾶσιν
 ἔρκος Ἀχαιοῖσιν πέλεται πολέμοιο κακοῖο».

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων· 285
 «ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα, γέρον, κατὰ μοῖραν ἔειπες,

ἀλλ' ὅδ' ἀνὴρ ἐθέλει περὶ πάντων ἔμμεναι ἄλλων,
 πάντων μὲν κρατέειν ἐθέλει, πάντεσσι δ' ἀνάσσειν,
 πᾶσι δὲ σημαίνειν, ἃ τιν' οὐ πείσεσθαι ὅτω.
 εἰ δέ μιν αἰχμητὴν ἔθεσαν θεοὶ αἰὲν ἑόντες, 290
 τοῦνεκά οἱ προθέουσιν ὀνείδεα μυθήσασθαι»;

Τὸν δ' ἄρ' ὑποβλήδην ἡμείβετο δῖος Ἀχιλλεύς·
 «ἦ γάρ κεν δειλὸς τε καὶ οὐτιδανὸς καλεοίμην,
 εἰ δὴ σοὶ πᾶν ἔργον ὑπεῖξομαι, ὅττι κεν εἴπης.
 ἄλλοισιν δὴ ταῦτ' ἐπιτέλλεο, μὴ γὰρ ἐμοὶ γε 295
 σήμαιν'. οὐ γὰρ ἐγὼ γ' ἔτι σοὶ πείσεσθαι ὅτω.
 ἄλλο δέ τοι ἑρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσι·
 χερσὶ μὲν οὗ τοι ἐγὼ γε μαχήσομαι εἵνεκα κούρης
 οὔτε σοὶ οὔτε τῷ ἄλλῳ, ἐπεὶ μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες·
 τῶν δ' ἄλλων, ἃ μοὶ ἐστι θοῇ παρὰ νηὶ μελαίνῃ, 300
 τῶν οὐκ ἄν τι φέροις ἀνελὼν ἀέκοντος ἐμεῖο.
 εἰ δ' ἄγε μὴν πείρησαι, ἵνα γνῶωσι καὶ οἷδε·
 αἰψά τοι αἶμα κελαινὸν ἐρώησει περὶ δουρί».

Ὡς τῷ γ' ἀντιβίοισι μαχεσσαμένῳ ἐπέεσσιν
 ἀνστήτην, λῦσαν δ' ἀγορὴν παρὰ νηυσὶν Ἀχαιῶν. 305

306-611 : Ὁ Ἀγαμέμνων, διὰ τὴν ἐξιλέωσιν τὸν Ἀπόλλωνα, ἀπέ-
 στείλειν εἰς τὸν ἱερέα Χρῦσιν τὴν θυγατέρα του καὶ μίαν ἑκατόμβην.
 Ἐκτελῶν ὁμως τὴν ἀπειλὴν του ἀφήρεσεν ἀπὸ τὸν Ἀχιλλέα τὴν
 Βρισηίδα, τὴν ὁποῖαν αὐτὸς εἶχε λάβει ὡς γέρας πολέμου. Ὁ ἡμίθεος
 ἦρωες ἐπεκαλέσθη τὴν μητέρα του Θέτιν, ἡ ὁποία ἀνῆλθεν ἀπὸ
 τὴν βαθεῖαν θάλασσαν εἰς τὸν αἰγλήεντα Ὀλυμπον καὶ ἰκέτευσε τὸν
 Δία ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ της. Ὁ μέγιστος τῶν θεῶν ὑπεσχέθη εἰς τὴν Νη-
 ρηίδα, ὅτι θὰ τιμήσῃ τὸν Ἀχιλλέα καί, διὰ τὴν καταστήσῃ ἔτι μᾶλ-
 λον πιστευτὴν τὴν ὑπόσχεςίν του,

«...κυανέησιν ἐπ' ὀφρῦσι νεῦσε Κρονίων· 528
 ἀμβρόσια δ' ἄρα χαῖται ἐπερρώσαντο ἄνακτος

κρατὸς ἀπ' ἀθανάτοιο, μέγαν δ' ἐλέλιζεν Ὀλυμπον».¹ 530

Ἡ υπόσχεσις αὐτὴ τοῦ Διὸς πρὸς τὴν Θέτιν ἐπροκάλεσε τὴν ὀργὴν καὶ τὰ παράπονα τῆς Ἥρας, ἀλλ' ἐπενέβη ὁ Ἥφαιστος καὶ συνεφίλιωσε τοὺς γονεῖς του.

B

Κατὰ τὴν ἐπομένην νύκτα ὁ Ζεὺς ἔστειλεν ἀπατηλὸν ὄνειρον εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ τὸν παρεπλάνησε νὰ πιστεύσῃ, ὅτι, ἂν συνῆπτε μάχην μὲ τοὺς Τρῶας, θά ἐκυρίευσεν τὸ Ἴλιον.

Συγκαλέσας λοιπὸν ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἀχαιῶν τὸν στρατὸν εἰς ἀγορὰν προσεποιήθη κατ' ἀρχάς, ὅτι ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἴλίου. Μὲ χαρὰν ἤκουσε τὸ συγκεντρωμένον πλῆθος τὴν δῆθεν ἀπόφασιν τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ πάντες ἔσπευδον νὰ ἐτοιμάσουν τὰ πλοῖα πρὸς ἀναχώρησιν. Ἐπενέβη ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὄχι μόνον συνεκράτησε τοὺς χαλκοχίτωνας Ἀχαιοὺς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐνέπνευσεν ὁρμὴν πρὸς μάχην. Ἦρχισαν οἱ ἡγεμόνες νὰ διακοσμοῦν τὸ ἀπειροπληθὲς στράτευμα, ὅπου ἔσοχος ὑπὲρ πάντας διεκρίνετο ὁ Ἀγαμέμνων, ὁμοῖος μὲ τὸν τε ρ π ι κ έ ρ α υ ν ο ν Δία. Μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς γενικῆς αὐτῆς ἐξορμήσεως ἀριθμοῦνται εἰς τὴν βραγυδίαν ταύτην τὰ πλοῖα καὶ ὀνομάζονται οἱ ἡγεμόνες τῶν Ἀχαιῶν κατὰ πόλεις, καθὼς ἐπίσης οἱ λαοὶ καὶ οἱ ἡγεμόνες σύμμαχοι τῶν Τρῶων.

Γ

1 - 120: Οἱ δύο στρατοί, συνταχθέντες ὑπὸ ἰδίους ἀρχηγούς ἐκάτερος, ἐξεκίνησαν ἐναντίον ἀλλήλων. Οἱ μὲν Τρῶες κ λ α γ γ ῆ τ' ἐ ν ο π ῆ, οἱ δὲ Ἀχαιοὶ σιωπηλοὶ μένεα π ν ε ῖ ο ν τ ε ς καὶ ἀποφασισμένοι νὰ ἀγωνισθοῦν ὑπὲρ ἐαυτῶν. Τῶν Τρῶων ἐπρομάχει ὁ θεοειδὴς Ἀλέξανδρος, ὅστις ἐπροκάλεσεν εἰς μονομαχίαν τοὺς ἐξοχωτέρους ἥρωας τῶν Ἀχαιῶν. Ἐντρομος ὁμως ὠπισθοχώρησεν, ὅτε εἶδε τὸν Μενέ-

1. Λέγεται ὅτι ἀπὸ τοὺς στίχους αὐτοὺς ἐνεπνεύσθη ὁ Φειδίας, διὰ νὰ πλασθῇ τὸ χρυσελεφάντινον ἄγαλμα τοῦ Διὸς ἐν Ὀλυμπίᾳ.

λαον νὰ ὀρμᾷ ἐναντίον του, καὶ μόλις ὑπὸ τὰς ἐπιπλήξεις τοῦ ἀδελφοῦ του Ἑκτορος ἀπεφάσισε νὰ ἀναμετρηθῇ μὲ τὸν ἀντίπαλόν του. Ἐπρότεινε μάλιστα νὰ κριθῇ ὁ πόλεμος εἰς τὴν μονομαχίαν αὐτὴν καὶ νὰ ἀπόσχουν τῆς μάχης οἱ ἄλλοι. Ἡ πρότασις αὕτη ἔγινε δεκτὴ καὶ ἀπὸ τὰς δύο παρατάξεις. Ἐνῶ δὲ ἐστάλησαν κήρυκες, διὰ νὰ καλέσουν τὸν βασιλέα Πρίαμον καὶ νὰ ἐτοιμάσουν τὰς θυσίας διὰ τὴν τελετὴν τῶν ὀρκίων, οἱ Ἀχαιοὶ ἐξεδύθησαν τὰ ὅπλα καὶ ἀνεκλίθησαν εἰς τὰς ἀσπίδας των.

Ἐμφάνισις τῆς Ἑλένης εἰς τὸν πύργον τοῦ Ἰλίου.

Ἴρις δ' αὖθ' Ἑλένη λευκωλένῳ ἄγγελος ἦλθεν, 121
 εἰδομένη γαλῶφ, Ἀντηνορίδαο δάμαρτι,
 τὴν Ἀντηνορίδης εἶχε κρείων Ἐλικίων,
 Λαοδίκην, Πριάμοιο θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην.
 τὴν δ' εὖρ' ἐν μεγάρῳ· ἡ δὲ μέγαν ἴστον ὕφαινε, 125
 δίπλακα πορφυρέην, πολέας δ' ἐνέπασσεν ἀέθλους
 Τρώων θ' ἵπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
 οὓς ἔθεν εἶνεν' ἔπασχον ὑπ' Ἀρηος παλαμάνων.
 ἄγχοῦ δ' ἵσταμένη προσέφη πόδας ὠκέα Ἴρις·
 «δεῦρ' ἴθι, νύμφα φίλη, ἵνα θέσκελα ἔργα ἴδῃαι 130
 Τρώων θ' ἵπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων.
 οἱ πρὶν ἐπ' ἀλλήλοισι φέρον πολύδακρυν Ἀρηά
 ἐν πεδίῳ, ὀλοοῖτο λιλαιόμενοι πολέμοιο,
 οἱ δὴ νῦν ἔσται σιγῇ, πόλεμος δὲ πέπαυται,
 ἀσπίσι κικλιμένοι, παρὰ δ' ἔγχεα μακρὰ πέπηγεν. 135
 αὐτὰρ Ἀλέξανδρος καὶ ἀρηίφιλος Μενέλαος
 μακρῆς ἐγχείησι μαχήσονται περὶ σείο·
 τῷ δέ κε νικήσαντι φίλη κεκλήσῃ ἄκοιτις».
 Ὡς εἰποῦσα θεὰ γλυκὺν ἕμερον ἔμβαλε θυμῷ
 ἀνδρός τε προτέρου καὶ ἄστεος ἡδὲ τοκήων· 140
 αὐτίκα δ' ἀργεννῇσι καλυψαμένη ὀθόνησιν

ὀρμαῖτ' ἐκ θαλάμοιο τέρεν κατὰ δάκρυ χέουσα,
οὐκ οἴη, ἅμα τῇ γε καὶ ἀμφίπολοι δὺ' ἔποντο,
Αἴθρη, Πιτθῆος θυγάτηρ, Κλυμένη τε βοῶπις.
αἶψα δ' ἔπειθ' ἱκανον ὄθι Σκαιαὶ πύλαι ἦσαν. 145

Οἱ δ' ἀμφὶ Πρίαμον καὶ Πάνθοον ἡδὲ Θυμοίτην
Λάμπον τε Κλυτίον θ' Ἰκετάονά τ', ὅζον Ἄρηος,
Οὐκαλέγων τε καὶ Ἀντήνωρ, πεπνυμένω ἄμφω,
ἦατο δημογέροντες ἐπὶ Σκαιῇσι πύλῃσι,
γῆραί δὲ πολέμοιο πεπαυμένοι, ἀλλ' ἀγορηταὶ 150
ἔσθλοί, τεττίγεςσιν ἐοικότες, οἳ τε καθ' ὕλην
δενδρέω ἐφεζόμενοι ὅπα λειριόεσσαν ἰεῖσιν·
τοῖοι ἄρα Τρώων ἡγήτορες ἦντ' ἐπὶ πύργῳ.
οἱ δ' ὥς οὖν εἶδονθ' Ἑλένην ἐπὶ πύργον ἰοῦσαν,
ἦκα πρὸς ἀλλήλους ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευον· 155
«οὐ νέμεσις Τρῶας καὶ εὐκνήμιδας Ἀχαιοὺς
τοιγῇδ' ἀμφὶ γυναικὶ πολὺν χρόνον ἄλγεα πάσχειν·
αἰνῶς ἀθανάτησι θεῆς εἰς ὧπα ἔοικεν.
ἀλλὰ καὶ ὥς τοίη περ ἐοῦσ' ἐν νηυσὶ νέεσθω,
μηδ' ἡμῖν τεκέεσσιν ἵπ' ὀπίσσω πῆμα λίποιτο». 160

Ὁ θαυμασμός τῶν Τρώων διὰ τοὺς Ἀχαιοὺς ἡγεμόνας.

Ὡς ἄρ' ἔφην, Πρίαμος δ' Ἑλένην ἐκαλέσσατο φωνῇ· 161
«δεῦρο πάροιθ' ἔλθοῦσα, φίλον τέκος, ἵζευ ἐμεῖο,
ὅφρα ἴδῃ πρότερόν τε πόσιν πηοὺς τε φίλους τε—
οὐ τί μοι αἰτίη ἐσσί, θεοὶ νύ μοι αἰτιοὶ εἰσιν,
οἳ μοι ἐφώρμησαν πόλεμον πολὺδάκρυν Ἀχαιῶν— 165
ὥς μοι καὶ τόνδ' ἄνδρα πελώριον ἐξονομήνης,
ὅς τις ὅδ' ἐστὶν Ἀχαιὸς ἀνὴρ ἡὺς τε μέγας τε.
ἦ τοι μὲν κεφαλῇ καὶ μείζονες ἄλλοι ἔασιν,
καλὸν δ' οὕτω ἐγὼν οὐ πῶ ἰδὼν ὀφθαλμοῖσιν,

οὐδ' οὕτω γεραρόν· βασιλῆι γὰρ ἀνδρὶ ἔοικε». 170

Τὸν δ' Ἑλένη μύθοισιν ἀμείβετο, δῖα γυναικῶν·
 «αἰδοῦός τέ μοι ἔσσι, φίλε ἑκυρέ, δεινός τε·
 ὥς ὄφελεν θάνατός μοι ἀδεῖν κακός, ὅπποτε δεῦρο
 υἱέϊ σῶ ἐπόμην, θάλαμον γνωτούς τε λιποῦσα
 παῖδά τε τηλυγέτην καὶ ὁμηλικίην ἐρατεινήν. 175
 ἀλλὰ τὰ γ' οὐκ ἐγένοντο· τὸ καὶ κλαίουσα τέτηχα.
 τοῦτο δέ τοι ἐρέω, ὅ μ' ἀνείρεαι ἡδὲ μεταλλᾷς·
 οὗτός γ' Ἀτρεΐδης, εὐρὺ κρείων Ἀγαμέμνων,
 ἀμφοτέρον βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής·
 δαῖρ αὐτ' ἐμὸς ἔσκε κυνώπιδος, εἴ ποτ' ἔην γε». 180

Ὡς φάτο, τὸν δ' ὁ γέρων ἠγάσσατο φώνησέν τε·
 «ὦ μάκαρ Ἀτρεΐδῃ, μοιρηγενές, ὀλβιόδαιμον,
 ἧ ῥά νύ τοι πολλοὶ δεδμηάτο κοῦροι Ἀχαιῶν.
 ἤδη καὶ Φρυγίην εἰσήλυθον ἀμπελόεσσαν,
 ἔνθα ἴδον πλείστους Φρύγας ἀνέρας αἰολοπώλους, 185
 λαοὺς Ὀτρῆος καὶ Μύγδονος ἀντιθέοιο,
 οἳ ῥά τότε ἔστρατόωντο παρ' ὄχθας Σαγγαρίοιο·
 καὶ γὰρ ἐγὼν ἐπίκουρος ἔων μετὰ τοῖσιν ἐλέχθην
 ἡματι τῷ, ὅτε τ' ἦλθον Ἀμαζόνες ἀντιάνειραι·
 ἀλλ' οὐδ' οἱ τόσοι ἦσαν, ὅσοι ἐλίκωπες Ἀχαιοί». 190

Δεύτερον αὐτ' Ὀδησῆα ἰδὼν ἐρέειν ὁ γεραίρος·
 «εἶπ' ἄγε μοι καὶ τόνδε, φίλον τέκος, ὅς τις ὅδ' ἐστί·
 μείων μὲν κεφαλῇ Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδαο,
 εὐρύτερος δ' ὠμοῖσιν ἰδὲ στέρνοισιν ἰδέσθαι.
 τεύχεα μὲν οἱ κεῖται ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ, 195
 αὐτὸς δὲ κτίλος ὥς ἐπιπωλεῖται στίχας ἀνδρῶν·
 ἀρνεῖσθαι μιν ἔγωγε εἶσκα πηγεσιμᾶλλω,
 ὅς τ' ὄτων μέγα πῶν διέρχεται ἀργεννάων».

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειθ' Ἑλένη Διὸς ἐκγεγαυῖα·
 «οὔτος δ' αὖ Λαερτιάδης πολύμητις Ὀδυσσεύς, 200

ὅς τράφη ἐν δῆμῳ Ἰθάκης κραναῆς περ' εἰούσης
εἰδὼς παντοίους τε δόλους καὶ μήδεα πυκνά».

Τὴν δ' αὖτ' Ἀντήνωρ πεπνυμένος ἀντίον ἦ᾽δα·
«ὦ γύναι, ἦ μάλα τοῦτο ἔπος νημερτές ἔειπες·
ἦδη γὰρ καὶ δεῦρό ποτ' ἤλυθε δῖος Ὀδυσσεύς
σεῦ ἔνεκ' ἀγγελίης σὺν ἀρηιφίλῳ Μενελάῳ·
τοὺς δ' ἐγὼ ἐξείνισσα καὶ ἐν μεγάροισι φίλησα,
ἀμφοτέρων δὲ φυὴν ἐδάην καὶ μήδεα πυκνά.
ἀλλ' ὅτε δὴ Τρώεσσι ἐν ἀγρομένοισιν ἔμιχθεν,
στάντων μὲν Μενέλαος ὑπείρεχεν εὐρέας ὤμους,
ἄμφω δ' ἐξομένω γεραρώτερος ἦεν Ὀδυσσεύς.
ἀλλ' ὅτε δὴ μύθους καὶ μήδεα πᾶσιν ὕφαινον,
ἦ τοι μὲν Μενέλαος ἐπιτροχάδην ἀγόρευε,
παῦρα μὲν, ἀλλὰ μάλα λιγέως, ἐπεὶ οὐ πολὺμυθος
οὐδ' ἀφαμαρτοεπής, εἰ καὶ γένει ὕστερος ἦεν.
ἀλλ' ὅτε δὴ πολύμητις ἀναΐξειεν Ὀδυσσεύς,
στάσκειν, ὑπαὶ δὲ ἴδεσκε κατὰ χθονὸς ὄμματα πῆξας,
σκῆπτρον δ' οὐτ' ὀπίσω προπρηνὲς ἐνώμα,
ἀλλ' ἀστεμφὲς ἔχεσκεν, αἰδρεῖ φωτὶ ἐοικώς·
φαίης κε ζάκοτόν τέ τιν' ἔμμεναι ἄφρονά τ' αὐτως.
ἀλλ' ὅτε δὴ ὅπα τε μεγάλην ἐκ στήθεος εἶη
καὶ ἔπεα νιφάδεσσιν ἐοικότα χειμερίησιν,
οὐκ ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆϊ γ' ἐρίσσειε βροτὸς ἄλλος·
οὐ τότε γ' ὦδ' Ὀδυσῆος ἀγασσάμεθ' εἶδος ἰδόντες».

Τὸ τρίτον αὖτ' Αἴαντα ἰδὼν ἐρέειν ὁ γεραίος·
«τίς τ' ἄρ' ὅδ' ἄλλος Ἀχαιὸς ἀνὴρ ἡὺς τε μέγας τε,
ἔξοχος Ἀργείων κεφαλὴν τε καὶ εὐρέας ὤμους;»

Τὸν δ' Ἑλένη τανύπεπλος ἀμείβετο, δῖα γυναικῶν·
«οὗτος δ' Αἴας ἐστὶ πελώριος, ἔρκος Ἀχαιῶν·
Ἰδομενεὺς δ' ἐτέρωθεν ἐνὶ Κρήτεσσι θεὸς ὧς
ἔστηκε, ἀμφὶ δέ μιν Κρητῶν ἄγοι ἡγερέθονται.

πολλάκι μιν ξείνισσεν ἀρηίφιλος Μενέλαος
 οἴκῳ ἐν ἡμετέρῳ, ὅποτε Κρήτηθεν ἵκοιτο.
 νῦν δ' ἄλλους μὲν πάντας ὄρῳ ἐλίκωπας Ἀχαιοῦς,
 οὓς κεν εὖ γνοίην καὶ τ' οὔνομα μυθησαίμην· 235
 δοιῶ δ' οὐ δύναμαι ἰδέειν κοσμήτορε λαῶν,
 Κάστορά θ' ἱππόδαμον καὶ πύξ ἀγαθὸν Πολυδεύκεα,
 αὐτοκασιγνήτω, τῷ μοι μία γείνατο μήτηρ.
 ἧ οὐχ ἐσπέσθην Λακεδαίμονος ἐξ ἐρατεινῆς,
 ἧ δεύρω μὲν ἔποντο νέεσσ' ἐνὶ ποντοπόροισι, 240
 νῦν αὖτ' οὐκ ἐθέλουσι μάχην καταδύμεναι ἀνδρῶν,
 αἴσχεα δειδιότες καὶ ὀνειδέα πόλλ', ἃ μοί ἐστιν ».
 Ὡς φάτο, τοὺς δ' ἤδη κάτεχεν φυσίζοος αἶα
 ἐν Λακεδαίμονι αὔθι, φίλῃ ἐν πατρίδι γαίῃ. 244

245 - 461 : Μετὰ τοὺς ὅρκους ἤρχισεν ἡ μονομαχία, κατὰ τὴν
 ὁποίαν ὁ Μενέλαος ἐπληξε μὲ τὸ δόρυ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ προσε-
 πάθησε νὰ τὸν φονεύσῃ μὲ τὸ ξίφος. Ἀλλ' ἡ Ἀφροδίτῃ μὲ τὴν θεϊ-
 κὴν τῆς δυνάμιν τὸν ἐξήρπασεν ἀπὸ τὸν κίνδυνον καὶ τὸν ἔσωσεν
 εἰς τὸ ἐν Ἰλίῳ ἀνάκτορόν του.

Δ

Ἡ νίκη πάντως ἦτο ὑπὲρ τοῦ Μενελάου καί, κατὰ τοὺς ὅρκους,
 οἱ Τρῶες ὑπεχρεοῦντο νὰ ἀποδώσουν τὴν Ἑλένην καὶ τοὺς θησαυ-
 ροὺς, τοὺς ὁποίους εἶχεν ἀρπάσει ὁ Πάρις ἀπὸ τὴν Σπάρτην. Ἐν τού-
 τοις οἱ Ὀλύμπιοι θεοὶ ἀπεφάσισαν ἄλλα. Κατὰ θέλημα τῆς Ἥρας
 ἐπανήρχισεν ἡ μάχη, διότι εἰς ἀπὸ τὴν παράταξιν τῶν Τρώων, ὁ
 ἀρχηγὸς τῶν Λυκίων Πάνδαρος, παρεβίασε τοὺς ὅρκους καὶ ἐτόξευ-
 σε τὸν Μενέλαον. Ἡ μάχη τότε συνήφθη κρατερὰ, διότι καὶ οἱ θεοὶ
 ἔλαβον μέρος εἰς αὐτήν. Ὁ Ἄρης καὶ ὁ Ἀπόλλων ὑπὲρ τῶν Τρώων,
 ἡ δὲ Ἀθηνᾶ ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν.

Ε

Μάχη πρὸ τοῦ Ἰλίου. Ἀνδραγαθήματα τοῦ Διομήδους.

Ἔνθ' αὖ Τυδεΐδῃ Διομήδεϊ Παλλὰς Ἀθήνη 1
 δῶκε μένος καὶ θάρσος, ἔν' ἐκδηλος μετὰ πᾶσιν
 Ἀργείοισι γένοιτο ἰδὲ κλέος ἐσθλὸν ἄροιτο.
 δαΐε οἱ ἐκ κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος ἀκάματον πῦρ,
 ἀστέρ' ὀπωρινῷ ἐναλίγκιον, ὅς τε μάλιστα 5
 λαμπρὸν παμφαίνῃσι λελουμένος Ὠκεανοῖο·
 τοῖόν οἱ πῦρ δαΐεν ἀπὸ κρατός τε καὶ ὤμων,
 ὥρσε δέ μιν κατὰ μέσσον, ὅθι πλεῖστοι κλονέοντο.
 Ἦν δέ τις ἐν Τρῳέεσσι Δάρης, ἀφνειὸς ἀμύμων,
 ἱρεὺς Ἡφαίστοιο· δῶμα δέ οἱ υἱέες ἦσθην, 10
 Φηγεὺς Ἰδαῖός τε, μάχης εὖ εἰδότε πάσης.
 τῷ οἱ ἀποκριθέντε ἐναντίω ὀρμηθήτην·
 τῷ μὲν ἄφ' ἔπποιιν, ὁ δ' ἀπὸ χθονὸς ὥρνυτο πεζός.
 οἱ δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
 Φηγεὺς ῥα πρότερος προῖει δολιχόσκιον ἔγχος· 15
 Τυδεΐδew δ' ὑπὲρ ὤμων ἀριστερὸν ἤλυθ' ἀκωκῇ
 ἔγχεος, οὐδ' ἔβαλ' αὐτόν· ὁ δ' ὕστερος ὥρνυτο χαλκῷ
 Τηδεΐδης· τοῦ δ' οὐχ ἄλιον βέλος ἐκφυγε χειρός,
 ἀλλ' ἔβαλε στῆθος μεταμάζιον, ὥσε δ' ἄφ' ἔππων.
 Ἰδαῖος δ' ἀπόρουσε λιπῶν περικαλλέα δίφρον, 20
 οὐδ' ἔτλη περιβῆναι ἀδελφειοῦ κταμένοιο·
 οὐδὲ γὰρ οὐδέ κεν αὐτὸς ὑπέκφυγε κῆρα μέλαιναν,
 ἀλλ' Ἥφαιστος ἔρυτο, σάωσε δὲ νυκτὶ καλύψας,
 ὥς δὴ οἱ μὴ πάγχυ γέρων ἀκαχήμενος εἶη. 25
 ἔππους δ' ἐξελάσας μεγαθύμου Τυδέος υἱὸς
 δῶκεν ἐταίροισιν κατὰγειν κοίλας ἐπὶ νῆας.
 Τρῶες δὲ μεγάθυμοι ἐπεὶ ἴδον υἷε Δάρητος

τὸν μὲν ἀλευάμενον, τὸν δὲ κτάμενον παρ' ὄχεσφι,
 παῖσιν ὀρίνθη θυμός· ἀτὰρ γλαυκῶπις Ἀθήνη
 χειρὸς ἑλοῦσ' ἐπέεσσι προσηύδα θοῦρον Ἀρηα· 30
 « Ἄρες, Ἄρες βροτολοιγέ, μαιφόνε, τειχεσιπλῆτα,
 οὐκ ἂν δὴ Τρῶας μὲν ἑάσαιμεν καὶ Ἀχαιοὺς
 μάρνασθ', ὅπποτέροισι πατήρ Ζεὺς κῦδος ὀρέξῃ,
 νῶϊ δὲ χαζώμεσθα, Διὸς δ' ἀλεώμεθα μῆνιν ; »

Ὡς εἰποῦσα μάχης ἐξήγαγε θοῦρον Ἀρηα· 35
 τὸν μὲν ἔπειτα καθεῖσεν ἐπ' ἡιόεντι Σκαμάνδρῳ,
 Τρῶας δ' ἔκλιναν Δαναοί· ἔλε δ' ἄνδρα ἕκαστος
 ἡγεμόνων· πρῶτος δὲ ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
 ἀρχὸν Ἀλιζώνων, Ὀδίων μέγαν, ἔκβαλε δίφρου·
 πρῶτῳ γὰρ στρεφθέντι μεταφρένῳ ἐν δόρῳ πῆξεν 40
 ὤμων μεσσηγύς, διὰ δὲ στήθεσφιν ἔλασσε,
 δούπησεν δὲ πεσών, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.

Ἰδομενεὺς δ' ἄρα Φαῖστον ἐνήρατο Μήονος υἱὸν
 Βώρου, ὃς ἐκ Τάρνης ἐριβώλακος εἰληλούθει.
 τὸν μὲν ἄρ' Ἰδομενεὺς δουρικλυτὸς ἔγχεϊ μακρῷ 45
 νύξ' ἵππων ἐπιβησόμενον κατὰ δεξιὸν ὦμον·
 ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων, στυγερὸς δ' ἄρα μιν σκότος εἶλε.

Τὸν μὲν ἄρ' Ἰδομενῆος ἐσύλουν θεράποντες·
 υἱὸν δὲ Στροφίοιο Σκαμάνδριον, αἴμονα θήρης,
 Ἀτρεΐδης Μενέλαος ἔλ' ἔγχεϊ ὀξυόεντι, 50
 ἐσθλὸν θηρητῆρα· δίδαξε γὰρ Ἀρτεμις αὐτὴ
 βάλλειν ἄγρια πάντα, τὰ τε τρέφει οὖρεσιν ὕλη·
 ἀλλ' οὐ οἱ τότε γε χραῖσμι' Ἀρτεμις ἰοχέαιρα,
 οὐδὲ ἐκηβολίαι, ἦσιν τὸ πρὶν γ' ἐκέκαστο.
 ἀλλὰ μιν Ἀτρεΐδης δουρικλειτὸς Μενέλαος 55
 πρόσθεν ἔθεν φεύγοντα μετάφρενον οὕτασε δουρὶ
 ὤμων μεσσηγύς, διὰ δὲ στήθεσφιν ἔλασσεν,
 ἤριπε δὲ πρηνής, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.

Μηριόνης δὲ Φέρεκλον ἐνήρατο, τέκτονος υἱὸν
 Ἄρμονίδεω, ὃς χερσὶν ἐπίστατο δαίδαλα πάντα 60
 τεύχειν· ἔξοχα γάρ μιν ἐφίλατο Παλλὰς Ἀθήνη·
 ὃς καὶ Ἀλεξάνδρῳ τεκτῆνατο νῆις ἑτάσας
 ἀρχεκάκους, αἱ πᾶσι κακὸν Τρώεσσι γένοντο
 οἱ τ' αὐτῶ, ἐπεὶ οὐ τι θεῶν ἐκ θέσφατα ἦδη.
 τὸν μὲν Μηριόνης, ὅτε δὴ κατέμαρπτε διώκων, 65
 βεβλήκει γλουτὸν κατὰ δεξιόν· ἡ δὲ διαπρὸ
 ἀντικρὺ κατὰ κύστιν ὑπ' ὀστέον ἤλυθ' ἀκωκή·
 γνύξ δ' ἔριπ' οἰμώξας, θάνατος δέ μιν ἀμφεκάλυψε.

Πήδαιον δ' ἄρ' ἔπεφνε Μέγης, Ἀντήνορος υἱόν,
 ὃς ῥα νόθος μὲν ἦν, πύκα δ' ἔτρεφε δῖα Θεανῶ 70
 ἴσα φίλοισι τέκεσσι, χαριζομένη πόσει ᾤ.
 τὸν μὲν Φυλεΐδης δουρικλυτὸς ἐγγύθεν ἐλθὼν
 βεβλήκει κεφαλῆς κατὰ ἰνίον ὀξείῃ δουρί·
 ἀντικρὺ δ' ἄν' ὀδόντας ὑπὸ γλῶσσαν τάμε χαλκός·
 ἤριπε δ' ἐν κονίῃ, ψυχρὸν δ' ἔλε χαλκὸν ὁδοῦσιν. 75

Εὐρύπυλος δ' Εὐαίμονίδης Ὑψήνορα δῖον,
 υἱὸν ὑπερθύμου Δολοπίονος, ὃς ῥα Σκαμάνδρου
 ἀρητῆρ ἐτέτυκτο, θεὸς δ' ὥς τίετο δῆμῳ,
 τὸν μὲν ἄρ' Εὐρύπυλος, Εὐαίμονος ἀγλαὸς υἱός, 80
 πρόσθεν ἔθεν φεύγοντα μεταδρομάδην ἔλασ' ὦμον
 φασγάνῳ ἀτίξας, ἀπὸ δ' ἔξεσε χεῖρα βαρεῖαν·
 αἱματόεσσα δὲ χεὶρ πεδίῳ πέσε· τὸν δὲ κατ' ὅσσε
 ἔλλαβε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή.

Ὡς οἱ μὲν πονέοντο κατὰ κρατερὴν ὑσμίνην·
 Τυδεΐδην δ' οὐκ ἂν γνοίης ποτέροισι μετεῖη, 85
 ἢ μετὰ Τρώεσσιν ὁμιλέει ἢ μετ' Ἀχαιοῖς.
 θῦνε γὰρ ἄμ πεδίον ποταμῶ πληθοντι ἑοικώς
 χειμάρρῳ, ὃς τ' ὦκα ῥέων ἐκέδασσε γεφύρας·
 τὸν δ' οὐτ' ἄρ τε γέφυραι ἐερμέναι ἰσχανόωσιν,

οὗτ' ἄρα ἔρκεα ἴσχει ἀλωάων ἐριθιγλέων 90
 ἐλθόντ' ἐξαπίνης, ὅτ' ἐπιβρίση Διδὸς ὄμβρος·
 πολλὰ δ' ὑπ' αὐτοῦ ἔργα κατήριπε κάλ' αἰζηῶν·
 ὥς ὑπὸ Τυδεΐδῃ πυκιναὶ κλονέοντο φάλαγγες
 Τρώων, οὐδ' ἄρα μιν μίμνον πολέες περ ἐόντες.

Τὸν δ' ὥς οὖν ἐνόησε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱὸς 95
 θύνοντ' ἄμ πεδίον πρὸ ἔθεν κλονέοντα φάλαγγας,
 αἰψ' ἐπὶ Τυδεΐδῃ ἐτιταίνεται καμπύλα τόξα,
 καὶ βάλ' ἐπαῖσσοντα τυχῶν κατὰ δεξιὸν ὦμον,
 θώρηκος γύαλον· διὰ δ' ἔπτато πικρὸς οἰστός,
 ἀντικρὺ δὲ διέσχε, παλάσσετο δ' αἵματι θώρηξ. 100
 τῷ δ' ἐπὶ μακρὸν ἄυσε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·
 « ὄρνυσθε, Τρῶες μεγάθυμοι, κέντορες ἵππων·
 βέβληται γὰρ ἄριστος Ἀχαιῶν, οὐδέ ἔφημι
 δῆθ' ἀνσχήσεσθαι κρατερὸν βέλος, εἰ ἐτεόν με
 ὄρσεν ἄναξ Διδὸς υἱὸς ἀπορνύμενον Λυκίηθεν ». 105

ᾧ ἔφατ' εὐχόμενος· τὸν δ' οὐ βέλος ὦκ' ἀμάσασεν,
 ἀλλ' ἀναχωρήσας πρόσθ' ἵπποιν καὶ ὄχεσφιν
 ἔσθη, καὶ Σθένελον προσέφη, Καπανῆιον υἱόν·
 « ὄρσο, πέπον Καπανηιάδῃ, καταβήσσο δίφρου,
 ὄφρα μοι ἐξ ὦμοιο ἐρύσσης πικρὸν οἰστόν ». 110

ᾧ ἔφ' ἔφη, Σθένελος δὲ καθ' ἵππων ἄλτο χαμαῖζε,
 πὰρ δὲ στάς βέλος ὦκ' διαμπερές ἐξέρυσ' ὦμου·
 αἶμα δ' ἀνηκόντιζε διὰ στρεπτοῖο χιτῶνος.
 δῆ τότε ἔπειτ' ἡρᾶτο βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης·
 « κλυθὶ μευ, αἰγιόχοιο Διδὸς τέκος, Ἀτρυτώνη, 115
 εἴ ποτέ μοι καὶ πατρὶ φίλα φρονέουσα παρέσθης
 δηΐῳ ἐν πολέμῳ, νῦν αὖτ' ἐμὲ φῖλαι, Ἀθήνη·
 δὸς δέ τέ μ' ἄνδρα ἐλεῖν καὶ ἐς ὄρμην ἐγχεὸς ἐλθεῖν,
 ὅς μ' ἔβαλε φθάμενος καὶ ἐπεύχεται, οὐδέ μέ φησι
 δηρὸν ἔτ' ὄψεσθαι λαμπρὸν φάος ἡελίοιο ». 120

- «Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε Παλλὰς Ἀθήνη,
 γυῖα δ' ἔθηκεν ἐλαφρά, πόδας καὶ χεῖρας ὑπερθεν·
 ἀγχοῦ δ' ἵσταμένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 «θαρσῶν νῦν, Διόμηδες, ἐπὶ Τρώεσσι μάχεσθαι·
 ἐν γάρ τοι στήθεσσι μένος πατρώιον ἦκα
 ἄτρομον, οἷον ἔχεσκε σακέσπαλος ἵπποτα Τυδεύς·
 ἀχλὺν δ' αὖ τοι ἅπ' ὀφθαλμῶν ἔλον, ἥ πρὶν ἐπῆεν,
 ὄφρ' εὖ γιγνώσκῃς ἡμὲν θεὸν ἡδὲ καὶ ἄνδρα.
 τῷ νῦν, αἶ κε θεὸς πειρώμενος ἐνθάδ' ἔκχεται,
 μῆ τι σύ γ' ἀλανάτοισι θεοῖς ἀντικρὺ μάχεσθαι
 τοῖς ἄλλοις· ἀτὰρ εἴ κε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη
 ἔλθῃσ' ἐς πόλεμον, τήν γ' οὐτάμεν ὀξέϊ χαλκῷ ».
 Ἡ μὲν ἄρ' ὥς εἰποῦσ' ἀπέβη γλαυκῶπις Ἀθήνη,
 Τυδεΐδης δ' ἐξαῦτις ἰὼν προμάχοισιν ἐμίχθη,
 καὶ πρὶν περ θυμῷ μεμαῶς Τρώεσσι μάχεσθαι·
 δὴ τότε μιν τρεῖς τόσσον ἔλεν μένος, ὥς τε λέοντα,
 ὃν ῥά τε ποιμὴν ἀγρῷ ἐπ' εἰροπόκοις ὅτεσσι
 χραύσῃ μὲν τ' αὐλῆς ὑπεράλμενον οὐδὲ δαμάσῃ·
 τοῦ μὲν τε σθένος ὥρσεν, ἔπειτα δέ τ' οὐ προσαμύνει,
 ἀλλὰ κατὰ σταθμοὺς δύεται, τὰ δ' ἐρῆμα φοβεῖται·
 αἱ μὲν τ' ἀγχιστῖναι ἐπ' ἀλλήλησι κέχυνται,
 αὐτὰρ ὁ ἐμμεμαῶς βαθέης ἐξάλλεται αὐλῆς·
 ὥς μεμαῶς Τρώεσσι μίγῃ κρατερὸς Διομήδης.
 Ἔνθ' ἔλεν Ἀστύνοον καὶ Ὑπεύρονα, ποιμένα λαῶν,
 τὸν μὲν ὑπὲρ μαζοῖο βαλὼν χαλκῆρεϊ δουρί,
 τὸν δ' ἔτερον ξίφει μεγάλῳ κληῖδα παρ' ὦμον
 πλῆξ', ἀπὸ δ' αὐχένος ὦμον ἐέργαθεν ἡδ' ἀπὸ νώτου.
 τοὺς μὲν ἔασ', ὁ δ' Ἀβαντα μετώχετο καὶ Πολύιδον,
 υἱέας Εὐρυδάμαντος, ὄνειροπόλοιο γέροντος·
 τοῖς οὐκ ἐρχομένοις ὁ γέρων ἐκρίνατ' ὄνειρους,
 ἀλλὰ σφεας κρατερὸς Διομήδης ἐξενάριξε·

βῆ δὲ μετὰ Ξάνθον τε Θόωνά τε, Φαίνοπος υἱε,
 ἄμφω τηλυγέτω· ὁ δὲ τείρετο γήραϊ λυγρῷ,
 υἷον δ' οὐ τέκετ' ἄλλον ἐπὶ κτεάτεσσι λιπέσθαι.
 ἔνθ' ὃ γε τοὺς ἐνάριζε, φίλον δ' ἐξαίνυτο θυμόν
 ἄμφοτέρω, πατέρι δὲ γόνον καὶ κήδεα λυγρὰ
 λείπ', ἐπεὶ οὐ ζῶντε μάχης ἐκ νοστήσαντε
 δέξατο· χηρωσται δὲ διὰ κτῆσιν δατέοντο.

155

Ἔνθ' υἱας Πριάμοιο δῦω λάβε Δαρδανίδαο
 εἰν ἐνὶ δίφρῳ ἐόντας, Ἐχέμμονά τε Χρομίον τε.
 ὥς δὲ λέων ἐν βουσί θορῶν ἐξ αὐχένα ἄξῃ
 πόρτιος ἢ βόός, ξύλοχον κάτα βοσκομενάων,
 ὥς τοὺς ἄμφοτέρους ἐξ ἵππων Τυδέος υἱὸς
 βῆσε κακῶς ἀέκοντας, ἔπειτα δὲ τεύχε' ἐσύλα·
 ἵππους δ' οἷς ἐτάροισι δίδου μετὰ νῆας ἐλαύνειν.

160

165

Ἡ μεγίστη ἔντασις τῆς μάχης.

Τὸν δ' ἶδεν Αἰνεΐας ἀλαπάζοντα στίχας ἀνδρῶν,
 βῆ δ' ἵμεν ἄν τε μάχην καὶ ἀνὰ κλόνον ἐγχειάων
 Πάνδαρον ἀντίθεον διζήμενος, εἴ που ἐφεύροι·
 εὔρε Λυκάονος υἷον ἀμύμονά τε κρατερόν τε,
 στῇ δὲ πρόσθ' αὐτοῖο ἔπος τέ μιν ἀντίον ἡῦδα·
 « Πάνδαρε, ποῦ τοι τόξον ἰδὲ πτερόεντες οἵστοι
 καὶ κλέος; ᾧ οὐ τίς τοι ἐρίζεται ἐνθάδε γ' ἀνὴρ,
 οὐδέ τις ἐν Λυκίῃ σέο γ' εὔχεται εἶναι ἁμείνων.
 ἀλλ' ἄγε τῷδ' ἔφες ἀνδρὶ βέλος, Διὶ χεῖρας ἀνασχών,
 ὅς τις ὅδε κρατέει καὶ δὴ κακὰ πολλὰ ἔοργε
 Τρῶας, ἐπεὶ πολλῶν τε καὶ ἐσθλῶν γούνατ' ἔλυσεν·
 εἰ μὴ τις θεὸς ἐστὶ κοτεσσάμενος Τρώεσσι
 ἱρῶν μῆνισας· χαλεπὴ δὲ θεοῦ ἐπι μῆνις ».
 Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·

170

175

- « Αἰνεῖα, Τρώων βουλευφόρε χαλκοχιτώνων,
 Τυδεΐδῃ μιν ἔγωγε δαΐφρονι πάντα ἔϊσκω,
 ἀσπίδι γιγνώσκων αὐλώπιδί τε τρυφαλείῃ,
 ἵππους τ' εἰσορόων· σάφα δ' οὐκ οἶδ' εἰ θεός ἐστιν.
 εἰ δ' ὃ γ' ἀνὴρ, ὃν φημι, δαΐφρων Τυδέος υἱός,
 οὐχ ὃ γ' ἀνευθε θεοῦ τάδε μαίνεται, ἀλλὰ τις ἄγχι
 ἔστηκ' ἀθανάτων, νεφέλῃ εἰλυμένος ὦμος,
 δς τούτου βέλος ὠκὺ κιχήμενον ἔτραπεν ἄλλῃ.
 ἦδη γάρ οἱ ἐφῆκα βέλος, καὶ μιν βάλλον ὦμον
 δεξιὸν ἀντικρὺ διὰ θώρηκος γυάλοιο·
 καὶ μιν ἔγωγ' ἐφάμην Ἀἰδωνῇ προιάψειν,
 ἔμπης δ' οὐκ ἐδάμασσα· θεός νύ τίς ἐστι κοτήεις.
 ἵπποι δ' οὐ παρέασι καὶ ἄρματα, τῶν κ' ἐπιβαίην·
 ἀλλὰ που ἐν μεγάροισι Λυκάονος ἔνδεκα δίφροι
 καλοὶ πρωτοπαγεῖς νεοτευχέες· ἀμφὶ δὲ πέπλοι
 πέπτανται· παρὰ δέ σφιν ἐκάστω δίζυγες ἵπποι
 ἐστᾶσι κρῖ λευκὸν ἐρεπτόμενοι καὶ ὀλύρας.
 ἦ μὲν μοι μάλα πολλὰ γέρων αἰχμητὰ Λυκάων
 ἐρχομένῳ ἐπέτελλε δόμοις ἐνὶ ποιητοῖσιν·
 ἵπποισίν μ' ἐκέλευε καὶ ἄρμασιν ἐμβεβαῶτα
 ἀρχεῦειν Τρώεσσιν κατὰ κρατερὰς ὑσμῖνας·
 ἀλλ' ἐγὼ οὐ πιθόμην — ἦ τ' ἂν πολὺ κέρδιον ἦεν —
 ἵππων φειδόμενος, μή μοι δευοίατο φορβῆς
 ἀνδρῶν εἰλομένων, εἰωθότες ἔδμεναι ἄδην.
 Ὡς λίπον, αὐτὰρ πεζὸς ἐς Ἴλιον εἰλήλουθα·
 τόξοισιν πίσυνος· τὰ δέ μ' οὐκ ἄρ' ἐμελλον ὀνήσειν.
 ἦδη γὰρ δοιοῖσιν ἀριστήεσσιν ἐφῆκα,
 Τυδεΐδῃ τε καὶ Ἀτρεΐδῃ, ἐκ δ' ἀμφοτέροισιν
 ἀτρεκέες αἶμ' ἔσσευα βαλὼν, ἡγεῖρα δὲ μᾶλλον.
 τῷ ῥα κακῇ αἴσῃ ἀπὸ πασσάλου ἀγκύλα τόξα
 ἤματι τῷ ἐλόμην, ὅτε Ἴλιον εἰς ἐρατεινὴν

- ἡγεόμην Τρώεσσι, φέρων χάριν Ἑκτορι δίω.
 εἰ δέ κε νοστήσω καὶ ἐσόψομαι ὀφθαλμοῖσι
 πατρίδ' ἐμὴν ἄλοχόν τε καὶ ὑπερεφές μέγα δῶμα,
 αὐτίκ' ἔπειτ' ἀπ' ἐμεῖο κάρη τάμοι ἀλλότριος φώς,
 εἰ μὴ ἐγὼ τάδε τόξα φαεινῶ ἐν πυρὶ θείην 215
 χερσὶ διακλάσσας· ἀνεμώλια γάρ μοι ὀπηδεῖ ».
- Τὸν δ' αὖτ' Αἰνείας Τρώων ἀγὸς ἀντίον ἠΰδα·
 « μὴ δὴ οὕτως ἀγόρευε· πάρος δ' οὐκ ἔσσεται ἄλλως,
 πρὶν γ' ἐπὶ νῶ τῷδ' ἀνδρὶ σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν 220
 ἀντιβίην ἐλθόντε σὺν ἔντεσι πειρηθῆναι.
 ἀλλ' ἄγ' ἐμῶν ὀχέων ἐπιβήσεο, ὄφρα ἴδῃαι
 οἷοι Τρώιοι ἵπποι, ἐπιστάμενοι πεδίοιο
 κραιπνὰ μάλ' ἔνθα καὶ ἔνθα διωκέμεν ἡδὲ φέβεσθαι·
 τῶ καὶ νῶι πόλινδε σαώσετον, εἴ περ ἂν αὐτε 225
 Ζεὺς ἐπὶ Τυδεΐδῃ Διομήδει κῦδος ὀρέξῃ.
 ἀλλ' ἄγε νῦν μάστιγα καὶ ἡνία σιγαλέοντα
 δέξαι, ἐγὼ δ' ἵππων ἐπιβήσομαι, ὄφρα μάχωμαι·
 ἡὲ σὺ τόνδε δέδεξο, μελήσουσιν δ' ἐμοὶ ἵπποι ».
- Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·
 « Αἰνεία, σὺ μὲν αὐτὸς ἔχ' ἡνία καὶ τεῶν ἵππων 230
 μᾶλλον ὑφ' ἡνιόχῳ εἰωθότι καμπύλον ἄρμα
 οἴσετον, εἴ περ ἂν αὐτε φεβώμεθα Τυδέος υἱόν·
 μὴ τὼ μὲν δείσαντε ματήσετον, οὐδ' ἐθέλητον
 ἐκφερέμεν πολέμοιο, τεδὼν φθόγγον ποθέοντε, 235
 νῶι δ' ἐπαΐξας μεγαθύμου Τυδέος υἱὸς
 αὐτῶ τε κτεῖνῃ καὶ ἐλάσῃ μώνυχας ἵππους.
 ἀλλὰ σύ γ' αὐτὸς ἔλαυνε τέ' ἄρματα καὶ τεῶν ἵππων,
 τόνδε δ' ἐγὼν ἐπιόντα δεδέξομαι ὀξείῃ δουρί ».
- Ὡς ἄρα φωνήσαντες, ἐς ἄρματα ποικίλα βάντες,
 ἐμμεμαῶτ' ἐπὶ Τυδεΐδῃ ἔχον ὠκέας ἵππους. 240
 τοὺς δὲ ἶδε Σθένελος, Καπαγήιος ἀγλαὸς υἱός,

αἰψα δὲ Τυδεΐδην ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 « Τυδεΐδη Διομήδης, ἐμῷ κεχαρισμένε θυμῷ,
 ἄνδρ' ὁρώ κρατερῷ ἐπὶ σοὶ μεμαῶτε μάχεσθαι,
 Ἴν' ἀπέλεθρον ἔχοντας· ὁ μὲν τόζων ἐὺ εἰδώς, 245
 Πάνδαρος, υἱὸς δ' αὖτε Λυκάονος εὐχεται εἶναι·
 Αἰνεΐας δ' υἱὸς μὲν ἀμύμονος Ἀγχίσαιο
 εὐχεται ἐκγεγάμεν, μήτηρ δέ οἱ ἔστ' Ἀφροδίτη.
 ἀλλ' ἄγε δὴ χαζώμεθ' ἐφ' ἵππων, μηδὲ μοι οὕτω
 θῦνε διὰ προμάχων, μή πως φίλον ἦτορ ὀλέσσης ». 250

Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη κρατερὸς Διομήδης·
 « μή τι φόβονδ' ἀγόρευ', ἐπεὶ οὐδέ σε πεισέμεν ὀίω.
 οὐ γάρ μοι γενναῖον ἀλυσκάζοντι μάχεσθαι
 οὐδὲ καταπτώσσειν· ἔτι μοι μένος ἔμπεδόν ἐστιν·
 ὀκνεῖω δ' ἵππων ἐπιβαινέμεν, ἀλλὰ καὶ αὐτως 255
 ἀντίον εἴμ' αὐτῶν· τρεῖν μ' οὐκ ἔῃ Παλλὰς Ἀθήνη.
 τούτω δ' οὐ πάλιν αὖτις ἀποίσετον ὠκέες ἵπποι
 ἄμφω ἄφ' ἡμείων, εἴ γ' οὖν ἕτερός γε φύγησιν.
 ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν·
 αἶ κέν μοι πολύβουλος Ἀθήνη κῦδος ὀρέξῃ 260
 ἀμφοτέρω κτεῖναι, σὺ δὲ τούσδε μὲν ὠκέας ἵππους
 αὐτοῦ ἐρυκακέειν ἐξ ἄντυγος ἡνία τείνας,
 Αἰνεΐαιο δ' ἐπαῖξαι μεμνημένος ἵππων,
 ἐκ δ' ἐλάσαι Τρώων μετ' εὐκνήμιδας Ἀχαιοὺς.
 τῆς γάρ τοι γενεῆς, ἧς Τρωί περ εὐρύοπα Ζεὺς 265
 δῶχ' υἱὸς ποινὴν Γανυμήδεος, οὐνec' ἄριστοι
 ἵππων, ὅσσοι ἔασιν ὑπ' ἡῶ τ' ἡέλιόν τε,
 τῆς γενεῆς ἔκλειψεν ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγχίσης,
 λάθρη Λαομέδοντος ὑποσχὼν θήλεας ἵππους·
 τῶν οἱ ἐξ ἐγένοντο ἐνὶ μεγάροισι γενέθλη. 270
 τοὺς μὲν τέσσαρας αὐτὸς ἔχων ἀτίταλλ' ἐπὶ φάντῃ,
 τῷ δὲ δὴ Αἰνεΐα δῶκεν, μήστωρε φόβοιο.

εἰ τούτω κε λάβοιμεν, ἀροίμεθά κε κλέος ἐσθλόν ».

“Ὡς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
τὼ δὲ τάχ’ ἐγγύθεν ἤλθον ἐλαύνοντ’ ὠκέας ἵππους.

275

τὸν πρότερος προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·
« καρτερόθυμε, δαΐφρον, ἀγαυοῦ Τυδεΐδος υἱέ,
ἧ μάλα σ’ οὐ βέλος ὠκὺ δαμάσσατο, πικρὸς οἷστός·
νῦν αὖτ’ ἐγχείη πειρήσομαι, αἶ κε τύχωμι ».

Ἦ ῥα, καὶ ἀμπεπαλὼν προῖτι δολιχόσκιον ἔγχος
καὶ βάλε Τυδεΐδαο κατ’ ἀσπίδα· τῆς δὲ διαπρὸ
αἰχμῇ χαλκείῃ πταμένη θώρηκι πελάσθη·
τῷ δ’ ἐπὶ μακρὸν ἄυσε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·

280

« βέβληται κενεῶνα διαμπερές, οὐδέ σ’ ὅτω
δηρὸν ἔτ’ ἀνσχῆσθαι· ἐμοὶ δὲ μέγ’ εὖχος ἔδωκας ».

285

Τὸν δ’ οὐ ταρβήσας προσέφη κρατερός Διομήδης·

« ἡμβροτες οὐδ’ ἔτυχες· ἀτὰρ οὐ μὲν σφῶί γ’ ὅτω
πρίν γ’ ἀποπαύσεσθαι, πρίν γ’ ἢ ἕτερόν γε πεσόντα
αἵματος ἄσαι Ἄρηα, ταλαύρινον πολεμιστὴν ».

“Ὡς φάμενος προέηκε· βέλος δ’ ἵθυνεν Ἀθήνη
ῥῖνα παρ’ ὀφθαλμόν, λευκοὺς δ’ ἐπέρησεν ὀδόντας.

290

τοῦ δ’ ἀπὸ μὲν γλῶσσαν πρυμνὴν τάμε χαλκὸς ἀτειρής,
αἰχμῇ δ’ ἐξελύθη παρὰ νεύατον ἀνθερεῶνα·

ἤριπε δ’ ἐξ ὀχέων, ἀράβησε δὲ τεύχε’ ἐπ’ αὐτῷ
αἰόλα παμφανώνοντα, παρέτρεσαν δὲ οἱ ἵπποι.

295

ὠκύποδες· τοῦ δ’ αὖθι λύθη ψυχὴ τε μένος τε.

Αἰνείας δ’ ἀπόρουσε σὺν ἀσπίδι δουρὶ τε μακρῷ,
δείσας μὴ πῶς οἱ ἐρυσαίατο νεκρὸν Ἀχαιοί.

ἀμφὶ δ’ ἄρ’ αὐτῷ βαῖνε λέων ὥς ἀλκί πεποιθώς,
πρόσθε δὲ οἱ δόρυ τ’ ἔσχε καὶ ἀσπίδα πάντοσ’ ἔστην,

300

τὸν κτάμεναι μεμαώς, ὅς τις τοῦ γ’ ἀντίος ἔλθοι,
σμερδαλέα ἰάχων· ὁ δὲ χερμάδιον λάβε χειρὶ
Τυδεΐδης, μέγα ἔργον, ὃ οὐ δύο γ’ ἄνδρες φέροιεν,

οἷοι νῦν βροτοὶ εἰς· ὁ δέ μιν ῥέα πάλλε καὶ οἶος.
 τῷ βάλεν Αἰνεῖαιο κατ' ἰσχίον, ἔνθα τε μηρὸς 305
 ἰσχύϊ ἐνστρέφεται, κοτύλην δέ τέ μιν καλέουσι·
 θλάσσε δέ οἱ κοτύλην, πρὸς δ' ἄμφω ῥῆξε τένοντε·
 ὦσε δ' ἀπὸ ῥινὸν τρηχὺς λίθος· αὐτὰρ ὁ γ' ἥρωας
 ἔσθη γνῦξ ἐριπῶν καὶ ἐρείσατο χειρὶ παχείῃ
 γαίης· ἀμφὶ δέ ὅσσε κελαινὴ νύξ ἐκάλυψε. 310

Καί νύ κεν ἔνθ' ἀπόλοιτο ἄναξ ἀνδρῶν Αἰνεΐας,
 εἰ μὴ ἄρ, ὅξ' ὤ νόησε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη,
 μήτηρ, ἣ μιν ὕπ' Ἀγχίση τέκε βουκολέοντι·
 ἀμφὶ δ' ἐὼν φίλον υἷὸν ἐχεύατο πῆχχε λευκῷ,
 πρόσθε δέ οἱ πέπλοιο φαεινοῦ πτύγμ' ἐκάλυψεν, 315
 ἔρκος ἔμεν βελέων, μή τις Δαναῶν ταχυπώλων
 χαλκὸν ἐνὶ στήθεσσι βαλὼν ἐκ θυμὸν ἔλοιτο.

318 - 909 : Ἀφοῦ διέσωσε τὸν Αἰνεΐαν ἡ Ἀφροδίτη, ἐπληγώθη καὶ αὐτὴ εἰς τὸ θεϊκόν της χέρι ἀπὸ τὴν αἰχμὴν τοῦ Διομήδους. Τὴν παρηγόρησε καὶ τῆς ἐθεράπευσε τὸ τραῦμα ἡ μητέρα της Διώνη, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ὁ Ἀπόλλων ἐπανέφερεν εἰς τὴν μάχην τὸν Ἄρην, ὅστις ἐνεψύχωσε τοὺς Τρῶας. Θεραπευθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ὁ Αἰνεΐας ἐπανήλθεν εἰς τὸν ἀγῶνα, ὁ ὁποῖος ἐλάμβανε ποικίλας φάσεις. Ἀριστεύων πάντοτε ὁ Διομήδης ἐπλήγωσε καὶ αὐτὸν τὸν θεὸν τοῦ πολέμου.

Z

1 - 236 : Τέλος οἱ θεοὶ ἐγκατέλειψαν τὴν μάχην, ἐνῷ οἱ Τρῶες ἤρχισαν νὰ κάμπωνται ὑπὸ τὴν ὁρμὴν τῶν Ἀχαιῶν. Ὁ Τελαμώνιος Αἴας πρῶτος διέρρηξε τὴν φάλαγγα τῶν Τρώων καὶ οἱ ἄλλοι ἡγεμόνες ἐφόνεον ἐκλεκτοὺς Τρῶας καὶ Λυκίους. Τὸ Ἴλιον ἐκινδύνευε νὰ περιέλθῃ εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν, ὅτε ὁ Πριαμίδης Ἑλένος, ἄριστος οἰωνόπολος, παρώτρυνε τὸν ἀδελφὸν Ἑκτορα νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν καὶ νὰ προτρέψῃ τὰς γηραιὰς Τρωάδας νὰ ἱκετεύσουν τὴν Ἀθηνᾶν.

Καί, ἐνῷ ἔξω τοῦ τείχους ἐξηκολούθει ἄγριος ὁ ἀγών, ὁ Ἐκτωρ ἀφῆκε τοὺς συμπολεμιστάς του, διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν.

Ἰκεσία τῶν εὐγενῶν Τρωάδων εἰς τὴν Ἀθηνᾶν.

Ἐκτωρ δ' ὥς Σκαιάς τε πύλας καὶ φηγὸν ἴκανεν, 237
 ἄμφ' ἄρα μιν Τρώων ἄλοχοι θεὸν ἡδὲ θύγατρες
 εἰρόμεναι παῖδ᾽ αὖτε κασιγνήτους τε ἔτας τε
 καὶ πόσιος· ὁ δ' ἔπειτα θεοῖς εὐχέσθαι ἀνώγει 240
 πάσας ἐξεΐης· πολλῇσι δὲ κήδε' ἐφῆπτο.

Ἄλλ' ὅτε δὴ Πριάμοιο δόμον περικαλλέ' ἴκανεν,
 ξεστῆς αἰθούσῃσι τετυγμένον — αὐτὰρ ἐν αὐτῷ
 πεντήκοντ' ἔνεσαν θάλαμοι ξεστοῖο λίθοιο, 245
 πλησίοι ἀλλήλων δεδμημένοι· ἔνθα δὲ παῖδες
 κοιμῶντο Πριάμοιο παρὰ μνηστῆς ἀλόχοισιν·
 κουράων δ' ἐτέρωθεν ἐναντίοι ἐνδοθεν αὐλῆς
 δώδεκ' ἔσαν τέγροι θάλαμοι ξεστοῖο λίθοιο,
 πλησίοι ἀλλήλων δεδμημένοι· ἔνθα δὲ γαμβροὶ 250
 κοιμῶντο Πριάμοιο παρ' αἰδοίης ἀλόχοισιν—
 ἔνθα οἱ ἡπιόδωρος ἐναντίῃ ἤλυθε μήτηρ
 Λαοδίκην εἰσάγουσα, θυγατρῶν εἶδος ἀρίστη·
 ἐν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρὶ ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε·
 « τέκνον, τίτπε λιπὼν πόλεμον θρασὺν εἰλήλουθας ;
 ἧ μάλα δὴ τείρουσι δυσώνυμοι υἱες Ἀχαιῶν 255
 μαρνάμενοι περὶ ἄστυ· σὲ δ' ἐνθάδε θυμὸς ἀνῆκεν
 ἐλθόντ' ἐξ ἄκρης πόλιος Διὶ χεῖρας ἀνασχεῖν.
 ἀλλὰ μὲν', ὄφρα κέ τοι μελιτῆδέα οἶνον ἐνεΐκω,
 ὥς σπείσῃς Διὶ πατρὶ καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισι
 πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὐτὸς ὀνήσῃαι, αἶ κε πῆρσθα. 260
 ἀνδρὶ δὲ κεκμηῶτι μένος μέγα οἶνος ἀέξει,
 ὥς τύνη κέκμηκας ἀμύνων σοῖσιν ἔτῃσι ».

Τὴν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα μέγας κορυθαίολος Ἑκτωρ·
 « μή μοι οἶνον ἄειρε μελίφρονα, πότνια μῆτερ,
 μή μ' ἀπογυιώσῃς, μένεος δ' ἄλκῃς τε λάθωμαι· 265
 χερσὶ δ' ἀνίπτοισιν Διὶ λείβειν αἶθοπα οἶνον
 ἄζομαι· οὐδέ πη ἔστι κελαινεφεῖ Κρονίωνι
 αἶματι καὶ λύθρῳ πεπαλαγμένον εὐχετάσθαι.
 ἀλλὰ σὺ μὲν πρὸς νηὸν Ἀθηναίης ἀγελείης
 ἔρχεο σὺν θυέεσσιν, ἀολλίσσασα γεραιάς. 270
 πέπλον δ', ὅς τις τοι χαριέστατος ἦδὲ μέγιστος
 ἔστιν ἐνὶ μεγάρῳ καὶ τοι πολὺ φίλτατος αὐτῇ,
 τὸν θὲς Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἡϋκόμοιο,
 καὶ οἱ ὑποσχέσθαι δυοκαίδεκα βοῦς ἐνὶ νηῷ
 ἦνις ἡκέστας ἱερευσέμεν, αἶ κ' ἐλεήσῃ 275
 ἄστῃ τε καὶ Τρώων ἀλόχους καὶ νήπια τέκνα,
 αἶ κεν Τυδέος υἱὸν ἀπόσχη Ἰλίου ἱρῆς,
 ἄγριον αἰχμητὴν, κρατερόν μῆστωρα φόβοιο.
 ἀλλὰ σὺ μὲν πρὸς νηὸν Ἀθηναίης ἀγελείης
 ἔρχεο, ἐγὼ δὲ Πάριν μετελεύσομαι, ὄφρα καλέσω,
 αἶ κ' ἐθέλῃς εἰπόντος ἀκουέμεν· ὥς κέν οἱ αὔθι
 γαῖα χάνοι· μέγα γάρ μιν Ὀλύμπιος ἔτρεφε πῆμα
 Τρωσὶ τε καὶ Πριάμῳ μεγαλήτορι τοῖο τε παισίν.
 εἰ κεῖνόν γε ἴδοιμι κατελθόντα Ἀῖδος εἶσω, 280
 φαίην κεν φρέν' ἀτέρπου διζύος ἐκλελαθέσθαι ». 285
 « Ὡς ἔφαθ', ἡ δὲ μολοῦσα ποτὶ μέγαρ' ἀμφιπόλοισι
 κέκλετο· ταὶ δ' ἄρ' ἀόλλισσαν κατὰ ἄστῃ γεραιάς.
 αὐτὴ δ' ἐς θάλαμον κατεβήσето κηῶεντα,
 ἐνθ' ἔσαν οἱ πέπλοι παμποίκιλοι, ἔργα γυναικῶν
 Σιδονίων, τὰς αὐτὸς Ἀλέξανδρος θεοειδὴς 290
 ἤγαγε Σιδονίηθεν, ἐπιπλῶς εὐρέα πόντον,
 τὴν ὁδὸν ἦν Ἑλένην περ ἀνήγαγεν εὐπατέρειαν·
 τῶν ἓν ἀειραμένη Ἑκάβη φέρε δῶρον Ἀθήνῃ,

ὅς κάλλιστος ἦν ποικίλμασιν ἡδὲ μέγιστος,
 ἀστὴρ δ' ὥς ἀπέλαμπεν· ἔκειτο δὲ νεάτος ἄλλων. 295
 βῆ δ' ἰέναι, πολλὰ δὲ μετεσσεύοντο γεραιαί.

Αἱ δ' ὅτε νηὸν ἵκανον Ἀθήνης ἐν πόλει ἄκρη,
 τῇσι θύρας ὤϊξε Θεανὼ καλλιπάρῃος,
 Κισσηίς, ἄλοχος Ἀντήνορος ἵπποδάμοιο·
 τὴν γὰρ Τρῶες ἔθηκαν Ἀθηναίης ἰέρειαν. 300
 αἱ δ' ὀλολυγῇ πᾶσαι Ἀθήνη χειῖρας ἀνέσχον·
 ἡ δ' ἄρα πέπλον ἐλοῦσα Θεανὼ καλλιπάρῃος
 θῆκεν Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἡυκόμοιο,
 εὐχομένη δ' ἡρᾶτο Διὸς κούρη μέγαλοιο·
 « πότνι' Ἀθηναίη, ῥυσίπτολι, δῖα θεάων, 305
 ἄξον δὴ ἔγχος Διομήδεος, ἡδὲ καὶ αὐτὸν
 πρηνέα δὸς πεσέειν Σκαιῶν προπάροιθε πυλάων,
 ὄφρα τοι αὐτίκα νῦν δυοκαίδεκα βοῦς ἐνὶ νηῷ
 ἦνις ἡκέστας ἱερεύσομεν, αἶ κ' ἐλεήσης
 ἅστυ τε καὶ Τρώων ἀλόχους καὶ νήπια τέκνα ». 310

ᾧς ἔφατ' εὐχομένη, ἀνένευε δὲ Παλλὰς Ἀθήνη.

Ὁ Ἔκτωρ εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Πάριδος.

ᾧς αἱ μὲν ῥ' εὐχοντο Διὸς κούρη μέγαλοιο, 312
 Ἔκτωρ δὲ πρὸς δώματ' Ἀλεξάνδροιο βεβήκει
 καλὰ, τὰ ῥ' αὐτὸς ἔτευξε σὺν ἀνδράσιν, οἳ τότε ἄριστοι
 ἦσαν ἐνὶ Τροίῃ ἐριβώλακι τέκτονες ἄνδρες, 315
 οἳ οἳ ἐποίησαν θάλαμον καὶ δῶρα καὶ αὐλὴν
 ἐγγύθι τε Πριάμοιο καὶ Ἔκτορος, ἐν πόλει ἄκρη.
 ἔνθ' Ἔκτωρ εἰσῆλθε διίφιλος, ἐν δ' ἄρα χειρὶ
 ἔγχος ἔχ' ἐνδεκάπηχυν· πάροιθε δὲ λάμπετο δουρὸς
 αἰχμὴ χαλκείη, περὶ δὲ χρύσεος θέε πόρκης. 320
 τὸν δ' εὖρ' ἐν θαλάμῳ περικαλλέα τεύχε' ἔποντα,

- ἀσπίδα καὶ θώρηκα, καὶ ἀγκύλα τόξ' ἀφύωντα·
 Ἀργεῖη δ' Ἑλένη μετ' ἄρα δμῶῃσι γυναιξὶν
 ἦστο, καὶ ἀμφιπόλοισι περικλυτὰ ἔργα κέλευε.
 τὸν δ' Ἐκτωρ νείκεσεν ἰδὼν αἰσχροῖς ἐπέεσσι· 325
 « δαιμόνι', οὐ μὲν καλὰ χόλον τόνδ' ἔνθεο θυμῷ.
 λαοὶ μὲν φθινύθουσι περὶ πτόλιν αἰπὺ τε τεῖχος
 μαρνάμενοι· σέο δ' εἵνεκ' αὐτὴ τε πτόλεμός τε
 ἄστρῳ τόδ' ἀμφιδέδηκε· σὺ δ' ἂν μαχέσαιο καὶ ἄλλῳ,
 ὃν τινά που μεθιέντα ἴδοις στυγεροῦ πολέμοιο. 330
 ἀλλ' ἄνα, μὴ τάχα ἄστρῳ πυρὸς δηρίοιο θέρεται ».
- Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν Ἀλέξανδρος θεοειδής·
 « Ἐκτορ, ἐπεὶ με κατ' αἴσαν ἐνείκεσας οὐδ' ὑπὲρ αἴσαν,
 τοῦνεκά τοι ἔρέω· σὺ δὲ σύνθεο καὶ μευ ἄκουσον·
 οὐ τοι ἐγὼ Τρώων τόσσον χόλῳ οὐδὲ νεμέσσι 335
 ἤμην ἐν θαλάμῳ, ἔθελον δ' ἄχεϊ προτραπέσθαι.
 νῦν δέ με παραιοῦσ' ἄλοχος μαλακοῖς ἐπέεσσιν
 ὥρμησ' ἐς πόλεμον· δοκεῖ δέ μοι ὧδε καὶ αὐτῷ
 λώιον ἔσσεσθαι· νίκη δ' ἐπαμείβεται ἄνδρας.
 ἀλλ' ἄγε νῦν ἐπίμεινον, Ἀρήια τεύχεα δύω· 340
 ἦ ἔθ', ἐγὼ δὲ μέτειμι· κιχήσεσθαι δέ σ' ὀίω ».
- «Ὡς φάτο, τὸν δ' οὐ τι προσέφη κορυθαίολος Ἐκτωρ·
 τὸν δ' Ἑλένη μύθοισι προσηύδα μελιχίοισι·
 « δ᾿αἶρ ἐμεῖο, κυνὸς κακομηχάνου ὀκρυόεσσης,
 ὥς μ' ὄφελ' ἤματι τῷ, ὅτε με πρῶτον τέκε μήτηρ, 345
 οἷχεσθαι προφέρουσα κακῇ ἀνέμοιο θύελλα
 εἰς ὅρος ἢ εἰς κῦμα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
 ἔνθα με κῦμ' ἀπέρσε πάρος τάδε ἔργα γενέσθαι.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τάδε γ' ὧδε θεοὶ κακὰ τεκμήραντο,
 ἀνδρὸς ἔπειτ' ὠφελλον ἀμείνωνος εἶναι ἄκοιτις, 350
 ὃς ἤδη νέμεσιν τε καὶ αἵσχεα πόλλ' ἀνθρώπων.
 τούτῳ δ' οὐτ' ἄρ νῦν φρένες ἔμπεδοι οὐτ' ἄρ' ὀπίσσω

ἔσσονται· τῷ καί μιν ἐπαυρήσεσθαι ὁτῶ.
 ἀλλ' ἄγε νῦν εἴσελθε καὶ ἔξο τῷδ' ἐπὶ δίφρῳ,
 δᾶερ, ἐπεὶ σε μάλιστα πόνος φρένας ἀμφιβέβηκεν 355
 εἶνεκ' ἐμεῖο κυνὸς καὶ Ἀλεξάνδρου ἔνεκ' ἄτης,
 οἷσιν ἐπὶ Ζεὺς θῆκε κακὸν μόνον, ὥς καὶ ὀπίσσω
 ἀνθρώποισι πελώμεθ' αἰίδιμοι ἐσσομένοισι ».

Τὴν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα μέγας κορυθαίολος Ἔκτωρ·
 « μή με κάθιζ', Ἑλένη, φιλέουσά περ· οὐδέ με πείσεις· 360
 ἥδη γάρ μοι θυμὸς ἐπέσσυται, ὄφρ' ἐπαμύνω
 Τρώεσσι, οἳ μὲγ' ἐμεῖο ποθὴν ἀπεόντος ἔχουσιν.
 ἀλλὰ σύ γ' ὄρνυθι τοῦτον, ἐπειγέσθω δὲ καὶ αὐτός,
 ὥς κεν ἔμ' ἔντοσθεν πόλιος καταμάρψῃ ἑόντα.
 καὶ γὰρ ἐγὼν οἰκόνδε ἐλεύσομαι, ὄφρα ἴδωμαι 365
 οἰκῆας ἄλογόν τε φίλην καὶ νήπιον υἱόν.
 οὐ γὰρ οἶδ', ἣ ἔτι σφιν ὑπὸ τροπὸς ἵζομαι αὐτίς,
 ἣ ἥδη μ' ὑπὸ χερσὶ θεοὶ δαμόωσιν Ἀχαιῶν ».

**Συνομιλία τοῦ Ἑκτορος
 μετὰ τὴν γυναῖκά του Ἀνδρομάχην.**

Ὡς ἄρα φωνήσας ἀπέβη κορυθαίολος Ἔκτωρ· 369
 αἰψά δ' ἔπειθ' ἴκανε δόμους εὖ ναιετάοντας, 370
 οὐδ' εὖρ' Ἀνδρομάχην λευκώλενον ἐν μεγάροισιν,
 ἀλλ' ἣ γε ζὺν παιδί καὶ ἀμφιπόλῳ εὐπέπλῳ
 πύργῳ ἐφεστήκει γοόωσά τε μυρομένη τε.
 Ἔκτωρ δ' ὥς οὐκ ἔνδον ἀμύμονα τέτμεν ἄκοιτιν,
 ἔσθη ἐπ' οὐδὸν ἰών, μετὰ δὲ δμῶῃσιν ἔειπεν· 375
 « εἰ δ' ἄγε μοι, δμῶαί, νημερτέα μυθήσασθε·
 πῇ ἔβη Ἀνδρομάχῃ λευκώλενος ἐκ μεγάροιο;
 ἥε πῃ ἐς γαλόων ἢ εἰνατέρων εὐπέπλων,
 ἢ ἐς Ἀθηναίης ἐξοίχεται, ἔνθα περ ἄλλαι

Τρῳαὶ εὐπλόκαμοι δεινὴν θεὸν ἰλάσκονται ; » 380

Τὸν δ' αὖτ' ὀτρηνή ταμὶν πρὸς μῦθον ἔειπεν·
 « Ἐκτορ, ἐπεὶ μάλ' ἄνωγας ἀληθέα μυθήσασθαι,
 οὔτε πη ἐς γαλόων οὔτ' εἰνατέρων εὐπέπλων
 οὔτ' ἐς Ἀθηναίης ἐξοίχεται, ἐνθα περ ἄλλαι
 Τρῳαὶ εὐπλόκαμοι δεινὴν θεὸν ἰλάσκονται, 385
 ἀλλ' ἐπὶ πύργον ἔβη μέγαν Ἰλίου, οὔνεκ' ἄκουσε
 τείρεσθαι Τρῶας, μέγα δὲ κράτος εἶναι Ἀχαιῶν.
 ἥ μὲν δὴ πρὸς τεῖχος ἐπειγομένη ἀφικάνει,
 μαινομένη ἔκκυϊα· φέρει δ' ἅμα παῖδα τιθήνη ».

Ἡ ῥα γυνὴ ταμὶν, ὁ δ' ἀπέσσυτο δώματος Ἐκτωρ 390
 τὴν αὐτὴν ὁδὸν αὖτις εὐκτιμέναις κατ' ἀγυιάς.

εὔτε πύλας ἴκανε διερχόμενος μέγα ἄστρῳ
 Σκαιάς, τῇ ἄρ' ἔμελλε διεξιμέναι πεδίονδε,
 ἐνθ' ἄλοχος πολύδωρος ἐναντίη ἦλθε θεούσα
 Ἀνδρομάχη, θυγάτηρ μετ' ἀλήτορος Ἡετίωνος, 395

Ἡετίων, ὃς ἔναιεν ὑπὸ Πλάκῳ ὕληέσση,
 Θήβη Ὑποπλακίη, Κιλίκεσσ' ἀνδρῶσιν ἀνάσπων·
 τοῦ περ δὴ θυγάτηρ ἔχεθ' Ἐκτορι χαλκοκορυστῇ.
 ἥ οἱ ἔπειτ' ἦντησ', ἅμα δ' ἀμφίπολος κίεν αὐτῇ,
 παῖδ' ἐπὶ κόλπῳ ἔχουσ' ἀταλάφρονα, νήπιον αὐτως, 400

Ἐκτορίδην ἀγαπητόν, ἀλὶγκιον ἀστέρι καλῷ,
 τὸν ῥ' Ἐκτωρ καλέεσκε Σκαμάνδριον, αὐτὰρ οἱ ἄλλοι
 Ἀστυάνακτ'· οἷος γὰρ ἐρύετο Ἴλιον Ἐκτωρ.

ἦτοι ὁ μὲν μείδησεν ἰδὼν ἐς παῖδα σιωπῇ·
 Ἀνδρομάχη δὲ οἱ ἄγχι παρίστατο δάκρυ χέουσα, 405
 ἐν τ' ἄρα οἱ φῶ χειρὶ ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε·

« δαιμόνιε, φθίσει σε τὸ σὸν μένος, οὐδ' ἐλεαίρεις
 παῖδά τε νηπίαχον καὶ ἔμ' ἄμμορον, ἥ τάχα χήρη
 σεῦ ἔσομαι· τάχα γάρ σε κατακτανέουσιν Ἀχαιοὶ
 πάντες ἐφορμηθέντες· ἐμοὶ δὲ κε κέρδιον εἶη 410

σεῦ ἀφαμαρτούση χθόνα δύμεναι· οὐ γὰρ ἔτ' ἄλλη
 ἔσται θαλπωρή, ἐπεὶ ἂν σύ γε πότμον ἐπίσπης,
 ἀλλ' ἄχε'· οὐδὲ μοι ἔστι πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ.
 ἥ τοι γὰρ πατέρ' ἀμὸν ἀπέκτανε δῖος Ἀχιλλεύς,
 ἐκ δὲ πόλιν πέρσεν Κιλικίων εὖ ναιετάουσιν, 415
 Θήβην ὑψίπυλον· κατὰ δ' ἔκτανεν Ἡετίωνα,
 οὐδὲ μιν ἐξενάριξε, σεβάσσατο γὰρ τό γε θυμῷ,
 ἀλλ' ἄρα μιν κατέκχε σὺν ἔντεσι δαιδαλέοισιν,
 ἥδ' ἐπὶ σῆμ' ἔχεεν· περὶ δὲ πτελέας ἐφύτευσαν
 νύμφαι ὀρεστιάδες, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο. 420
 οἳ δέ μοι ἐπτὰ κασίγνητοι ἔσαν ἐν μεγάροισιν,
 οἳ μὲν πάντες ἰῶ κίον ἤματι "Αἰδος εἴσω·
 πάντας γὰρ κατέπεφνε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς
 βουσὶν ἐπ' εἰλιπόδεσσι καὶ ἀργεννῆς ὄτεσσι.
 μητέρα δ', ἥ βασίλευεν ὑπὸ Πλάκῳ ὕληέσση, 425
 τὴν ἐπεὶ ἄρ' δεῦρ' ἤγαγ' ἄμ' ἄλλοισι κτεάτεσσιν,
 ἄψ' ὃ γε τὴν ἀπέλυσε λαβὼν ἀπερείσι' ἄποινα,
 πατρός δ' ἐν μεγάροισι βάλ' "Αρτεμις ἰοχέαιρα.
 "Ἐκτορ, ἀτὰρ σύ μοι ἔσσι πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ
 ἥδὲ κασίγνητος, σὺ δέ μοι θαλερὸς παρακοίτης· 430
 ἀλλ' ἄγε νῦν ἐλέαιρε καὶ αὐτοῦ μίμν' ἐπὶ πύργῳ,
 μὴ παῖδ' ὀρφανικὸν θήγης χήρην τε γυναικᾶ·
 λαὸν δὲ στῆσον παρ' ἔρινεόν, ἔνθα μάλιστα
 ἀμβατός ἐστι πόλις καὶ ἐπίδρομον ἔπλετο τεῖχος.
 τρεῖς γὰρ τῇ γ' ἐλθόντες ἐπειρήσανθ' οἳ ἄριστοι 435
 ἄμφ' Αἴαντε δύω καὶ ἀγακλυτὸν Ἰδομενῆα
 ἥδ' ἄμφ' Ἀτρεΐδας καὶ Τυδέος ἄλκιμον υἱόν·
 ἥ πού τίς σφιν ἔνισπε θεοπροπίων ἐὺ εἰδώς,
 ἥ νυ καὶ αὐτῶν θυμὸς ἐποτρύνει καὶ ἀνώγει ».

Τὴν δ' αὖτε προσέειπε μέγας κορυθαίολος "Ἐκτωρ· 440
 « ἦ καὶ ἐμοὶ τάδε πάντα μέλει, γύναι· ἀλλὰ μάλ' αἰνῶς

αἰδέομαι Τρῶας καὶ Τρωάδας ἐλκεσιπέπλους,
 αἷ κε κακὸς ὥς νόσφιν ἀλυσκάζω πολέμοιο·
 οὐδέ με θυμὸς ἄνωγεν, ἐπεὶ μάθον ἔμμεναι ἐσθλὸς
 αἶει καὶ πρώτοισι μετὰ Τρώεσσι μάχεσθαι, 445
 ἄρνύμενος πατρός τε μέγα κλέος ἥδ' ἐμὸν αὐτοῦ.
 εὖ γὰρ ἐγὼ τόδε οἶδα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν·
 ἔσσεται ἡμαρ, ὅτ' ἂν ποτ' ὀλώλῃ Ἴλιος ἱρή
 καὶ Πριάμος καὶ λαὸς εὐμμελίῳ Πριάμοιο.
 ἄλλ' οὐ μοι Τρώων τόσσον μέλει ἄλγος ὀπίσσω, 450
 οὔτ' αὐτῆς Ἑκάβης οὔτε Πριάμοιο ἄνακτος
 οὔτε κασιγνήτων, οἳ κεν πολέες τε καὶ ἐσθλοὶ
 ἐν κονίῃσι πέσοιεν ὑπ' ἀνδράσι δυσμενέεσσιν,
 ὅσπον σεῦ, ὅτε κέν τις Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων
 δακρυόεσσαν ἄγῃται, ἐλεύθερον ἡμαρ ἀπούρας· 455
 καὶ κεν ἐν Ἀργεὶ ἐοῦσα πρὸς ἄλλης ἱστὸν ὑφαίνεις,
 καὶ κεν ὕδωρ φορέεις Μεσσηίδος ἢ Ὑπερείης
 πόλλ' ἀεκαζομένη, κρατερὴ δ' ἐπικεῖσεται ἀνάγκη·
 καὶ ποτέ τις εἵπῃσιν ἰδὼν κατὰ δάκρυα χέουσας·
 "Ἐκτορος ἦδε γυνή, δὲ ἀριστεύεσκε μάχεσθαι 460
 Τρώων ἵπποδάμων, ὅτε Ἴλιον ἀμφεμάχοντο."
 ὥς ποτέ τις ἐρέει· σοὶ δ' αὖ νέον ἔσσεται ἄλγος
 χήτεϊ τοιοῦδ' ἀνδρὸς ἀμύνειν δούλιον ἡμαρ.
 ἀλλὰ με τεθνηῶτα χυτὴ κατὰ γαῖα καλύπτει,
 πρὶν γέ τι σῆς τε βοῆς σοῦ θ' ἐλκηθμοῖο πυθέσθαι ». 465
 "Ὡς εἰπὼν οὗ παιδὸς ὀρέξατο φαίδιμος Ἐκτωρ·
 ἄψ δ' ὁ πάϊς πρὸς κόλπον εὐζώνοιο τιθήνης
 ἐκλίνθη ἰάχων, πατρός φίλου ὅψιν ἀτυχθεῖς,
 ταρβήσας χαλκὸν τε ἰδὲ λόφον ἵππιοχαίτην,
 δεινὸν ἀπ' ἀκροάτης κόρυθος νεύοντα νοήσας. 470
 ἐκ δὲ γέλασσε πατὴρ τε φίλος καὶ πότνια μήτηρ·
 αὐτίκ' ἀπὸ κρατὸς κόρυθ' εἴλετο φαίδιμος Ἐκτωρ,

καὶ τὴν μὲν κατέθηκεν ἐπὶ χθονὶ παμφανώωσαν·
αὐτὰρ ὃ γ' ὄν φίλον υἷον ἐπεὶ κύσε πῆλέ τε χερσίν,
εἶπε δ' ἐπευξάμενος Δίι τ' ἄλλοισιν τε θεοῖσι· 475

« Ζεῦ ἄλλοι τε θεοί, δότε δὴ καὶ τόνδε γενέσθαι
παῖδ' ἐμόν, ὥς καὶ ἐγὼ περ, ἀριπρεπέα Τρώεσσιν,
ὣδε βίην τ' ἀγαθόν, καὶ Ἰλίου Ἴφι ἀνάσσειν·
καὶ ποτέ τις εἴποι 'πατρός γ' ὅδε πολλὸν ἀμείνων'
ἐκ πολέμου ἀνιόντα· φέροι δ' ἔναρα βροτόεντα 480
κτείνας δῆμιον ἄνδρα, χαρεῖν δὲ φρένα μήτηρ ».

“Ὡς εἰπὼν ἀλόχοιο φίλης ἐν χερσὶν ἔθηκε
παῖδ' ἐόν· ἥ δ' ἄρα μιν κηῶδεϊ δέξατο κόλπῳ
δακρυόεν γελάσασα· πόσις δ' ἐλέησε νοήσας,
χειρὶ τέ μιν κατέρεξε ἐπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε· 485

« δαιμονίη, μή μοί τι λίην ἀκαχίζεο θυμῷ.
οὐ γάρ τίς μ' ὑπὲρ αἴσαν ἀνὴρ Ἄϊδι προιάψει·
μοῖραν δ' οὐ τινά φημι πεφυγμένον ἔμμεναι ἀνδρῶν,
οὐ κακόν, οὐδὲ μὲν ἐσθλόν, ἐπὴν τὰ πρῶτα γένηται.
ἀλλ' εἰς οἶκον ἰοῦσα τὰ σ' αὐτῆς ἔργα κόμιζε, 490
ἰστόν τ' ἡλακάτην τε, καὶ ἀμφιπόλοισι κέλευε
ἔργον ἐποίχεσθαι· πόλεμος δ' ἀνδρεσσὶ μελήσει
παῖσι, μάλιστα δ' ἐμοί, τοῖ Ἰλῖω ἐγγεγάσιν ».

“Ὡς ἄρα φωνήσας κόρυθ' εἴλετο φαίδιμος Ἑκτωρ
ἵππουριν· ἄλλος δὲ φίλῃ οἰκόνδε βεβήκει 495
ἐντροπαλιζομένη, θαλερόν κατὰ δάκρυ χέουσα.
αἶψα δ' ἐπειθ' ἔκανε δόμους εὖ ναιετάοντας
Ἑκτορος ἀνδροφόνοιο, κιχήσατο δ' ἔνδοθι πολλὰς
ἀμφιπόλους, τῇσιν δὲ γόνον πάσῃσιν ἐνῶρσεν.
αἱ μὲν ἔτι ζῶν γόνον Ἑκτορα ᾧ ἐνὶ οἴκῳ· 500
οὐ γάρ μιν ἔτ' ἔφαντο ὑπότροπον ἐκ πολέμοιο
ἵξεσθαι, προφυγόντα μένος καὶ χεῖρας Ἀχαιῶν.

Οὐδὲ Πάρις δῆθυνεν ἐν ὑψηλοῖσι δόμοισιν,

ἀλλ' ὃ γ', ἐπεὶ κατέδου κλυτὰ τεύχεα, ποικίλα χαλκῷ,
 σέυατ' ἔπειτ' ἀνὰ ἄστνυ, ποσὶ κραιπνοῖσι πεποιθώς. 505
 ὡς δ' ὅτε τις στατὸς ἵππος, ἀκοστήσας ἐπὶ φάτνῃ,
 δεσμὸν ἀπορρήξας θείῃ πεδίῳ κροαίνων,
 εἰωθὼς λούεσθαι ἐϋρρεῖος ποταμοῖο,
 κυδιῶν· ὕψου δὲ κάρη ἔχει, ἀμφὶ δὲ χαῖται
 ὤμοις ἀττίζονται· ὁ δ' ἀγλαΐῃφι πεποιθώς, 510
 ῥίμψα ἐ γούνα φέρει μετὰ τ' ἤθεα καὶ νομὸν ἵππων·
 ὡς υἱὸς Πριάμοιο Πάρις κατὰ Περγάμου ἄκρης
 τεύχεσι παμφαίνων ὡς τ' ἡλέκτωρ ἐβεβήκει
 καγχαλῶν, ταχέες δὲ πόδες φέρον· αἴψα δ' ἔπειτα
 Ἔκτορα δῖον ἔτετμεν ἀδελφεόν, εὖτ' ἄρ' ἔμελλε 515
 στρέψεσθ' ἐκ χώρης, ὅθι ἦ δάριζε γυναικί.
 τὸν πρότερος προσέειπεν Ἀλέξανδρος θεοειδής·
 « ἦθεῖ, ἦ μάλα δὴ σε καὶ ἐσσύμενον κατερύκω
 δηθύνων, οὐδ' ἦλθον ἐναΐσιμον, ὡς ἐκέλευες; »
 Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη καρυθαίολος Ἔκτωρ· 520
 « δαιμόνι', οὐκ ἂν τίς τοι ἀνὴρ, δς ἐναΐσιμος εἴη,
 ἔργον ἀτιμήσειε μάχης, ἐπεὶ ἄλκιμός ἐσσι·
 ἀλλὰ ἐκὼν μεθιεῖς τε καὶ οὐκ ἐθέλεις· τὸ δ' ἐμὸν κῆρ
 ἄχνηται ἐν θυμῷ, ὅθ' ὑπὲρ σέθεν αἵσχε' ἀκούω 525
 πρὸς Τρώων, οἳ ἔχουσι πολὺν πόνον εἵνεκα σεῖο.
 ἀλλ' ἵομεν· τὰ δ' ὀπίσθεν ἀρεσσόμεθ', αἶ κέ ποθι Ζεὺς
 δῶν ἐπουρανίοισι θεοῖς αἰειγενέτησι
 κρητῆρα στήσασθαι ἐλεύθερον ἐν μεγάροισιν,
 ἐκ Τροίης ἐλάσαντας ἐϋκνήμιδας Ἀχαιούς ».

Η

Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Ἑκτορος καὶ τοῦ Πάριδος εἰς τὸ στρατόπεδον ἔδωκε τόσην χαρὰν εἰς τοὺς Τρῶας, ὅσῃν αἰσθάνονται ναῦται κουρα-

σμένοι ἀπὸ κωπηλασίαν, ὅταν πνεύσῃ οὐριος ἄνεμος. Κατὰ προτροπὴν τοῦ Ἑλένου ὁ Ἑκτώρ προεκάλεσεν εἰς μονομαχίαν τὸν ἄριστον τῶν Ἀχαιῶν. Ἐγινε κλήρωσις μεταξὺ ἑννέα ἡρώων καὶ ἔλαχεν εἰς τὸν Τελαμώνιον Αἴαντα νὰ μονομαχήσῃ μὲ τὸν Ἑκτορά. Ἰσόπαλοι εἰς τὴν αἰχμὴν καὶ ἐξίσου θεοφιλεῖς οἱ δύο ἥρωες ἐμονομάχησαν μέχρις ἐσπέρας χωρὶς ἀποτέλεσμα. Τέλος ἔπαυσεν ὁ ἀγὼν. Τὴν ἐπομένην ἔγινε προσωρινὴ ἀνακωχή, διὰ νὰ περισυλλεγοῦν οἱ νεκροί. Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ Ἀχαιοὶ ἀπεφάσισαν νὰ ἐνισχύσουν τὸ στρατόπεδόν των μὲ τείχος καὶ τάφρον.

Ὄταν ἡ αὐγὴ ἐφώτισε τὸν κόσμον, ὁ Ζεὺς συνεκάλεσε τοὺς θεοὺς εἰς ἀγορὰν καὶ τοὺς ἀπηγόρευσε νὰ ἐπεμβαίνουν εἰς τὴν μάχην ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου ἀντιπάλου. Αὐτὸς μετέβη εἰς τὴν Ἴδην καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἔβλεπε τὴν πόλιν τῶν Τρώων καὶ τὸ ναυτικὸν στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν. Κατὰ τὴν μάχην ἐκείνης τῆς ἡμέρας ὁ Κρονίδης ἐχάρισε νίκην καὶ δόξαν μεγάλην εἰς τοὺς Τρῶας, ἐπέφερε δὲ συμφορὰς εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς. Οἱ Τρῶες, καίτοι ὀλιγώτεροι, ἀπώθησαν τοὺς ἐχθροὺς ἕως τὰ ὀχυρώματα τοῦ στρατοπέδου των. Ὁ ἀγὼν ἐξηκολούθησε καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, ἕως ὅτου ἐκάλυψε τὴν γῆν ἡ μέλαινα νύξ. Παρέμεναν ἐν τούτοις οἱ Τρῶες ἐκεῖ κοντὰ εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐπαναλάβουν τὴν ἐπομένην τὴν ἐπίθεσίν των. Καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἔκαιον μεγάλας πυράς, διὰ νὰ φοβίσουν περισσότερον τοὺς ἤδη τρομαγμένους Ἀχαιοὺς.

I

1 - 181 : Περίλυπος ὁ Ἀγαμέμνων ἐκάλεσε τοὺς ἀρχηγούς εἰς νυκτερινὴν συνέλευσιν καὶ ἐπρότεινε νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἰλίου. Ὁ Νέστωρ ὁμοῦ καὶ ὁ Διομήδης ἀντέστησαν εἰς τὴν πρότασιν αὐτῇ. Μετὰ τὸ δεῖπνον ἀπεφάσισαν νὰ στείλουν εἰς τὸν Ἀχιλλέα πρεσβείαν, διὰ νὰ τὸν ἰκετεύσουν νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν μάχην. Διὰ τὴν λεπτὴν ἀποστολὴν ἐξελέγησαν ὁ γέρων Φοῖνιξ, ὁ ὁποῖος ἦτο καὶ παιδαγωγὸς τοῦ Ἀχιλλέως, ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Τελαμώνιος Αἴας. Οἱ δύο οὗτοι βασιλεῖς, ἀφοῦ ἤκουσαν τὰς συνετάς ὁδηγίας τοῦ Νέστορος, ἐξεκίνησαν.

Πρεσβεία πρὸς Ἀχιλλέα.

- Τὼ δὲ βάτην παρὰ θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης, 182
πολλὰ μάλ' εὐχομένω γαιήοχῳ ἐννοσιγαίῳ
ῥηιδίως πεπιθεῖν μεγάλας φρένας Αἰακίδαο.
Μυρμιδόνων δ' ἐπὶ τε κλισίας καὶ νῆας ἰκέσθην, 185
τὸν δ' εὖρον φρένα τερπόμενον φόρμιγγι λιγείῃ,
καλῇ δαιδαλέῃ, ἐπὶ δ' ἀργύρεον ζυγὸν ἦεν,
τὴν ἄρετ' ἐξ ἐνάρων πόλιν Ἡετίωνος ὀλέσσας·
τῇ ὅ γε θυμὸν ἔτερπεν, αἶδε δ' ἄρα κλέα ἀνδρῶν.
Πάτροκλος δέ οἱ οἶος ἐναντίος ἦστο σιωπῇ, 190
δέγμενος Αἰακίδαην, ὅποτε λήξειεν αἰείδων.
τὼ δὲ βάτην προτέρω, ἡγεῖτο δὲ δῖος Ὀδυσσεύς,
στάν δὲ πρόσθ' αὐτοῖο· ταφῶν δ' ἀνόρουσεν Ἀχιλλεύς
αὐτῇ σὺν φόρμιγγι, λιπῶν ἔδος ἔνθα θάσασεν.
ὥς δ' αὐτως Πάτροκλος, ἐπεὶ ἶδε φῶτας, ἀνέστη. 195
τὼ καὶ δεικνύμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
« χαίρετον· ἦ φίλοι ἄνδρες ἰκάνετον· ἦ τι μάλα χρεώ,
οἷ μοι σκυζομένῳ περ Ἀχαιῶν φίλτατοὶ ἔστον ».
Ὡς ἄρα φωνήσας προτέρω ἄγε δῖος Ἀχιλλεύς,
εἶσεν δ' ἐν κλισμοῖσι τάπησί τε πορφυρέοισιν. 200
αἶψα δὲ Πάτροκλον προσεφώνεεν ἐγγὺς ἔοντα·
« μείζονα δὴ κρητῆρα, Μενoitίου υἱέ, καθίστα,
ζωρότερον δὲ κέραι, δέπας δ' ἐντυνον ἐκάστω·
οἱ γὰρ φίλτατοι ἄνδρες ἐμῷ ὑπέασι μελάθρῳ ».
Ὡς φάτο, Πάτροκλος δὲ φίλῳ ἐπεπεῖθεθ' ἑταίρῳ. 205
αὐτὰρ ὅ γε κρεῖον μέγα κάββαλεν ἐν πυρὸς αὐγῇ,
ἐν δ' ἄρα νῶτον ἔθηκ' οἶος καὶ πίονος αἰγός,
ἐν δὲ συὸς σιάλοιο ῥάχιν τεθαλυῖαν ἀλοιφῇ.
τῷ δ' ἔχεν Αὐτομέδων, τάμνεν δ' ἄρα δῖος Ἀχιλλεύς.
καὶ τὰ μὲν εὖ μίστυλλε καὶ ἄμφ' ὀβελοῖσιν ἔπειρε, 210

πῦρ δὲ Μενoitιάδης δαΐεν μέγα, ισόθεος φῶς.
 αὐτὰρ ἔπει κατὰ πῦρ ἐκάη καὶ φλόξ ἐμαράνθη,
 ἀνθρακιήν στορέσας ὀβελούς ἐφύπερθε τάνυσσε,
 πάσσε δ' ἄλδς θείοιο κραυευτάων ἐπαείρας.
 αὐτὰρ ἔπει ῥ' ὤπτησε καὶ εἰν ἔλεοῖσιν ἔχευε, 215
 Πάτροκλος μὲν σῖτον ἑλὼν ἐπένειμε τραπέζῃ
 καλοῖς ἐν κανέοισιν, ἀτὰρ κρέα νεῖμεν Ἀχιλλεύς.
 αὐτὸς δ' ἀντίον ἔζεν Ὀδυσσῆος θείοιο
 τοίχου τοῦ ἐτέροιο, θεοῖσι δὲ θῦσαι ἀνώγει
 Πάτροκλον, ὃν ἑταῖρον· ὁ δ' ἐν πυρὶ βάλλε θυηλάς. 220
 οἱ δ' ἐπ' ὀνειᾶθ' ἐτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἱάλλον.
 αὐτὰρ ἔπει πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
 νεῦσ' Αἴας Φοῖνιχι· νόησε δὲ δῖος Ὀδυσσεύς,
 πλησάμενος δ' οἴνοιο δέπας δείδεκτ' Ἀχιλῆα.

**Αἱ ὑποσχέσεις τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ αἱ παρακλήσεις
 τοῦ Ὀδυσσεως.**

« χαῖρ', Ἀχιλεῦ· δαιτὸς μὲν ἔτσης οὐκ ἐπιδευεῖς 225
 ἡμὲν ἐνὶ κλισίῃ Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδαι
 ἡδὲ καὶ ἐνθάδε νῦν· πάρα γὰρ μενοεικέα πολλὰ
 δαίνυσθ'· ἀλλ' οὐ δαιτὸς ἐπηράτου ἔργα μέμηλεν,
 ἀλλὰ λίην μέγα πῆμα, διοτρεφές, εἰσορόωντες
 δεϊδιμεν· ἐν δοιῇ δὲ σαωσέμεν ἢ ἀπολέσθαι 230
 νῆας εὐσσέλμους, εἰ μὴ σύ γε δύσεαι ἀλκήν.
 ἐγγὺς γὰρ νηῶν καὶ τείχεος αὖλιν ἔθεντο
 Τρῶες ὑπέρθυμοι τηλεκλειτοὶ τ' ἐπίκουροι,
 κηάμενοι πυρὰ πολλὰ κατὰ στρατόν, οὐδ' ἔτι φασὶ
 σχήσεσθ', ἀλλ' ἐν νηυσὶ μελαίνησιν πεσέεσθαι. 235
 Ζεὺς δὲ σφι Κρονίδης ἐνδέξια σήματα φαίνων
 ἀστράπτει· Ἐκτωρ δὲ μέγα σθένει βλεμεαίνων
 μαίνεται ἐκπάγλως, πῖσυνος Διί, οὐδέ τι τίει

ἀνέρας οὐδὲ θεούς· κρατερὴ δὲ ἐλύσσα δέδυκεν.
 ἀράται δὲ τάχιστα φανήμεναι Ἡῶ δῖαν· 240
 στεῦται· γὰρ νηῶν ἀποκόψειν ἄκρα κόρυμβα
 αὐτάς τ' ἐμπρήσειν μαλεροῦ πυρός, αὐτὰρ Ἀχαιοὺς
 δηώσειν παρὰ τῇσιν ὀρινομένους ὑπὸ καπνοῦ.
 ταῦτ' αἰνῶς δείδοικα κατὰ φρένα, μή οἱ ἀπειλὰς
 ἐκτελέσωσι θεοί, ἡμῖν δὲ δὴ αἴσιμον εἶη 245
 φθίσθαι ἐν Τροίῃ, ἐκὰς Ἄργεος ἵπποβότοιο.
 ἄλλ' ἄνα, εἰ μέμονάς γε καὶ ὀφέ περ υἷας Ἀχαιῶν
 τειρομένους ἐρύεσθαι ὑπὸ Τρώων ὀρυμαγδοῦ.
 αὐτῷ τοι μετόπισθ' ἄχος ἔσσεται, οὐδὲ τι μῆχος
 ῥεχθέντος κακοῦ ἔστ' ἄκος εὐρεῖν· ἀλλὰ πολὺ πρὶν 250
 φράζευ, ὅπως Δαναοῖσιν ἀλεξήσεις κακὸν ἦμαρ.
 ὦ πέπον, ἧ μὲν σοὶ γε πατὴρ ἐπετέλλετο Πηλεὺς
 ἡματι τῷ, ὅτε σ' ἐκ Φθίης Ἀγαμέμνονι πέμπε·
 'τέκνον ἐμόν, κάρτος μὲν Ἀθηναίῃ τε καὶ Ἡρῇ
 δώσουσ', αἶ κ' ἐθέλωσι, σὺ δὲ μεγαλήτορα θυμὸν 255
 ἴσχειν ἐν στήθεσσι· φιλοφροσύνη γὰρ ἀμείνων·
 ληγέμεναι δ' ἐριδος κακομηχάνου, ὄφρα σε μάλλον
 τίωσ' Ἀργείων ἡμὲν νέοι ἢ δὲ γέροντες·
 ὡς ἐπέτελλ' ὁ γέρων, σὺ δὲ λήθεται· ἄλλ' ἔτι καὶ νῦν
 παύε', ἕα δὲ χόλον θυμαλγέα· σοὶ δ' Ἀγαμέμνων 260
 ἄξια δῶρα δίδωσι μεταλλήξαντι χόλοιο.
 εἰ δὲ σὺ μὲν μευ ἄκουσον, ἐγὼ δὲ κέ τοι καταλέξω
 ὅσσα τοι ἐν κλισίῃσιν ὑπέσχετο δῶρ' Ἀγαμέμνων·
 ἔπτ' ἀπύρους τρίποδας, δέκα δὲ χρυσοῖο τάλαντα,
 αἶθωνας δὲ λέβητας ἐείκοσι, δώδεκα δ' ἵππους 265
 πηγούς ἀθλοφόρους, οἳ ἀέθλια ποσσὶν ἄροντο.
 οὐ κεν ἀλήτιος εἶη ἀνὴρ, ᾧ τόσσα γένοιτο,
 οὐδέ κεν ἀκτῆμων ἐριτίμοιο χρυσοῖο,
 ὅσος Ἀγαμέμνωνος ἵπποι ἀέθλια ποσσὶν ἄροντο.

δώσει δ' ἐπτά γυναικίχας ἀμύμονα ἔργα ἰδυίας, 270
 Λεσβίδας, ἅς, ὅτε Λέσβον εὐκτιμένην ἔλες αὐτός,
 ἐξέλεθ', αἶ τότε κάλλει ἐνίκων φῦλα γυναικῶν.
 τὰς μὲν τοι δώσει, μετὰ δ' ἔσσεται ἦν τότ' ἀπηύρα, 274
 κούρη Βρισηῖος.
 ταῦτα μὲν αὐτίκα πάντα παρέσσεται· εἰ δέ κεν αὐτε 277
 ἄστῳ μέγα Πριάμοιο θεοὶ δώωσ' ἀλαπάξει,
 νῆα ἄλις χρυσοῦ καὶ χαλκοῦ νηήσασθαι
 εἰσελθών, ὅτε κεν दाτεώμεθα ληϊδ' Ἀχαιοί, 280
 Τρωϊάδας δὲ γυναικίχας ἐείκοσιν αὐτὸς ἐλέσθαι,
 αἶ κε μετ' Ἀργεῖην Ἑλένην κάλλισται ἔωσιν.
 εἰ δέ κεν Ἄργος ἰκοίμεθ' Ἀχαιϊκόν, οὔθαρ ἀρούρης,
 γαμβρός κέν οἱ ἔοις· τίσει δέ σε ἴσον Ὀρέστη,
 ὅς οἱ τηλύγετος τρέφεται θαλίῃ ἐνὶ πολλῇ. 285
 τρεῖς δέ οἱ εἰσι θύγατρες ἐνὶ μεγάρῳ εὐπῆκτω,
 Χρυσόθεμις καὶ Λαοδίκη καὶ Ἰφιάνασσα·
 τάων ἦν κ' ἐθέλησθα, φίλῃν ἀνάεδνον ἄγεσθαι
 πρὸς οἶκον Πηλῆος· ὁ δ' αὖτ' ἐπὶ μείλια δώσει
 πολλὰ μάλ', ὅσσ' οὐ πώ τις ἐῖ ἐπέδωκε θυγατρί· 290
 ἐπτά δέ τοι δώσει εὐ ναιόμενα πτολίεθρα,
 Καρδαμύλῃν Ἐνόπῃν τε καὶ Ἴρῃν ποιήεσαν,
 Φηράς τε Ζαθῆας ἡδ' Ἀνθειαν βαθύλειμον,
 καλὴν τ' Αἰπείαν καὶ Πήδασον ἀμπελόεσσαν.
 πᾶσαι δ' ἐγγὺς ἁλός, νέεται Πύλου ἡμαθέντος· 295
 ἐν δ' ἄνδρες ναίουσι πολύρρηγες πολυβοῦται,
 οἳ κέ σε δωτίνῃσι θεὸν ὥς τιμήσουσι
 καὶ τοι ὑπὸ σκῆπτρῳ λιπαρὰς τελέουσι θέμιστας.
 ταῦτά κέ τοι τελέσειε μεταλλήξαντι χόλοιο. 300
 εἰ δέ τοι Ἀτρεΐδης μὲν ἀπήχθετο κηρόθι μᾶλλον,
 αὐτὸς καὶ τοῦ δῶρα, σὺ δ' ἄλλους περ Παναχαιοὺς
 τειρομένους ἐλέαιρε κατὰ στρατόν, οἳ σε θεὸν ὥς

τίσους· ἡ γάρ κέ σφι μάλα μέγα κῦδος ἄροιο.
 νῦν γάρ χ' "Εκτορ' ἔλοις, ἐπεὶ ἂν μάλα τοι σχεδὸν ἔλθοι
 λύσσαν ἔχων ὀλοήν, ἐπεὶ οὐ τινά φησιν ὁμοῖον 305
 οἷ ἔμειναι Δαναῶν, οὓς ἐνθάδε νῆες ἔνειακ' ».

Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπορρίπτει τὰς προτάσεις.

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεὺς·
 « διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
 χρὴ μὲν δὴ τὸν μῦθον ἀπηλεγέως ἀποσιππῆν,
 ἧ περ δὴ φρονέω τε καὶ ὥς τετελεσμένον ἔσται, 310
 ὥς μή μοι τρύζητε παρήμενοι ἄλλοθεν ἄλλος.
 ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς Ἀίδαο πύλῃσιν
 ὅς χ' ἔτερον μὲν κεύθη ἐνὶ φρεσὶν, ἄλλο δὲ εἴπη.
 αὐτὰρ ἐγὼν ἐρέω, ὥς μοι δοκεῖ εἶναι ἄριστα·
 οὔτ' ἐμέ γ' Ἀτρεΐδην Ἀγαμέμνονα πεισέμεν οἶω 315
 οὔτ' ἄλλους Δαναούς, ἐπεὶ οὐκ ἄρα τις χάρις ἦεν
 μάρνασθαι δηΐοισιν ἐπ' ἀνδράσι νωλεμέσ' αἰεὶ.
 ἴση μοῖρα μένοντι, καὶ εἰ μάλα τις πολεμίζοι·
 ἐν δὲ ἱῇ τιμῇ ἡμὲν κακὸς ἡδὲ καὶ ἐσθλός·
 κάτθαν' ὁμῶς ὅ τ' ἀεργὸς ἀνὴρ ὅ τε πολλὰ ἐοργῶς. 320
 οὐδέ τί μοι περίκειται, ἐπεὶ πάθον ἄλγεα θυμῷ,
 αἰεὶ ἐμὴν ψυχὴν παραβαλλόμενος πολεμίζειν.
 ὥς δ' ὄρνις ἀπτῇσι νεοσσοῖσι προφέρῃσι
 μάστακ', ἐπεὶ κε λάβῃσι, κακῶς δ' ἄρα οἱ πέλει αὐτῇ,
 ὥς καὶ ἐγὼ πολλὰς μὲν αὐπνους νύκτας ἱαυον, 325
 ἡμᾶτα δ' αἱματόεντα διέπρησσον πολεμίζων,
 ἀνδράσιν μαρνάμενος ὁάρων ἔνεκα σφετεράων.
 δῶδεκα δὴ σὺν νηυσὶ πόλεις ἀλάπαξ' ἀνθρώπων,
 πεζὸς δ' ἑνδεκά φημι κατὰ Τροίην ἐρίβωλον·
 τᾶων ἐκ πασέων κειμήλια πολλὰ καὶ ἐσθλὰ 330

ἐξελόμην, καὶ πάντα φέρων Ἀγαμέμνονι δόσκον
 Ἀτρεΐδῃ· ὁ δ' ὀπίσθε μένων παρὰ νηυσὶ θοῇσι
 δεξάμενος διὰ παῦρα δασάσκετο, πολλὰ δ' ἔχεςκεν.
 ἄλλα δ' ἀριστήεσσι δίδου γέρα καὶ βασιλεῦσι,
 τοῖσι μὲν ἔμπεδα κεῖται, ἐμεῦ δ' ἀπὸ μούνου Ἀχαιῶν 335
 εἴλετ', ἔχει δ' ἄλοχον θυμαρέα· τῇ παριαύων
 τερπέσθω. τί δὲ δεῖ πολεμιζέμεναι Τρώεσσιν
 Ἀργείους; τί δὲ λαὸν ἀνήγαγεν ἐνθάδ' ἀγείρας
 Ἀτρεΐδης; ἦ οὐχ' Ἑλένης ἕνεκ' ἠΰκόμοιο;
 ἦ μοῦνοι φιλέουσ' ἄλόχους μερόπων ἀνθρώπων 340
 Ἀτρεΐδαι; ἐπεὶ ὅς τις ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ ἐχέφρων
 τὴν αὐτοῦ φίλεει καὶ κήδεται, ὥς καὶ ἐγὼ τὴν
 ἐκ θυμοῦ φίλεον, δουρικτητὴν περ ἑοῦσαν.
 νῦν δ', ἐπεὶ ἐκ χειρῶν γέρας εἴλετο καὶ μ' ἀπάτησε,
 μή μευ πειράτω εὖ εἰδότος· οὐδέ με πείσει. 345
 ἀλλ', Ὀδυσεῦ, σὺν σοί τε καὶ ἄλλοισιν βασιλεῦσι
 φραζέσθω νήεσσιν ἀλεξέμεναι δῆιον πῦρ.
 ἦ μὲν δὴ μάλα πολλὰ πονήσατο νόσφιν ἐμεῖο,
 καὶ δὴ τεῖχος ἔδειμε, καὶ ἤλασε τάφρον ἐπ' αὐτῷ
 εὐρεῖαν μεγάλην, ἐν δὲ σκόλοπας κατέπηξεν· 350
 ἀλλ' οὐδ' ὥς δύναται σθένος Ἑκτορος ἀνδροφόνιοι
 ἴσχειν. ὄφρα δ' ἐγὼ μετ' Ἀχαιοῖσιν πολέμιζον,
 οὐκ ἐθέλεσκε μάχην ἀπὸ τείχεος ὀρνύμεν Ἑκτωρ,
 ἀλλ' ὅσον ἐς Σκαιάς τε πύλας καὶ φηγὸν ἴκανε·
 ἐνθα ποτ' οἶον ἔμιμνε, μόγις δέ μευ ἔκφυγεν ὁρμήν. 355
 νῦν δ', ἐπεὶ οὐκ ἐθέλω πολεμιζέμεν Ἑκτορι δίῳ,
 αὖριον ἱρὰ Διὶ ῥέξας καὶ πᾶσι θεοῖσι,
 νήσας εὖ νῆας, ἐπὴν ἄλαδε προερεύσω,
 ὄψαι, αἶ κ' ἐθέλῃσθα καὶ αἶ κέν τοι τὰ μεμήλη,
 ἦρι μάλ' Ἑλλήσποντον ἐπ' ἰχθυόεντα πλεούσας 360
 νῆας ἐμάς, ἐν δ' ἄνδρας ἐρεσσέμεναι μεμαῶτας·

εἰ δέ κεν εὐπλοίην δώῃ κλυτὸς ἐννοσίγαιος,
ἥματί κε τριτάτῳ Φθίην ἐρίβωλον ἰκοίμην».

Κ

Οἱ δύο ἀρχηγοὶ ἐπανῆλθον ἄπρακτοι. Κατὰ τὴν αὐτὴν νύκτα ὁ Διομήδης καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς ἀπεφάσισαν νὰ κατασκοπεύσουν τὸ ἐχθρὶκὸν στρατόπεδον. Κατὰ τὴν ἐπιχείρησιν αὐτὴν ἐφόνευσαν ἓνα κατασκοπον τῶν Τρώων, τὸν Δόλωνα, ἀφοῦ προηγουμένως ἔμαθον ἀπὸ αὐτὸν τὰ σχέδια τοῦ Ἑκτορος διὰ τὴν μάχην τῆς ἐπομένης. Ἐφόνευσαν καὶ ἄλλον ἐπιφανῆ Τρῶα, τὸν Ῥῆσον, καὶ ἀπάγοντες τοὺς θαυμασίους Θρακικοὺς ἵππους τοῦ ἥρωος ἐπανῆλθον εἰς τὸ στρατόπεδον.

Λ

Μόλις ἐχάραξεν ἡ αὐγή, ἐξωπλίσθησαν οἱ ἄριστοι τῶν Ἀχαιῶν. Κατὰ τὴν μάχην τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἠρίστευσεν ὁ Ἀγαμέμνων καὶ ἀπώθησε τοὺς Τρῶας μέχρι τοῦ τείχους τοῦ Ἰλίου. Ἀλλ' ἐπληγώθησαν καὶ αὐτὸς καὶ ὁ Διομήδης καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς.

Μ

Τότε ἡ ὁρμή τῶν Τρώων ἔγινεν ἀκάθεκτος. Ἐφθασαν μέχρι τοῦ τείχους, τὸ ὁποῖον ἐπροστάτευε τὸ Ἀχαϊκὸν στρατόπεδον, καὶ παρὰ τὴν ἄμυναν, τὴν ὁποίαν ἐπρόβαλον οἱ δύο Αἴαντες, κατώρθωσαν νὰ εἰσπορήσουν ἐντὸς τοῦ χώρου, ὅπου ἦσαν ἀνελκυσμένα τὰ πλοῖα. Εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν διεκρίθησαν ἐκ τῶν Τρώων ὁ Σαρπηδῶν, ὁ Γλαῦκος καὶ ὑπὲρ πάντας ὁ Ἑκτωρ, ὅστις ἐνίσχυεν ὅλων τὴν ὁρμὴν καὶ τὸ φρόνημα. Ἠλεγξε μάλιστα τὸν Πολυδάμαντα, ὅστις ἐδειλίασεν, ὅταν ἐφάνη ἀπαίσιος οἰωνός, καὶ ἐνεθάρρυνεν αὐτὸν μετὰ τὸν ἀθάνατον λόγον:

εἷς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης.

243

Ν

Μὲ τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Ποσειδῶνος ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν ἀνεχαιτίσθησαν κάπως οἱ Τρῶες. Καὶ οἱ δύο στρατοὶ ὑφίσταντο μεγάλην φθοράν. Μετὰ μικρὰν διακοπὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἑκτωρ συνεσκέφθη μετὰ τοὺς ἄλλους ἀρχηγούς, ἐπανήρχισεν ἡ μάχη ἀγριωτέρα καὶ φονικωτέρα παρὰ ποτέ.

Οἱ τραυματισμένοι ἀρχηγοὶ τῶν Ἀχαιῶν ἤκουον ἐντὸς τῆς σκηνῆς τῶν τὰς τρομερὰς κραυγὰς τῶν μαχομένων. Ἀκόμῃ μίαν φορὰν ἐπρότειναν ὁ Ἀγαμέμνων νὰ φύγουν. Ἄλλ' ἐν τῇ μεταξύ κατάρθωσεν ὁ Ποσειδῶν μὲ τὴν βοήθειαν τῆς Ἥρας νὰ ἐξαπατήσῃ τὸν Δία καὶ νὰ ἐνισχύσῃ πάλιν τοὺς Ἀχαιοὺς, καὶ ὁ μὲν Τελαμώνιος Αἴας ἐτραυμάτισε τὸν Ἑκτορα, ὁ δὲ Αἴας ὁ Ὀϊλέως ἀπώθησε τοὺς ἐχθροὺς μακρὰν ἀπὸ τὰ πλοῖα.

Ο

Ὅτε ὁ Ζεὺς ἀντελήφθη τὴν ἀπάτην, ἐπέπληξε σφοδρὰ τὴν Ἥραν καὶ διέταξε τὸν Ποσειδῶνα νὰ ἀφήσῃ ἀμέσως τὸ πεδῖον τῆς μάχης. Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐθεραπεύθη καὶ ὁ Ἑκτωρ καὶ τοιουτοτρόπως οἱ Τρῶες ἀνέκτησαν τὸ θάρρος τῶν. Μέχρι τοῦ μέσου τοῦ Ἀχαϊκοῦ στρατοπέδου ἔφθασεν αὐτὴν τὴν φορὰν ὁ Ἑκτωρ καὶ ἦτο ἤδη ἔτοιμος νὰ θέσῃ πῦρ εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Πρωτεσιλάου, ἐνῶ ὁ Πάτροκλος ἔσπευδε νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν Ἀχιλλέα περὶ τοῦ κινδύνου, τὸν ὁποῖον διέτρεχον οἱ Ἀχαιοί.

Π

Καὶ ἤδη ἐπραγματοποιήθη τὸ θέλημα τοῦ Διός. Ἡ αὐθαιρεσία τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸς τὸν υἱὸν τῆς Θέτιδος ἐπληρώθη πολὺ ἀκριβὰ. Μόνον ἂν ἤθελεν ὁ Ἀχιλλεύς, θὰ ἐσφύζοντο οἱ Ἀχαιοί. Κατὰ τὴν δεινὴν αὐτὴν ὥραν ἐκάμφθη ἡ ὀργὴ καὶ ἡ ὑπερηφάνεια τοῦ ἥρωος. Ἐπέτρεψε κατ' ἀρχὴν εἰς τὸν Πάτροκλον νὰ ὀδηγήσῃ σῶμα Μυρμιδόνων εἰς τὴν μάχην ἐξωπλισμένος μὲ τὴν ἰδικὴν του ὑπέροχον πανοπλίαν. Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Πατρόκλου, τὸν ὁποῖον ἐνόμισαν ὡς τὸν πραγματικὸν Ἀχιλλέα, ἔτρεψεν εἰς φυγὴν τοὺς ἐχθροὺς. Παρασυρθεὶς ὁμως ἀπὸ τὴν ἐπιτυχίαν του ὁ Πάτροκλος ἐλησμόνησε τὴν ὑπόσχεσιν, τὴν ὁποίαν ἔδωκε πρὸς τὸν Ἀχιλλέα, ὅτι θὰ ἠγωνίζετο μόνον, διὰ νὰ σώσῃ τὸν στόλον τῶν Ἀχαιῶν. Κατεδίωξε τοὺς Τρῶας εἰς τὴν πεδιάδα καὶ ἔφθασε μέχρι τοῦ τείχους τοῦ Ἰλίου. Ἐπληγώθη ὁμως ἀπὸ τὸν Εὐφορβον καὶ ἐφονεύθη ἀπὸ τὸν Ἑκτορα.

P

Κρατερὰ μάχη συνήφθη γύρω ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ Πατρόκλου. Μετὰ πολὺν ἄγωνα κατάρθωσαν ὁ Μενέλαος καὶ ὁ Μηριόνης νὰ πάρουν τὸν νεκρὸν προστατευόμενοι κατὰ τὴν ἀποχώρησίν τῶν ἀπὸ τοὺς δύο Αἴαντας.

Σ

Μελανὸν νέφος λύπης ἐκάλυψε τὴν ψυχὴν τοῦ Ἀχιλλέως, ὅταν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ φίλου του. Τοὺς θρήνους του ἤκουσεν εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης ἡ Θέτις καὶ ἔσπευσε νὰ παρηγορήσῃ τὸν υἱὸν της. Τοῦ ὑπσχέθη ὅτι τὴν ἐπομένην θὰ τοῦ φέρῃ νέαν πανοπλίαν, ἔργον τοῦ Ἥφαιστου, διὰ νὰ ἐκδικήσῃ τὸν θάνατον τοῦ ἀγαπημένου συντρόφου του. Ἐξαλλος ὁ Ἀχιλλεὺς ὥρμησεν ἀμέσως εἰς καταδίωξιν τῶν Τρώων, ἐνῶ ἤδη ὁ Ἥφαιστος κατεσκευάζε δι' αὐτὸν περίτεχνον ἀσπίδα καὶ θώρακα φαινότερον ἀπὸ τὴν λάμψιν τῆς αὐγῆς καὶ κόρυθα μὲ χρυσὸν λόφον καὶ κνημίδας ἀπὸ λαμπρὸν κασσίτερον. Ταχεῖα ὥς ἱέραξ ἔφερεν ἡ Θέτις ἀπὸ τὸν Ὀλύμπου εἰς τὸν υἱὸν της τὰ μαρμαίροντα ὄπλα.

T

Ὁ Ἀχιλλεὺς καλέσας τὸν λαὸν εἰς ἀγορὰν ἐδήλωσεν, ὅτι θὰ λαμβάνῃ εἰς τὸ ἐξῆς μέρος εἰς τὴν μάχην. Ὁ Ἀγαμέμνων ὡμολόγησε δημοσίᾳ τὸ σφάλμα του καὶ ἐπῆλθε συμφιλίωσις τῶν δύο ἡρώων.

Υ

Τότε πλέον ὁ Ζεὺς ἄφησε νὰ στραφῇ ἡ τύχη ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν. Εἰς γενικὴν συνέλευσιν τῶν θεῶν ἐπέτρεψεν εἰς αὐτοὺς νὰ βοηθήσουν ὅποιον ἤθελον ἀπὸ τοὺς ἀγωνιζομένους θνητοὺς. Τοιουτοτρόπως ἡ πρὸ τοῦ Ἰλίου μάχη ἐγένεν ἀληθῆς θεομαχία. Ἡ Ἥρα, ἡ Ἀθηνᾶ, ὁ Ποσειδῶν, ὁ Ἑρμῆς, ὁ Ἥφαιστος, ἡ Ἄρτεμις, ὁ Ἀπόλλων, ἡ Λητώ, ὁ

1. Ἡ περιγραφή τῆς ἀσπίδος ταύτης ἔχει ἰδιαίτεράν σημασίαν, διότι ἐπ' αὐτῆς παρίστανται διάφοροι εἰκόνες τοῦ βίου τῆς Ὀμηρικῆς ἐποχῆς. Ὅσοι ἀπὸ τοὺς μαθητὰς θέλουν, δύνανται νὰ ἀναγνώσουν ἐν μεταφράσει εἰς τὴν ῥαψωδίαν Σ τοὺς στίχους 478 - 608 καὶ νὰ περιγράψουν τὰ ἐν τῇ ἀσπίδι εἰκονιζόμενα.

Ξάνθος, ὁ θεὸς τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ, καὶ ἡ Ἀφροδίτη κατῆλθον εἰς τὴν πεδιάδα καὶ ἠγωνίσθησαν μαζί με τοὺς θνητοὺς ἐναντίον ἀλλήλων.

Φ

Ἐνίκησαν οἱ θεοί, πού ἐπροστάτευον τοὺς Ἀχαιοὺς, καὶ εἰς τὴν ὁρμὴν τοῦ Ἀχιλλέως οἱ Τρῶες ὠπισθοχώρησαν. Ἐκινδύνευε νὰ κυριευθῇ τὸ Ἴλιον καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόλλων ἔμεινε ἀκόμη εἰς τὴν γῆν, διὰ νὰ σώσῃ τὴν ἱερὰν πόλιν.

Χ

Σὰν τρομαγμένα ἐλάφια ἐκλείσθησαν οἱ Τρῶες εἰς τὰ τείχη, καὶ μόνος ὁ Ἔκτωρ, συναισθανόμενος τὴν εὐθύνην του, ἔμεινε ἔξω τοῦ τείχους, διὰ νὰ περιμένῃ τὸν Ἀχιλλέα. Ἡ μοῖρα τοῦ γενναίου ἥρωος, ὅστις ἔσφζε τὴν Τροίαν, εἶχεν ἀποφασισθῇ ἀπὸ τοὺς θεοὺς. Ἀπατημένος ἀπὸ τὴν Ἀθηναῖαν ὁ ἐκλεκτὸς υἱὸς τοῦ Πριάμου δὲν κατώρθωσε νὰ πλήξῃ τὸν ἀντίπαλόν του καὶ ἐφονεύθη ἀπ' αὐτόν. Ἐξηγριωμένος ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ ἐνθουσιούμενος τὸν φόνον τοῦ Πατρόκλου «ἐξενάριξε τὸν νεκρὸν» καὶ μετὰ ὑπερηφάνειαν ἐφώναξεν εἰς τοὺς προσδραμόντας Ἀχαιοὺς:

«..... ἐπέφνομεν Ἐκτορα δῖον,

ὃ Τρῶες κατὰ ἄστρῳ θεῷ ὥς εὐχετόωντο».

Ἐπειτα τοῦ ἐτρύπησε τὰ πόδια, τοῦ ἐπέρασε βοεῖους ἱμάντας καὶ τὸν ἔδεσεν εἰς τὸ ἄρμα του, διὰ νὰ τὸν σύρῃ ἕως τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.

Ψ

Μετὰ τὸν φόνον τοῦ Ἐκτορος ἔγινε μεγαλοπρεπὴς ἡ ταφὴ τοῦ Πατρόκλου. Ἀφοῦ ἔκαυσαν τὸν νεκρὸν καὶ ἀνήγειραν τὸν τύμβον, ὁ Ἀχιλλεὺς ὠργάνωσεν ἀγῶνας μετὰ θανμαστὰ ἔπαθλα¹. Κατὰ τὰ ποικίλα ἀγωνίσματα ἐβραβεύθησαν βασιλεῖς καὶ ἄλλοι εὐγενεῖς ἥρωες, οἱ ὅποιοι καὶ κατὰ τὰς μάχας ἠρίστευον.

Ω

1 - 143: Πενθῶν διὰ τὸν Πάτροκλον ὁ Ἀχιλλεὺς διήρχετο ἀγωνιώ-

1. Οἱ βουλόμενοι ἐκ τῶν μαθητῶν ἄς ἀναγνώσουν ἐν μεταφράσει τὴν περιγραφὴν τῶν ἀθλητικῶν τούτων ἀγώνων (Ψ στ. 257-897) καὶ ἄς διαγράψουν τὸ πρόγραμμα τῶν ἀγώνων τούτων μετὰ τὴν φρασεολογίαν καὶ τοὺς ὅρους, πού μεταχειριζόμεθα σήμερον.

δεις νύκτας καὶ περιεφέρετο κλαίων εἰς τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης. Εἰς τὴν μανίαν τοῦ ἔδενε τὸν νεκρὸν τοῦ Ἑκτορος πίσω ἀπὸ τὸ ἄρμα τοῦ καὶ τὸν ἔσυρε γύρω ἀπὸ τὸν τάφον τοῦ Πατρόκλου. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου ἐξανέστησαν διὰ τὴν σκληρότητα αὐτὴν καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ζεὺς προσέταξε τὴν Θέτιν νὰ συμβουλεύσῃ τὸν υἱὸν τῆς νὰ λυπηθῇ τὸν νεκρὸν καὶ νὰ τὸν ἀποδώσῃ εἰς τοὺς οἰκείους τοῦ πρὸς ἐνταφιασμόν. Συγχρόνως ὁ μέγας θεὸς διέταξε τὴν ποσειδῶνα Ἴριν :

« Βάσκ' ἔθι, Ἴρι ταχεῖα· λιποῦς' ἔδος Οὐλύμποιο 144
 ἄγγελον Πριάμω μεγαλήτορι Ἴλιον εἶσω 145
 λύσασθαι φίλον υἱὸν ἰόντ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν,
 δῶρα δ' Ἀχιλλῇ φερέμεν, τά κε θυμὸν ἰήη,
 οἶον, μηδὲ τις ἄλλος ἅμα Τρώων ἔτω ἀνὴρ.
 κῆρύξ τίς οἱ ἔποιτο γεραίτερος, ὅς κ' ἰθύνει 150
 ἡμιόνους καὶ ἅμαξαν εὐτροχον, ἥδὲ καὶ αὖτις
 νεκρὸν ἄγοι προτὶ ἄστρ, τὸν ἔκτανε δῖος Ἀχιλλεύς.
 μηδὲ τί οἱ θάνατος μελέτω φρεσί, μηδὲ τι τάρβος.
 τοῖον γάρ οἱ πομπὸν ὀπάσσομεν ἀργεῖφόντην,
 ὃς ἄξει, ἧός κεν ἄγων Ἀχιλλῇ πελάσση.
 αὐτὰρ ἐπὴν ἀγάγησιν ἔσω κλισίην Ἀχιλλῆος. 155
 οὔτ' αὐτὸς κτενέει ἀπὸ τ' ἄλλους πάντας ἐρύξει·
 οὔτε γάρ ἐστ' ἄφρων, οὔτ' ἄσκοπος, οὔτ' ἀλιτήμων·
 ἀλλὰ μάλ' ἐνδυκέως ἰκέτεω πεφιδήσεται ἀνδρός ».

Ὡς ἔφατ'· ὦρτο δὲ Ἴρις ἀελλόπος ἀγγελέουσα.
 ἔξεν δ' ἐς Πριάμοιο, κίχεν δ' ἐνοπὴν τε γόον τε. 160
 παῖδες μὲν πατέρ' ἀμφὶ καθήμενοι ἐνδοθεν αὐλῆς
 ἀδάχρυσιν εἵματα' ἔφυρον· ὁ δ' ἐν μέσσοισι γερῖος
 ἐντυπᾶς ἐν χλαίνῃ κεκαλυμμένος· ἀμφὶ δὲ πολλῇ
 κόπρος ἦν κεφαλῇ τε καὶ αὐχένι τοῖο γέροντος, 165
 τὴν ῥα κυλινδόμενος καταμήσατο χερσὶν ἔῃσιν.
 θυγατέρες δ' ἀνά δώματ' ἰδὲ νυοὶ ὠδύροντο,
 τῶν μιμνησκόμεναι, οἱ δὲ πολέες τε καὶ ἐσθλοὶ

χερσὶν ὑπ' Ἀργείων κέατο, ψυχὰς ὀλέσαντες.

στῇ δὲ παρὰ Πρίαμον Διὸς ἄγγελος, ἥδὲ προσηύδα
τυτθὸν φθεγξαμένη· τὸν δὲ τρόμος ἔλλαβε γυῖα·

170

« θάρσει, Δαρδανίδη Πρίαμε, φρεσί, μηδέ τι τάρβει·

οὐ μὲν γάρ τοι ἐγὼ κακὸν ὀσσομένη τόδ' ἰκάνω,

ἀλλ' ἀγαθὰ φρονέουσα· Διὸς δέ τοι ἄγγελός εἰμι,

ὅς σευ ἄνευθεν ἐὼν μέγα κήδεταί ἡδ' ἐλεαίρει.

λύσασθαί σ' ἐκέλευσεν Ὀλύμπιος Ἑκτορα δῖον,

175

δῶρα δ' Ἀχιλλῇ φερέμεν, τά κε θυμὸν ἰήνη,

οἶον, μηδέ τις ἄλλος ἅμα Τρώων ἴτω ἀνὴρ.

κῆρύξ τίς τοι ἔποιτο γεραίτερος, ὅς κ' ἰθύνει

ἡμιόνους καὶ ἅμαξαν εὐτροχον, ἥδὲ καὶ αὖτις

νεκρὸν ἄγοι προτὶ ἄστυ, τὸν ἔκτανε δῖος Ἀχιλλεύς.

180

μηδέ τί τοι θάνατος μελέτω φρεσί, μηδέ τι τάρβος·

τοῖος γάρ τοι πομπὸς ἅμ' ἔσται ἀργεῖφόντης,

ὅς σ' ἄξει, ἥος κεν ἄγων Ἀχιλλῇ πελάσση.

αὐτὰρ ἐπὶν ἀγάγησιν ἔσω κλισίην Ἀχιλλῆος,

οὐτ' αὐτὸς κτενέει ἀπὸ τ' ἄλλους πάντας ἐρύξει·

185

οὔτε γάρ ἐστ' ἄφρων, οὐτ' ἄσκοπος, οὐτ' ἀλιτῆμων·

ἀλλὰ μάλ' ἐνδυκέως ἰκέτew πεφιδήσεται ἀνδρός ».

Ἡ μὲν ἄρ' ὥς εἰποῦσ' ἀπέβη πόδας ὠκέα Ἴρις.

αὐτὰρ ὁ γ' υἷας ἅμαξαν εὐτροχον ἡμιονεῖην

ὀπλίσαι ἠνώγει, πείρινθα δὲ δῆσαι ἐπ' αὐτῆς.

190

αὐτὸς δ' ἐς θάλαμον κατεβήσето κηῶνεντα,

κέδρινον, ὑπόροφον, ὃς γλήνεα πολλὰ κεχάνδει·

ἐς δ' ἄλοχον Ἑκάβην ἐκαλέσσατο, φώνησέν τε·

« δαιμονίη, Διόθεν μοι Ὀλύμπιος ἄγγελος ἦλθεν

λύσασθαί φίλον υἱὸν ἰόντ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν,

195

δῶρα δ' Ἀχιλλῇ φερέμεν, τά κε θυμὸν ἰήνη.

ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἶπέ, τί τοι φρεσὶν εἶδεται εἶναι;

αἰνῶς γάρ μ' αὐτόν γε μένος καὶ θυμὸς ἄνωγεν

κεῖσ' ἰέναι ἐπὶ νῆας ἔσω στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν ».

Ὡς φάτο· κώκυσεν δὲ γυνή καὶ ἀμείβετο μύθῳ· 200
 « ὦ μοι, πῇ δὴ τοι φρένες οἴχονθ', ἧς τὸ πάρος περ
 ἔκλε' ἐπ' ἀνθρώπους ξείνους ἡδ' οἷσιν ἀνάσσεις;
 πῶς ἐθέλεις ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν ἐλθέμεν οἶος,
 ἀνδρὸς ἐς ὀφθαλμούς, ὅς τοι πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς
 υἱέας ἐξενάριξε; σιδήρειόν νύ τοι ἦτορ. 205
 εἰ γάρ σ' αἰρήσει καὶ ἐσόψεται ὀφθαλμοῖσιν,
 ὠμηστῆς καὶ ἄπιστος ἀνὴρ ὅδε, οὐ σ' ἐλεήσει
 οὐδέ τί σ' αἰδέσεται. νῦν δὲ κλαίωμεν ἀνευθεν
 ἤμενοι ἐν μεγάρῳ· τῷ δ' ὥς ποθι μοῖρα κραταιῇ
 γεινομένῳ ἐπένησε λίνῳ, ὅτε μιν τέκον αὐτῇ, 210
 ἀργίποδας κύνας ἄσαι, ἔῶν ἀπάνευθε τοκήων,
 ἀνδρὶ πάρα κρατερῶ, τοῦ ἐγὼ μέσον ἦπαρ ἔχοιμι
 ἐσθέμεναι προσφῦσα· τότε ἄντιτα ἔργα γένοιτο
 παιδὸς ἐμοῦ, ἐπεὶ οὐ ἐκακίζόμενόν γε κατέκτα,
 ἀλλὰ πρὸ Τρώων καὶ Τρωιάδων βαθυκόλπων 215
 ἑσταότ', οὔτε φόβου μεμνημένον οὔτ' ἄλεωρῆς ».

Τὴν δ' αὖτε προσέειπε γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 « μή μ' ἐθέλοντ' ἰέναι κατερύκανε, μηδέ μοι αὐτῇ
 ὄρνις ἐνὶ μεγάροισι κακὸς πέλευ· οὐδέ με πείσεις. 220
 εἰ μὲν γάρ τίς μ' ἄλλος ἐπιχθονίων ἐκέλευεν,
 ἢ οἱ μάντιές εἰσι, θυοσκόοι ἢ ἱερῆες,
 ψευδὸς κεν φαῖμεν καὶ νοσφιζοίμεθα μᾶλλον·
 νῦν δ' — αὐτὸς γὰρ ἤκουσα θεοῦ καὶ ἐσέδρακον ἄντην—
 εἶμι, καὶ οὐχ ἄλιον ἔπος ἔσσεται. εἰ δέ μοι αἶσα
 τεθνάμεναι παρὰ νηυσὶν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων, 225
 βούλομαι· αὐτίκα γάρ με κατακτείνειεν Ἀχιλλεύς,
 ἀγκὰς ἐλόντ' ἐμὸν υἱόν, ἐπὴν γόου ἐξ ἔρον εἶην ».

Ἦ, καὶ φωριαμῶν ἐπιθήματα κάλ' ἀνέφγεν·
 ἔνθεν δώδεκα μὲν περικαλλέας ἔξελε πέπλους,

- δώδεκα δ' ἀπλοῖδας χλαίνας, τόσσους δὲ τάπητας, 230
 τόσσα δὲ φάρεα καλὰ, τόσους δ' ἐπὶ τοῖσι χιτῶνας.
 χρυσοῦ δὲ στήσας ἔφερεν δέκα πάντα τάλαντα·
 ἐκ δὲ δύο' αἰθωνας τρίποδας, πύσυρας δὲ λέβητας,
 ἐκ δὲ δέπας περικαλλές, ὃ οἱ Θρῆκες πόρον ἄνδρες
 ἐξεσίην ἐλθόντι, μέγα κτέρας· οὐδὲ νυ τοῦ περ 235
 φείσατ' ἐνὶ μεγάροις ὁ γέρων, περὶ δ' ἤθελε θυμῷ
 λύσασθαι φίλον υἱόν. ὁ δὲ Τρῶας μὲν ἅπαντας
 αἰθούσης ἀπέεργεν, ἔπεσσ' αἰσχροῖσιν ἐνίσσων·
 « ἔρρετε, λωβητῆρες, ἐλεγχείες· οὐ νυ καὶ ὑμῖν 240
 οἴκοι ἔνεστι γόος, ὅτι μ' ἤλθετε κηδήσοντες;
 ἦ ὀνόσασθ', ὅτι μοι Κρονίδης Ζεὺς ἄλγε' ἔδωκεν,
 παῖδ' ὀλέσαι τὸν ἄριστον; ἀτὰρ γνώσεσθε καὶ ὕμμες.
 ῥήιτεροι γὰρ μᾶλλον Ἀχαιοῖσιν δὴ ἔσεσθε,
 κείνου τεθνηῶτος, ἐναιρέμεν· αὐτὰρ ἐγὼ γε,
 πρὶν ἀλαπαζομένην τε πόλιν κεραῖζομένην τε 245
 ὀφθαλμοῖσιν ἰδεῖν, βαίην δόμον Ἀΐδος εἰσω »·
 Ἦ, καὶ σκηπανίῳ διέπ' ἀνέρας· οἱ δ' ἴσαν ἐξῶ,
 σπερχομένοιο γέροντος. ὁ δ' υἰάσιν οἷσιν ὁμόκλα,
 νεικείων Ἑλενὸν τε Πάριν τ' Ἀγάθωνα τε δῖον
 Πάμμονά τ' Ἀντίφονόν τε βοὴν ἀγαθὸν τε Πολίτην 250
 Δηϊφοβὸν τε καὶ Ἴππόθοον καὶ Δῖον ἀγαυόν·
 ἐννέα τοῖς ὁ γεραιὸς ὁμοκλήσας ἐκέλευε·
 « σπεύσατέ μοι, κακὰ τέκνα, κατηφόνες· αἰθ' ἅμα πάντες
 Ἑκτορος ὦφέλετ' ἀντὶ θεῆς ἐπὶ νηυσὶ πεφάσθαι.
 ὦ μοι ἐγὼ πανάποτμος, ἐπεὶ τέκον υἱὰς ἀρίστους 255
 Τροίην ἐν εὐρείῃ, τῶν δ' οὐ τινὰ φημι λελεῖφθαι,
 Μῆστορά τ' ἀντίθεον καὶ Τρωῖλον ἱππιοχάρμην,
 Ἑκτορά θ', ὃς θεὸς ἔσκε μετ' ἀνδράσιν, οὐδὲ ἑφχει
 ἀνδρὸς γε θνητοῦ πάϊς ἔμμεναι, ἀλλὰ θεοῖο·
 τοὺς μὲν ἀπώλεσ' Ἀρης, τὰ δ' ἐλέγχεα πάντα λέλειπται, 260

ψεῦσταί τ' ὀρχησται τε, χοροituπήσιν ἄριστοι,
 ἀρνῶν ἡδ' ἐρίφων ἐπιδήμιοι ἀρπακτῆρες.
 οὐκ ἂν δὴ μοι ἄμαξαν ἐφοπλίσσαιτε τάχιστα
 ταῦτά τε πάντ' ἐπιθεῖτε, ἵνα πρήσωμεν ὁδοῖο; »

«Ὡς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πατρός ὑποδείσαντες ὁμοκλήν, 265
 ἐκ μὲν ἄμαξαν ἄειραν εὐτροχον ἡμιονεῖην,
 καλὴν πρωτοπαγέα· πείρινθα δὲ δῆσαν ἐπ' αὐτῆς. 267
 ἐκ θαλάμου δὲ φέροντες εὐξέστης ἐπ' ἀπῆνης 275
 νήεον Ἐκτορέης κεφαλῆς ἀπερείσι' ἄποινα·
 ζευῖξαν δ' ἡμιόνους κρατερώνυχας ἐντεσιεργούς,
 τοὺς βρά ποτε Πριάμῳ Μυσοὶ δόσαν ἄγλαα δῶρα.
 ἵππους δὲ Πριάμῳ ὕπαγον ζυγόν, οὓς ὁ γεραιὸς
 αὐτὸς ἔχων ἀτίταλλεν εὐξέστη ἐπὶ φάτνῃ. 280

**Μετάβασις τοῦ Πριάμου
 εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.**

Τὼ μὲν ζευγνύσθην ἐν δώμασιν ὑψηλοῖσι 281
 κῆρυξ καὶ Πρίαμος, πυκινὰ φρεσὶ μήδε' ἔχοντες·
 ἀγχίμολον δέ σφ' ἦλθ' Ἐκάβη τετιηότι θυμῷ,
 οἶνον ἔχουσ' ἐν χειρὶ μελίφρονα δεξιτερῇφι,
 χρυσέῳ ἐν δέπαϊ, ὄφρα λείψαντε κιοίτην· 285
 στῆ δ' ἵππων προπάροιθεν, ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε·
 «τῇ, σπεῖσον Διὶ πατρί, καὶ εὐχεο οἴκαδ' ἰκέσθαι
 ἄψ ἐκ δυσμενέων ἀνδρῶν, ἐπεὶ ἄρ σέ γε θυμὸς
 ὀτρύνει ἐπὶ νῆας, ἐμεῖο μὲν οὐκ ἐθελούσης.
 ἀλλ' εὐχεο σύ γ' ἔπειτα κελαινεφέϊ Κρονίῳ, 290
 Ἰδαίῳ, ὅς τε Τροίην κατὰ πᾶσαν ὀρᾶται·
 αἴτει δ' οἰωνόν, ταχὺν ἄγγελον, ὅς τέ οἱ αὐτῷ
 φίλτατος οἰωνῶν, καὶ εὐκράτος ἐστὶ μέγιστον,
 δεξιόν, ὄφρα μιν αὐτὸς ἐν ὀφθαλμοῖσι νοήσας,

τῷ πίσυνος ἐπὶ νῆας ἴης Δαναῶν ταχυπόλων. 295

εἰ δέ τοι οὐ δώσει ἐὼν ἄγγελον εὐρύοπα Ζεὺς,
οὐκ ἂν ἐγὼ γέ σ' ἔπειτα ἐποτρύνουσα κελοίμην
νῆας ἐπ' Ἀργείων ἰέναι, μάλα περ μεμαῶτα ».

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη Πρίαμος θεοειδής·
« ὦ γύναι, οὐ μὲν τοι τόδ' ἐφιεμένη ἀπιθήσω. 300

ἐσθλὸν γὰρ Διὶ χεῖρας ἀνασχέμεν, αἶ κ' ἐλέησῃ ».

Ἦ ῥα, καὶ ἀμφίπολον ταμίην ὦτρυν' ὁ γεραιὸς
χερσὶν ὕδωρ ἐπιχεῦναι ἀκήρατον· ἡ δὲ παρέστη
χέρνιβον ἀμφίπολος πρόχοόν θ' ἅμα χερσὶν ἔχουσα.
νιψάμενος δὲ κύπελλον ἐδέξατο ἥς ἀλόχοιο· 305

εὐχετ' ἔπειτα στάς μέσῳ ἔρκει, λεῖβε δὲ οἶνον
οὐρανὸν εἰσανιδῶν· καὶ φωνήσας ἔπος ἤυδα·

« Ζεῦ πάτερ, Ἰδηθεν μεδέων, κῦδιστε μέγιστε,
δός μ' ἐς Ἀχιλλῆος φίλον ἐλθεῖν ἥδ' ἐλεεινόν·
πέμψον δ' οἰωνόν, ταχὺν ἄγγελον, ὅς τε σοὶ αὐτῷ 310
φίλτατος οἰωνῶν, καὶ εὐκράτος ἐστὶ μέγιστον,
δεξιόν, ὅφρα μιν αὐτὸς ἐν ὀφθαλμοῖσι νοήσας,
τῷ πίσυνος ἐπὶ νῆας ἴω Δαναῶν ταχυπόλων ».

Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε μητίετα Ζεὺς.
αὐτίκα δ' αἰετὸν ἦκε, τελειότατον πετεηνῶν, 315
μόρφον θηρητῆρ', ὃν καὶ περκνὸν καλέουσιν.

ὅσση δ' ὑπορόφοιο θύρη θαλάμοιο τέτυκται
ἀνέρος ἀφνειοῖο, ἐὺ κληῖσ' ἀραρυῖα,
τόσσ' ἅρα τοῦ ἐκάτεροθεν ἔσαν πτερὰ· εἶσατο δέ σφι
δεξιὸς ἀίξας ὑπὲρ ἄστεος· οἱ δὲ ἰδόντες 320
γῆθησαν, καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἰάνθη.

Σπερχόμενος δ' ὁ γέρων ζεστοῦ ἐπεβήσετο δίφρου·
ἐκ δ' ἔλασε προθύροιο καὶ αἰθούσης ἐριδούπου.
πρόσθε μὲν ἡμίονοι ἔλκον τετράκυκλον ἀπήνην,
τάς Ἰδαῖος ἔλαυνε δαίφρων· αὐτὰρ ὅπισθεν 325

ἵπποι, τοὺς ὁ γέρων ἐφέπων μάστιγι κέλευε
 καρπαλίμως κατὰ ἄστρ' φίλοι δ' ἅμα πάντες ἔποντο
 πόλλ' ὀλοφυρόμενοι, ὥς εἰ θανάτῳδε κιόντα·
 οἱ δ' ἐπεὶ οὖν πόλιος κατέβαν, πεδίον δ' ἀφίκοντο,
 οἱ μὲν ἄρ' ἄψορροι προτὶ Ἴλιον ἀπονέοντο, 330
 παῖδες καὶ γαμβροί· τὼ δ' οὐ λάθον εὐρύοπα Ζῆν
 ἐς πεδίον προφανέντε· ἰδὼν δ' ἐλέησε γέροντα.
 αἶψα δ' ἄρ' Ἑρμείαν, υἱὸν φίλον, ἀντίον ἤυδα·
 « Ἑρμεία, σοὶ γάρ τε μάλιστά γε φίλτατόν ἐστιν
 ἀνδρὶ ἑταιρίσσαι, καὶ τ' ἔκλυες, ὧ κ' ἐθέλησθα· 335
 βάσκ' ἴθι, καὶ Πρίαμον κοίλας ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
 ὥς ἄγαγ', ὥς μήτ' ἄρ τις ἴδῃ μήτ' ἄρ τε νοήσῃ
 τῶν ἄλλων Δαναῶν, πρὶν Πηλεΐωνάδ' ἰκέσθαι ».

ᾧ ὤς ἔφατ'· οὐδ' ἀπίθῃσε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
 αὐτίκ' ἔπειθ' ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα 340
 ἄμβρόσια χρύσεια, τὰ μιν φέρον ἡμὲν ἐφ' ὑγρῇν
 ἥδ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν ἅμα πνοιῆς ἀνέμοιο·
 εἴλετο δὲ ῥάβδον, τῇ τ' ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει,
 ὣν ἐθέλει, τοὺς δ' αὖτε καὶ ὑπνώνοντας ἐγείρει·
 τὴν μετὰ χερσὶν ἔχων πέτετο κρατὺς ἀργεῖφόντης. 345
 αἶψα δ' ἄρα Τροίην τε καὶ Ἑλλήσποντον ἴκανε.
 βῆ δ' ἰέναι κούρῳ αἰσυμνητῇρι ἐοικώς,
 πρῶτον ὑπηνήτη, τοῦ περ χαριεστάτη ἦβη.

Οἱ δ' ἐπεὶ οὖν μέγα σῆμα παρέξ Ἴλοιο ἔλασσαν,
 στήσαν ἄρ' ἡμιόνους τε καὶ ἵππους, ὄφρα πίοιεν, 350
 ἐν ποταμῷ· δὴ γὰρ καὶ ἐπὶ κνέφας ἤλυθε γαῖαν.
 τὸν δ' ἐξ ἀγχιμόλοιο ἰδὼν ἐφράσσατο κῆρυξ
 Ἑρμείαν, ποτὶ δὲ Πρίαμον φάτο φώνησέν τε·
 « φράζεο, Δαρδανίδη· φραδέος νόου ἔργα τέτυκται.
 ἀνδρ' ὀρόω, τάχα δ' ἅμμε διαρραίσεσθαι ὀίω. 355
 ἀλλ' ἄγε δὴ φεύγωμεν ἐφ' ἵππων, ἥ μιν ἔπειτα

γούνων ἀψάμενοι λιτανεύσομεν, αἴ κ' ἐλεήσῃ ».

«Ὡς φάτο· σὺν δὲ γέροντι νόος χύτο· δειδίδε δ' αἰνῶς,
ὀρθαὶ δὲ τρίχες ἔσταν ἐνὶ γναμπτοῖσι μέλεσσι·
στῇ δὲ ταφών· αὐτὸς δ' ἐριούνιος ἐγγύθεν ἐλθὼν, 360
χεῖρα γέροντος ἐλὼν, ἐξείρετο καὶ προσέειπεν·
« πῇ, πάτερ, ὦδ' ἵππους τε καὶ ἡμιόνους ἰθύνεις,
νύκτα δι' ἀμβροσίην, ὅτε θ' εὐδουσι βροτοὶ ἄλλοι;
οὐδὲ σύ γ' ἔδεισας μένεα πνείνοντας Ἀχαιοὺς,
οἳ τοι δυσμενέες καὶ ἀνάρσιοι ἐγγὺς ἔασι; 365
τῶν εἴ τίς σε ἴδοιτο θοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν
τοσσάδ' ὀνειράτ' ἄγοντα, τίς ἂν δῇ τοι νόος εἴη;
οὗτ' αὐτὸς νέος ἐσσί, γέρων δέ τοι οὗτος ὀπηδεῖ,
ἄνδρ' ἀπαμύνασθαι, ὅτε τις πρότερος χαλεπήνῃ.
ἀλλ' ἐγὼ οὐδέν σε ῥέξω κακὰ, καὶ δέ κεν ἄλλον 370
σεῦ ἀπαλεξήσαιμι· φίλῳ δέ σε πατρὶ ἐῖσκω ».

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής·
« οὕτω πῃ τάδε γ' ἐστί, φίλον τέκος, ὡς ἀγορεύεις.
ἀλλ' ἔτι τις καὶ ἐμεῖο θεῶν ὑπερέσχεθε χεῖρα,
ὅς μοι τοιόνδ' ἦκεν ὀδοιπόρον ἀντιβολῆσαι, 375
αἴσιον, οἷος δῇ σὺ δέμας καὶ εἶδος ἀγητὸς,
πέπνυσάι τε νόφ, μακάρων δ' ἕξ ἐσσι τοκῶν ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
« ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα, γέρον, κατὰ μοῖραν ἔειπες.
ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον, 380
ἥε πῃ ἐκπέμπεις κειμήλια πολλὰ καὶ ἐσθλὰ
ἄνδρας ἐς ἄλλοδαπούς, ἵνα περ τάδε τοι σὸα μίμνη,
ἧ ἤδη πάντες καταλείπετε Ἴλιον ἱρὴν
δειδιότες· τοῖος γάρ ἀνὴρ ὠριστος ὄλωλε,
σὸς παῖς· οὐ μὲν γάρ τι μάχης ἐπεδεύετ' Ἀχαιῶν ».

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής·
« τίς δὲ σὺ ἐσσι, φέριστε, τέων δ' ἕξ ἐσσι τοκῶν;

ὥς μοι καλὰ τὸν οἶτον ἀπότμου παιδὸς ἔνισπες ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
« πειρᾷ ἐμεῖο, γεραιέ, καὶ εἴρεαι Ἑκτορα δῖον. 390

τὸν μὲν ἐγὼ μάλα πολλὰ μάχη ἐνὶ κυδιανείρῃ
ὀφθαλμοῖσιν ὅπωπα, καὶ εὖτ' ἐπὶ νηυσὶν ἐλάσσας
Ἀργεῖους κτείνεσκε δαΐζων ὀξείῃ χαλκῷ·
ἡμεῖς δ' ἐσταότες θαυμάζομεν· οὐ γὰρ Ἀχιλλεὺς
εἶα μάρνασθαι, κεχολωμένος Ἀτρεΐωνι. 395

τοῦ γὰρ ἐγὼ θεράπων, μία δ' ἤγαγε νηὺς εὐεργής·
Μυρμιδόνων δ' ἔξειμι, πατὴρ δέ μοι ἐστὶ Πολύκτωρ·
ἀφνειὸς μὲν ὁ γ' ἐστὶ, γέρων δὲ δῆ, ὥς σύ περ ὦδε,
ἐξ δὲ οἱ υἱες ἕασιν, ἐγὼ δὲ οἱ ἑβδομὸς εἰμι·
τῶν μέτα παλλόμενος κλήρω λάχον ἐνθάδ' ἔπεσθαι. 400

νῦν δ' ἦλθον πεδίοιονδ' ἀπὸ νηῶν· ἥῳθεν γὰρ
θήσονται περὶ ἅστυ μάχην ἐλίκωπες Ἀχαιοί.
ἀσχαλώσι γὰρ οἶδε καθήμενοι, οὐδὲ δύνανται
ἴσχειν ἐσσυμένους πολέμου βασιλῆες Ἀχαιῶν· ».

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής· 405
« εἰ μὲν δὴ θεράπων Πηληιάδεω Ἀχιλῆος
εἷς, ἄγε δὴ μοι πᾶσαν ἀληθείην κατάλεξον,
ἥ ἔτι πὰρ νήεσσιν ἐμὸς πάϊς, ἥέ μιν ἥδη
ῆσι κυσὶν μελεῖστί ταμῶν προύθηκεν Ἀχιλλεὺς ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης· 410
« ὦ γέρον, οὐ πῶ τόν γε κύνες φάγον οὐδ' οἰωνοί,
ἀλλ' ἔτι κεῖνος κεῖται Ἀχιλλῆος παρὰ νηὶ
αὕτως ἐν κλισίῃσι· δυωδεκάτῃ δὲ οἱ ἥως
κειμένῳ, οὐδέ τί οἱ χρώς σήπεται, οὐδέ μιν εὐλαὶ
ἔσθουσ', αἶ ῥά τε φῶτας ἀρηιφάτους κατέδουσιν. 415
ἥ μὲν μιν περὶ σῆμα ἐοῦ ἐτάριοιο φίλοιον
ἔλκει ἀκηδέστως, ἥως ὅτε δῖα φανήῃ.
οὐδέ μιν αἰσχύνει· θηοῖό κεν αὐτὸς ἐπελθών,

οἷον ἑερσήμεναι κεῖται, περὶ δ' αἶμα νένιπται,
οὐδέ ποθι μιαιρός· σὺν δ' ἔλκεα πάντα μέμυκεν, 420
ὅσ' ἐτύπη· πολέες γὰρ ἐν αὐτῷ χαλκὸν ἔλασσαν.
ὥς τοι κήδονται μάκαρες θεοὶ υἱὸς ἔηος,
καὶ νέκυός περ ἐόντος, ἐπεὶ σφι φίλος περὶ κῆρι ».

᾽Ως φάτο· γήθησεν δ' ὁ γέρων καὶ ἀμείβετο μύθῳ·
« ὦ τέκος, ἦ ῥ' ἀγαθὸν καὶ ἐναίσιμα δῶρα διδοῦναι 425
ἀθανάτοις, ἐπεὶ οὐ ποτ' ἐμὸς πάϊς, εἴ ποτ' ἔην γε,
λήθηε' ἐνὶ μεγάροισι θεῶν, οἱ Ὀλυμπον ἔχουσι·
τῷ οἱ ἀπεμνήσαντο καὶ ἐν θανάτοιο περ αἴσῃ.
ἀλλ' ἄγε δὴ τόδε δέξαι ἐμεῦ πάρα καλὸν ἄλειςον,
αὐτόν τε ῥῦσαι, πέμψον δέ με σὺν γε θεοῖσιν, 430
ὄφρα κεν ἐς κλισίην Πηληιάδεω ἀφίκωμαι ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
« πειρᾷ ἐμεῖο, γεραιέ, νεωτέρου, οὐδέ με πείσεις,
ὅς με κέλεαι σέο δῶρα παρὲξ Ἀχιλῆα δέχεσθαι.
τὸν μὲν ἐγὼ δεῖδοικα καὶ αἰδέομαι περὶ κῆρι 635
συλεύειν, μὴ μοί τι κακὸν μετόπισθε γένῃται.
σοὶ δ' ἂν ἐγὼ πομπὸς καὶ κε κλυτὸν Ἄργος ἰκοίμην,
ἐνδυκέως ἐν νηὶ θεῶν ἢ πεζὸς ὁμαρτέων·
οὐκ ἂν τίς τοι πομπὸν ὀνοσσάμενος μαχέσαιο »·

Ἦ, καὶ ἀναΐξας ἐριούνιος ἄρμα καὶ ἵππους 440
καρπαλίμως μάστιγα καὶ ἡνία λάζετο χερσίν,
ἐν δ' ἔπνευσ' ἵπποισι καὶ ἡμιόνοις μένος ἡϋ.
ἀλλ' ὅτε δὴ πύργους τε νεῶν καὶ τάφρον ἔκοντο,
οἱ δὲ νέον περὶ δόρπα φυλακτῆρες πονέοντο·
τοῖσι δ' ἐφ' ὕπνον ἔχευε διάκτορος ἀργεῖφόντης 445
πᾶσιν, ἄφαρ δ' ὦϊξε πύλας καὶ ἀπῶσεν ὀχῆας,
ἐς δ' ἄγαγε Πριάμόν τε καὶ ἀγλαὰ δῶρ' ἐπ' ἀπήνης.
ἀλλ' ὅτε δὴ κλισίην Πηληιάδεω ἀφίκοντο
ὑψηλὴν, τὴν Μυρμιδόνες ποίησαν ἄνακτι

δοῦρ' ἐλάτης κέρσαντες· ἀτὰρ καθύπερθεν ἔρεψαν 450
 λαχνήεντ' ὄροφον λειμωνόθεν ἀμήσαντες·
 ἀμφὶ δέ οἱ μεγάλην αὐλήν ποίησαν ἀνακτι
 σταυροῖσιν πυκινοῖσι· θύρην δ' ἔχε μοῦνος ἐπιβλήs
 εἰλάτινος, τὸν τρεῖς μὲν ἐπιρρήσσεσκον Ἀχαιοί,
 τρεῖς δ' ἀναοίγεσκον μεγάλην κληῖδα θυράων, 455
 τῶν ἄλλων· Ἀχιλεὺς δ' ἄρ' ἐπιρρήσσεσκε καὶ οἶος.
 δῆ ῥα τόθ' Ἑρμείας ἐριούνιος ᾤξε γέροντι,
 ἐs δ' ἄγαγε κλυτὰ δῶρα ποδῶκεϊ Πηλεΐωνι,
 ἐξ ἵππων δ' ἀπέβαινεν ἐπὶ χθόνα, φώνησέν τε·
 « ὦ γέρον, ἦ τοι ἐγὼ θεὸς ἄμβροτος εἰλήλουθα, 460
 Ἑρμείας· σοὶ γάρ με πατήρ ἅμα πομπὸν ὕπασσεν·
 ἄλλ' ἦ τοι μὲν ἐγὼ πάλιν εἴσομαι, οὐδ' Ἀχιλῆος
 ὀφθαλμοὺς εἴσειμι· νεμεσσητὸν δέ κεν εἴη
 ἀθάνατον θεὸν ὧδε βροτοὺς ἀγαπαζέμεν ἄντην.
 τύνη δ' εἰσελθὼν λαβὲ γούνατα Πηλεΐωνος, 465
 καὶ μιν ὑπὲρ πατρὸς καὶ μητέρος ἡυκόμοιο
 λίσσεο καὶ τέκεος, ἵνα οἱ σὺν θυμὸν ὀρίνης ».
 467

Ἡ συγκίνησις τοῦ Ἀχιλλέως

καὶ αἱ περιποιήσεις αὐτοῦ πρὸς τὸν γέροντα ἡγεμόνα.

Ὡς ἄρα φωνήσας ἀπέβη πρὸς μακρὸν Ὀλυμπον 468
 Ἑρμείας· Πρίαμος δ' ἐξ ἵππων ἄλτο χαμᾶζε,
 Ἰδαῖον δὲ κατ' αὔθι λίπεν· ὁ δὲ μίμνεν ἐρύκων 470
 ἵππους ἡμιόνους τε· γέρων δ' ἰθὺς κίεν οἴκου,
 τῇ ῥ' Ἀχιλεὺς ἔζεσκε διίφιλος. ἐν δέ μιν αὐτὸν
 εὖρ', ἔταροι δ' ἀπάνευθε καθείατο· τῷ δὲ δὺ' οἴω,
 ἥρως Αὐτομέδων τε καὶ Ἀλκιμος, ὄζος Ἀρης,
 ποίπνυον περεόντε· νέον δ' ἀπέληγεν ἐδωδῆς 475
 ἔσθων καὶ πίνων· ἔτι καὶ παρέχειτο τράπεζα.

τοὺς δ' ἔλαθ' εἰσελθὼν Πρίαμος μέγας· ἄγχι δ' ἄρα στάς
 χερσὶν Ἀχιλλῆος λάβε γούνατα καὶ κύσε χεῖρας
 δεινὰς ἀνδροφόνους, αἶ οἱ πολέας κτάνον υἷας.
 ὥς δ' ὅτ' ἄν' ἀνδρ' ἄτρη πυκινὴ λάβῃ, ὅς τ' ἐνὶ πάτρῃ 480
 φῶτα κατακτείνας ἄλλων ἐξίκετο δῆμον,
 ἀνδρὸς ἐς ἀφνειοῦ, θάμβος δ' ἔχει εἰσορόωντας,
 ὥς Ἀχιλλεὺς θάμβησεν ἰδὼν Πρίαμον θεοσιδέα·
 θάμβησαν δὲ καὶ ἄλλοι, ἐς ἀλλήλους δὲ ἴδοντο.
 τὸν καὶ λισσόμενος Πρίαμος πρὸς μῦθον ἔειπεν· 485
 « μῆσαι πατὴρ σοῖο, θεοῖς ἐπιείκελ' Ἀχιλλεῦ,
 τηλίκου, ὥς περ ἐγών, ὅλοῦ ἐπὶ γήραος οὐδῶ.
 καὶ μὲν που κεῖνον περιναίεται ἀμφὶς ἐόντες
 τείρους', οὐδέ τις ἔστιν ἀρὴν καὶ λοιγὸν ἀμῦναι.
 ἀλλ' ἦ τοι κεῖνός γε σέθεν ζώντος ἀκούων 490
 χαίρει τ' ἐν θυμῷ, ἐπὶ τ' ἔλπεται ἡματα πάντα
 ὄψεσθαι φίλον υἱὸν ἀπὸ Τροίῃθεν ἰόντα.
 αὐτὰρ ἐγὼ πανάποτμος, ἐπεὶ τέκον υἷας ἀρίστους
 Τροίῃ ἐν εὐρείῃ, τῶν δ' οὐ τινά φημι λελεῖφθαι.
 πεντήκοντά μοι ἦσαν, ὅτ' ἤλυθον υἷες Ἀχαιῶν. 495
 ἑνεακαίδεκα μὲν μοι ἱῆς ἐκ νηδύος ἦσαν,
 τοὺς δ' ἄλλους μοι ἔτικτον ἐνὶ μεγάροισι γυναῖκες.
 τῶν μὲν πολλῶν θοῦρος Ἄρης ὑπὸ γούνατ' ἔλυσεν·
 ὃς δέ μοι οἶος ἔην, εἴρυτο δὲ ἄστῃ καὶ αὐτούς,
 τὸν σὺ πρόφην κτείνας ἀμυνόμενον περὶ πάτρης, 500
 Ἑκτορα· τοῦ νῦν εἵνεχ' ἰκάνω νῆας Ἀχαιῶν
 λυσόμενος παρὰ σείῳ, φέρω δ' ἀπερείσι' ἄποινα.
 ἀλλ' αἰδεῖο θεούς, Ἀχιλεῦ, αὐτόν τ' ἐλέησον,
 μνησάμενος σοῦ πατρός· ἐγὼ δ' ἐλεεινότερός περ·
 ἔτλην δ', οἷ' οὐ πῶ τις ἐπιχθόνιος βροτὸς ἄλλος, 505
 ἀνδρὸς παιδοφόνιοι ποτὶ στόμα χεῖρ' ὀρέγεσθαι ».
 Ὡς φάτο, τῷ δ' ἄρα πατὴρ ὕφ' ἡμερον ὥρσε γόοιο·

ἀψάμενος δ' ἄρα χειρὸς ἀπώσατο ἦκα γέροντα.
 τῷ δὲ μνησαμένῳ, ὁ μὲν Ἑκτορος ἀνδροφόνοιο
 κλαῖ' ἀδινά, προπάροιθε ποδῶν Ἀχιλλῆος ἐλυσθείς. 510
 αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς κλαῖεν ἐδὼν πατέρ', ἄλλοτε δ' αὖτε
 Πάτροκλον· τῶν δὲ στοναχὴ κατὰ δώματ' ὀρώρει.
 αὐτὰρ ἐπεὶ ῥα γόοιο τετάρπετο δῖος Ἀχιλλεὺς, 513
 αὐτίκ' ἀπὸ θρόνου ὦρτο, γέροντα δὲ χειρὸς ἀνίστη, 515
 οἰκτίρων πολίον τε κάρη πολίον τε γένειον,
 καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 « ἄ δεῖλ', ἧ δὴ πολλὰ κάκ' ἄνσχεο σὸν κατὰ θυμόν.
 πῶς ἔτλης ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν ἐλθέμεν οἶος,
 ἀνδρὸς ἐς ὀφθαλμούς, ὅς τοι πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς 520
 υἱέας ἐξενάριξα; σιδήρειόν νύ τοι ἦτορ·
 ἄλλ' ἄγε δὴ κατ' ἄρ' ἔξευ ἐπὶ θρόνου, ἄλγεα δ' ἔμπηξ
 ἐν θυμῷ κατακείσθαι ἐάσομεν, ἀχνύμενοί περ.
 οὐ γάρ τις πρῆξις πέλεται κρυεροῖο γόοιο.
 ὧς γὰρ ἐπεκλώσαντο θεοὶ δειλοῖσι βροτοῖσι, 525
 ζῶειν ἀχνυμένοις· αὐτοὶ δέ τ' ἀκηδέες εἰσίν.
 δοιοὶ γὰρ τε πίθοι κατακείαται ἐν Διὸς οὔδει,
 δώρων, οἷα δίδωσι, κακῶν, ἕτερος δὲ ἐάων·
 ᾧ μὲν κ' ἀμμιζας δώῃ Ζεὺς τερπικέραυνος,
 ἄλλοτε μὲν τε κακῷ ὃ γε κύρεται, ἄλλοτε δ' ἐσθλῷ· 530
 ᾧ δέ κε τῶν λυγρῶν δώῃ, λωβητὸν ἔθηκε,
 καὶ ἐ κακῇ βούβρωστις ἐπὶ χθόνα δῖαν ἐλαύνει,
 φοιτᾷ δ' οὔτε θεοῖσι τετιμένος οὔτε βροτοῖσιν.
 ὧς μὲν καὶ Πηλῆι θεοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα
 ἐκ γενετῆς· πάντας γὰρ ἐπ' ἀνθρώπους ἐκέκαστο 535
 ὄλβω τε πλούτῳ τε, ἄνασσε δὲ Μυρμιδόνεσσι,
 καὶ οἱ θνητῷ ἔοντι θεῶν ποίησαν ἄκοιτιν.
 ἄλλ' ἐπὶ καὶ τῷ θῆκε θεὸς κακόν, ὅττι οἱ οὔ τι
 παίδων ἐν μεγάροισι γονὴ γένετο κρειόντων,

ἀλλ' ἓνα παῖδα τέκεν παναώριον· οὐδέ νυ τόν γε 540
 γηράσκοντα κομίζω, ἐπεὶ μάλα τηλόθι πάτρης
 ἤμαι ἐνὶ Τροίῃ σέ τε κήδων ἡδὲ σὰ τέκνα.
 καὶ σέ, γέρον, τὸ πρὶν μὲν ἀκούομεν ὄλβιον εἶναι·
 ὅσπον Λέσβος ἄνω, Μάκαρος ἔδος, ἐντὸς ἔεργει
 καὶ Φρυγίῃ καθύπερθε καὶ Ἑλλήσποντος ἀπείρων, 545
 τῶν σε, γέρον, πλούτῳ τε καὶ υἰάσι φασὶ κεκάσθαι.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τοι πῆμα τόδ' ἤγαγον Οὐρανίωνες,
 αἰεὶ τοι περὶ ἄστυ μάχαι τ' ἀνδροκτασίαι τε.
 ἄνσχεο, μῆδ' ἀλίσστον ὀδύρεο σὸν κατὰ θυμόν·
 οὐ γάρ τι πρήξεις ἀκαχήμενος υἱὸς ἔῃος, 550
 οὐδέ μιν ἀνστήσεις, πρὶν καὶ κακὸν ἄλλο πάθῃσθα». 551

Ἡ λύσις καὶ ὁ ἐνταφιασμὸς τοῦ Ἑκτορος.

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοσιδής· 552
 « μή μέ πω ἐς θρόνον ἵξε, διοτρεφές, ὄφρα κεν Ἑκτωρ
 κῆται ἐνὶ κλισίῃσιν ἀκηδής· ἀλλὰ τάχιστα
 λῦσον, ἔν' ὀφθαλμοῖσιν ἴδω· σὺ δὲ δέξαι ἄποινα 555
 πολλά, τὰ τοι φέρομεν· σὺ δὲ τῶνδ' ἀπόναιο, καὶ ἔλθοις
 σὴν ἐς πατρίδα γαῖαν, ἐπεὶ με πρῶτον ἔασας ».
 Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς· 558
 « μηκίτι νῦν μ' ἐρέθιζε, γέρον· νοέω δὲ καὶ αὐτὸς 559
 Ἑκτορά τοι λῦσαι· Διόθεν δέ μοι ἄγγελος ἦλθε
 μήτηρ, ἣ μ' ἔτεκεν, θυγάτηρ ἄλιον γέροντος.
 καὶ δέ σε γιγνώσκω, Πρίαμε, φρεσίν, οὐδέ με λήθεις,
 ὅττι θεῶν τίς σ' ἤγε θαὸς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν.
 οὐ γάρ κε τλαίῃ βροτὸς ἐλθέμεν, οὐδὲ μάλ' ἡβῶν, 564
 ἐς στρατόν· οὐδέ γάρ ἄν φυλακοὺς λάθοι, οὐδέ κ' ὀχῆα
 ῥεῖα μετοχλίσσειε θυράων ἡμετεράων.
 τῷ νῦν μή μοι μᾶλλον ἐν ἄλγεσι θυμὸν ὀρίνης,

μή σε, γέρον, οὐδ' αὐτὸν ἐνὶ κλισίῃσιν ἑάσω
καὶ ἰκέτην περ ἐόντα, Διὸς δ' ἀλίτωμαι ἐφετμάς ». 570

«Ὡς ἔφατ'· ἔδεισεν δ' ὁ γέρων καὶ ἐπείθετο μύθῳ.

Πηλεΐδης δ' οἴκοιο λέων ὥς ἄλτο θύραζε,
οὐκ οἶος, ἅμα τῷ γε δύο θεράποντες ἔποντο,
ἥρως Αὐτομέδων ἥδ' Ἀλκιμος, οὓς ῥα μάλιστα
τῷ Ἀχιλεὺς ἐτάρων μετὰ Πάτροκλόν γε θανόντα, 575

οἳ τόθ' ὑπὸ ζυγόφιν λύον ἵππους ἡμιόνους τε·
ἐς δ' ἄγαγον κήρυκα καλήτορα τοῖο γέροντος,
κάδ' δ' ἐπὶ δίφρου εἷσαν· ἐϋσώτρου δ' ἀπ' ἀπῆνης
ἥρεον Ἐκτορέης κεφαλῆς ἀπερείσι' ἄποινα.

κάδ' δ' ἔλιπον δύο φάρε' εὐννητόν τε χιτῶνα, 580
ῥοφρα νέκυν πυκάσας δοίῃ οἰκόνδε φέρεσθαι.

δμῳὰς δ' ἐκκαλέσας λοῦσαι κέλετ' ἀμφὶ τ' ἀλειψαι
νόσφιν ἀειράσας, ὥς μὴ Πρίαμος ἴδοι υἱόν,

μὴ ὁ μὲν ἀχνημένη κραδίῃ χόλον οὐκ ἐρύσαιτο,
παῖδα ἰδὼν, Ἀχιλῆϊ δ' ὀρινθείῃ φίλον ἦτορ, 585
καὶ ἐκατακτείνειε, Διὸς δ' ἀλίτῃται ἐφετμάς.

τὸν δ' ἐπεὶ οὖν δμῳαὶ λοῦσαν καὶ χρῖσαν ἐλαίῳ,
ἀμφὶ δέ μιν φᾶρος καλὸν βάλον ἥδ' ἐχιτῶνα,
αὐτὸς τὸν γ' Ἀχιλεὺς λεχέων ἐπέθηκεν ἀείρας,
σὺν δ' ἔταροι ἥειραν ἐϋξέστην ἐπ' ἀπῆνην. 590

ῥμωξέν τ' ἄρ' ἔπειτα, φίλον δ' ὀνόμηνεν ἐταῖρον·

« μή μοι, Πάτροκλε, σκυδμαινέμεν, αἶ κε πύθῃαι
εἰν Ἀϊδὸς περ ἐών, ὅτι Ἐκτορα δῖον ἔλυσα
πατρὶ φίλῳ, ἐπεὶ οὐ μοι ἀεικέα δῶκεν ἄποινα.
σοὶ δ' αὖ ἐγὼ καὶ τῶνδ' ἀποδάσσομαι, ὅσσ' ἐπέοικεν ». 595

Ἡ ῥα, καὶ ἐς κλισίην πάλιν ἦε δῖος Ἀχιλλεύς·

ἔξετο δ' ἐν κλισίῳ πολυδαιδάλῳ ἔνθεν ἀνέστη,
τοίχου τοῦ ἐτέρου, ποτὶ δὲ Πρίαμον φάτο μῦθον·

« υἱὸς μὲν δὴ τοι λέλυται, γέρον, ὥς ἐκέλευες,

κεῖται δ' ἐν λεχέσσ'· ἅμα δ' ἡοῖ φαινομένηφιν 600
 ὄψαι αὐτὸς ἄγων· νῦν δὲ μνησώμεθα δόρπου.
 καὶ γάρ τ' ἡὔκομος Νιόβη ἐμνήσατο σίτου,
 τῇ περ δώδεκα παῖδες ἐνὶ μεγάροισιν ὄλοντο,
 ἕξ μὲν θυγατέρες, ἕξ δ' υἱέες ἡβώνοντες.
 τοὺς μὲν Ἀπόλλων πέφνεν ἀπ' ἄργυρέοιο βιοῖο 655
 χωόμενος Νιόβη, τὰς δ' Ἀρτεμις ἰοχέαιρα,
 οὔνεκ' ἄρα Λητοῖ ἰσάσκετο καλλιπαρήφ·
 φῇ δοιὼ τεκέειν, ἡ δ' αὐτὴ γείνατο πολλούς·
 τὼ δ' ἄρα καὶ δοιὼ περ ἐόντ' ἀπὸ πάντας ὄλεσσαν.
 οἱ μὲν ἄρ' ἐννήμαρ κέατ' ἐν φόνῳ, οὐδέ τις ἦεν 610
 κατθάψαι, λαοὺς δὲ λίθους ποίησε Κρονίων·
 τοὺς δ' ἄρα τῇ δεκάτῃ θάψαν θεοὶ Οὐρανίωνες.
 ἡ δ' ἄρα σίτου μνήσατ', ἐπεὶ κάμε δάκρυ χέουσα.
 νῦν δέ που ἐν πέτρῃσιν, ἐν οὔρεσιν οἰοπόλοισιν,
 ἐν Σιπύλῳ, ὅθι φασὶ θεάων ἔμμεναι εὐνάς 615
 νυμφάων, αἶ τ' ἄμφ' Ἀχελώιον ἐρρώσαντο,
 ἔνθα, λίθος περ ἐοῦσα, θεῶν ἐν κήδεα πέσσει.
 ἀλλ' ἄγε δὴ καὶ νῶι μεδώμεθα, δῖε γεραιέ,
 σίτου. ἔπειτά κεν αὖτε φίλον παῖδα κλαίοισθα,
 Ἴλιον εἰσαγαγών· πολυδάκρυτος δέ τοι ἔσται». 620
 Ἦ, καὶ ἀνατίξας ὅϊν ἄργυρον ὥκυν Ἀχιλλεύς
 σφάζ'· ἔταροι δ' ἔδερρόν τε καὶ ἄμφεπον εὖ κατὰ κόσμον,
 μίστυλλον τ' ἄρ' ἐπισταμένως πεῖράν τ' ὀβελοῖσιν,
 ὥπτησάν τε περιφραδέως, ἐρύσαντό τε πάντα. 625
 Αὐτομέδων δ' ἄρα σῖτον ἐλὼν ἐπένειμε τραπέζῃ
 καλοῖς ἐν κανέοισιν· ἀτὰρ κρέα νεῖμεν Ἀχιλλεύς.
 οἱ δ' ἐπ' ὀνειῖαθ' ἐτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἱαλλον.
 αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
 ἧ τοι Δαρδανίδης Πρίαμος θαύμαζ' Ἀχιλῆα,
 ὅσος ἔην οἶός τε· θεοῖσι γὰρ ἄντα ἐφίκει. 630

- αὐτὰρ ὁ Δαρδανίδην Πρίαμον θαύμαζεν Ἀχιλλεύς,
 εἰσορόων ὅψιν τ' ἀγαθὴν καὶ μῦθον ἀκούων.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τάρπησαν ἐς ἀλλήλους ὀρώωντες,
 τὸν πρότερος προσέειπε γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 «λέξον νῦν με τάχιστα, διοτρεφές, ὄφρα καὶ ἤδη 635
 ὕπνω ὑπο γλυκερῷ ταρπώμεθα κοιμηθέντες·
 οὐ γάρ πω μύσαν ὅσσε ὑπὸ βλεφάροισιν ἐμοῖσιν,
 ἐξ οὗ σῆς ὑπὸ χερσὶν ἐμὸς πάϊς ὤλεσε θυμόν·
 ἀλλ' αἰεὶ στενάχω καὶ κήδεα μυρία πέσσω
 αὐλῆς ἐν χόρτοισι κυλινδόμενος κατὰ κόπρον· 640
 νῦν δὴ καὶ σίτου πασάμην καὶ αἶθοπα οἶνον
 λαυκανίης κατέηκα· πάρος γε μὲν οὐ τι πεπάσμην ».
- Ἦ ῥ'· Ἀχιλλεύς δ' ἐτάροισιν ἰδὲ δμῳῇσι κέλευσε
 δέμνι' ὑπ' αἰθούσῃ θέμεναι, καὶ ῥήγεα καλὰ
 πορφύρε' ἐμβαλέειν, στορέσαι τ' ἐφύπερθε τάπητας, 645
 χλαίνας τ' ἐνθέμεναι οὐλας καθύπερθεν ἑσασθαι.
 αἱ δ' ἴσαν ἐκ μεγάρου δάος μετὰ χερσὶν ἔχουσαι,
 αἶψα δ' ἄρα στόρεσαν δοιῶ λέχε' ἐγκονέουσαι.
 τὸν δ' ἐπικερτομέων προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
 «ἐκτὸς μὲν δὴ λέξο, γέρον φίλε, μή τις Ἀχαιῶν 650
 ἐνθάδ' ἐπέλθῃσιν βουληφόρος, οἳ τέ μοι αἰεὶ
 βουλὰς βουλεύουσι παρήμενοι, ἧ θέμις ἐστί·
 τῶν εἴ τίς σε ἴδοιτο θοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν,
 αὐτίκ' ἂν ἐξείποι Ἀγαμέμνονι ποιμένι λαῶν,
 καὶ κεν ἀνάβλησις λύσιος νεκροῦ γένηται. 655
 ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
 ποσσῆμαρ μέμονας κτερεῖζέμεν Ἕκτορα δῖον,
 ὄφρα τέως αὐτός τε μένω καὶ λαὸν ἐρύκω ».
- Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 «εἰ μὲν δὴ μ' ἐθέλεις τελέσαι τάφον Ἕκτορι δῖω, 660
 ὧδέ κέ μοι ῥέζων, Ἀχιλεῦ, κεχαρισμένα θείης.

οἴσθα γάρ, ὥς κατὰ ἄστυ ἐέλμεθα, τηλόθι δ' ὕλη
ἀξέμεν ἐξ ὄρεος· μάλα δὲ Τρῶες δεδίασιν.

ἐννῆμαρ μὲν κ' αὐτὸν ἐνὶ μεγάροις γοάοιμεν,
τῇ δεκάτῃ δέ κε θάπτοιμεν, δαινυτό τε λαός· 665
ἐνδεκάτῃ δέ τε τύμβον ἐπ' αὐτῷ ποιήσαιμεν,
τῇ δὲ δυωδεκάτῃ πολεμίζομεν, εἴ περ ἀνάγκη ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·
« ἔσται τοι καὶ ταῦτα, γέρον Πρίαμ', ὥς σὺ κελεύεις·
σχήσω γὰρ πόλεμον τόσπον χρόνον, ὅσπον ἄνωγας ».

 670

Ὡς ἄρα φωνήσας ἐπὶ καρπῷ χειρά γέροντος
ἔλλαβε δεξιτερήν, μή πως δείσει' ἐνὶ θυμῷ.
οἱ μὲν ἄρ' ἐν προδόμῳ δόμου αὐτόθι κοιμήσαντο,
κῆρυξ καὶ Πρίαμος, πυκινὰ φρεσὶ μήδε' ἔχοντες·
αὐτὰρ Ἀχιλλεύς εὔδε μυχῶ κλισίης εὐπῆκτου· 675
τῷ δὲ Βρισηῖς παρελέξατο καλλιπάρῃος.

Ἄλλοι μὲν ῥα θεοὶ τε καὶ ἄνδρες ἵπποκορυσταὶ
εὖδον παννύχιοι, μαλακῶ δεδμημένοι ὕπνῳ·
ἄλλ' οὐχ Ἑρμείαν ἐριούνιον ὕπνος ἔμαρπτεν,
ὄρμαίνοντ' ἀνὰ θυμόν, ὅπως Πρίαμον βασιλῆα 680
νηῶν ἐκπέμψειε λαθῶν ἱερούς πυλαωρούς.

στῇ δ' ἄρ' ὑπὲρ κεφαλῆς καὶ μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν·
« ὦ γέρον, οὐ νύ τι σοί γε μέλει κακόν, οἶον ἔθ' εὖδεις
ἀνδράσιν ἐν δηίοισιν, ἐπεὶ σ' εἶασεν Ἀχιλλεύς.

καὶ νῦν μὲν φίλον υἱὸν ἐλύσαο, πολλὰ δ' ἔδωκας· 685
σεῖο δέ κε ζωοῦ καὶ τρὶς τόσα δοῖεν ἅποινα
παῖδες τοὶ μετόπισθε λελειμμένοι, αἳ κ' Ἀγαμέμνων
γνώῃ σ' Ἀτρεΐδης, γνώωσι δὲ πάντες Ἀχαιοί ».

Ὡς ἔφατ'· ἔδεισεν δ' ὁ γέρων, κήρυκα δ' ἀνίστη.
τοῖσιν δ' Ἑρμείας ζευξ' ἵππους ἡμιόνους τε, 690
ρίμφα δ' ἄρ' αὐτὸς ἔλαυνε κατὰ στρατόν, οὐδέ τις ἔγνω.

Ἄλλ' ὅτε δὴ πόρον ἶξον εὐρρεῖος ποταμοῖο,

Ξάνθου δινήεντος, ὃν ἀθάνατος τέκετο Ζεὺς,
 Ἑρμείας μὲν ἔπειτ' ἀπέβη πρὸς μακρόν "Ολυμπον,
 ἡὼς δὲ κροκόπεπλος ἐκίδνατο πᾶσαν ἐπ' αἶαν. 695
 οἱ δ' εἰς ἄστυ ἔλων οἰμωγῇ τε στοναχῇ τε
 ἵππους, ἡμίονοι δὲ νέκυν φέρον. οὐδέ τις ἄλλος
 ἔγνω πρόσθ' ἀνδρῶν καλλιζώνων τε γυναικῶν,
 ἀλλ' ἄρα Κασσάνδρη, ἱκέλη χρυσέῃ Ἀφροδίτῃ,
 Πέργαμον εἰσναβᾶσα φίλον πατέρ' εἰσενόησεν 700
 ἑσταότ' ἐν δίφρῳ, κήρυκά τε ἀστυβοώτην·
 τὸν δ' ἄρ' ἐφ' ἡμιόνων ἶδε κείμενον ἐν λεχέεσσιν·
 κώκυσέν τ' ἄρ' ἔπειτα γέγωνέ τε πᾶν κατὰ ἄστυ·
 «ὄψεσθε, Τρῶες καὶ Τρωάδες, Ἑκτορ' ἰόντες,
 εἴ ποτε καὶ ζῶντι μάχης ἐκ νοστήσαντι 705
 χαίρειτ', ἐπεὶ μέγα χάρμα πόλει ἦν παντί τε δῆμῳ».
 "Ὡς ἔφατ'· οὐδέ τις αὐτόθ' ἐνὶ πτόλει λίπετ' ἀνὴρ,
 οὐδὲ γυνή· πάντα γὰρ ἀσχετον ἔκετο πένθος·
 ἀγχοῦ δὲ ξύμβληντο πυλάων νεκρὸν ἄγοντι.
 πρῶται τὸν γ' ἄλοχός τε φίλη καὶ πότνια μήτηρ 710
 τιλλέσθην, ἐπ' ἅμαξαν εὐτροχον ἀΐξασαι,
 ἀπτόμεναι κεφαλῆς· κλαίων δ' ἀμφίσταθ' ὄμιλος.
 καὶ νῦ κε δὴ πρόπαν ἦμαρ ἐς ἥελιον καταδύντα
 Ἑκτορα δάκρυ χέοντες ὀδύροντο πρὸ πυλάων,
 εἰ μὴ ἄρ' ἐκ δίφροιο γέρων λαοῖσι μετηύδα· 715
 «εἴξατέ μοι οὐρεῦσι διελθέμεν· αὐτὰρ ἔπειτα
 ἄσεσθε κλαυθομοῖο, ἐπὴν ἀγάγωμι δόμονδε ».
 "Ὡς ἔφαθ'· οἱ δὲ διέστησαν καὶ εἶξαν ἀπήνη.
 οἱ δ' ἐπεὶ εἰσάγαγον κλυτὰ δῶματα, τὸν μὲν ἔπειτα
 τρητοῖς ἐν λεχέεσσι θέσαν, παρὰ δ' εἶσαν ἀοιδούς 720
 θρήνων ἐξάρχους, οἳ τε στονόεσσαν ἀοιδῇν
 οἱ μὲν δὴ θρήνεον, ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναιῖκες.
 τῇσιν δ' Ἀνδρομάχη λευκώλενος ἦρχε γόοιο,

- "Εκτορος ἀνδροφόνοιο κάρη μετὰ χερσὶν ἔχουσα·
 « ἄνερ, ἀπ' αἰῶνος νέος ὦλεο, κὰδ δέ με χήρην 725
 λείπεις ἐν μεγάροισι· πάϊς δ' ἔτι νήπιος αὐτῶς,
 ὃν τέκομεν σὺ τ' ἐγὼ τε δυσάμμοροι· οὐδέ μιν οἶω
 ἦβην ἔξεσθαι· πρὶν γὰρ πόλις ἦδε κατ' ἄκρης
 πέρσεται· ἥ γὰρ Ὀλῳας ἐπίσκοπος, ὅς τέ μιν αὐτὴν
 ῥύσκει, ἔχες δ' ἀλόχους κεδνάς καὶ νήπια τέκνα· 730
 αἱ δὴ τοι τάχα νηυσὶν ὀχήσονται γλαφυρῇσι,
 καὶ μὲν ἐγὼ μετὰ τῆσι· σὺ δ' αὖ, τέκος, ἡ ἐμοὶ αὐτῇ
 ἔψαι, ἔνθα κεν ἔργα ἀεικέα ἐργάζοιο,
 ἀθλεύων πρὸ ἀνακτος ἀμειλίχου· ἡ τις Ἀχαιῶν
 ῥίψει χειρὸς ἐλὼν ἀπὸ πύργου, λυγρὸν ὄλεθρον, 735
 χῳόμενος, ᾧ δὴ πού ἀδελφεὸν ἔκτανεν Ἐκτωρ
 ἢ πατέρ' ἢ καὶ υἱόν, ἐπεὶ μάλα πολλοὶ Ἀχαιῶν
 Ἐκτορος ἐν παλάμῃσιν ὁδᾶξ ἔλον ἄσπετον οὐδας.
 οὐ γὰρ μείλιχος ἔσκε πατὴρ τεὸς ἐν δατ' λυγρῇ·
 τῷ καὶ μιν λαοὶ μὲν ὀδύρονται κατὰ ἄστν. 740
 ἄρητὸν δέ τοκεῦσι γόον καὶ πένθος ἔθηκας,
 Ἐκτορ· ἐμοὶ δὲ μάλιστα λελείπεται ἄλγεα λυγρά.
 οὐ γάρ μοι θνήσκων λεχέων ἐκ χειῖρας ὄρεξας,
 οὐδέ τί μοι εἶπες πυκινὸν ἔπος, οὗ τέ κεν αἰεὶ
 μεμνήμην νύκτας τε καὶ ἡμέματα δάκρυ χέουσα ». 745
 Ὡς ἔφατο κλαίουσα· ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναῖκες.
 τῆσιν δ' αὖθ' Ἐκάβη ἀδινοῦ ἐξῆρχε γόοιο.
 « Ἐκτορ, ἐμῷ θυμῷ πάντων πολὺ φίλτατε παίδων,
 ἥ μὲν μοι ζωὸς περ ἐὼν φίλος ἦσθα θεοῖσιν.
 οἱ δ' ἄρα σεῦ κήδοντο καὶ ἐν θανάτοιο περ αἴσῃ· 750
 ἄλλους μὲν γὰρ παῖδας ἐμούς πόδας ὠκύς Ἀχιλλεὺς
 πέρνασχε', ὃν τιν' ἔλεσκε, πέρην ἄλός ἀτρυγέτοιο,
 ἐς Σάμον ἔς τ' Ἴμβρον καὶ Λῆμνον ἀμιχθαλόεσσαν·
 σεῦ δ' ἐπεὶ ἐξέλετο ψυχὴν ταναήκει χαλκῷ,

πολλά ῥυστάζεσκεν ἐοῦ περὶ σῆμ' ἐτάριοι, 755

Πατρόκλου, τὸν ἔπεφνες· ἀνέστησεν δέ μιν οὐδ' ὥς.

νῦν δέ μοι ἐρσήεις καὶ πρόσφατος ἐν μεγάροισι

κεῖσαι, τῷ Ἰκελος, ὃν τ' ἀργυρότοξος Ἀπόλλων

οἷς ἀγανοῖς βελέεσσιν ἐποιχόμενος κατάπεφνεν».

“Ὡς ἔφατο κλαίουσα, γόνυ δ' ἀλίσστον ὄρινεν. 760

τῇσι δ' ἔπειθ' Ἑλένη τριτάτη ἐξῆρχε γόοιο·

“Ἐκτορ, ἐμῷ θυμῷ δαέρων πολὺ φίλτατε πάντων,

ἧ μὲν μοι πόσις ἐστὶν Ἀλέξανδρος θεοειδής,

ὅς μ' ἄγαγε Τροίηνδ'· ὥς πρὶν ὠφελλον ὀλέσθαι.

ἤδη γάρ νῦν μοι τόδ' ἐεικοστὸν ἔτος ἐστίν, 765

ἐξ οὗ κεῖθεν ἔβην καὶ ἐμῆς ἀπελήλυθα πάτρης·

ἄλλ' οὐ πω σεῦ ἄκουσα κακὸν ἔπος, οὐδ' ἀσύφηλον·

ἄλλ' εἴ τίς με καὶ ἄλλος ἐνὶ μεγάροισιν ἐνίπτοι

δαέρων ἢ γαλῶων ἢ εἰνατέρων ἐυπέπλων,

ἢ ἐκυρὴ — ἐκυρὸς δὲ πατὴρ ὥς ἡπιος αἰεὶ —, 770

ἀλλὰ σὺ τόν γ' ἐπέεσσι παραιφάμενος κατέρυκες

σῇ τ' ἀγανοφροσύνῃ καὶ σοῖς ἀγανοῖς ἐπέεσσιν.

τῷ σέ θ' ἅμα κλαίω καὶ ἔμ' ἅμμορον ἀχνυμένη κῆρ.

οὐ γάρ τίς μοι ἔτ' ἄλλος ἐνὶ Τροίῃ εὐρείῃ

ἡπιος οὐδὲ φίλος· πάντες δέ με πεφρίκασιν». 775

“Ὡς ἔφατο κλαίουσ'· ἐπὶ δ' ἔστνε δῆμος ἀπείρων.

λαοῖσιν δ' ὁ γέρων Πρίαμος μετὰ μῦθον ἔειπεν·

“ἄξετε νῦν, Τρῶες, ξύλα ἄστυδε, μηδέ τι θυμῷ

δείσητ' Ἀργείων πυκινὸν λόχον· ἡ γὰρ Ἀχιλλεὺς

πέμπων μ' ὧδ' ἐπέτελλε μελαινάων ἀπὸ νηῶν, 780

μὴ πρὶν πημανέειν, πρὶν δωδεκάτῃ μόλῃ ἡώς».

“Ὡς ἔφαθ'· οἱ δ' ὑπ' ἀμάξῃσιν βόας ἡμιόνους τε

ζεύγυσαν, αἶψα δ' ἔπειτα πρὸ ἄστεος ἡγερέθοντο.

ἐννῆμαρ μὲν τοί γε ἀγίνεον ἄσπετον ὕλην·

ἄλλ' ὅτε δὴ δεκάτῃ ἐφάνη φαεσίμβροτος ἡώς, 785

καὶ τότε ἄρ' ἐξέφερον θρασὺν Ἑκτορα δάκρυ χέοντες,
ἐν δὲ πυρῇ ὑπάτῃ νεκρὸν θέσαν, ἐν δ' ἔβαλον πῦρ.

Ἦμος δ' ἡριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς,
τῆμος ἄρ' ἀμφὶ πυρὴν κλυτοῦ Ἑκτορος ἤγρετο λαός. 789
πρῶτον μὲν κατὰ πυρκαϊὴν σβέσαν αἰθοπι οἶνω 791
πᾶσαν, ὅπόσσον ἐπέσχε πυρὸς μένος· αὐτὰρ ἔπειτα
ὄστέα λευκὰ λέγοντο κασίγνητοί θ' ἔταροί τε
μυρόμενοι, θαλερὸν δὲ κατεΐβετο δάκρυ παρειῶν.
καὶ τὰ γε χρυσεῖην ἐς λάρνακα θῆκαν ἐλόντες, 795
πορφυρέοις πέπλοισι καλύψαντες μαλακοῖσιν·
αἶψα δ' ἄρ' ἐς κοίλῃν κάπετον θέσαν, αὐτὰρ ὕπερθε
πυκνοῖσιν λάεσσι κατεστόρεσαν μεγάλοισι·
ρίμφα δὲ σῆμ' ἔχεαν, περὶ δὲ σκοποὶ εἶατο πάντῃ, 800
μὴ πρὶν ἐφορμηθεῖεν εὐκνήμιδες Ἀχαιοί.
χεύαντες δὲ τὸ σῆμα πάλιν κίον· αὐτὰρ ἔπειτα
εὖ συναγειρόμενοι δαίνυντ' ἐρικυδέα δαῖτα
δώμασιν ἐν Πριάμοιο, διοτρεφέος βασιλῆος.
Ὡς οἷ γ' ἀμφίεπον τάφον Ἑκτορος ἵπποδάμοιο. 804

ΜΕΡΟΣ Β'

I. ΓΝΩΣΤΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ ΠΑΡ' ΟΜΗΡΩ

II. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ἰωναίη ἢ ἀντὶ α : ἔγερη, κλισίη, νῆος, νῆος.

2. αἰ ἀντὶ ε :

α') Σημασιολογικαί

3. ου ἀντὶ ο :

β') Γραμματικαί

4. υ ἀντὶ ο :

γ') Πραγματικαί

5. Ἀσυναίρετα συνήντα εἰς τὴν ῥίζην καὶ εἰς τὰς καταλήξεις :

ἔσθλας, χρυσίῳ, δοκίαι, φιλόνοισα.

6. Συνάρετοι τοῦ ε + ο εἰς ου : ἔμπεο - ἔμπευ, ῥέσκεο - ῥέσκευ.

7. Παραθεσὶ τοῦ ο πρὸ τοῦ συνήντητος καταλήξαντος τὴν εἰς
αὐτὸν φωνήεντα : ἀντιόωσαν, εἰσαρπύωντες, ἀσχαλίδωσι.

β') Συνάρετοι.

1. Ἀσυναίρετοι τοῦ τελειοτάτου συμφώνου τῆς ἐξομοιωμένης προ-
θέτου κατὰ πρῶτον ἐπόμενον σύμφωνα : καὶ δέ (κατὰ δέ), καὶ-
βαλε (καὶβαλε).

2. Διατήρησις τοῦ δ πρὸ τοῦ μ : ἰδμεν, ἔδμεν.

3. Ἀνάπτυξις τοῦ τ κατὰ τὸ π εἰς τὰς λέξεις : π(τ)όλις, π(τ)ό-
λεμος.

4. Εἰσαγωγή ν εἰς τὴν ἀνταπόκλιον ἑγῶ(ν).

* Οἱ πέντε ἀσυναίρετοι τὸ δέ τῆς Ὀδυσσεΐας γινώσκοντες γραμματικὰ συν-
έθεντο μὴ παραθεσίζεσθαι εἰς τὴν ῥίζην.

ΜΕΡΟΣ Β

Ι. ΓΙΝΩΣΤΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ
ΠΑΡ' ΟΜΗΡΩ

II. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- α) Σχολαστικαί
- β) Γραμματικαί
- γ) Πραγματικαί

I. ΓΝΩΣΤΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ ΠΑΡ' ΟΜΗΡΩ*

Α'. ΦΘΟΓΓΙΚΑΙ

α') Φωνηέντων

1. Ἴωνικὸν **η** ἀντὶ **α** : ἀγορή, κλισίη, νηός, νηῦς.
2. **ει** ἀντὶ **ε** : ἐτελείετο, Ἑρμείας, πνείω.
3. **ου** ἀντὶ **ο** : οὐλόμενος, Οὔλυμπος, κούρη, κουλεός.
4. **υ** ἀντὶ **ο** : ἄγυρις (ἀγορά).
5. Ἀσυναίρετα φωνήεντα εἰς τὴν ῥίζαν καὶ εἰς τὰς καταλήξεις :
ἄεθλος, χρυσέω, δοκέει, φιλέουσα.
6. Συναίρεσις τοῦ **ε** + **ο** εἰς **ευ** : ἐμέο - ἐμεῦ, ῥύσκειο - ῥύσκειυ.
7. Παρεμβολὴ τοῦ **ο** πρὸ τῶν συνηρημένων καταλήξεων τῶν εἰς
-άω ρημάτων : **ἀντιώσαν, εἰσορώντες, ἀσχαλώσι.**

β') Συμφώνων.

1. Ἀφομοίωσις τοῦ τελευταίου συμφώνου τῆς ἐκθλιβομένης προθέσεως **κατὰ** πρὸς τὸ ἐπόμενον σύμφωνον: **καὶ δὲ** (κατὰ δέ), **κάββαλε** (κάτβαλε).
2. Διατήρησις τοῦ **δ** πρὸ τοῦ **μ** : ἴδμεν, ὁδμή.
3. Ἀνάπτυξις τοῦ **τ** μετὰ τὸ **π** εἰς τὰς λέξεις: **π(τ)όλις, π(τ)όλεμος.**
4. Εὐφωνικὸν **ν** εἰς τὴν ἀντωνυμίαν **ἐγώ(ν).**

* Ὁ πίναξ ἐπαναλαμβάνει τὰ ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας γνωστὰ γραμματικὰ φαινόμενα μὲ παραδείγματα ἐκ τῆς Ἰλιάδος.

5. Μετάθεσις συμφώνων, ἰδίᾳ τοῦ ρ, ἡγουμένου α : **κραδίη, κρατερός.**

B'. A P Θ P A

Τὰ ἄρθρα εἰς ἀντωνυμικὴν συνήθως χρῆσιν ἔχουν τοὺς ἐξῆς τύπους:

Ἐν. γεν. : **τοῖο**. Πληθ. ὄνομ. : **τοί, ταί.**

» γεν. : **τάων.**

» δοτ. : **τοῖσι(ν), τῇσι(ν).**

Γ. ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

α') Πρώτη κλίσις

1. Ἀρσενικά τινα τῆς σ' κλίσεως ἔχουν εἰς τὴν ὄνομ. τοῦ ἐνικοῦ κατάληξιν - α : **νεφεληγερέτα, ἱππότα, αἰχμητά.**

2. Κατάληξις ἄρσ. εἰς τὴν γεν. τοῦ ἐνικ. - αο ἢ -έω(ω) : **Ἀτρεΐ-δαο, ἑκατηβελέταο, ἰκέτεω, εὐμμελίω.**

3. Καταλήξεις τῆς γεν. τοῦ πληθ. -άων καὶ -έων : **αἰχμητάων, θυράων, πασάων καὶ πασέων, πολλέων, μελαινέων.**

4. Κατάληξις τῆς δοτ. τοῦ πληθ. -ησι(ν) ἢ -ησ ἀντὶ -αις : **κλισίησι, αἰειγενέτησι, πνοιῇς.**

β') Δευτέρα κλίσις.

1. Κατάληξις τῆς γεν. τοῦ ἐνικ. -οιο : **χωομένοιο, φόβοιο, ἐλάφοιο.**

2. Κατάληξις τῆς δοτ. τοῦ πληθ. -οισι(ν) : **οἰωνοῖσι, Δαναοῖσι, ἐτάροισι.**

γ') Τρίτη κλίσις.

1. Κατάληξις τῶν πλαγ. πτώσ. τῶν εἰς -εύς : **-ῆος, -ῆι, ῆα : Ὀδυσσῆος, Ἀχιλλῆι, ἱερῆα.**

2. Αἰτιατ. τῶν εἰς -ις καὶ -υς βαρυτόνων εἰς -ν καὶ εἰς -α : **ἔριν καὶ ἔριδα, κόρυν καὶ κόρυθα.**

3. Κατάληξις τῆς δοτ. πληθ. εἰς **εσσι(ν) : κύνεσσι(ν), Μυρμιδόνεσσι(ν), ἀριστήεσσι(ν).**

4. Διατήρησις τοῦ ι τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -ις : πόλιος, ὕβριος, πολίεσαι.

δ') Ἰδιαίτεραι πτωτικαὶ καταλήξεις.

1. Κατάληξις γεν. καὶ δοτ. ἐνικοῦ καὶ πληθ. ὅλων τῶν κλίσεων -φι(ν) (-ηφι, -οφι, -εσφι) : δεξιτερῆφι(ν), ζυγόφι(ν), ὄχρεσφι(ν).

ε') Ἐπίθετα.

1. Τὸ ἐπίθετον πολὺς-πολὺ κλίνεται καὶ εἰς τοὺς δύο ἀριθμοὺς καὶ κατὰ τὴν τρίτην καὶ κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν:

πολὺς καὶ πολλός, πολέες καὶ πολλοὶ
πολὺ καὶ πολλόν.

2. Τὸ ἐπίθετον σῶς εὐρίσκεται καὶ ὑπὸ τὸν τύπον σόος.

ς') Ἀριθμητικά.

1. Τύποι τοῦ ἀριθμ. δύο : δοιῶ, δύω, δοιοί, δοιαί.

2. Αἰολικὸς τύπος πίσυρες ἀντὶ τέσσαρες.

3. ἐείκοσι(ν) ἀντὶ εἴκοσι (ν).

4. Ἀρχαῖοι τύποι τακτικῶν : δεύτατος, τέτρατος.

Δ'. ΑΝΤΩΝΥΜΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

α') Προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν :

1. Εἰς τὴν γεν. τοῦ ἐνικοῦ : ἐμέο, ἐμεῦ, ἐμεῖο, μεν, ἐμέθεν
σέο, σεῦ, σεῖο, σευ, σέθεν
ἐο, εὔ, εἶο, εὐ, ἔθεν.

2. Εἰς τὴν ὀνομ. τοῦ πληθ. : ἡμεῖς - ἄμμες

ὕμεῖς - ὕμμες.

3. Εἰς τὴν δοτικ. τοῦ πληθ. : ἡμῖν - ἡμιν - ἄμμι(ν)

ὕμῖν - ὕμιν - ὕμμι(ν).

4. Εἰς τὴν αἰτιατ. τοῦ πληθ. : ἡμέας - ἄμμε

ὕμέας - ὕμμε.

β') Ἐπαναληπτικῆς :

Αἰτ. ἐνικ. τῆς ἐπαναληπτ. ἀντων. αὐτός - ἡ - ὁ καὶ εἰς τὰ τρία γένη : μιν (αὐτόν, -ήν, -ό).

γ') Δεικτικῶν :

1. Οἱ τύποι **ὁ, ἡ, τὸ (οἱ, αἱ καὶ τοί, ταί)** ὡς δεικτικά ἀντωνυμῖαι.

2. Ἡ ἀντων. **ἐκεῖνος** ἄνευ τοῦ εἰ: **κεῖνος**.

δ') Κτητικῶν :

ἐμός

σός, τεός

έός, έή, έόν (ός, ή, όν).

ε') Ἀναφορικῶν :

1. Οἱ τύποι **ὁ, ἡ, τὸ** μὲ σημασίαν ἀναφορ. ἀντωνυμίας.

2. Ἡ γεν. ἐνικ. ἄρσεν. **οὗ (οὗ)** καὶ θηλ. **ἧς (ἧς)**.

3. Τὸ οὐδέτερον τῆς ἀντων. ὅστις: **ὅτι**.

ς') Ἀορίστων :

1. Ἡ γεν. καὶ δοτ. τῆς ἀντων. **τίς: τέο, τευ - τεω, τω**.

2. Τὸ οὐδέτερον: **ὅτι, ὅτι - ὅτευ, ὅττεο - ὅττεω**.

Ε'. ΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

α') Αὐξησις καὶ ἀναδιπλασιασμός.

α') **Αὐξήσις**: Παρωχημένοι χρόνοι ἄνευ αὐξήσεως: **διαστήτην, λίσσεται, βάλλε, καλέσσαι, γένητο**.

β') **Ἀναδιπλασιασμός**: Συχνότατα γίνεται καὶ εἰς τὸν ἐνεργητ. καὶ μέσον ἀόριστον β' εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις: **πεπιθεῖν, τεταρπόμενοι, κεχαροῖατο**.

β') Προσωπικαὶ καταλήξεις.

α') Ὀριστικῆς :

1. Κατλήξεις μέλλοντος β' προσ. ἐνικ. εἰς **-εαι**: **παρелеύσαι, δυνήσαι**.

2. Χρήσις μεικτοῦ ἀορίστου α' καὶ β': **ἴξον, ἐβήσεται**.

3. Κατλήξεις γ' πληθ. παθ. ἀορ. εἰς **-(θ)εν**: **ἡγερθεν, τάφεν, ἐμιχθεν**.

4. Κατλήξεις γ' πληθ. παθ. παρακειμ. εἰς **-αται (-νται)** καὶ ὑπερσυντελ. εἰς **-ατο (-ντο)**: **δεδαῖαται, κατακεῖαται, δεδμήατο, ἐφθῖατο, κέατο**.

5. Χρήσις ἐκτεταμένων τύπων ῥημάτων τινῶν: **θαλέθω (θάλλω), φθινύθω (φθίνω)**.

6. Συχνωτάτη χρήσις θαμιστικῶν ῥημάτων με κατὰλ. -σκω : κα-
λέεσκε, δησάσκετο, ἔσκε (εἰμί).

β') Ὑποτακτικῆς :

1. Ἐγκλητικὸν φωνῆν ε καὶ ο ἀντὶ η καὶ ω : θείομεν, ἐλάσ-
σαι, (ἵνα) εἶδετε.

2. Καταλήξεις -μι, -σθα, -σι καὶ εἰς τὰ εἰς -ω ῥήματα: τύχω-
μι, ἐθέλησθα, φύγησι.

γ') Εὐκτικῆς :

Κατάληξις γ' πληθ. μέσου ἄορ. α' εἰς -ατο : κεχαροίατο, πυ-
θοίατο.

δ') Ἀπαρεμφάτου :

1. Τὸ ἐνεργητ. ἀπαρέμφατον ἔχει καταλήξεις -εν, -εναι, -μεν καὶ
-μεναι : πεισέμεν, φερέμεν, φανήμεναι, ἐλθέμεναι.

ε') Ἰδιαιτέροι σχηματισμοὶ χρόνων ῥημάτων τινῶν :

1. Σχηματισμὸς τοῦ ἄορ. β' τοῦ ῥ. ἔρχομαι ἐκ θέμ. ἐλυθ- :
ἦλυθον.

Σχηματισμὸς μέσου ἄορ. α' τοῦ ῥ. λύω ἄνευ -σα : λύμην,
λύτο.

3. Ἀόρ. β' ὑποτακτ. τοῦ βαίνω : βῆω (βῶ).

4. Προστακτ. ἄορ. β' τοῦ κλύω : κλυῖθι (ἐξ ἀρχαίου τύπου ἔκλυν).

γ') Ἀνώμαλα ῥήματα.

α') Εἰμί :

1. Διατήρησις τοῦ θέματος ἔσ- εἰς τὰ πρόσωπα : ἔσσι (εἶ)
ἔσσο (ἴσθι), ἔσκε (ἦν θαμιστ.).

2. Ἀσυναίρετοι τύποι : ἔην (ἦν), ἔω (ὦ), ἔωσι (ὦσι), ἐὼν (ὦν).

3. Κατάληξις βαρυτόνων εἰς τὴν εὐκτικ. : ἔοις (εἴης), ἔοι (εἴη).

4. Ἀπαρέμφατον: ἔμμεν καὶ ἔμμεναι (εἶναι).

β') Οἶδα :

1. β' ἐνικ. ἐνεστ. ὀριστ. οἶδας καὶ α' πληθ. ἴδ-μεν.

2. Τὸ ἀπαρέμφ. καὶ τὸ θηλ. τῆς μετχ. ἐκ τοῦ θέμ. ἴδ- : ἴδμεναι,
ἰδυῖα.

3. Μέλλων εἰδήσω (ἐξ ἀχρήστου εἶδω) καὶ ἀπαρέμφ. εἰδησέμεν.

γ') Φημί :

Σχηματισμὸς εἰς μέσην φωνήν: φάω, ἔφατο, ἔφαντο, φά-
σθε, φάσθαι.

δ') Εἶμι :

1. Σχηματισμός τοῦ παρατατικοῦ ἐκ θέμ.ι - : ἴσαν (ἦσαν).

ε') Κεῖμαι :

1. Ἐπικός τύπος εἰς τὸ γ' πληθ.: κέονται.

ς'. ΑΚΛΙΤΑ

α') Προθέσεις.

α') Ἐπιρρηματικὴ χρῆσις τῶν προθέσεων: μετὰ δ' ἰὼν ἔηκε, ἀπὸ πατρὶ φίλῳ δόμεναι, νεῶν ἄπο.

β') Παρασχηματισμοὶ τῶν προθέσεων:

1. Ἡ πρόθεσις εἰς εἰς τύπον ἔς.
2. Ἡ πρόθεσις ἐν εἰς τύπον εἰν, ἐνί.
3. Ἡ πρόθεσις πρὸς εἰς τύπον προτί, ποτί.

β') Σύνδεσμοι.

α') Συνήθεις σύνδεσμοι παρ' Ὀμήρῳ: ἡμὲν - ἡδὲ (καὶ - καί), αὐτὰρ (δέ), οὖνεκα (ὅτι, διότι), κε(ν) (ἄν δυνητ.), αἶ κε (εἰ, ἄν, ἐάν), ὄφρα (ἵνα), ἄρα, ἄρ, ῥα, νυ(ν) (συμπερασματ. καὶ βεβαιωτ.).

γ') Ἐπιρρήματα.

α') Εἰς ἐπιρρηματικὴν χρῆσιν ἀπαντᾷ ἡ αἰτία. τοῦ οὐδετ. πολλῶν ἐπιθέτων εἰς ἐνικ. καὶ πληθ.: μέγα φωνήσας, ἀδινὰ στενάχων, πολλὸν ἄπο.

β') Συνήθη ἐπίσης ἐπιρρ.: σάφα, νόσφι, ἀέκητι, ὄχα, ἀντιβίην, διαμπερές κ.ἄ.

δ') Μόρια ἐν συνθέσει.

α') Στερητικὸν νη : νήπιος, νώνυμος, νηλεής.

β') Ἐπιτατικά ἀγα-, ἐρι-, ἀρι-, ζα- : ἀγακλυτός, ἐρίβωλος, ἀριπρεπής, ζάθεος.

II. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ρ Α Ψ Ω Δ Ι Α Α

1 - 32

α') 1 - 7 : — ἡ **μῆνις - ιος** = ὀργή, θυμός.—**αἶδω**· ἄδω=διηγοῦμαι με ᾧδὴν, ψάλλω· μτβτ.—**οὐλόμενος**· ὀλόμενος· με ἐνεργ. σημ. = ὀλέθριος. Ἀόρ. β' τοῦ ὀλλυμαι· κυρίως : ὁ ἄξιος ὀλέθρου, ὁ καταρμένος.—**ἔθηκε**· τίθημι = δίδω, προσενῶ.—**ἴφθιμος** = ἀκμαῖος, γενναῖος.—**προϊάπτω** = στέλλω.—**Ἄιδι**· δοτ. τοπ. ἀχρήστου ὀνόμ. Ἄις συνήθως ὄνομ. Ἀΐδης = ὁ ἀόρατος θεὸς τοῦ Ἅδου (στερ. α + Fiδ).—**αὐτούς**· τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ ψυχάς.—τὰ **ἐλώρια** = ἡ λεία(ἔλωρ, ἐλεῖν).—**τεύχω** = κατασκευάζω, κάμνω.—**οἰωνός**=ὄρνεον.—**πᾶσι**= εἰς τὰ παντός εἶδους.—**ἐτελείετο**=ἐξεπληροῦτο· τελείω παράλλ. τύπος τοῦ τελέω.—**βουλή**=θέλησις, ἀπόφασις.—**ἐξ οὗ δὴ**· θὰ νοηθῇ καὶ πάλιν τὸ αἶιδε = ψάλλε, ἀπὸ τότε ἀκριβῶς πού... Πρβλ. καὶ Ὀδυσσεΐας α 10 : τῶν ἀμόθεν.—**τὰ πρῶτα**=κατὰ πρῶτον.—**διαστήτην ἐρίσαντε** = ἦλθον εἰς διάστασιν κατόπιν ἔριδος.—**δῖος** = θεῖος, ἐπιφανής, ὑπέροχος (divus).

8 - 16 : —**τίς τ' ἄρα**· τὸ ἄρα ἐν συναφείᾳ πρὸς τὰ προηγούμενα = καὶ ποῖος λοιπόν.—**σφωε**· αἰτ. διῦκ. τοῦ σφεῖς=αὐτοὺς τοὺς δύο.—**ξυνίημι ἔριδι** = φέρω εἰς σύγκρουσιν.—**μάχεσθαι**· ὥστε μάχεσθαι = ὥστε νὰ γίνουιν ἐχθροί.—**ὁ γάρ**· γὰρ διασαφ.—**χολοῦμαι** = ἐξορίζομαι.—**ᾧρσε**· ὀρυνμι· μτβτ. = σηκώνω, προκαλῶ.—**ὀλέκομαι** =

Σημ. α'. Ἐκ τῶν ἀναγραφόμενων σημασιῶν ἐκάστης λέξεως ἡ τελευταία εἶναι ἡ μάλλον ἀρμόζουσα εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ χειμένου.

Σημ. β'. Οἱ σύνδεσμοι καὶ τὰ μόρια παρ' Ὀμήρῳ ἔχουν ποικίλας σημασίας καὶ συνήθως ἐνισχύουν τὴν ἔννοιαν τῆς φράσεως. Ἐνίοτε ὅμως παρεμβάλλονται χωρὶς νὰ ἐπηρεάζουν τὸν λόγον. Εἰς τὴν τελευταίαν αὐτὴν περίπτωσιν δὲν ἐρμηνεύονται εἰς τὰς σημειώσεις.

καταστρέφομαι (ἄλλνμαι). — λαοὶ = ὁ στρατός. — οὖνεκα = διὰ τὸν λόγον ὅτι (ὅτου ἔνεκα). — τὸν Χρύσην τὸ τὸν ἐξαίρει τὴν προσω-
πικότητα τοῦ Χρύσου = αὐτὸν τὸν Χρύσην, τὸν ἱερέα τοῦ Ἀπόλλωνος. —
ἄρητῆρ = ἱερεὺς (ἀράσμαι = εὐχομαι). — θοδός = ταχύς (θέω). —
λύομαι· μέσ. ὦφελ. = λυτρώνω, ἐξαγοράζω διὰ λύτρων. — ἀπερεί-
σιος· ἀπειρέσιος = ἀτελείωτος, ἄπειρος. — τὰ ἄποινα = τὰ λύτρα. —
στέμματ' Ἀπόλλωνος = σύμβολα ἱερὰ τοῦ Ἀπόλλωνος. — ἐκηβόλος =
ὁ κατὰ βούλησιν βάλλων καὶ ἐπιτυχάνων τοῦ στόχου, τοξότης ἀλά-
θητος. — ἀνά = ἀνηρημένα. — λίσσομαι = παρακαλῶ, ἱκετεύω (λιτή,
λιτανεύω-εἶα). — κοσμήτωρ = ἡγεμών, ἀρχηγός.

17 - 21 : — ἐϋκνήμιδες = οἱ φέροντες καλὰς, στερεὰς κνημίδας. Τὸ
ἐπίθετον ἀναφέρεται εἰς τὸν τέλειον ὀπλισμὸν τῶν Ἀχαιῶν. — δῶμα
= κατοικία (δέμω = κτίζω, δόμος). — ἐκπέρθω = κυριεύω, ἐκπορθῶ. —
εὔ· εὖ = μὲ τὸ καλόν. — τά τ' ἄποινα = καὶ αὐτὰ τὰ λύτρα, τὰ ὅ-
ποια ἔφερεν ὁ Χρύσης. — δέχεσθαι· ἀπαρέμφ. μὲ σημασίαν προστακτ. —
ἄζομαι = φοβοῦμαι καὶ σέβομαι (ἄγ-ος = τιμή, ἄγ-ιος, ἄγνός).

22 - 32 : — ἔνθα· χρον. — ἐπευφήμησαν = μετὰ βοῆς προέτρεψαν. —
αἰδεῖσθαι· αἰδομαι μτβτ. — ἄγλαός = λαμπρός, μεγαλοπρεπής (ἀγάλα-
λομαι). — ἀνδάνω θυμῷ = εὐχαριστῶ τὴν ψυχὴν (ῥίζ. σFαθ, ἄδος,
ἡδύς). — κακῶς = μὲ ὑβριστικὸν τρόπον. — ἀφίημι = ἀποπέμπω. — κρα-
τερὸς = ἄγριος, σκληρός. — ἐπὶ-ἔτελλε· ἐπιτέλλω = δίδω προσταγὴν. —
κίχάνω καὶ κίχημι = συναντῶ. — δηθύνω = βραδύνω, ἀργοπορῶ
(δηθά). — αὐτίς = πάλιν. — μή. . οὐ χραίσμη = μήπως δὲν σὲ ὠφε-
λήσῃ· χραισμέω = ὠφελῶ, χρησιμεύω. — νύ(ν)· μόρ. ἐγκλ. μή νυ =
μήπως δά. — ἔπεισέ μιν καὶ γῆρας = ἐπέβη εἰς αὐτὴν καὶ τὸ γῆ-
ρας, πρὶν γηράσῃ. — τηλόθι = μακρὰν (τηλοῦ, τῆλε). — ἡ πάτρη = ἡ
πατρίς. — ἐποίχομαι ἰστόν = πηγαينوέρομαι ἐμπρὸς εἰς τὸν ἀργα-
λειόν, ὑφαίνω. — τὸ λέχος = ἡ κλίνη (λεχώ, ἄλοχος). — ἀντιάω
λέχος = κοιμῶμαι εἰς τὴν ἰδίαν κλίνην. — σαώτερος = ἀβλαβέστερος,
ἀκεραιότερος. Τὸ συγκριτικὸν ἀντὶ θετικοῦ σάος - σόος = σῶος. —
νέομαι = ἐπιστρέφω (ῥίζ. νεσ-, νόστος).

β') Πατρωνυμ. τοῦ Πηλεΐδης: Πηλεΐδης, Πηλεΐάδης, γεν. Πη-
ληιάδew·

— Ἀρχαιότερος τύπος τοῦ ἀριθ. δύο : **δύω**.

— Συγκοπτόμενος τύπος τοῦ ὀνόμ. *θυγάτηρ* καὶ εἰς τὴν αἰτίατ. **θύγατρα**.

— Ἐπικὸς ἀόρ. τοῦ *δέχομαι* : **ἔδέγμην** καὶ ἀπαρέμφ. **δέχθαι**.

— β' πρόσ. ὑποτακτ. τοῦ *νέομαι* : **νέηαι** (*νέη*).

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις * : **τεῦχε**, **βασιλῆι**, **νοῦσον**, **μιν**, **κύνεσσιν**.

γ') **Μῆνιν Ἀχιλλῆος** : Οἱ στίχοι 1 - 7 συνοψίζουν ὁλόκληρον τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἰλιάδος καὶ συγχρόνως προεξαγγέλλουν τὴν δραματικότητα τῶν γεγονότων, τὰ ὅποια προῆλθον ἐκ τῆς ἔριδος τῶν δύο ἡγεμόνων.— **θεά** : Ὁ ποιητὴς ἐπικαλεῖται ἀορίστως τὴν θεότητα, ἥτις προστατεύει τὴν ποιητικὴν δημιουργίαν, διὰ νὰ τὸν ἐμπνεύσῃ εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς Ἰλιάδος. Ἡ θεότης αὕτη εἶναι ἡ Μοῦσα ἢ αἱ Μοῦσαι, κόραι τοῦ Διὸς καὶ τῆς Μνημοσύνης, θεαὶ τοῦ Ὀλύμπου καὶ αὐταί. (Πρβλ. καὶ Ὀδυσσεΐας α 1). Εἰς ὠρισμένα σημεῖα τῆς Ἰλιάδος ἀνανεώνεται ἡ ἐπὶ κλησις αὕτη : *"Εσπετε νῦν μοι, Μοῦσαι, Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι*.— **Πηλεΐδης Ἀχιλλεύς** : Ὁ Ἀχιλλεύς ἦτο υἱὸς θνητοῦ ἀνδρός, τοῦ Πηλέως, ὅστις ἐβασίλευσεν εἰς τὴν ἐν Θεσσαλίᾳ Φθίαν. Λαὸς αὐτοῦ ἦσαν οἱ Μυρμιδόνες. Τόσον ἡγάπησαν καὶ ἐπροστάτευσαν οἱ θεοὶ τὸν Πηλέα, ὥστε συνέξευξεν αὐτὸν μετὰ τὴν Νηρηίδα Θέτιν καὶ παρεκάθισαν αὐτοπροσώπως εἰς τὸ γαμήλιον συμπόσιον. Μοναδικὸς γόνος ἐγεννήθη ἐκ τοῦ γάμου τούτου ὁ Ἀχιλλεύς, ὅστις ὑμνεῖται ἀπὸ τὸν Ὀμηρον ὡς ὁ κατ' ἐξοχὴν ἥρωας τοῦ πολέμου. (Βλ. Εἰσαγ.).— **Ἀχαιοί** : Ὡς καὶ ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ, μετὰ τὸ ὄνομα τοῦτο ὀρίζονται οἱ Ἕλληνες, οἵτινες μετέσχον τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Λέγονται καὶ *Ἀργεῖοι*, πιθανῶς διότι κατὰ τὴν μυθολογίαν αἱ Μυκῆναι μητρόπολιν εἶχον τὸ Ἀργος, τοῦ ὁποῦ κατόπιν καὶ ἐγένοντο ἰσχυρότεραι. Λέγονται ἐπίσης *Δαναοί* ἐκ τοῦ μυθολογικοῦ βασιλέως τοῦ Ἀργεὺς Δαναοῦ, ὅστις ἦλθεν ὡς ἄποικος ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον.— **τεῦχε ἑλώρια κύνεσσιν οἰωνοῖσι τε** : κατὰ τὴν θρησκευτικὴν πίστιν τῶν ἀρχαίων μεγίστη δυστυχία δι' ἓνα θνητὸν εἶναι νὰ μὴ τύχῃ τῆς νομίμου ταφῆς, ἀλλὰ νὰ γίνῃ τὸ σῶμά του βορὰ τῶν θηρίων καὶ τῶν

* Ἐν σελ. 91 - 96 παρατίθεται ἐπαναληπτικὸς πίναξ τῶν γνωστῶν ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας γραμματικῶν Ὀμηρικῶν τύπων μετὰ παραδείγματα ἐκ τῆς Ἰλιάδος.

δρnéων. Εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ἡ ψυχὴ δὲν εὐρίσκει ἡσυχίαν ἐν τῷ "Ἄδῃ.—**Ἀτρεΐδης** : Ὁ Ἀγαμέμνων, βασιλεύων ἐν Μυκῆναις, ὅπως καὶ ὁ Μενέλαος ἐν Σπάρτῃ, εἶναι υἱὸς τοῦ Ἀτρέως, υἱοῦ τοῦ Πέλοπος, ὅστις ἱδρυσεν ἰσχυρότατον κράτος ἐν τῇ χώρᾳ, ἣτις ἀπ' αὐτοῦ ὠνομάσθη Πελοπόννησος. — **Λητοῦς καὶ Διὸς υἱός** : Τέκνα δίδυμα τῆς Λητοῦς ἦσαν ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ Ἄρτεμις, ἀλάθητοι καὶ οἱ δύο εἰς τὴν χρῆσιν τῶν τόξων (ἐκηβόλος - ἰοχέαιρα). — **ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν** : Οἱ ἐκστρατεύσαντες εἰς Τροίαν Ἕλληνες, προβλέποντες ὅτι ἡ πολιορκία τοῦ Ἰλίου θὰ ἦτο μακρά, εἶχον ἀνελκύσει εἰς τὴν ξηρὰν τὰ πλοῖα τῶν καὶ ἐκεῖ πλησίον κατεσκεύασαν τὰς σκηνάς των. Ἐπειδὴ τὸ πλῆθος τῶν σκαφῶν καὶ τὰ ἐξαρτήματα ἐγέμιζον σχεδὸν πᾶσαν τὴν ἔκτασιν, ὁ ποιητὴς πάντοτε ἀναφέρει τὸ Ἑλληνικὸν στρατόπεδον μὲ τὴν ἑκφρασιν «παρὰ νηυσὶ Ἀχαιῶν», «ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν». — **στέμματα ἔχων χρυσέῳ ἀνὰ σκήπτρῳ** : Διὰ τὰ ἐπισύρη περισσότερον τὸν σεβασμὸν ὁ Χρύσης, ἐκράτει μαζὶ μὲ τὸ σκῆπτρόν του καὶ κάποιον σύμβολον ἰερείας, τὸ ὁποῖον ὑπεθυμίζει τὴν ιδιότητά του ὡς ἱερέως τοῦ Ἀπόλλωνος. Συνήθως τὸ ἱκετήριον σύμβολον ἦτο κλάδος ἐστεφανωμένος μὲ λευκά ἔρια. — **ἑὺκνήμιδες** : Αἱ κνημίδες ἦσαν περιβλήματα τῶν κνημῶν ἀπὸ τῶν σφυρῶν* μέχρι τοῦ γόνατος. Κατεσκευάζοντο ἀπὸ δέρμα ἢ ἀπὸ ἐλάσματα χαλκοῦ. Εἰς τὴν ἐμφάνισιν ἐνὸς πολεμιστοῦ φέροντος βραχὺν θώρακα καὶ τὴν μικρὰν ἀσπίδα ἐπροξένει ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν ἢ ποιότητος καὶ ἡ τέχνη τῶν κνημίδων (βλ. εἰκ. 4). Διὰ τοῦτο συχνάκις συναντῶμεν παρ' Ὀμήρῳ τὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα **ἑὺκνήμιδες**, **χαλκοκνήμιδες**. — **ἐν Ἀργεῖ** : Ἀργος ἐλέγετο ἡ Ἀργολικὴ πεδιάς, ὅπου ἐξετείνετο τὸ βασίλειον τοῦ Ἀγαμέμνονος μὲ πρωτεύουσαν τὰς Μυκῆνας. Ἐνίοτε Ἀργος λέγεται ὁλόκληρος ἡ Πελοπόννησος. Ἡ πόλις Ἀργος εἶναι τὸ βασίλειον τοῦ Διομήδους.

33 - 52

α') 33-42:—**ἔδεισεν**· δέιδω=φοβοῦμαι (ρίζ. δε-, δέος, δειλός, δεινός). — **ἀκέων**=σιωπηλὸς (ἀκήν=σιωπηλῶς). — **ὁ θῆς-ινός**=ἀμμουδιά.— **πολύφλοισβος**=πολυτάραχος. Τὸ ἐπίθ. ἀποδίδει τὸν ἦχον τῶν κυμάτων ἐκχυνομένων ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ. (Λέξις ἡχοποιήτος). — **ἀπάνευθε** = μακράν, δηλ. πέραν τοῦ στρατοπέδου. — **κίω** = πορεύομαι. — **ἡρᾶτο πολλὰ** = ἔκαμε ἐκτενῆ προσευχὴν. — **ἡῤκομος** = ἔχουσα ὠραίαν κόμην. Ἐπίθ. ὠραίων γυναικῶν. — **κλύω** = ἀκούω, ἐπακούω.—

ἀργυρότοξος = ὁ ἔχων λαμπρὸν τόξον. Ἐπίθ. τοῦ Ἀπόλλωνος.—
 ἀμφιβαίνω = προστατεύω. Κατὰ λέξιν : βηματίζω τριγύρω, διὰ νὰ
 προφυλάξω κάτι. Ἐδῶ ὁ πρκ. εἰς σημ. ἐνστ.—ζάθεος = ὁ κατ' ἐξοχὴν
 ἱερός (ζα (ἐπιτατ.) + θεός). — Ἴφι = μὲ δύναμιν, κραταιῶς (Ἰς,
 ἰνός = δύναμις).— τοι· δοτ. χαριστ. εἰς τὸ ἔρρεψα.— χαρίεντα = πρὸς
 εὐχαρίστησίν σου. Κτγρ. εἰς τὸ νηόν.— ἐπὶ - ἔρρεψα· ἐπερέφω = θέτω
 ὀροφὴν, στεγάζω ναόν.— ἥ εἰ δὴ = ἡ ἂν πράγματι.— κατὰ· συναπτ.
 πρὸς τὸ ἔκκη (καίω). — πίων, πείρω, πῖον = παχύς.— μηρία = τεμάχια
 μηρῶν — περιεκεκαλυμμένα μὲ λίπος.— κρήνον· κραινῶ = ἐκτελῶ, ἐκ-
 πληρῶ.— τὸ ἐέλδωρ = εὐχὴ, ἐπιθυμία.— τίνω = πληρώνω, τιμωροῦμαι.

43 - 52: — Φοῖβος = λαμπρός, φωτοδότης (φάος). Ἐπίθετον
 τοῦ Ἀπόλλωνος.— βῆ δὲ κατ(ὰ) = κατέβη δέ.— τὰ κάρηνα = αἱ
 κορυφαί.— χῶμαι= ὀργίζομαι.— τὸ κῆρ = καρδία.— ἀμφορεφής =
 κλειστός ἀπὸ παντοῦ (ἀμφὶ + ἐρέφω).— φαρέτρα = θήκη τῶν βελῶν
 (φέρω). — ἐκλαγξαν = ἐβρόντησαν τὰ βέλη μὲ τὸν χαρακτηριστικὸν
 ἦχον τῶν συγκρουομένων ὅπλων. (Λέξις ἡχοποίησης). — δίστος =
 τὸ βέλος.— ἦιε· πρτ. τοῦ εἶμι.— εἰκῶς = ὁμοιάζων, φαινόμενος ὡς.—
 ἔζομαι = καθίζω.— μετὰ = μέσα, ἥτοι εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν
 Ἀχαιῶν.— ἔηκε· ἔημι = ῥίπτω.— ὁ ἰός = βέλος.— δεινὴ (κατηγ.)
 κλαγγὴ (ἐ)γένετο = φοβερός ὑπῆρξεν ὁ συριγγός.— ὁ βιός = τὸ
 τόξον.— ὁ οὐρεὺς = ὁ ἡμίονος.— ἐποίχομαι = εἰσορμῶ, εἰσβάλλω.—
 ἀργός = ταχύς.— αὐτοῖσι = τοῖς ἀνδράσι.— ἐχεπευκές = αἰχμηρὸν
 (ἔχω+πεύκη) [διότι τὰ φύλλα τῆς πεύκης εἶναι αἰχμηρά]. —
 ἐφίεις· ἐφίημι = διευθύνω ἐναντίον.— αἰεὶ = διαρκῶς.— ὁ νέκυς =
 νεκρός.— θαμέες (- εἰαί) = πυκνοί, συνεχεῖς (θαμά, θαμίζω, θαμών).

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : βῆ, Ἴφι, ὦμοισι,
 βιοῖο, κλυθι, νηός.

γ') βῆ δ' ἀκέων παρὰ θίνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης : Ὁ ποιη-
 τὴς ἐξαίρει τὴν λύπην τοῦ γέροντος Χρύσου μὲ μίαν μόνην λέξιν, ἀκέων.
 Ἀλλ' ἡ ὅλη σύνθεσις τοῦ στίχου προκαλεῖ βαθυτάτην ἐντύπωσιν εἰς
 τὸν ἀναγνώστην, ὅστις νοερώς βλέπει τὸν λυπημένον πατέρα νὰ ἐπι-
 στρέφῃ πάλιν ἀπὸ τὸν δρόμον τῆς ἀκρογιαλιάς, ἐνῶ ὁ φλοῖσβος τῶν
 κυμάτων κάμνει ἀντίθεσιν μὲ τὴν σιωπηλὴν ἀπελπισίαν του.— Χρύ-

σην : Ἡ Χρῦσα ἦτο παράλιος πόλις τῆς Τροίας, ὅπου ἐλατρεύετο ὁ Ἀπόλλων Σμινθεύς (ιδ. κατωτ.). — **Κίλλα :** Μικρὰ πόλις τῆς Τροίας, ὅπου ἐπίσης ἐλατρεύετο ὁ Ἀπόλλων. — **Τένεδος :** Ἡ γνωστὴ νῆσος ἡ προσκειμένη εἰς τὴν Τρωικὴν παραλίαν. — **Σμινθεύς :** Τὸ περιεργον τοῦτο ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος προῆλθεν ἀπὸ τὴν πίστιν ὅτι ὁ θεὸς καταστρέφον τοὺς μῦς (*σμίνθους*) συνετέλει εἰς τὴν καθαριότητα καὶ τὴν ἐξυγίανσιν ὠρισμένων τόπων. Ἀνάλογος ἦτο καὶ ἡ λατρεία Ἀπόλλωνος τοῦ *σαυροκτόνου*. — **νηὸν ἐπέρεψα :** Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Χρύσου μαρτυροῦν ὅτι ἦτο κοινὴ ἡ χρῆσις τῶν ναῶν τοῦλάχιστον εἰς τὴν Μικρασιατικὴν Ἑλλάδα κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ὀμήρου. Ἀρχαιότερον οἱ θεοὶ ἐλατρεύοντο εἰς ὑπαιθρίους χώρους, εἰς κορυφὰς ὀρέων ἢ ἄλλῃ. Φαίνεται ὅμως ὅτι κατὰ τόπους ὑπῆρχεν ἡ συνήθεια νὰ στεγάζεται εἰς ναὸν τὸ ἄγαλμα ἐνὸς θεοῦ. — **τόξα - βέλη** (βλ. εἰκ. 5). — **ἐκλαγξαν χωομένοιοι κινήθεντος :** Αἱ ἀπότομοι κινήσεις τοῦ ἐξωργισμένου θεοῦ προκαλοῦν τὴν κλαγγὴν τῶν ἐντὸς τῆς φαρέτρας του βελῶν, ἐφ' ὅσον αὐτοὺς κατέρχεται ἀπὸ τὰς κορυφὰς τοῦ Ὀλύμπου. Ὡς πρὸς τὴν ὄψιν τοῦ ὁ ποιητῆς ἐπινόει τὴν θαυμασίαν ἔκφρασιν: ὁ δ' ἦμε νυκτὶ εὐοικῶς. Ὅχι φωτεινὸν πρόσωπον οὔτε εὐεργετικὴ παρουσία, ἀλλὰ ὀργὴ καὶ ἀπειλὴ ἐκπορεύεται ἀπὸ τὸν ἀργυρότοξον θεόν, ὅστις κατέρχεται ἀπὸ τὴν οὐράνιον κατοικίαν του ὡς τιμωρὸς καὶ ἐκδικητής. — **πυραὶ νεκρῶν :** Ὁ Ὀμηρὸς ὡς τρόπον ταφῆς ἀναφέρει πάντοτε καῦσιν τῶν νεκρῶν, ἐνῶ εἰς παλαιότεραν τοῦ Ὀμήρου ἐποχὴν οἱ νεκροὶ ἐθάπτοντο συνήθως, ὅπως φαίνεται καὶ εἰς τοὺς Μυκηναϊκοὺς τάφους. Τὸ ἔθιμον ταφῆς τῶν νεκρῶν ἐπανῆλθε κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους.

53 - 100

α') 53 - 58: — **ἐννῆμαρ** = ἐπὶ ἐννέα ἡμέρας (*ἐννέα + ἡμαρ*). — **ῶχeto** = ἐρρίπτοντο, ῥ. *οἶχομαι*. — **τὸ κῆλον** = ξηρὸν ξύλον, βέλος. — **ἀγορήνδε** = εἰς ἀγοράν, εἰς συνέλευσιν (*ἀγείρω*). — **καλέσσατο** = προσεκάλεσε διὰ τῶν κηρύκων, ῥ. μέσ. διαθ. — **τῷ ἐπὶ φρεσὶ**· ἐπὶ φρεσὶ τοῦ. — **λευκῶλενος** = λευκὰς ὠλένας ἔχουσα. — **κῆδομαι** = ἐνδιαφέρωμαι, λυποῦμαι. — **ὅτι ῥα** = ἀφοῦ μάλιστα. Πάντοτε ἡ Ἡρα ἦτο προστάτις τῶν Ἀχαιῶν· καὶ τῶρα περισσότερον συγκινεῖται βλέπουσα τὸν ἀφανισμόν των. — **ὄρατο**· ἑώρα. — **ἐπεὶ οὖν**· τὸ οὖν ἐπαναφέρει τὴν συνέχειαν τῆς διηγήσεως περὶ συγκλήσεως τῆς ἀγορᾶς. — **ἡγερθεν**· ἡγέρθησαν, *ἀγείρωμαι* = συνέρχομαι εἰς συνέλευσιν. — **ὀμηγερέες τ' ἐγέ-**

νοντο=εὐρέθησαν συγκεντρωμένοι καὶ ἔτοιμοι νὰ συζητήσουν.—**τοῖσι μετέφη**=ὠμίλησε πρὸς αὐτούς.—**ὠκύς**-εἷα -ὕ=ταχύς, γοργός.

59 - 67 :— **ἄμμε· ἡμᾶς**.— **παλιμπλαχθέντας** = ἀποπλανηθέντας, ἀποτυχόντας τοῦ σκοποῦ. Σειρὰ λέξεων: νῦν οἶω ἄμμε ἂν ἀπονοστήσειν παλιμπλαχθέντας = τώρα νομίζω ὅτι ἡμεῖς θὰ γυρίσωμεν ὀπίσω χωρὶς νὰ ἐπιτύχωμεν τοῦ σκοποῦ μας.— **ἄψ** = ὀπίσω (ἀπό, Λατ. abs...).— **εἰ γε** = ἐὰν βεβαίως. Ἡ ἀπόδοσις εἶναι τὸ ἂν ἀπονοστήσειν. Ἐπειδὴ εἶναι ἀμφίβολον καὶ ἂν θὰ διασωθοῦν κἂν (εἰ φήγοιμεν), παρεντίθενται καὶ ἄλλη ὑποθετικὴ πρότασις με ἀιτιολογικὴν σημασίαν: εἰ δὴ ὁμοῦ πόλεμός τε δαμᾶ κλπ. Ὁ Ἀχιλλεὺς τονίζει ὅτι ὄχι μόνον ὁ σκοπὸς τῆς ἐκστρατείας των θὰ ματαιωθῇ, ἀλλὰ εἶναι καὶ ζήτημα, ἂν θὰ γυρίσουν ὀπίσω.— **δαμᾶ**· μέλλων τοῦ δάμνημι = δαμάζω, ἀφανίζω (δμωή, ἀδμής).— **ἄγε**· παρακλευσματικὸν = ἔλα, ἄς...— **ἐρείομεν**· ἐρέω = ἐρωτῶ.— **ἱερῆα - ὄνειροπόλον**· οἱ δύο ὅροι δηλώνουν δύο διαφόρους τύπους μαντικῆς. Ὁ ἱερεὺς μαντεύει διὰ τῆς σπλαγχνοσκοπίας, ὁ δὲ ὄνειροπόλος διὰ τῶν ὀνείρων.— **ἦ καὶ ὄνειροπόλον**=ἔστω καὶ ὄνειροπόλον = ἐξηγητὴν ὀνείρων.— τὸ **ὄναρ**· ἐλλειπτ., μόνον ὀνομαστ. καὶ αἰτιατ.— **ὅς κ' εἴποι**· τὸ κε = δυνητικόν.— **ὅ τι** = διὰ ποίαν αἰτίαν.— **χώομαι**· Α 44.— **εἴτ' ἄρα**=μήπως τάχα.— **εὐχῶλῃ** = εὐχῇ, δέησις.— **ἐπιμέμφομαι** = κατηγορῶ, παραπονοῦμαι.— **ἐκατόμβῃ**=θυσία με ἄφθονα θύματα.— **αἶ κέν πως** = εἴ πως ἂν. Πλγ. ἐρώτησις ἐκ νοουμένου ῥήμ. σκοπεῖν, δηλ. νὰ ἐξετάσῃ ὁ μάντις τί θὰ ῥήθην ὁ Ἀπόλλων, διὰ νὰ ἀποτρέψῃ τὸ κακόν.— **κνίσσης ἀντιάσας** = νὰ ἀντικρύσῃ, νὰ αἰσθανθῇ κνῖσαν. Τὸ ἀντιάω μετὰ γεν. ὡς συμμετοχῆς σημαντ.— **τέλειος**=ἄρτιος, χωρὶς ἐλάττωμα.— **βούλεται**· ὑποτακτ.— **ἡμῖν**· δοτκ. χαριστ.— **ἀπὸ ἀμῦναι** = νὰ ἀποτρέψῃ.— **λοιγός** = ὀλεθρός.

68 - 83:— **ἦ τοι ὁ γε**· ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ **τοῖσι δέ**. Δηλ. αὐτὸς μέν... ἐνώπιον δὲ τοῦ λαοῦ...— **οἰωνοπόλος**=ἐρμηνευτὴς οἰωνῶν.— **ὄχα** = κατὰ πολὺ, ἐξαιρετικῶς. Ἐπίρρ. προσδιορίζον πάντοτε τὸ ἄριστος.— **ἦδη· ἦδη**.— **τὰ ἐόντα** = τὰ παρόντα.— **ἡγήσατο νήεσσι** = ὠδήγησε διὰ τῆς προφητικῆς του δυνάμεως τὰ πλοῖα.— **Ἴλιον εἴσω** = καθ' ὅλην τὴν διαδρομὴν ἀπὸ τῆς Αὐλίδος μέχρι τοῦ Ἰλίου.— **ἦν**· κτητικ.— **πόρε**· ὁρ. β' ἀχρήστου ἑνεστ. = παρέσχε, ἔδωκε.— **σφιν ἀγο-**

ρήσατο = ὠμίλησε πρὸς αὐτοὺς ἐπισήμως· ῥ. ἀγορεύομαι. — μετέειπε· πρβλ. μετέφη Α 58. — εὐφρονέων = με καλὴν διάθεσιν καὶ με ὀρθὴν σκέψιν. — κέλομαι = προτρέπω, παρακινῶ. — διίφιλος = ὁ ἀγαπητὸς εἰς τὸν Δία. — μυθήσασθαι = νὰ ἐρμηνεύσω διὰ τοῦ λόγου. — ἑκατηβελέτης· συνών. τοῦ ἐκηβόλος Α 14. — τοιγάρ = λοιπόν. — συντίθημι· ἐνν. φρεσὶ = προσέχω, ἐννοῶ. — ἡ μὲν μοι ἀρήξειν = ὅτι ἀληθῶς θὰ με βοηθήσης. — πρόφρων - πρόφρασσα = πρόθυμος. — ἡ γὰρ = διότι ἀληθῶς. — χολῶ = ἐξοργίζω. — μέγα κρατέει = ἀσκεῖ μεγάλην ἐξουσίαν. — κρείσσων (ἐστὶ) = ὑπερισχύει. — χῶσεται· ἄορ. ὑποτακτ. — χέρηι· χερῶν = κατώτερος. — εἴ περ γὰρ = διότι καὶ ἄν. — χόλος = ὀργή. — αὐτῆμαρ = τὴν αὐτὴν ἡμέραν. — καταπέψη· ῥ. καταπέσσω = καταστέλλω (ἡ πέψις). Πρβλ. νεοελλ. καταπίνω τὸν θυμὸν μου. — μετόπισθεν = εἰς τὸ μέλλον. — ἔχω = κρατῶ, διατηρῶ. — κότος = μνησικακία. — ὄφρα τελέση = ἕως ὅτου ἐκτελέσῃ, ἐνν. τὴν ἐκδίκησιν. — ἐν στήθεσιν ἐοῖσι· συναπτ. πρὸς τὸ ἔχει κότον. — φράζομαι = σκέπτομαι.

84 - 91 :— ἀπαμείβομαι = ἀπαντῶ πρὸς. Ἡ ἀπὸ ἐκφράζει τὰς ἐκ περιτροπῆς ἀπαντήσεις. — θαρσήςας μάλα = με πολὺ θάρρος. — τὸ θεοπρόπιον ἢ ἡ θεοπροπίη = προφητεία, χρησμός. — οὐ· ἡ ἄρνησις ἐπαναλαμβάνεται εἰς τὸν στίχ. 88 οὐ τις. — ὦ· συναπτ. πρὸς τὸ εὐχόμενος. — ἀναφαίνω = φανερώνω, ἀποκαλύπτω. — ἐπὶ χθονὶ = ἐπάνω εἰς τὴν γῆν. — δέρομαι = βλέπω, κοιτάζω (δράκων, νεοελλ. δραγάτης = ὁ ἀγροφύλαξ). — παρὰ νηυσί· Α 12. — οὐ βαρείας χεῖρας ἐποίσει σοι = δὲν θὰ ἀσκήσῃ βίαν ἐναντίον σου. — Ἀγαμέμνονα = περὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος. — ἦν εἵπη· ἡ ὑπόθ. εἰς ὑποτακτ. ἐκφράζει τὸ πιθανὸν γενέσθαι, ἐνῶ ἡ ἀπόδοσις εἰς ὀριστικὴν οὐκ ἐποίσει ἐκφράζει τὸ βέβαιον. — πολλόν· ἐπίρρ. = πολὺ. Πρβλ. ὅχ' ἄριστος. — εὐχεται εἶναι = διατείνεται, καυχᾶται ὅτι εἶναι. Ἡ περίφρασις εὐχομαι εἶναι καταντᾷ εἰς τὴν σημασίαν τοῦ εἶμι.

92 - 100 :— αὐδάω = ὀμιλῶ. — ἀμύμων = ἄψογος, ἄμεμπτος (στερ. ἂ + μῶμος). — οὐτ' ἄρ = λοιπὸν οὔτε... — εὐχωλῆς κλπ. Α 65. — ἀρητῆρ· Α 11. — ἀπολύω = ἀπολυτρώνω. — ἄποινα· Α 13. — τοῦνεα = δι' αὐτὸν τὸν λόγον. — ἀεικῆς = ἐπονείδιστος, φρικτός. — λοιγός· Α 67. — ἀπωθῶ = σπρώχνω, ἀπομακρύνω. — ἀπὸ δόμεναι· ὑποκμ.

τοὺς Δαναοὺς ἢ τὸν Ἀγαμέμνονα. — ὁ ἐλίκωψ — ἡ ἐλικῶπις = ἔχων εὐκίνητους καὶ ἐκφραστικούς ὀφθαλμούς (ἐλικ - ἐλίσσω + ὦψ). — ἅ-πριάτην = ἄνευ ἀμοιβῆς, δωρεάν (ἅ(στ.) + ἐπριάμην). Ἐπίρρημα· πρβλ. μάτην, ἄντην κ.ἄ. — ἀνάποινον = ἄνευ λύτρων. Ἐπίρρ. — τότε κέν μιν ἱλασσάμενοι πεπίθοιμεν = τότε μόνον, ἀφ' οὗ τὸν ἐξιλεώσωμεν, θὰ τὸν ἐπειθαμεν.

β') Μέσος τύπος τοῦ ὁρῶ με ἐνεργητ. σημασίαν: ὁράτο.

— Ἐπικός τύπος σφιν ἀντί σφίσιν.

Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: ἡγερθεν, χολωσέμεν, ὄφρα, ἦν μαντοσύνην, πεπίθοιμεν, ἄμμε.

γ') ἀγορήνδε καλέσαστο λαὸν Ἀχιλλεύς: Καὶ πρὸ τῶν Ὀμηρικῶν χρόνων ὑπῆρχεν εἰς τὰς ἑλληνικὰς πόλεις - κράτη ὁ θεσμὸς τοῦ νὰ συγκαλεῖται ὁ λαὸς εἰς δημόσιον τόπον, διὰ νὰ συσχεθῇ καὶ νὰ ἀποφασίσῃ ἐπὶ ζητημάτων γενικοῦ ἐνδιαφέροντος. Κατὰ τὸ πλεῖστον τότε τὰ ἑλληνικὰ κράτη ἐκυβερνῶντο ὑπὸ βασιλέων, οὗτοι δὲ εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις συνεκάλουν τὸν λαὸν εἰς ἀγοράν. Βεβαίως οἱ βασιλεῖς εἶχον τὴν πρωτοβουλίαν καὶ αὐτοὶ ἐπεκύρωνον τελικῶς τὰς ἀποφάσεις, εἶχον ὅμως δικαίωμα λόγου καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν παρισταμένων. Εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις, ὅπως συνέβαινε κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἰλίου, ἡ ἀγορὰ συνεκαλεῖτο συχνότερον καὶ ὄχι μόνον ὑπὸ τοῦ ὑπερτάτου ἀρχηγοῦ, τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἄλλων βασιλέων. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Ἀχιλλεύς, κατ' ἐμπνευσιν τῆς Ἥρας, συγκαλεῖ τὴν ἀναφερομένην ἐδῶ ἀγοράν, τὴν ὁποίαν καὶ διευθύνει. — μάντις: Τὸ ἔργον τῶν μάντεων ἦτο νὰ ἐξακριβώνουν τὴν θέλησιν τῶν θεῶν ἐπὶ πραγμάτων, τὰ ὁποῖα εἶχον γίνοι. Σπανιώτερον ἐπροφῆτευον οἱ μάντις τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν ἢ ὑπεδείκνυνον τὸ πρακτέον. Οἱ μάντις ἐφήρμοζον διαφόρους τρόπους μαντικῆς, ἥτοι ἐκ τῶν σπλάγγων τῶν θυμάτων (ἱερεῖς), διὰ τῶν ὀνείρων (ὀνειροπόλοι) καὶ διὰ τῶν οἰωνῶν (οἰωνοπόλοι). Πλὴν ὅμως τούτων ἐγένετο μαντικὴ καὶ δι' ἐμπύρων, ἥτοι διὰ τῆς φλογὸς τῶν καιομένων θυμάτων, διὰ τοῦ θροῦσματος τῶν φύλλων ἱερῶν δένδρων καὶ διὰ διοσημιῶν, δηλ. ἀστραπῶν, βροντῶν κ.τ.τ. — κνίσσης ἀντιάσας: Κατὰ τὴν πίστιν τῶν ἀρχαίων οἱ θεοὶ ἀπελάμβανον τὸν εὐώδη καπνὸν τῶν καιομένων κρεάτων. — τελείων: Τὰ θυσιαζόμενα ζῶα ἔπρεπε νὰ εἶναι ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἐκ-

λεκτά, δηλ. ἄρτια, εὐτραφῇ καὶ εἰς τὴν πλήρη των σωματικὴν ἀνάπτυξιν. — **Κάλχας**: Ὁ περίφημος μάντις ἦτο υἱὸς τοῦ Θέστορος καὶ διὰ τῆς προφητικῆς του ἱκανότητος ἤξευρε καὶ παρόντα καὶ μέλλοντα καὶ παρελθόντα. Πρὸ παντὸς ὅμως ἐξετιμῆθη ὁ μάντις οὗτος ἀπὸ τὴν σοφὴν καθοδήγησιν, τὴν ὁποῖαν παρέσχεον εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς, ὅταν ἐπλευσαν κατὰ τοῦ Ἰλίου. Ἀξιοσημείωτον ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς γενικῶς ἐπρότεινε νὰ ἐρωτηθῇ ἓνας μάντις διὰ τὴν αἰτίαν τοῦ λοιμοῦ, ὁ δὲ Κάλχας αὐθορμήτως ἐγείρεται καὶ θεωρεῖ ὅτι ἡ παράκλησις ἀπευθύνεται εἰς αὐτόν: «*κέλεαί με, δῖφιλε, μνησασθαι...*». — **ζῶντος καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένου**: Εἶναι χαρακτηριστικὸν τῆς ἑλληνικῆς ἀντιλήψεως ὅτι ταυτίζει πάντοτε τὸ φῶς πρὸς τὴν ζωὴν, τὸ δὲ σκότος πρὸς τὸν θάνατον. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Ἀχιλλεὺς τονίζει τὴν ὑπόσχεσιν του πρὸς τὸν Κάλχαντα «*ἐφ' ὅσον ζῶ καὶ ἐφ' ὅσον βλέπω*». Ἐξ ἄλλου συχνὰ ἀναφέρει ὁ Ὅμηρος τὸν θάνατον ἑνὸς ἥρωος μὲ τὴν φράσιν «*τὸν δὲ σκότος ὅσσε κάλυπεν*». — **ἐλικώπιδα κούρην**: Τὸ πρῶτον συνθετικὸν τῆς λέξεως ἐκφράζει καὶ τὴν τοξοειδῆ γραμμὴν καὶ τὴν γοργότητα τῆς κινήσεως τῶν ὀφθαλμῶν. Ἡ λέξις εἶναι ἀπὸ τὰ ἐκφραστικώτερα ἐπίθετα τοῦ ἀνθρωπίνου κάλλους. Συχνάκις ἀναφέρεται παρ' Ὁμήρῳ ὡς χαρακτηριστικὸν τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς: «*ἐλικώπες Ἀχαιοὶ*» (Α 389) καὶ ὡς ἐπίθετον ὠραίων γυναικῶν.

101 - 147

α') 101 - 105: — στ. 101 = στ. 68. — **κρείων - ουσ**α = ἄρχων, κύριος· **εὐρὺ κρείων** = ὁ μέγα κράτος ἔχων. (Πρβλ. λατιν. late rex). — **ἄχνομαι** = κατέχομαι ἀπὸ ἀγανάκτησιν. (ἄχος). — **τὸ μένος** = ἡ ὁρμή, τὸ πάθος. — **μέγα πίμπλαντο** = ἐγέμισαν πολὺ, ἐφούσκωσαν. — **φρένες**· κυρίως τὸ διάφραγμα καὶ γενικώτερον ἡ ψυχὴ. — **φρένες ἀμφιμέλαιναι** = ψυχὴ μαύρη τριγύρω, ὀλόμαυρη. — **ὅσσε** = οἱ δύο ὀφθαλμοί. — **οἱ** = αὐτῶ. — **λαμπετάω** = λάμπω. — **εἵκτην**· δυῖκ. ὑπερσυντελ. τοῦ *FéF(ο)ικα* = ὁμοιάζω. — **Κάλχαντα πρώτιστα**· ἀσύνδετον διὰ τὴν ὀργὴν τοῦ βασιλέως. — **κάκ' ὁσσόμενος** = προσβλέπων ἀγρίως (ὅσσε).

106 - 115: — **οὐ πῶ ποτε** = οὐδέποτε ἕως τώρα. — **τὸ κρήγυον** = κᾶτι ποὺ νὰ εἶναι καλόν. — **ἐστί τοι φίλα**· προσωπ. σύνταξ. ἀντὶ ἀπροσώπ.: **ἐστί σοι φίλον** = ἀγαπᾷς, σοῦ ἀρέσει. — **ἐσθλὸς** = καλός. — **ἐτέλεσσας** = ἔκαμες νὰ ἐκπληρωθῇ. — **καὶ νῦν** = ἐπίσης τώρα. — **ἐν**

Δαναοῖσι = ἐν τῇ συνελεύσει τῶν Δαναῶν. — **θεοπροπέω** = λέγω θεοπροπίας, ἐρμηνεύω τὰ θελήματα τῶν θεῶν· στ. 87. — **ἀγορεύεις** = λέγεις ἐπισήμως. — **ὥς δὴ** = ὅτι δῆθεν. — **σφιν** = τοῖς Δαναοῖς. — **τεύχω** = κάμνω, προξενῶ. — **κούρης Χρυσηίδος** = τῆς νεαρᾶς θυγατρὸς τοῦ Χρύσου. — **καὶ γάρ ῥα** = διότι ἀληθῶς. — **προβέβουλα** = προτιμῶ (ἐν τῷ β' συνθετ. τὸ θέμα τοῦ βούλομαι). — **κουριδίη ἄλοχος** = νόμιμος σύζυγος. — **ἔθεν** = αὐτῆς. — **τὸ δέμας** = ἡ κορμοστασιά. — **ἡ φυή** = αἱ φυσικαὶ γραμμαὶ καὶ κινήσεις τοῦ σώματος, ἡ χάρις. — **οὐτ' ἄρ φρένας** = οὔτε ἀλήθεια εἰς τὸν νοῦν. — **ἔργα** = ἐργόχειρα.

116 - 120 : — **καὶ ὥς**· παρὰ τὰ χαρίσματα τῆς Χρυσηίδος καὶ τὴν προτίμησίν μου εἰς αὐτήν. — **πάλιν δόμεναι** = ἀποδοῦναι. — **ἡ ἀπολέσθαι** = παρὰ τὰ χάνεται, καὶ ὅχι τὰ χάνεται. — **αὐτάρ**· ἐναντ. = ἀλλά. — **τὸ γέρας** = τὸ τιμητικὸν δῶρον. — **οἶος** = μόνος. — **ἔω**· ὦ. — **ἐπεὶ οὐδὲ ἔοικε** = διότι δὲν ἀρμόζει κἄν. — **λεύσσω** = βλέπω, κοιτάζω (λευκός, — lux). — **δ** = ὅτι. — **μοι**· δοτκ. ἀντιχαριστική. — **ἔρχεται ἄλλῃ** = πηγαίνει ἄλλοῦ, εἰς ἄλλον.

121 - 129 : — **ποδάρκης** = ταχύπους (πούς + ἀρκέω). Πάντοτε εἰς τὴν φράσιν ποδάρκης διὸς Ἀχιλλεύς. — **κύδιστε** = πανένδοξε (κύδος = δόξα). — **φιλοκτέανος** = φιλοκερδής, πλεονέκτης (φιλ. + κτέανον = κτῆμα). — **πῶς γάρ**· ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν λανθάνουσαν ἀντίρρησην τοῦ Ἀχιλλέως, ὡς τὰ ἔλεγε : τοῦτο δὲν γίνεται, διότι πῶς... — **μεγάθυμος** = μεγαλόψυχος. Πρβλ. *μεγαλήτωρ*. — **οὐδέ τι** = καὶ οὐδόλως. — **ἴδμεν**· ἴσμεν. — **ξυνήϊα** = κοινὰ λάφυρα ὅλου τοῦ στρατοῦ (ξυνός = κοινός). — **κείμενα** = βαλμένα κατὰ μέρος, προωρισμένα πρὸς διανομήν. — **τὰ μὲν... τὰ** = ὅσα βεβαίως... ταῦτα. — **ἔξεπράθομεν** = ἀπεκτῆσαμεν ἀπὸ κυριευθείσας πόλεις. Βραχυλογικῶς ἀντί : ἐκπέρσαντες πόλεις ἐκ πολλίων ἐλάβομεν. — **δέδασται**· δατέομαι = μοιράζομαι. — **λαοὺς**· ὑποκείμ. τοῦ ἐπαγείρειν. — **παλίλλογα ταῦτ' ἐπαγείρειν** = τὰ συγκεντρώσουσιν πάλιν πρὸς νέαν διανομήν. — **θεῶ** = κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ θεοῦ. — **προΐημι** = ἀφίνω, στέλλω. — **ἀποτίνω** = πληρώνω, ἀμβέλω. Πρβλ. *τίνω*· Α 42. — **αἶ κέ ποθι** = ἐὰν ἴσως. — **δῶσι**· δῶ. — **πόλιν Τροίην** = τὴν Τρωικὴν πόλιν, ἐνν. τὸ Ἴλιον. — **ἐυτείχεος** = καλοτειχισμένος, ὀχυρός. — **ἔξαλαπάζω** = κυριεύω καὶ διαρπάζω πόλιν.

130 - 147 : **κρείων** · A 102. — **μη δὴ οὕτως** = ὅχι δὰ ἔτσι. — **ἀγαθός περ ἑών** = παρὰ τὴν ἐξαιρετικὴν σου ἀνδρείαν. — **θεοεἰκελός** = ὅμοιος μὲ θεόν (θεός + εἰκελός). — **μη κλέπτε νόω** = μὴ σκέπτεσαι νὰ μὲ ἀπατήσης. — **οὐ με παρελεύσεαι** · **παρέρχομαί τινα** = προσπερνῶ κάποιον, ξεγελῶ. Εἰς λαϊκὴν ἔκφρασιν «δὲν θὰ μοῦ τὴν καταφέρῃς». — **ἡ ἐθέλεις** = ἀλήθεια θέλεις. — **ὄφρα ἔχῃς** = ἵνα ἔχῃς, νὰ ἔχῃς. — **αὐτός** · τονίζει τὸ ὑποκείμεν. τοῦ ἔχῃς = σὺ διὰ τὸν ἑαυτὸν σου νὰ ἔχῃς. — **αὐτάρ** · ἀντιθετ. — **αὐτὼς** = ἔτσι. — **ἦμαι** = κάθημαι. — **δεύομαι** = στεροῦμαι (δέομαι). — **κέλει** · A 74. — **εἰ μὲν δώσουσι** · θὰ νοηθῇ ὡς ἀπόδοσις : **καλῶς ἔχει**. — **ἄρσαντες κατὰ θυμὸν** = ἱκανοποιοῦντες τὴν ψυχὴν μου, ῥ. ἀραρίσκω = προσαρμύζω. — **ὅπως ἔσται** · πλγ. ἐρώτησις. — **ἀντάξιον** · ἔνν. ἐκείνου τὸ ὁποῖον χάνω. — **ἐγὼ δὲ** = ἐγὼ πάντως. — **ἔλωμαι** · ῥ. αἰροῦμαι = λαμβάνω. Ὑποτακτ. μετὰ τοῦ κέν ἰσοδυναμεῖ μὲ μέλλοντα ὀριστικῆς. Σειρά λέξ. : ἐγὼ δὲ ἰὼν αὐτός κεν ἔλωμαι ἢ τεὸν γέρας ἢ Αἴαντος. — **τεός** = σός. — **ἄξω ἐλών** · ταυτολογία πρὸς τὸ ἔλωμαι ἰών. — **κέν κεχολώσεται** · τὸ κέν ἐκφράζει τὴν πιθανότητα τοῦ πράγματος. Ὁ τετελ. μέλλον ἀντὶ ἀπλοῦ χολώσεται. — **ὄν κεν ἴκωμαι** = ἐκεῖνος εἰς τὸν ὁποῖον θὰ ἔλθω. Ἐξακολουθεῖ διὰ τοῦ κέν νὰ δηλοῦται ἡ πιθανότης. Δηλ. ἂν συμβῇ νὰ μοῦ ἀρνηθῇτε ἄλλο γέρας, τότε θὰ γίνουιν ὅλα αὐτά. — **ἡ τοι** = βεβαίως, ὅπωςδῆποτε. — **μεταφράζομαι** = σκέπτομαι κατόπιν. — **αὐτίς** = ἄλλην φοράν. — **ἄγε** · παρακλειςμ. = ἐμπρός. — **ἐρύσομεν** · ἀντὶ ἐρύσωμεν. Τὸ ῥ. ἐρύω = καθελκύω. — **ἅλς** · ἅλς = θάλασσα. — **ἐρέτης** = κωπηλάτης. — **ἐπιτηδὲς** = ἐπιμελῶς. Τὸ ἐπίρρ. δηλώνει ὅτι ἡ ἐκλογὴ τῶν ναυτῶν πρέπει νὰ γίνῃ μὲ προσοχήν. — **ἀγείρομεν... θείομεν... βήσομεν** · ὑποτακτ. ἀντὶ ἀγείρωμεν = ἄς συλλέξωμεν, θῶμεν, ἀνὰ βήσωμεν = ἄς ἐπιβιβάσωμεν. — **ἀρχός** = ἀρχηγός. (Κατγρμ.). — **βουληφόρος** = μέλος τῆς βουλῆς τῶν γερόντων, ἐπίσημος (βουλὴν + φέρω). — **ἡέ** = ἡ. — **ἐκπαγλός** = φοβερός (ἐκπλαγός, ἐκπλαγῆναι). — **ἐκάεργος** = ὁ κατὰ βούλησιν ἐνεργῶν. Ἐπιθετον τοῦ Ἀπόλλωνος. — **ἱερά ῥέζω** = τελῶ θυσίας· ῥέζω = πρᾶττω (ῥέκτης).

β') — Συγκριτικὸν τοῦ κακός : **χερείων**.

— Ὁ σύνδεσμος ὅτι : ὅ.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **δόμεναι, σῶν, ἔμμεναι, δώωσι, ἔθεν, ἔω, ἴδμεν, πολλίων**.

γ') **εὐρὺ κρείων** : Ἡ ἐπικράτεια τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐξετείνεται εἰς μέγα μέρος τῆς Πελοποννήσου. Περιελάμβανε τὰς Μυκήνας, τὴν Κόρινθον, τὴν Σικυῶνα, τὴν Πελλήνην, τὸ Αἰγίον καὶ ἐντὸς τῆς περιοχῆς αὐτῆς καὶ ἄλλας πόλεις (Β 569 - 575). Ἐκτὸς δὲ τούτου ὁ βασιλεὺς τῶν Μυκηνῶν, ὡς ἡγεμὼν τοῦ μεγαλυτέρου κράτους, ἤσκει μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν ἡγεμόνων τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος, διὸ καὶ λαμβάνει τὴν πρωτοβουλίαν τῆς Τρωικῆς ἐκστρατείας.—**φρένες ἀμφιμέλαιnai** : Ἡ ἔκφρασις δηλώνει τὴν ἔντασιν τῆς ὀργῆς τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἡ ὁποία συντελεῖ εἰς τὸ νὰ πλημμυρίσουν αἱ φρένες του ἀπὸ σκοτεινὸν αἶμα. Ἐξωτερικῶς δὲ περιγράφει ὁ ποιητὴς θαυμάσια τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ὀργῆς αὐτῆς μὲ τὴν παρομοίωσιν ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ του ὁμοιάζον μὲ λάμπον πῦρ.—**μάντι κακῶν** : Καὶ εἰς ἄλλην περίπτωσιν ὁ Κάλχας ἐμάντευσε δεινὰ διὰ τὸν Ἀγαμέμνονα. Ὅταν εἶχε συγκεντρωθῇ ὁ στόλος τῶν Ἀχαιῶν εἰς τὴν Αὐλίδαν καὶ ἔνεκα νηνεμίας δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποπλεύσῃ, ὁ περίφημος μάντις ἐπέβαλεν εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα νὰ θυσιάσῃ τὴν πρωτότοκον κόρην του Ἰφιγένειαν, διὰ νὰ ἐξιλειωθῇ ἡ θεὰ Ἄρτεμις, εἰς τὴν ὁποίαν κάποτε εἶχεν ἀσεβῆσαι ὁ Ἀγαμέμνων.—**οἶκοι ἔχειν** : Κατὰ τὰ ἔθιμα τῆς Ὀμηρικῆς ἐποχῆς ὁ οἰκοδεσπότης ἠδύνατο νὰ ἔχῃ πλὴν τῆς νομίμου συζύγου του, τῆς κουριδῆς ἀλόχου, καὶ ἄλλας γυναῖκας.—**Κλυταιμῆστρα** : Ἦτο δίδυμος ἀδελφὴ τῆς Ἑλένης, θυγάτηρ τοῦ Τυνδάρεω, βασιλέως τῆς Σπάρτης, καὶ τῆς Λήδας.—**οὐτ' ἄρ φρένας οὔτε ἔργα** : Ἡ ἀξία μιᾶς γυναικὸς ἐκτιμᾶται ὄχι μόνον ἀπὸ τὰ σωματικὰ χαρίσματα (δέμας καὶ φνὴν), ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ψυχικὴν ἀρετὴν (φρένας) καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ καλαισθησίαν εἰς τὰ γυναικεῖα ἔργα.—**τὰ μὲν πολίων ἐξεπράθομεν** : Κατὰ τὴν μακροχρόνιον πολιορκίαν τοῦ Ἰλίου οἱ Ἀχαιοὶ ἐπεχειροῦν καὶ ἄλλας ἐπιδρομὰς εἰς παραλίους μάλιστα πόλεις, τὰς ὁποίας ἐκυρίευον καὶ ἐλεηλάτουν. Ἀπὸ τοιαύτας ἐπιχειρήσεις ἀπεκόμιζον λάφυρα, κοινὸν κτῆμα ὅλου τοῦ στρατοῦ (ξυνήια). Μεταξὺ τῶν λαφύρων κατελέγοντο καὶ εὐγενεῖς γυναῖκες, τὰς ὁποίας κατὰ τὴν διανομὴν ἔδιδον εἰς τοὺς ἡγεμόνας ὡς ἐξαίρετον δῶρον (γέρας).—**εὐτείχεον πόλιν** : Τὸ τεῖχος τοῦ Ἰλίου ἦτο τόσον ὀχυρόν, ὥστε ἐπιστεύετο ὅτι εἶχον οἰκοδομήσει τοῦτο οἱ θεοί. Τὸ γεγονός ἐλλῶς τε ὅτι τὸ Ἴλιον ἀντέσχευ ἐπὶ δέκα ἔτη εἰς τὰς ἐφόδους τῶν Ἀχαιῶν μαρτυρεῖ ὅτι πράγματι ἡ πόλις ἦτο ἰσχυρότατα ὠχυρωμένη (βλ. εἰκ. 3).—**Αἶας** : Υἱὸς τοῦ Τελαμῶνος, βασιλεὺς τῆς Σαλαμῖνος, ἦτο ὁ δεῦτερος κατὰ τὴν ἀνδρείαν

ἦρας μετὰ τὸν Ἀχιλλέα, τοῦ ὁποίου ἦτο καὶ ἐξάδελφος, διότι ὁ Τελαμὼν καὶ ὁ Πηλεὺς ἦσαν ἀδελφοί. — **νῆα μέλαιναν**: Λέγονται οὕτω τὰ πλοῖα, διότι συνήθως εἶχον βαθύ χροῶμα προσδιδόμενον εἴτε διὰ βαφῆς ἢ δι' ἐπαλείψεως πίσης. Εἰς ἓνα ναυτικὸν λαόν, ὅπως ἦσαν οἱ Ἕλληνες, ἔκαμνεν ἐντύπωσιν πᾶσα λεπτομέρεια σχετικὴ μὲ τὸ χροῶμα καὶ τὴν κατασκευὴν τῶν πλοίων. Ὁ Ὅμηρος μεταχειρίζεται ὡς κοσμητικὰ τῶν πλοίων ποικιλώτατα ἐπίθετα: **κνανόπρωροι**, **φοινικοπάροηροι**, **μυλοπάροηροι**, **ἐὐσελμοι**, **ὠκύποροι** **νῆες** κ.ἄ. — **εἰς ἅλα δῖαν**: Ἡ θάλασσα χαρακτηρίζεται ὡς θεϊκὸν στοιχεῖον λόγῳ τῆς ἀπεραντοσύνης της. Πᾶν μέγα καὶ ἄγνωστον θεωρεῖται συγγενὲς πρὸς τοὺς θεοὺς. — **βουλευφόρος**: μὲ τὸ ἐπίθετον αὐτὸ ὀρίζονται οἱ εὐγενεῖς, οἵτινες συσκέπτονται μετὰ τοῦ βασιλέως περὶ τῶν κοινῶν καὶ ἐκφράζουσιν ἐπ' αὐτῶν γνώμην. — **Ἰδομενεύς**: Βασιλεὺς τῆς Κρήτης ἀπὸ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ διακεκριμένους ἀρχηγούς τῆς Τρωικῆς ἐκστρατείας.

148 - 187

α') 148 - 160:— **ὑπόδρα** = μὲ λοξὸν ἄγριον βλέμμα (ὑπὸ + ῥίζ. δρακ - δέρομαι), ἐπίρρ.— **πόδας ὠκύς**· A 48.— **ὦ μοι**· ἐπιφών. ἀγανακτήσεως.— **ἐπιειμένος** = ἐνδεδυμένος, β. ἐπὶ + ἐννυμαι, ἐφέννυμαι.— **κερδαλέφρων** = ὁ ἐπιζητῶν τὸ κέρδος (κερδαλέος + φρήν). — **πρόφρων**· A 77.— **τοὶ ἔπεσιν**· σοὶ τοῖς λόγοις = εἰς τοὺς λόγους σου.— **ὀδὸν ἐλθέμεναι** = νὰ μεταβῇ εἰς τινὰ ἀποστολήν, δηλ. πρεσβεῖαν, ἐνέδραν κ.τ.τ.— **Ἴφι**· A 38.— **οὐ γὰρ ἐγώ**· ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν ὑπονοουμένην σκέψιν τοῦ Ἀχιλλέως ὅτι πρῶτος αὐτὸς δὲν θὰ ὑπακούῃ εἰς τὸ ἐξῆς τὸν Ἀγαμέμνονα. — **ἔνεκα Τρώων μαχησόμενος** = μὲ τὸν σκοπὸν νὰ πολεμήσω τοὺς Τρῶας. — **αἰχμητῆς** = ὁ χειριζόμενος δεξιῶς τὴν αἰχμὴν τοῦ δόρατος, πολεμιστής. — **οὐ τι** = οὐδὲν.— **αἰτιός εἰμί τινι** = βλάπτω, ἀδικῶ τινι. — **ἐλαύνω** = ἀπάγω. — **οὐδὲ μὲν ἵππους**· ὁ μὲν βεβαιωτικός. — **ἐριβῶλαξ** = γῇ ἔχουσα μεγάλους βώλους χρώματος, εὐφορος (ἐρι (ἐπιτ.) + βῶλαξ). — **βωτιάειρα** = γῇ τρέφουσα ἄνδρας, τροφὸς ἡρώων (βόσκω, βῶτωρ + ἄνθρωπος). — **δηλέομαι** = βλάπτω (δηλητήριον). — **ἐπεὶ ἦ** = διότι ἀλήθεια.— **οὐρεα σκιόεντα** = σκιερὰ, ἄγρια βουνά.— **θάλασσα ἠχέσσα** = ἡχοῦσα ἀκαταπαύστως, πολυτάραχος.— **σοί**· ἡ ἀντων. τίθεται μὲ ἔμφασιν πρὸ τοῦ ἅμ' ἐσπόμεθα. — **μέγα ἀναιδὲς** = ἀναιδέστατε. — **τιμὴν**

ἀρνύμενοι = ἐπιδιώκοντες νὰ λάβωμεν ἐκδίκησιν. — **Μενελάω σοί τε**· δοτ. χαριστ. — **κυνῶπα**· μόνον εἰς κλητ. = ποῦ ἔχεις ὄμματα κυνός, ἀναιδέστατε. — **πρὸς Τρώων** = ἀπὸ τοὺς Τρῶας. — **μετατρέπομαι** = στρέφω πρὸς τι, προσέχω κάτι. — **τῶν οὐ τι μετατρέπη** = αὐτὰ διόλου δὲν τὰ λαμβάνεις ὑπ' ὄψιν. — **ἀλεγίζω** = φροντίζω, ἐνδιαφέρομαι.

161 - 171 : — **καὶ δὴ** = καὶ ἰδού, καὶ ὁρίστε. — **αὐτός**· προσδιορ. τὸ ὑποκείμεν. τοῦ ἀφαιρήσεσθαι. — **ῶ ἐπι**· ἐπὶ ῶ = πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ ὁποίου. — **μογέω** = κοπιᾶζω, κουράζομαι. — **υἷες Ἀχαιῶν** = οἱ Ἀχαιοί. Πρβλ. νεοελλ. τὰ Ἑλληνόπουλα = οἱ Ἑλληνες στρατιῶται. — **οὐ μὲν ἔχω** = δὲν ἔχω ἄλλως τε. — **ἐὺ ναιόμενον** = κατοικουμένην ἀπὸ ἐκλεκτοὺς κατοίκους, εὐτυχῇ καὶ πλουσίαν εἰς λάφυρα. — **πολλίεθρον** = κάποιοιαν πόλιν. — **πολυαῖξ** = προκαλῶν πολλὴν ταραχὴν, ὀρμητικός. — **διέπω** = διευθετῶ, διεξάγω. — **ἅτάρ** = ἐν τούτοις. — **δασμός** = διανομὴ λαφύρων. — **τὸ γέρας** = τὸ καθιερωμένον τιμητικὸν δῶρον. — **ὀλίγον τε φίλον τε** = μικρόν, ἀλλὰ ἀρκετὸν δι' ἐμέ. — **ἐπεὶ κε** = ὁσάκις. — **κάμνω** = κουράζομαι, μετὰ κατηγρμ. μετοχῆς. — **νῦν δέ**· τὸ δὲ ἐναντιωμ. — **ἐπεὶ ἦ**· A 156. — **φέρτερον** = καλύτερον. — **ἴμεν ἰέναι**. — **κορωνίς**· μόνον εἰς τὴν ἔκφρ. *νηυσὶ κορωνίσι* = πλοῖα μὲ τοξοειδῆ ἄκρα. — **σ(οι)** = πρὸς χάριν σου. — **δίω** = σκέπτομαι, εἶμαι διατεθειμένος. — **ἄτιμος** = περιφρονημένος. — **τὸ ἄφενος** = ἀγαθὰ, περιουσία (*ἀφνειός* = πλούσιος). — **ἀφύσω** = σωρεύω.

172 - 187 : — **φευγέ μάλα** = μάλιστα, νὰ φύγῃς. — **ἐπέσσυται**· ῥῆμ. ἐπισσεύομαι = σπεύδω, ἐπιθυμῶ. — **λίσσομαι**· A 15. — **οἷ κε τιμήσουσι**· τὸ κέ μετὰ μέλλοντος ἐκφράζει τὸ ὀριστικόν. — **μητίετα** = σύμβουλος, πάνσοφος (*μητις, μητίομαι*)· ἐπίθετον τοῦ Διός. — **ἔχθιστος** = μισητότατος. — **διотρεφής** = ὁ παρὰ τοῦ Διὸς τραφεὶς, εὐγενής· ἐπίθ. βασιλέων. — **καρτερός**· *κρατερός* = ἰσχυρός. — **θεός που** = κάποιος θεός, νομίζω. — **σῆς** = σαῖς. — **Μυρμιδόνεσσιν** = εἰς τὴν χώραν τῶν Μυρμιδόνων. — **ἀλεγίζω**· A 160. — **ῥομαι** = ἀνησυχῶ. — **κοτέω** = εἶμαι θυμωμένος (*κότος*· A 82). — **δέ τοι** = μάλιστα. — **ὥς** = ἀφοῦ. — **τὴν μὲν πέμψω** = βεβαίως θὰ τὴν στείλω. — **κ(ἐ) ἄγω**· ἀντὶ ἄξω. — **ἡ κλισίη** = ἡ σκηνή (*κλίνω*). — **φέρτερος** = ἀνώτερος. — **στυγέω** = ἀποστρέφομαι, ἀποφεύγω. — **φάσθαι ἴσον ἐμοὶ** = νὰ λέγῃ ὅτι εἶναι ἴσος μου. — **ὁμοιωθήμεναι (ἐμοὶ) ἄντην** = νὰ παραβάλλεται ἀναφανδὸν μὲ ἐμένα.

β') Χρήσις τοῦ ἐνεργητικοῦ τύπου τοῦ οἴομαι : **οἶω**.

— Σχηματισμός τοῦ υἱὸς κατὰ τὰ τριτόκλ. **υἱες**.

Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **μητίετα, σέθεν, φάσθαι, αἰχμητῶν, καρτερός**.

γ') **ἀναιδείην ἐπιειμένε** : Ἡ ὀργίλη αὕτη ἔκφρασις τοῦ Ἀχιλλέως ἔχει ἀκριβεστάτην καὶ λεπτοτάτην ἔννοιαν. Ὁ ἐνδεδυμένος τὴν ἀναιδείαν φανερώνει αὐτὴν εἰς ὅλας τοὺς πράξεις, ὅπως ὁ καθεὶς ἔχει φανερά τὰ ἐνδύματά του.— **οὐ γὰρ ἐμὰς βοῦς ἤλασαν** . . . : Συχνότατη αἰτία πολέμου κατὰ τοὺς ἥρωικούς χρόνους ἦτο ἡ διαρπαγὴ βοσκημάτων καὶ ἄλλων ἀγαθῶν. Ἐὰν οἱ ὑφιστάμενοι τὴν ἐπιδρομὴν κατῴρωνον νὰ διασώσουν τὰς πόλεις των, ἐπεχείρουν κατόπιν πόλεμον ἐκδικήσεως.— **Φθία** : Λέγεται ἡ χώρα καὶ ἡ πόλις τῶν Μυρμιδόνων ἐν Θεσσαλίᾳ, ὅπου ἐβασίλευεν ὁ πατὴρ τοῦ Ἀχιλλέως Πηλεὺς.— **οὔρεα σκιοέντα** : Ὑψηλὰ καὶ δύσβατα τὰ Θωρακικὰ καὶ Μακεδονικὰ ὄρη χωρίζουν τὴν χώραν τῶν Τρώων ἀπὸ τὴν χώραν τοῦ Ἀχιλλέως. Τὸ ἐπιθετον **σκιοέντα** ὀρίζει τὴν σκοτεινὴν ὄψιν τῶν βουνῶν, τὰ ὅποια καλύπτονται ἀπὸ πυκνὰ δάση.— **τιμὴν ἀρνύμενοι Μενελάῳ σοί τε** : Ἡ Τρωικὴ ἐκστρατεία εἶχε τὸν χαρακτῆρα τιμωρίας ἐπιβαλλομένης εἰς τοὺς Τρῶας, διότι προσέβαλον τὴν τιμὴν τῶν Ἀτρειδῶν διὰ τῆς ἀρπαγῆς τῆς Ἑλένης.— **ὀλίγον τε φίλον τε** : Ἡ ἔκφρασις αὕτη, ὅπως καὶ ἡ ἐν Ὀδυσσεΐ « δόσις ὀλίγη τε φίλη τε » (ζ 208), ἔχει καταστῆ παροιμιώδης.— **μητίετα Ζεύς** : Ὁ μέγιστος τῶν θεῶν χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὸν Ὅμηρον ὄχι μόνον ὡς κύριος τῶν φυσικῶν δυνάμεων (*νεφέληγε-ρέτα, ἐρήνδουπος, κελαϊνεφής*), ἀλλὰ καὶ ὡς θεὸς μὲ ἠθικάς καὶ πνευματικὰς ιδιότητας. Ταύτας ἐκφράζουν τὸ συχνότατον τοῦ Διὸς ἐπιθετον **πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε** καὶ τὸ ἐδῶ ἀναφερόμενον **μητίετα**.— **Βρισηΐς** : Εἶναι ἡ κόρη τοῦ Βρισεῶς αἰχμαλωτισθεῖσα κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Λυρνησοῦ.

188 - 222

α') 188 - 201:— τὸ **ἄχος** = λύπη, ἀγανάκτησις.— **ἐν στήθεσσίιν οἱ** = μέσα εἰς τὸ στήθος του.— τὸ **ἦτορ** = ἡ καρδιά.— **λάσιος** = μαλλιαρός.— **διάνδιχα** = κατὰ δύο τρόπους (διὰ - ἀνά-δίχα). — **μερμηρίζω** = διαλογίζομαι (μερ - μέριμνα) : διάνδιχα μερμηρίζω = εἶμαι μὲ δύο γνώμας, ἀμφιταλαντεύομαι.— **φάσγανον** = ξίφος (ἀντὶ σφάγανον, σφά-

ζω). — ἐρύομαι = σύρω; ἔλκω. — ἐρύω· A 141. — ἀνίστημι = ἐγείρω
τινά ἀπὸ τὴν θέσιν του. Ἐδῶ : νὰ τοὺς σηκώσῃ καὶ νὰ τοὺς διαλύ-
σῃ. — ὁ δέ· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ τοὺς μέν. — ἐναρίζω = φονεύω. —
ἐρητύω = ἀναχαιτίζω, συγκρατῶ. — ἥος = ἔως. — ὀρμαίνω = ἀνακινῶ
κατὰ νοῦν (ὀρμάω). — κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν = ἐνῶ ἔταλαν-
τεύετο μεταξὺ σκέψεως καὶ πάθους. — ἔλκετο = ἤρχισε νὰ σύρῃ. — ὁ
κολεὸς = θήκη ξίφους. — ἦλθε δέ· τὸ δέ ἐναντιωμ. = ἦλθεν ὁμως. —
πρὸ ἦκε· ῥ. προῖημι = ἐκπέμπω, ἀποστέλλω. — ὁμῶς = ὁμοίως, ἐξ-
ίσου. — κήδομαι· A 56. — ὀπιθεν = ὀπισθεν. — οἶος· A 118. — θαμ-
βῶ = ἐκπλήττομαι. — μετὰ τρέπομαι = στρέφω ὀπίσω. — ἔγνω = ἀνε-
γνώρισε. — δεινῶ· κατηγ. τοῦ ὅσσε. — ὅσσε· A 104. — φάανθεν· ἐφάν-
θησαν = ἤστραψαν. — μιν = αὐτὴν. Συναπτ. τῷ προσηύδα.

202 - 214 : — τίπτε· τίποτε = διατί λοιπόν. — αὐτε = πάλιν. — αἰ-
γίοχος = ὁ κρατῶν τὴν αἰγίδα· ἐπίθετ. τοῦ Διός. — εἰλήλουθας· ἐλή-
λυθας. — τὸ τέκος = τὸ τέκνον. — ἦ=μήπως. — ὕβρις=ὑπεροψία, αὐ-
θαιρεσία. — ἐκ ἐρέω τοι = θὰ σοῦ βεβαιώσω. — τελέεσθαι = ὅτι θὰ
πραγματοποιηθῇ. — ἤς· κτητ. — ὑπεροπλίη = ὑπεροψία, θρασύτης (ὑπερ-
οπλος). — τάχα ποτέ = γρήγορα κάποτε. — θυμός = ψυχὴ, ζωή. —
γλαυκῶπις = ἔχουσα σπινθηροβολοῦντας ὀφθαλμούς (γλαυκός =
στιλπνός + ὤπ-). — τεόν· σόν. — ἄγε λῆγε = ἔλα παῦσε. — πίθαι·
πίθομαι = πείθομαι. — ὥς ἔσεται περ = ὅπως βεβαίως θὰ γίνῃ. — ἐξε-
ρέω· A 204. — τετελεσμένον ἔσται = θὰ ἐκπληρωθῇ. — καὶ τρίς
τόσα = ἀκόμη καὶ τριπλάσια. — παρέσσεται τοι = θὰ ἔλθουν κοντά σου,
θὰ σοῦ δοθοῦν. — ἴσχομαι = συγκρατοῦμαι. — ἡμῖν = εἰς ἐμέ καὶ εἰς
τὴν Ἥραν.

215 - 222 : — μὲν = βεβαίως. — σφωίτερον ἔπος = τὴν ἐντολὴν
ὑμῶν τῶν δύο (σφῶϊν δυῖν. τοῦ σύ). — εἰρύσασθαι· ἐρύομαι = σφῶζω,
φυλάττω. — κεχολωμένον περ· ἐναντ. μετοχ. — ὥς = οὕτως. — ἐπι-
πείθομαι = ὑπακούω. — τ(ε) ἔκλυον· ἀόρ. γνwm. Τὸ τὲ συνάπτει στε-
νότερον τὰς δύο ἐννοίας : ἡ ὑπακοὴ πρὸς τοὺς θεοὺς ἔχει βέβαιον
ἀποτέλεσμα νὰ εἰσακούσουν καὶ οἱ θεοὶ τὰς δεήσεις μας. — κλύω·
A 37. — ἦ = εἶπε· ῥῆμα ἡμί (Λατ. aio). — ἡ κώπη = ἡ λαβή. — σχέθε·
ἔσχε· ἔχω = κρατῶ. — ἄψ = ὀπίσω. — ὤσε· ὠθῶ. — οὐδ' ἀπίθησεν =
οὐκ ἠκούσε. Σχῆμα λιτότητας. — βεβήκει· ὁ ὑπερσυντλ. δηλοῖ τὴν τα-

χεῖαν ἐξαφάνισιν τῆς Ἀθηνᾶς. — **μετὰ** = μεταξύ. — **δαίμονες** = θεοί.

β') Πατρωνυμικὸν τοῦ Πηλεΐδς εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις : Πη-
λεΐωνος - *ωνι* - *ωνα*.

— Χρῆσις παραλλήλων τύπων τοῦ ἔως : **ἦος, εἰως**.

— Ἐπικὸς τύπος τοῦ ὅπισθεν : **ὀπιθε**.

— Κτητική ἀντωνυμία ἐπὶ δύο κτητόρων δευτέρου προσώπου : **σφωί-
τερον**.

— Ἐπικὸς τύπος τοῦ ἀορίστου τοῦ ἔχω : **ἔσχεθον** (ἔσχον).

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις :* **φάνανθεν, πίθηαι, ὕβριος, ὦς, τεόν, φάσγανον**.

γ') ἔλκετο δ' ἐκ κολοῖο μέγα ξίφος : Ἀφοῦ ἀμφεταλαντεύθη
ὁ Ἀχιλλεύς, κατέληξεν εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ φονεύσῃ τὸν Ἀγαμέμνο-
να καὶ ἀκριβῶς εἰς τὴν κρίσιμον αὐτὴν στιγμήν ἐπεμβαίνει ἡ Ἀθηνᾶ.—
ἦλθε δ' Ἀθήνη : Οἱ Ὀλύμπιοι θεοὶ συχνότατα ἐμφανίζονται εἰς τοὺς
Ὀμηρικὸς ἥρωας, ἀόρατοι διὰ τοὺς ἄλλους, ὅπως τώρα ἡ Ἀθηνᾶ
εἰς τὸν Ἀχιλλέα (οἷφ φαινόμενη) καὶ καθοδηγοῦν αὐτοὺς εἰς τὰς
πράξεις των. — **Ξανθῆς κόμης** : Χαρακτηριστικὸν καλλονῆς δι' ἄν-
δρας καὶ διὰ γυναῖκας ἐθεωρεῖτο ἡ ξανθὴ κόμη καὶ γενικώτερον ἡ
κόμη, ὡς εἰκάζομεν ἀπὸ τὰ ἐπίθετα, τὰ ὅποια χρησιμοποιοεῖ ὁ ποιη-
τῆς : *εὐπλόκαμος, εὐκόμος, κάρη κομόωντες* κ. ἄ. — **δεινὸ οἱ ὅσσε
φάνανθεν** : Εὐστοχώτατα ὁ ποιητῆς ἐξαίρει ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς
Ἀθηνᾶς τὴν δεινὴν ἀνταύγειαν τῶν ὀφθαλμῶν της, ἡ ὅποια προπάν-
των παρέλυσεν τὴν κίνησιν τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τὸν ἔκαμε νὰ κρατήσῃ
τὸ χεῖρ του. — **αἰγίοχος** : Λέγεται οὕτως ὁ Ζεὺς, διότι ὡς ἀσπίδα
κρατεῖ *αἰγίδα*. Ἦτο δὲ ἡ αἰγὶς θεῖον καὶ τρομερὸν ὄπλον, συμβολίζον
τὴν θύελλαν καὶ τὴν ἐκρηξίν τοῦ κεραυνοῦ (*καταιγίς*). — **ἐπ' ἀργυ-
ρῇ κώπῃ** : Αἱ λαβαὶ τῶν ξιφῶν ἦσαν ποικιλώταται κατὰ τὸ σχῆ-
μα καὶ κατὰ τὴν διακόσμησιν, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ ξίφη, ἅτινα εὗρέθη-
σαν εἰς τοὺς Μυκηναϊκοὺς τάφους. Τοιοῦτοτρόπως ἐχρησιμοποιοῦν-
το λαβαὶ ἐξ ἐλέφαντος, ἐκ χρυσῶν ἐλασμάτων καὶ ἄλλων πολυτίμων
ὕλων. Τὸ κυρίως ξίφος ἦτο ἀπὸ χαλκόν (βλ. εἰκ. 6), εἶχε μῆκος ἑνὸς
περίπου μέτρου, ἐφυλάσσετο ἐντὸς θήκης (τοῦ κολοῦ) καὶ ἐκρέματο
ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὤμου ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ μηροῦ διὰ λωρίου (τοῦ *τελα-
μῶνος*).

α') 223 - 232:— **ἑξαῦτις** = ἐκ νέου.— **ἀταρτηρὸς** = βίαιος, δριμύς.— **οἰνοβαρὴς** = βεβαρημένος ὑπὸ οἴνου, μέθυσοις.— **κυνὸς ὄμματα ἔχων**· περίφρασις τοῦ **κυνῶπα**.— **θωρήσσομαι** = ἐτοιμάζομαι πρὸς μάχην (**θώραξ**).— **λόχος** = ἐνέδρα, ἐπικίνδυνος ἀποστολή.— **ἀριστεύς** = ἡγεμὼν, ἀρχηγός.— **τλῆναι** = τολμᾶν. Ὁ ἀόρ. εἰς σημασίαν ἐνεστώτος.— **τό· ἰέναι λόχονδε**.— ἡ **κῆρ-ηρὸς** = ἡ μοῖρα τοῦ θανάτου, ὁ θάνατος.— **εἶδετε** = φαίνεται.— **ἦ· εἰρωνικῶς** = βεβαίως, ἀλήθεια.— **λῶιον· λῶον** = καλύτερον, συμφερώτερον.— **κατὰ στρατὸν** = εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ στρατοπέδου.— **δῶρα** = γέρα.— **ἀποαιρεῖσθαι· ἀφαιρεῖσθαι**.— **ὅς τις·** ἀναφ. ὑποθ. πρότασις = εἴ τις...— **ἀντίον σέθεν** = ἐναντίον σου.— **δημοβόρος** = ὁ κατατρώγων τὰ δημόσια, ἀρπακτικός (**δήμος** + **βορά**, **βιβρώσκω**). Ὁ **κατ'** ὀνομαστικὴν χαρακτηρισμὸς καὶ ἐν γένει ἡ ἀνακόλουθος κατασκευὴ τοῦ λόγου μαρτυρεῖ τὴν ἑξαψιν τοῦ Ἀχιλλέως.— **ἐπεὶ**· αἰτιολογεῖ τὸ δημοβόρος ἐν σχέσει μετὰ τὴν ἀνεκτικότητά καὶ τὴν ἀδιαφορίαν τῶν ὑπηκόων του.— **οὔτιδανός** = μηδαμινός, τιποτένιος.— **ἦ γάρ·** ἐνν. ἄλλως· τουτέστιν: ἂν δὲν εἶχες οὔτιδανούς ὑπηκόους.— **ῥστατα** = διὰ τελευταίαν φοράν.— **λωβήσαιο ἂν** = θὰ ἔκαμνες ἀτιμίαν· β. **λωβάομαι** (**λώβη**).

233 - 244:— **ἐκ τοι ἑρέω·** A 204.— **ἐπὶ** = πρὸς τούτοις, προσθέτως εἰς τὸν λόγον μου.— **τὸ μὲν** = τὸ ὅποῖον βεβαίως.— ὁ **ὄζος** = ὁ κλάδος.— **φύω** = φυτρῶνω.— **τομὴ** = ὁ κορμὸς ἀπὸ τὸν ὅποῖον ἐκόπη (**τέμνω**).— **ἀναθηλέω** = θάλλω, βλαστάνω.— **περὶ** = περιγύρω.— **ἐ** = αὐτό, δηλ. τὸ σκῆπτρον.— **χαλκός** = τὸ οὐρεϊχάλκινον ἐργαλεῖον.— **λέπω** = ξεφλουδίζω (**λεπίς**).— **μῖν** = τοῦτο, τὸ σκῆπτρον.— **φορέω** = κρατῶ διαρκῶς (θαμιστ. τοῦ **φέρω**).— **δικασπόλος** = ὁ ἀπονέμων τὸ δίκαιον.— **αἱ θέμιστες** = οἱ νόμοι, ἡ γνῶσις τοῦ δικαίου.— **ἐρύομαι** = σφάζω, διαφυλάττω.— **πρὸς Διὸς** = κατὰ παραχώρησιν τοῦ Διός.— **ὁ δὲ** = οὗτος δέ.— **ἦ ποτε** = ἀναμφιβόλως κάποτε.— **ποθὴ Ἀχιλλῆος ἵζεται** = θὰ ποθήσουν τὸν Ἀχιλλέα, θὰ αἰσθανθοῦν τὴν ἀπουσίαν τοῦ Ἀχιλλέως (ἡ **ποθή**· παράλληλος τύπος τοῦ **πόθος**).— **ἄχθυμαι·** A 103.— **χραισμέω·** A 28.— **εὖτ(ε) ἂν** = ὅταν.— **ὕφ' Ἑκτορος·** ποιητ. αἷτ. εἰς τὸ **πίπτωσιν**.— **ἀνδροφόνος** = ὁ φονεὺν ἄνδρα, φονικός.— **ἐνδοθι** = μέσα σου.— **ἀμύσσω** = ξεσχίζω, σπαράττω (**ἀμνχή**).— **χωό-**

μενος· Α 44.— **ὁ τ(ε)**· ὅς τε· ἀναφορ. αἰτιολ. πρότασις. Δηλ. θὰ θλίβῃσαι σύ, διότι δὲν ἐτίμησες...— **τίω** = τιμῶ.

β') Παράλειψις τῆς ἐκθλίψεως κατὰ τὴν σύνθεσιν: **ἀπο-αίρει-σθαι**.

— *Νὰ ἀναγνωρίσθουν γραμματικῶς αἱ λέξεις: εἰρύαται, μιν.*

γ') **οἰνοβαρές**: Ἡ ὑπερβολικὴ οἶνοποσία ἐθεωρεῖτο κακὸν καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀχιλλεὺς ὀνειδίζει τὸν ἀντίπαλόν του μὲ τὸ ἐπιθετόν αὐτό.— **μέγαν ὄρκον**: Ἐπίσημον ὄρκον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς συνήθεις διαβεβαιώσεις. Τοιοῦτος ἐπίσημος ὄρκος διὰ τοὺς βασιλεῖς ἦτο νὰ ὀρκισθοῦν εἰς τὸ σκῆπτρόν των.— **σκῆπτρον**: Σύμβολον ἀρχόντων καὶ ἐν γένει ἐπισήμων προσώπων. Οἱ ἄρχοντες τὸ ἐκράτουν πάντοτε (*φορέουσι*) εἰς τὰς δημοσίας συγκεντρώσεις, ἐκτάκτως δὲ καὶ ὁμιλοῦντες εἰς τὴν ἀγορὰν ἐκράτουν κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀγορεύσεως σκῆπτρον, τὸ ὁποῖον ἐδίδετο εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ κήρυκος. Τὰ σκῆπτρα τῶν βασιλέων ἦσαν πολλὰκις χρυσοποίκιλτα (κατωτέρω: Α 246).— **χαλκός**: Τὸ μέταλλον, τὸ ὁποῖον ὁ Ὅμηρος λέγει χαλκὸν καὶ τὸ ὁποῖον χρησιμοποιοεῖται εἰς ὅπλα καὶ σκεύη, ἦτο ὀρεῖ χαλκος, ἐφ' ὅσον ὁ καθαρὸς χαλκὸς εἶναι ἀκατάλληλος διὰ κατασκευὴν στερεῶν ἀντικειμένων. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ὁμήρου ἦτο γνωστὸς καὶ ὁ σίδηρος.— **δικασπόλοι, οἱ θέμιστας πρὸς Διὸς εἰρύαται**: Οἱ ἄνθρωποι τῶν ἡρωικῶν χρόνων ἐπίστευον, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἔχει λάβει ἀπὸ τὸν Δία τὴν ἐντολὴν νὰ ἀπονέμῃ τὸ δίκαιον καὶ συγχρόνως τοὺς ἀγράφους τότε νόμους (τὰς θέμιστας), ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων ἐδίκασε τοὺς ὑπηκόους του.— **Ἑκτορος ἀνδροφόνιο**: Ὁ Ἑκτωρ ἦτο ὁ πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ βασιλέως Πριάμου, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Τρωικοῦ στρατοῦ. Ἀναφέρεται ἐδῶ διὰ πρώτην φοράν, ἀλλὰ εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἐπεισοδίων τῆς Ἰλιάδος εἶναι ἀπὸ τὰ κύρια πρόσωπα τοῦ ἔπους. Ὡς πολεμιστὴς καὶ ὡς ἄνθρωπος εἶναι ἡ συμπαθεστερὰ μορφή τῆς Ἰλιάδος καὶ ὅλοι τοῦ αἰ πράξεις ἐμπνέονται ἀπὸ τὸν εὐγενῆ σκοπὸν νὰ σώσῃ τὸ πατριὸν ἔδαφος καὶ τὴν τιμὴν τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Τροίας.

245 - 284

α') 245 - 253:— **ποτὶ** = πρὸς· συναπτ. γαίῃ.— **βάλλω** = ῥίπτω, θέτω.— **ἧλος** = καρφὶ τοῦ ὁποίου τὸ ἐπάνω πλατὺ μέρος κοσμεῖ τὸ σκῆ-

πτρον). — **πεπαρμένους**· ῥ. *πειρώ* = διαπερῶ, καρφώνω (*περόνη*). — **ἡδυεπής** = γλυκὺς εἰς τὴν ὁμιλίαν του· ἐπίθετον τοῦ Νέστορος. — **ἀν(α)-δρούω** = ἀναπηδῶ, ἐγείρομαι ταχέως. — **λιγὺς** - *εἶα* - ὅ = ὁ ἔχων καθαράν φωνήν, εὐγλωττος. — **ἀγορητής** = ῥήτωρ (*ἀγοράομαι*). — **τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης**· καὶ ἀπὸ γλώσσης τοῦ... — **γλυκίων**· κτηρ. εἰς τὸ αὐδή. — **αὐδῇ** = ἡ ὁμιλία. — **τῷ** = κατὰ τὸ διάστημα τῆς ζωῆς του. — **μέροψ** = θνητὸς (*μόρος* = θάνατος). — **ἐφθιάτο**· φθίνω = παρέρχομαι, χάνομαι. — **οἱ ἅμα**· ἅμα οἱ = συγχρόνως μετ' αὐτόν. — **τράφεν ἡδὲ θεός** = ἱερώτατος (*ἄγαν* + θεός). — **μετὰ τριτάτοισιν** = ἐπὶ τῆς τρίτης γενεᾶς. — στ. 253 ὥς στ. 73.

254 - 273: — **ὦ πόποι**· ἐπιφών. θλίψεως = πῶ! πῶ! — **ἦ** = ἀληθῶς. — **Ἀχαιὺς γαίη**· κυρ. ἡ χώρα τῶν Ἀχαιῶν· ἐδῶ = ὁ λαὸς τῶν Ἀχαιῶν. — **ἰκάνω** = φθάνω, ἐπέρχομαι. — **γηθέω** = χαίρω, εὐφραίνομαι (*γαίω, γάβω*, Λατ. *gaudeo*). — **κεχαροίατο**· ῥ. *χαίρω*. — **σφῶν** = διὰ σῶς τοὺς δύο. Πρβλ. Α 216. — **μάρναμαι** = πολεμῶ. Ἐδῶ ἀντιστοιχεῖ μετ' τὸ νεοελληνικὸν *τσακωνομαι*. — **περὶ ἐστὲ** = ὑπερέχετε. — **βουλῇν** = κατὰ τὴν σκέψιν, τὴν πολιτικὴν σύνεσιν· αἶτ. τοῦ κατὰ τι. — **ἀρείων** = καλύτερος, ἀνδρεύτερος. — **ὀμιλῶ** = συναναστρέφομαι, σχετίζομαι. — **καὶ οἱ γε** = καὶ αὐτοὶ ἐν τούτοις. — **ἀθερίζω** = δίδω ὀλίγην σημασίαν, περιφρονῶ. — **οὐ γάρ**· ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἀρείσθαι. — **ἴδωμαι**· ἡ ὕπτι. μετ' σημασίαν μέλλοντος. — **ποιμὴν λαῶν** = ἀρχηγός, ἡγεμὼν λαοῦ. — **ἀντίθεος** = ἀντιπαραβαλλόμενος μετ' θεοὺς, ἰσόθεος. — **ἐπιείκελος** = ὅμοιος. Πρβλ. *θεοείκελος* Α 131. — **δῆ** = πράγματι. — **κάρτιστος**· κράτιστος = γενναϊότατος· *καρτίστοις* = πρὸς γενναϊοτάτους ἀντιπάλους. — **ἐπιχθόνιος** = ὁ ἐπὶ τῆς χθονός, ὁ ἐπὶ τῆς γῆς ἄνθρωπος. — ὁ **φῆρ-ρός**· *θῆρ* = θηρίον. — **ὄρεσκιῶι** = κάτοικοι τῶν ὄρεων (*ὄρος* + *κεῖμαι*). — **ἐκπάγλως**· Α 146. — **ἀπόλλυμι** = ἀφανίζω. — **τοῖσι μεθομίλειον** = μετὰ τοῖσιν ὀμίλειον. — **τηλόθεν** = μακρόθεν. — **ἀπίη γαῖα** = μακρυνὴ χώρα. — **κατ' ἔμ' αὐτόν** = ὡς ἀνεξάρτητος ἡγεμὼν, μετ' τὸ ἰδικόν μου στράτευμα. — **κεῖνοισι**· συναπτ. *μαχείτο*. ῥημ. *μαχέομαι* - *μάχομαι*. — **βροτὸς** = θνητὸς (*μόρος*, Λατ. *mors* - *tis*). — **καὶ μὲν** = καὶ ἐπὶ πλέον. Δηλ. ὅχι μόνον μετ' ἐκάλεσαν ὡς συμπολεμιστήν, ἀλλὰ ἤκουον καὶ τὰς συμβουλὰς μου. — **βουλέων**· βουλῶν. — **ξύνιεν**· *ξύνισαν* = ἐλάμβανον ὑπ' ὄψιν.

274 - 284:— ὕμμες· ὑμεῖς. — ἀποαίρεο· ἀφαιροῦ· Α 230. Μετὰ δύο αἵτιαται.: κοῦρην—τόνδε.—ἀγαθός περ ἑών· Α 131.—ὡς πρῶτα = ἀφοῦ κατ' ἀρχήν.— γέρας· κτηρ.— ἀντιβίην = ὡς ἐχθρός, μὲ πεῖσμα.— ἔμμορε· πρκμ. τοῦ μείρομαι = λαμβάνω μέρος, ἔχω.—κῦδος· Α 122.—(ἐ)γείνατο = ἐγέννησε· γείνομαι = γεννᾶμαι. — φέρτερος· Α 186.— πλεόνεσσιν· πλείοσιν.— λίσσομαι· Α 15.— 'Αχιλλῆι· συναπτ. τῷ χόλον = τὴν ἐναντίον τοῦ 'Αχιλλέως ὀργήν σου.— μεθίημι = ἀφίνω, καταπαύω.— ὃς μέγα... 'Η σειρὰ τῶν λέξ.: ὃς πέλεται μέγα ἔρκος πολέμοιο κακοῖο πᾶσιν 'Αχαιοῖς. — τὸ ἔρκος = περίφραγμα, προπύργιον (εἶργω). Μετφρ. ἐπὶ ἐξόχων ἡρώων=ὑπερασπιστής.—πέλομαι=εἶμαι.

β') 'Ιδιάζοντες τύποι συγκριτικῶν: γλυκίων (γλυκός), ἀρείων (ἀγαθός), πλέονες (πολλοί).

— φ ἀντὶ θ εἰς τὴν αἰολικὴν διάλεκτον: φῆρ ἀντὶ θήρ.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: ποτί, τρίτατος, κεχαροίατο.

γ') Νέστωρ : Ἦτο υἱὸς τοῦ Νηλέως, βασιλεὺς τῆς Πύλου, ὁ γηραιότερος ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς, οἵτινες ἔλαβον μέρος εἰς τὴν ἐκστρατεῖαν κατὰ τῆς Τροίας. Ἄν λάβωμεν ὑπ' ὄψει τοὺς στίχ. 250 - 252, θὰ ᾔτο περίπου 75 ἐτῶν. Οἱ ὥραῖοι ὁμηρικοὶ στίχοι 248 - 249 τὸν ἐξυμνοῦν ὡς ὑπέροχον ὁμιλητὴν. Μὲ τρεῖς φραστικούς τρόπους ἐκφράζει ὁ ποιητὴς τὴν θαυμαστὴν εὐφράδειαν τοῦ Νέστορος: ἡδυεπῆ τὸν χαρακτηρίζει διὰ τὴν ἐν γένει γλυκύτητα τοῦ λόγου του, λιγὺν διὰ τὸ κανονικὸν ὕψος τῆς φωνῆς καὶ διὰ τὴν καθάραν ἄρθρωσιν. Ἐπὶ πλέον δὲ μὲ τὸν ῥέοντα καὶ ἡχηρὸν στίχον 249 περιγράφει τὴν γοητείαν, ἥτις κατεῖχε τοὺς ἀκροατάς, ἐφ' ὅσον ὁ Νέστωρ ὠμίλει.— ἐν Πύλῳ: Τὸ βασιλεῖον τοῦ Νέστορος περιελάμβανε τὴν μέσσην καὶ μεσημβρινὴν Ἡλείαν καὶ μέρος τῆς Μεσσηνίας. Ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τοῦ Νέστορος Πύλος δὲν ἔκειτο ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν τῆς Πύλου τῶν ἱστορικῶν χρόνων, ἀλλὰ εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Τριφυλίας πρὸς νότον τοῦ 'Αλφειοῦ.— Τρῶες μέγα κεν κεχαροίατο θυμῷ: Συνετώτατα ὁ βασιλεὺς τῆς Πύλου ὑποδεικνύει εἰς τοὺς δύο ἐρίζοντας ἀρχηγούς, ὅτι διαφωνοῖαι καὶ ἔριδες μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν τοῦ στρατοῦ γίνονται πρὸς ὄφελος καὶ πρὸς χαρὰν τῶν ἀντιπάλων.— Πειρίθοον, Δρύαντα... Πολύφημον: Οἱ ἥρωες οὗτοι ἀνῆκον εἰς τὸν Θεσσαλικὸν λαὸν τῶν Λαπιθῶν,

οἵτινες ἔγιναν περίφημοι διὰ τὸν πόλεμόν των ἐναντίον τῶν Κενταύρων. Ἰδιατέρως εἶναι γνωστός ὁ Πειρίθους, ὅστις ὑπῆρξε καὶ φίλος τοῦ Θησεῦς καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν θήραν τοῦ Καλυδωνίου κάπρου. Ἐπίσης ὁ Πολύφημος ἀναφέρεται ὡς εἷς ἐκ τῶν Ἀργοναυτῶν.— **Θησέα τ' Αἰγείδην**: Οἱ Ἀθηναῖοι, τῶν ὁποίων, ὡς γνωστόν, ἦρως ἦτο ὁ Θησεύς, ὁ υἱὸς τοῦ Αἰγέως, εἶχον παράδοσιν ὅτι ὁ Θησεὺς ἔλαβε μέρος εἰς τὴν μάχην τῶν Λαπιθῶν κατὰ τῶν Κενταύρων. — **φηρσὶν ὄρεσκόωσι**: Πιθανώτατα ὑπονοοῦνται οἱ Κένταυροι, αἱ περίεργοι αὐταὶ διφυεῖς μορφαὶ τῆς Ἑλληνικῆς μυθολογίας κατὰ τὸ ἥμισυ ἄνδρες καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ ἵπποι. Οὗτοι διέμενον εἰς τὰ Θεσσαλικά ὄρη (ὄρεσκόωσι). Ὁ μῦθος ἀνέφερεν ὅτι οἱ ἐπιφανέστεροι τῶν Κενταύρων προσκληθέντες εἰς τοὺς γάμους τοῦ Πειρίθου μετὰ τῆς Ἱπποδαμείας ἠθέλησαν νὰ ἀρπάσουν τὴν νύμφην καὶ ἄλλας γυναῖκας. Συνήφθη τότε μάχη μετὰ τῶν Λαπιθῶν καὶ Κενταύρων. Τὸ θέμα τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται συχνότατα εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ποίησιν καὶ ἐπίσης εἰς τὴν ἑλληνικὴν τέχνην. Πλεῖστοι ἀρχαῖοι ναοὶ ἐκοσμοῦντο μὲ γλυπτὰς παραστάσεις τῆς κενταυρομαχίας (ἀέτωμα ναοῦ Διὸς ἐν Ὀλυμπίᾳ, μετόπαι Παρθενῶνος, ζωφόρος Θησείου κ.ἄ.). — **ῥ' Ζεὺς κῦδος ἔδωκεν**: Μεταξὺ τῶν σκηπτούχων βασιλέων ὁ Ἀγαμέμνων εἶχε τὸ κῦδος νὰ εἶναι ὁ ἀνώτατος ἀρχηγὸς τῆς ἐκστρατείας. Καὶ ἐφ' ὅσον ὁ Ζεὺς τοῦ ἔδωκε τὸ ἐνδοξον τοῦτο ἀξίωμα, οἱ ἄλλοι ἡγεμόνες ὀφείλουν νὰ σέβωνται τὰς θελήσεις του.

— *Κρίνατε ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Νέστορος, ἐὰν ὀρθῶς τὸν χαρακτηρίζει ὁ Ὅμηρος ἡ δ υ ε π ῆ.*

285 - 305

α') 285 - 291 : — στ. 285 ὡς Α 129. — **ναὶ δὴ γε** = ναὶ βεβαίως. — **κατὰ μοῖραν** = ὀρθῶς. — **περὶ ἔμμεναι** · Α 258. — **κρατέειν** = νὰ ἔχῃ ἰσχύν. — **ἀνάσσειν** = νὰ ἐξασκῇ βασιλικὴν ἐξουσίαν. — **σημαίνειν** = νὰ δίδῃ διαταγὰς. — **ἄτινα οὐ πείσεσθαι** = ὅτι κανεὶς δὲν θὰ τὸν ὑπακούῃ εἰς αὐτά, ἦτοι εἰς τὰς ἐγωιστικὰς αὐτὰς ἀπαιτήσεις. — **οἶω** · οἶομαι. — **αἰχμητῆς** · Α 152. — **τίθημι** = καθιστῶ, κάμνω. — **τοῦνεκα** = δι' αὐτὸν τὸν λόγον. — **προθέουσι** = ἐπιτρέπουσι. Πιθανῶς ἀντὶ προτιθέασιν. — **δνειδος** = ὕβρις.

292 - 303 : — **ὑποβλήθη** = διακόπτων αὐτὸν (ὑποβ' ἄλλω). — **οὐτιδανός**· Α 231. — **πᾶν ἔργον** = εἰς πᾶν ἔργον, εἰς ὅλα. — **ὑπέικω** = ὑποχωρῶ. — **ἄλλοισιν δὴ** = εἰς ἄλλους οἰουσδήποτε. — **ἐπιτέλλομαι** = προστάζω. — **μὴ γὰρ** = πάντως ὅχι. — **οἶω**· Α 170. — **ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσι** = βάλε εἰς τὸν νοῦν σου. Συνήθης ἔκφρασις παρ' Ὀμήρῳ. — **ἐγὼ γε οὐ μαχήσομαι χερσὶ** = ἐγώ, ὡς Ἀχιλλεύς, δὲν θὰ καταδεχθῶ νὰ ἔλθω εἰς χεῖρας. — **μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες** = μοῦ ἐπήρατε ὅ,τι μοῦ ἐδώσατε. — **τῶν δὲ ἄλλων** = ἐκ τῶν ἄλλων ὅμως, δηλ. λαφύρων. — **ἀνελὼν οὐκ ἂν φέροις** = δὲν θὰ σηκώσης τίποτε, διὰ νὰ τὸ ἀποκομίσῃς. — **εἰ δ' ἄγε**· συμπληρ. : εἰ δὲ βούλει, ἄγε. — **πειρῶμαι** = κάμνω ἀπόπειραν, δοκιμάζω. — **αἶψα** = ἀμέσως, εἰς τὴν στιγμὴν. — **κελαινὸν** = μαῦρον. — **ἔρωέω** = ἐκρέω μὲ ὄρμην.

304 - 305 : — **τῷ γε** = αὐτοῖς οἱ δύο. — **ἀντίβιος**· Α 278. — **ἀνστήτην**· δυϊκ. ἄορ. τοῦ ἀνίσταμαι. — **λῦσαν** = διέλυσαν.

β') Σχηματισμὸς τοῦ ἀορίστου εἶπον ἐκ θέμ. **Φεῖπ** : ἔΦειπες-ἔειπες.

— Ὁ ἄορ. τοῦ γινώσκω εἰς τὴν ὑποτακτ. κατ' ἐπέκτασιν : **γνώω, γνώωσι**.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ὅτι, ἀέκοντος, ἐμεῖο.*

γ') **ἐπεὶ μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες** : Ὁ Ἀχιλλεύς γενικεύει τώρα τὴν ὀργήν του ἐναντίον ὅλων τῶν παρισταμένων, διότι δὲν τὸν ὑπεστήριξαν ἐναντίον τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τοιοῦτοτρόπως ἔγιναν σχεδὸν συν-ένοχοι τῆς ἀδικίας τοῦ Ἀτρείδου. Διὰ τοῦτο καὶ κατωτέρω ἡ ἀπειλὴ ἀποβλέπει εἰς ὅλους τοὺς παρόντας (*ἵνα γνῶωσι καὶ οἶδε*). — **τῶν δ' ἄλλων** : Τὰ λάφυρα, τὰ ὅποια ἐπῆρεν ὁ ἴδιος ὁ Ἀχιλλεύς ἀπὸ διαφόρους πόλεις, τὰς ὁποίας ἐκυρίευσεν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς ὅσα εἰς αὐτὸν ἔδωσαν ὡς γέρα οἱ Ἀχαιοί.

— *Ἀναγνωρίσατε τὰς βασικὰς ἀρετὰς καὶ τὰς ἀνθρωπίνας ἀδυναμίας τῶν δύο ἀρχηγῶν.*

α') 121 - 129:— αὔτε· αὖ = πάλιν, ἐξ ἄλλου.— λευκώλενος= ἔχουσα λευκὰς ὠλένας, γενικῶς λευκὰς χεῖρας. Ἐπίθ. ὠραίων γυναικῶν.— ἄγγελος· κατγρ.— εἶδομαι = παρουσιάζομαι ὑπὸ ἄλλην μορφήν, φαίνομαι ὡς...— ἡ γαλόως= ἀνδραδέλφη.— ἡ δάμαρ - τος = οἰκοδέσποινα, σύζυγος (ρίζ.δεμ - δόμος+ἀρτ - ἀρτύω): Κυρίως = ἡ κοσμοῦσα τὸν οἶκον.— τήν· ἀναφορ.— κρείων· Α 102.— Λαοδίκην· παράθεσις εἰς τὸ γαλόω, ἀλλὰ καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ ἀναφ. τήν ἐτέθη εἰς αἰτιατικήν.— τὸ εἶδος = τὸ πρόσωπον, ἡ μορφή. Αἰτ. τοῦ κατὰ τι.— ἡ δίπλαξ = διπλῇ, γλαῖνα μὲ δύο ἐπιφανείας (δις + πλάξ= ἐπιφάνεια).— ἐνέπασσεν· β. ἐμπάσσω = σκορπίζω, κεντῶ ἐδῶ κ' ἐκεῖ (πάσσω).— ἄεθλος = ἀγών.— ἱππόδαμος = ὁ δαμάζων ἵππους, γενναῖος πολεμιστής.— χαλκοχίτων = ὁ ἔχων χάλκινον θώρακα.— ἔθεν· Α 14.— ὑπὸ παλαμάων = κάτω ἀπὸ τὰ κτυπήματα τῶν χειρῶν.— ἀγχοῦ· ἄγχι = πλησίον.— ὠκέα· ὠκεῖα, Α 58.

130 - 138:— δεῦρο = ἐδῶ.— ἴθι· εἴμι.— θέσκελος=θεόπνευστος, θαυμάσιος (θεός - κέλομαι = ὠθῶ).— οἱ = αὐτοὶ πού...— φέρω = ἐπάγω, κινῶ.— ὀλοός = ὀλέθριος (ὄλε-ὀλλυμι).— λιλαίομαι= ἐπιθυμῶ σφοδρά.— οἱ δὴ = αὐτοὶ λοιπόν. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ οἱ πρίν.— ἔαται· ἤμαι = κάθημαι.— παρά· ὡς ἐπίρρ.= πλησίον.— πέπηγεν= ἔχουν ἐμπηχθῇ.— ἡ ἐγχείη = τὸ δόρυ (παρὰλλ. τύπος τοῦ ἔγχος).— τῷ κε νικήσαντι· δοτκ. κτητ. Τὸ κέ ἀοριστολ. = εἰς ὅποιον τύχη νὰ νικήσῃ.— κεκλήσῃ· καλοῦμαι = ὀνομάζομαι, εἴμαι.— ἄκοιτις = ἡ σύζυγος (ἄθρ. α+κοίτη. Πρβλ. καὶ ἄλοχος).

139 - 145:—ὁ ἥμερος = πόθος (ἡμείρομαι).— τοκεὺς = γονεὺς (τέκ-τίκτω).— ἄργεννός=λευκός, λαμπρός (πρβλ. ἐναργής).— ἡ ὀθόνη = λινὸν ὕφασμα, ἀπὸ τὸ ὅποῖον γίνεται ὁ γυναικεῖος χιτῶν καὶ ἡ κα-

λύπτρα τῆς κεφαλῆς.— **τέρην** - ρεινα - ρεν = λεπτός, τρυφερός· **τέρεν** δάκρυ = δάκρυ ἀπὸ τρυφερὰν ψυχὴν, δάκρυ πόνου.— **βοῶπις** = ἡ με-
γαλόφθαλμος (βοῦς + ῥίξ. ὤπ-). Ἐπίθετον γυναικῶν καὶ μάλιστα τῆς
θεᾶς Ἡρας.— **αἶψα** = εὐθύς, γρήγορα.— **οἶ**· οὐ = ἐκεῖ ὅπου.

146 - 160:— **ἀμφὶ Πρίαμον** = μαζὶ μετὰ τὸν Πρίαμον καὶ τὴν ἀκο-
λουθίαν του, δηλ. τὸν Πάνθοον, τὸν Θυμοίτην κλπ.— **ῥζος** = κλω-
νάρι, βλαστός.— **πεπνυμένος** = φρόνιμος (πέπνυμαι = ἔχω πνεῦμα,
νοῦν).— **ἦατο**· ἦντο· ἦμαι· Γ 134.— **δημογέροντες** = μέλη τῆς βουλῆς
τῶν γερόντων.— **γῆραϊ**· δοτκ. τῆς αἰτίας.— **πολέμοιο δὴ πεπαυμέ-
νοι** = μὴ λαμβάνοντες πλέον μέρος εἰς τὰς μάχας.— **ἀγορητής**· Α 248.—
ἑσθλός = καλός, σπουδαῖος.— ἡ ὕλη = τὸ δάσος.— **δενδρέω ἐφεξό-
μενοι**· ἐξόμενοι ἐπὶ δένδρῳ.— ἡ ὄψ - ὀπός = ἡ φωνή.— **λειριόεις** =
λεπτός, γλυκὺς· (λείριον = τὸ κρίνον· κυρίως λειριόεις = λεπτός καὶ
τερπνός ὡς κρίνον).— **ἰεῖσι**· ἴημι = ἀφίνω, βγάζω.— **τοῖοι** = αὐτοί·
οἱ ἐπίσημοι, οἱ σοβαροί.— **ἡγήτωρ** = ἡγεμὼν, προύχων.— **ἦκα** = χαμη-
λοφώνως.— **οὐ νέμεσις**· οὐ νεμεσητόν ἐστι = δὲν εἶναι ἀξιοκατάκριτον.
Ὑποκμ. τοῦ ἐστί· πάσχειν.— **ἀμφὶ τοιῇδε γυναικί** = διὰ μίαν τοι-
αύτην γυναῖκα.— **αἰνῶς** = καταπληκτικά.— **εἰς ὧπα** = εἰς τὸ πρόσωπον·
κατὰ συνεκδοχὴν = εἰς τὴν ἐμφάνισιν.— **καὶ ὧς** = παρὰ τὴν θαυμα-
στὴν καλλονὴν τῆς.— **νέομαι** = ἐπιστρέφω εἰς τὸν τόπον μου.— τὸ
τέκος (τίκτω, τοκεὺς) = τὸ τέκνον.— **ὀπίσω** = κατόπιν, ὕστερα.—
πῆμα λείπομαι = ἀφίνω συμφοράς.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: **πολλέες**, **ἔαται**,
ἦατο.

γ') **Ἴρις**: Ἡ ἀγγελιαφόρος τῶν θεῶν ἦτο θηγάτηρ τοῦ Θαύμαν-
τος καὶ τῆς Ἥλέκτρας. Ὅταν μεταφέρῃ μηνύματα τῶν θεῶν εἰς τοὺς
ἀνθρώπους, ἐμφανίζεται συνήθως ὑπὸ ἄλλην μορφήν. Ἐξαίρεται πάν-
τοτε ἡ ταχύτης αὐτῆς: πόδας ὠκέα Ἴρις, ἀελλόπους, ποδήνεμος,
χρυσόπτερος.— **Λαοδίχη**: Καὶ ἄλλοι ἀναφέρεται ὡς ἡ ὠραιότερα ἀπὸ
τὰς θυγατέρας τοῦ Πριάμου.— **μέγαρον**: Τὸ κυριώτερον μέρος τοῦ
Μυκηναϊκοῦ ἀνακτόρου, ὅπου συνήθως γίνονται αἱ συγκεντρώσεις τῶν
ἀνδρῶν. Ἀλλὰ καὶ ἡ βασίλισσα μετὰ τὰς ἀμφιπύλους τῆς δύναται νὰ πα-
ραμένη εἰς αὐτὸ ἐργαζομένη, ὅπως ἡ Ἀρήτη εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ

Ἄλκινού (ζ' Ὀδυσσεΐας). Δὲν ἀποκλείεται ὅμως ἐδῶ νὰ ἐννοῇται συνεχ-
δοχικῶς ὅλη ἡ οἰκία τοῦ Πάριδος, ὅποτε πιθανώτατα ἡ Ἑλένη εἰργάζετο
εἰς τὸν θάλαμον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον καὶ ἐξῆλθεν (ὁρμᾶτο ἐκ θαλάμου). Τὸν
τύπον τοῦ Ὀμηρικοῦ ἀνακτόρου ἰδὲ εἰς Ὀδύσειαν, ἔκδ. ΟΕΣΒ, 1952,
σελ. 74 καὶ αὐτόθι εἰκ. ἀρ. 3. — **δίπλαξ χλαῖνα** : Ἡ χλαῖνα εἶναι τὸ
ἐξωτερικὸν ἔνδυμα τῶν ἀνδρῶν, τὸ ὁποῖον ἐπιρρίπτεται ἐπὶ τοῦ χιτῶνος,
στερεώνεται μὲ πόρπην καὶ τυλίγεται κατὰ βούλησιν εἰς τὸ σῶμα. — **πολέ-
ας δ' ἐνέπασσεν ἀέθλους** : Ἡ ἱκανὴ ὑφάντρια ἠδύνατο νὰ ποικίλλῃ τὸ
ῥασιμὸν μὲ διάφορα σχέδια, παρμένα ἀπὸ τὴν φύσιν ἢ τὴν καθημερινὴν
ζωήν. Ἡ Ἑλένη ἐπροτίμησε νὰ κεντήσῃ εἰς τὸ ἐργόχειρόν της εἰκόνας ἀπὸ
τὸν Τρωικὸν πόλεμον, ὁ ὁποῖος ἀμέσως τὴν ἐνδιέφερε (εἶπεν εἶνεκα). —
χαλκοχίτων : Βλ. Ὀδύσειαν, ἔκδ. ΟΕΣΒ, 1952, σελ. 87. — **ἔγχεα
μακρὰ πέπηγεν** : Κατὰ τὴν διακοπὴν τῆς μάχης ὁ πολεμιστὴς ἐνεπήγνυεν
εἰς τὴν γῆν τὸ δόρυ, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἐπίτηδες εἰς τὸ κάτω ἄκρον αἰχμη-
ρὰν προεξοχὴν, τὸν *σανρωτήρα*. Τοιοῦτοτρόπως ἦτο προχειρότερον νὰ
τὸ χρησιμοποιοῦσιν ὁ πολεμιστὴς εἰς περίπτωσιν αἰφνιδιασμοῦ. Ἐν τῷ
μεταξὺ ὁ στρατιώτης ἠδύνατο νὰ λάβῃ ἀναπαυτικὴν στάσιν κεκλιμένος
ἐπὶ τῆς ἀσπίδος. — **αὐτίκα...ὁρμᾶτο** : Ἡ συγκίνησις τῆς Ἑλένης εἰς τὸ
ἄκουσμα ὅτι θὰ μονομαχήσουν οἱ δύο τῆς σύζυγοι ἐκδηλώνεται εἰς τὴν
ταχύτητα, μὲ τὴν ὁποίαν ἐνδύεται καὶ ἐξέρχεται ἐκ τοῦ θαλάμου. — **οὐκ
οἶη** : Ποτὲ βασιλίσσαι ἢ ἄλλαι εὐγενεῖς γυναῖκες δὲν ἐξέρχονται μόναι,
ἀλλ' ἀκολουθοῦμεναι ἀπὸ ἀμφιπόλους, μίαν ἢ περισσοτέρας. Περὶ ἀμφι-
πόλων καὶ δμῶν βλ. Ὀδύσειαν, ἔκδ. ΟΕΣΒ, 1952, σελ. 77. Αἱ δύο
ἀμφίπολοι, αἱ ὁποῖαι συνοδεύουν τὴν Ἑλένην, εἶχον ἀκολουθήσει τὴν
κυρίαν των ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἔμενον πάντοτε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν της.
Σκαιαὶ πύλαι : Ἦτο ἡ κυρία εἴσοδος τοῦ τείχους τοῦ Ἰλίου ἀριστερὰ
(*σκαῖος* = ἀριστερὸς) τῆς πόλεως, ὁποῦθεν ἐφαίνετο ἡ θάλασσα καὶ τὸ
στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν. — **τεττίγεσιν ἑοικότες** : Ἡ φωνὴ τῶν τετ-
τίγων πολλάκις ἐξυμνεῖται ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους ποιητάς. Ἀλλὰ εἶναι δύσ-
κολον νὰ ἐννοήσωμεν τί ἀκριβῶς τοὺς ἔθελγεν εἰς τὴν φωνὴν τοῦ ἐντό-
μου τούτου, ἡ ὁποία εἰς ἡμᾶς φαίνεται μονότονος καὶ ἐκνευριστικὴ.
Τὸ ἐπίθετον **λειριόεσσα** λαμβάνεται ἐδῶ ἐπὶ ἀκουστικῆς ἐντυπώσεως,
ἐνῶ ἡ πρώτη αὐτοῦ σημασία ἐκφράζει αἰσθημα ὁράσεως. — **ἐπὶ πύργον
ιοῦσαν** : Ἀνωθεν τῶν Σκαιῶν πυλῶν ὑπῆρχε πύργος, διότι ἐκεῖ τὸ
μέρος τῆς πόλεως ἦτο εὐπρόσβλητον. Ἐν γένει τὰ τείχη τῶν ἀρχαίων
πόλεων ἐνισχύονται κατὰ διαστήματα μὲ πύργους.

— Νὰ ἐκτιμηθῇ ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον παρουσιάζει καὶ ἐγκωμιάζει ὁ ποιητὴς τὴν καλλονὴν τῆς Ἑλένης.

161 - 190

α') 161 - 170 : — **ἔφαν**· ἔφασαν, ἔφησαν. — **φωνῇ** = μεγαλοφώνως, ἐν ἀντιθ. πρὸς τὴν ἦκα (στ. 155) συνομιλίαν τῶν ἄλλων γερόντων. — **πάροιθε** = ἐμπρός. Συναπτ. πρὸς τὸ ἐμεῖο. — **ἴζευ**· ἴζομαι. — ὁ **πόσις - ιος** = ὁ σύζυγος, ὁ ἄνδρας (ῥίζ. ποτ - πότνια, λατ. pot - possum). — **οἱ πηοὶ** = οἱ συγγενεῖς. — **οὔτι** = καθόλου. — **μοι**· δοτ. κρίσ. = κατὰ τὴν γνώμην μου. — **ἐφορμῶ**· μτβτ. = κινῶ ἐναντίον τινός. — **ὥς μοι καὶ ἐξονομήνης**· τὸ καὶ συνδ. : ὅφρα ἴδῃ... καὶ ἐξονομήνης. Ἐν τῷ μεταξὺ παρενεβλήθη ἡ παρένθ. : οὔτι... Ἀχαιῶν. — **ἐξονομαίνω** = ὀνομάζω, λέγω τὸ ὄνομα. — **πελώριος** = τεράστιος, πανύψηλος (πέλωρ = τέρας). — **ὅς τίς ἐστι**· πλαγ. ἐρώτ. — **ὅδε**· ὁ Πρίαμος δεικνύει ἀπὸ τὸν πύργον τὸν ἄνδρα. — **ἡὺς**· ἡεὺς = καλός, ὑπέροχος. — **ἦ τοι** = ἀλήθεια, τῷ ὄντι. — **κεφαλῇ** = κατὰ τὸ ἀνάστημα. Δοτ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ μείζονες. Ἀπὸ τὴν κεφαλὴν συνήθως φαίνεται ἡ διαφορά τοῦ ὕψους. — **ἔασι**· εἰσί. — **γεραρός** = ἐπιβλητικός, μεγαλοπρεπής. — **γάρ** = πράγματι.

171 - 180 : — **δῖος** = θεϊκός, ὑπέροχος. — **αἰδοῖος ἐσσί** = προκαλεῖς σεβασμόν. — **ἐκυρός-ῆ** = πενθερός (socer). — **δαινός** = ὁ ἐμπνέων φόβον, εὐλάβειαν. Τὸ δαινός ἐπιτείνει τὴν ἐννοίαν τοῦ αἰδοῖος. Ὁ σεβασμός τῆς Ἑλένης πρὸς τὸν πενθερόν της ἐγγίζει τὰ ὅρια τοῦ φόβου. — **ὥς ὄφελεν** = εἴθε, ἄμποτε. — **ἄδελφον μοι** = νὰ μοῦ ἤρесе, νὰ προτιμοῦσα· ῥ. ἀνδάνω = ἀρέσκω. — **θάλαμον**· συνεκδχ. = τὸ σπῖτι μου. — **γνωτοὶ** = οἱ συγγενεῖς (ῥίζ. γενε - γίγνομαι). — **τηλύγετος** = νεαρός, ἀγαπητός. — ἡ **ὀμηλικίη** = αἱ συνομηλικοί. — **ἐρατεινός** = ἀγαπητός. — **τά γε** = αὐτὰ βέβαια, δηλ. νὰ προτιμήσω τὸν θάνατον. — **τὸ** = διὰ τοῦτο. — **τέτῃκα κλαίουσα** = ἔχω λυώσει στὸ κλάμα· ῥ. **τήκομαι**. — **ἀνείρομαι** = ἐρωτῶ. — **μεταλλάω** = ἐνδιαφέρομαι νὰ μάθω. — **εὐρὺ κρείων**· Α 102. — ὁ **δαῆρ - δαέρος** = ὁ ἀνδράδελφος. — **αὐτε** = ἐξ ἄλλου, καὶ μάλιστα. — **ἔσκε**· ἦν. — **κυνῶπις** = ἡ ἔχουσα βλέμμα κυνός, ἀδιάντροπη. Κατὰ γεν. **κυνώπιδος**, ὡς ἂν ἔλεγεν : **δαῆρ ἔσκεν ἐμοῦ κυνώπιδος**.

181 - 190:— **ἡγάσαστο τόν· ἄγαμαί τινα** = ἐκφράζω τὸν θαυμασμόν μου διὰ κάποιον.— **μοιρηγενῆς** = ὁ γεννηθεὶς με μοῖραν, καλό-τυχος (*μοῖρα* + *γίνομαι*).— **ὀλβιοδαίμων** = εὐλογημένος ἀπὸ τὸν θεὸν (*ὀλβιος* + *δαίμων* = ἡ τύχη).— **ἦ ῥά νυ** = ἀλήθεια λοιπόν.— **δεδημάτο** = εἶχον ὑποταχθῆ· ῥ. *δάμνημι* - *δαμάω*. Ὁ ὑπερσυντέλ. δηλώνει ὅτι οἱ Ἀχαιοὶ πρὸ πολλοῦ ὑποτεταγμένοι εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα ἠκολούθησαν αὐτὸν εἰς τὴν ἐκστρατείαν.— **κοῦροι Ἀχαιῶν**· ὡς καὶ *υἱες Ἀχαιῶν* = ἡ Ἀχαιϊκὴ νεότης.— **αἰολόπῳλος** = ὁ ἔχων ταχεῖς πῳλους, πολεμιστὴς με γοργὸν ἄλογον (*αἰόλλω* = κινῶ ταχέως, *αἰολος* + *πῳλος*).— **λαοὶ** = πῆχσοι.— **ἐστρατόωντο**· *στρατάομαι* = στρατοπεδεύω.— **ἐπίκουρος** = βοηθός, σύμμαχος.— **ἐλέχθην**· λέγομαι = συγκαταλέγομαι.— **ἡμαρ-ατος** = ἡμέρα.— **ἀντιάνειραι** = ἵσαι πρὸς ἀνδρας, γυναικες με ἀνδρικὴν ψυχὴν καὶ δύναμιν.— **ἐλίκωπες**· Α 98.

β') Ποίους ἄλλους τύπους τοῦ **φημί** μεταχειρίζεται ὁ Ὅμηρος ;

— Πῶς σχηματίζονται τὰ ἄλλα πρόσωπα τοῦ **εἰμί** ;

— Ποῖον γραμματικὸν φαινόμενον ἀναγνωρίζετε εἰς τὸν τύπον **ἐστρατόωντο** ;

γ') **Θεοὶ νύ μοι αἰτιοὶ εἰσιν** : Συχνὰ εἰς τὴν ποίησιν τοῦ Ὀμήρου εὐρίσκομεν τὴν ἡθικὴν αὐτὴν ἀντίληψιν, ὅτι δηλ. κύριος ὑπεύθυνος μιᾶς κακῆς πράξεως δὲν εἶναι ἐκεῖνος ποὺ τὴν κάμνει, ἀλλ' ὁ θεός, ὅστις τὸν ὥθησεν εἰς αὐτήν.— **εὐρὺ κρείων** : ὁ Ἀγαμέμνων χαρακτηρίζεται *εὐρὺ κρείων* ὅχι μόνον διὰ τὴν ἐδαφικὴν ἑκτασιν τοῦ κράτους του (Α 102), ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐπιβολήν, τὴν ὁποῖαν ἔσκει εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα.— **ἀμφοτέρων, βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής** : Ὁ ἰδεώδης τύπος βασιλέως τῆς ἡρωικῆς ἐποχῆς ἦτο νὰ ἔχῃ εὐγενικὴν ψυχὴν (*ἀγαθός*) καὶ νὰ διακρίνεται εἰς πολεμικὴν ἀνδρείαν (*αἰχμητής*). Τὸν στίχον τοῦτον ἐθαύμαζε κατ' ἐξοχὴν ὁ Ἀλέξανδρος τοῦ Φιλίππου, ὅστις, ὡς γνωστόν, ἀνεγίνωσκε πολὺ τὴν Ἰλιάδα καὶ εἶχε τὴν φιλοδοξίαν νὰ ὁμοιάζῃ πρὸς τοὺς Ὀμηρικοὺς ἥρωας.— **Φρυγία** : Μικρὰ Φρυγία εἶναι ἡ χώρα ἡ ἐκτεινομένη εἰς τὰ ΒΔ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας (Βιθυνία), εἰς τὴν ὁποῖαν ἀνήκει καὶ ἡ Τροία. Ἐδῶ ἐννοεῖται ἡ Μεγάλῃ Φρυγία, ἡ πρὸς Α ἐνδοχώρα διαρρεομένη ὑπὸ τοῦ Σαγγαρίου.— **Μύγδων καὶ Ὀτρεὺς** : Εἶναι οἱ ἀδελφοὶ τῆς συζύγου τοῦ Πριάμου Ἐκάβης.— **Ἀμαζόνες** : Κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν μυθολογίαν

ἦσαν αὐταὶ ἔθνος πολεμικῶν γυναικῶν, αἵτινες εἶχον ἴδιον κράτος παρὰ τὸν Θερμῳδόντα ποταμὸν πρὸς τὴν Καππαδοκίαν καὶ τὸν Πόντον. Ἡ παράδοσις ἀνέφερε πολέμους τῶν Ἀμαζόνων πρὸς τοὺς πλησίον λαοὺς καὶ ἐπίσης ἐκστρατεῖαν αὐτῶν ἐναντίον τῶν Ἀθηναίων, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡττήθησαν ὑπὸ τοῦ Θησέως. Ἡ ἀρχαία τέχνη ἀπεικόνισε τὰς ἐξαιρετικὰς αὐτὰς γυναῖκας εἰς περίοπτα ἀγάλματα (Ἀμαζὼν τοῦ Φειδίου, Ἀμαζὼν τοῦ Πολυκλείτου κ.ἄ.), εἰς ἀγγειογραφίας (ὁ Ἀχιλλεὺς φονεὺν τὴν βασίλισσαν τῶν Ἀμαζόνων Πενθεσίλειαν), ἢ παρέστησεν Ἀμαζονομαχίας εἰς τὰ γλυπτὰ τῶν ναῶν (ζωφόρος ναοῦ Φιγαλείας, ἀέτωμα ναοῦ Ἀσκληπιοῦ Ἐπιδαύρου κ.ἄ.).

191 - 244

α') 191 - 198:— **δεύτερον**· ἐπίρρ. συναπτ. πρὸς τὸ ἐρέεινε.— **εἶπ'** **ἄγε μοι** = ἔλα πές μου.— **τόνδε**. . . **ὅδε**· ὁ Πρίαμος δεικνύει ἐπανελημμένως τὸν Ὀδυσσεά, διὰ τὴν καθορίσιν εἰς τὴν Ἑλένην διὰ ποῖον ἐρωτᾷ.— **μείων κεφαλῇ**· πρβλ. Γ 168 : **μείζονες κεφαλῇ**.— **ιδε** = καί.— **ιδέσθαι**· συναπτ. πρὸς τὸ εὐρύτερος ὥμοισιν = κάμνει ἐντύπωσιν μέ...— **τὰ τεύχεα** = τὰ ὅπλα (τεύχω = ἐτοιμάζω).— **οἱ**· δοτ. κτητ.— **πουλυβότειρα χθῶν** = γῆ τρέφουσα πολλοὺς, εὐφορος (πολὺς + βοτὸν - βόσκω).— **αὐτὸς δέ**· ἐν ἀντιθ. πρὸς τὰ τεύχεα.— ὁ **κτίλος** = τὸ κριάρι.— **ἐπιπωλέομαι**· περιέρχομαι, πηγαίνω ἐδῶ κι' ἐκεῖ· θαμιστ. τοῦ πέλεσθαι.— αἱ **στίχες** = αἱ σειραί, αἱ τάξεις.— **εἶσκω** = παρομοιάζω. Ἡ ἐπανάληψις τῆς παρομοιώσεως κτίλος ὥς, ἀρνεῖται εἶσκω γίνεταί πρὸς μεγαλυτέραν ἔμφασιν.— **πηγεσίμαλλος** = ἔχων πυκνὸν τρίχωμα (πήγνυμι + μαλλός).— **δῖς** = πρόβατον.— τὸ **πῶν** - **πώεος** = τὸ κοπάδι.— **ἀργεννός**· Γ 141.

199 - 202:— **ἐκγεγαυῖα**· **ἐκγεγονυῖα** = γεννηθεῖσα ἀπό...— **πολύμητις** = πολυμήχανος, ἔξυπνος (πολὺς + μῆτις = σκέψις)· πρβλ. **μητίετα** Ζεὺς.— **ἐν δῆμῳ Ἰθάκης**=εἰς τὴν πόλιν τῆς Ἰθάκης.— **κραναὸς**= βραχῶδης (κέρας, κράνος, κρανίον).— **κραναῖς περ'** εὐούσης· ἡ ἀντιθ.: ἐνῶ ὁ Ὀδυσσεὺς προέρχεται ἀπὸ χώραν βραχῶδη καὶ πτωχὴν, εἶναι εὐφρέστατος καὶ σοφὸς ἄνθρωπος.— τὰ **μήδεα**=αἱ σκέψεις.— **πυκνός**= σοφός, φρόνιμος.

203 - 215:— **πεπνυμένος**· Γ 148.— **ἀντίον ἠῦδα** = ἀπήντησε· ῥ. αὐδάω = ὁμιλῶ.— **ἦ μάλα** = καὶ ἀληθέστατα.— **νημερτής** = ἀλάθης,

ἀκριβῆς (στερ. *νή*+ἀμαρτάνω), κατηγορημ. εἰς τὸ ἔπος.—**σεῦ ἔνεκ' ἀγγελίης**· ἔνεκα ἀγγελίης σεῦ = διὰ τὸ φέρῃ μήνυμα διὰ σέ. Τὸ σεῦ γεν. ἀντικ. εἰς τὸ ἀγγελίης.—**ξεινίζω**= φιλοξενῶ.—**φιλέω**= κάμνω φιλικὰς περιποιήσεις πρὸς ἕνα ξένον, φιλεύω.—**φυῇ**= ἐξωτερικὴ ἐμφάνις. Ταύτην περιγράφει εἰς τοὺς κατωτέρω στίχ. 210 - 211.—**ἐδάην**= ἔμαθα, ἐγνώρισα· ἄορ. ἄορ. ἐνεστ. (ῥίζ. *δα*—, *δαήμων*, *ἀδαής*).—**μήδεα πυκνά**· Γ 202. Ἡ σύνεσις τοῦ Ὀδυσσέως περιγράφεται εἰς τοὺς κατωτέρω στίχ. 212 - 224.—**Τρώεσσιν ἐν ἀγρομένοισιν**= ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν Τρώων· (μέσ. ἄορ. β' *μτχ.* ῥ. *ἀγείρομαι*, *ἀγρόμενοι*).—**ἐμίχθεν**· ἐμίχθησαν = ἤλθον εἰς ἐπαφήν, παρουσιάσθησαν.—**στάντων**= ὁσάκις ἐστέκοντο ὀρθοί. Ἡ *μτχ.* γεν. ἀπόλυτος εἶναι καὶ γεν. διαιρετ., διότι οἱ δύο ἄνδρες παρουσιάζονται μαζί: ἐξ αὐτῶν ὁσάκις.—**ὑπείρεχεν**= ὑπερείχεν.—**ὦμους**· αἰτ. τοῦ κατὰ τι.—**ἄμφω ἐξομένω**· ὀνομαστ. ἀπόλυτος ἀντὶ ἀμφοῖν ἐξομένωιν.—**γεραρός**· Γ 170.—**ὑφαινον μύθους καὶ μήδεα**= ὠμίλουν καὶ ἐξέφραζον τὰς σκέψεις των. Εἰς τὸ ὑφαινον περιέχεται ἡ ἔννοια τῆς πλοκῆς τῶν σκέψεων.—**πᾶσι**= παρυσία ὄλων.—**ἦ τοι**= πράγματι, ἀλήθεια.—**ἐπιτροχάδην**= γρήγορα, σύντομα.—**παῦρος**= ὀλίγος (λατ. *paulus*).—**λιγέως**= μὲ σαφηνεῖαν, καθαρὰ (πρβλ. καὶ Α 248 «*λιγὸς Πυλίων ἀγορητής*», ὅπου ἰδὲ καὶ σημ.).—**πολύμυθος**= φλύαρος, πολυλογᾶς.—**ἀφαμαρτοεπής**= ὁ ὀμιλῶν ἀνοήτως.—**γένει**= κατὰ τὴν ἡλικίαν.—**ὑστερος**= νεώτερος.

216 - 224:—**ἀναίσσω**= σηκώνομαι. Τὸ ῥ. πάντοτε ἐπὶ ὀρμητικῆς κινήσεως. Ν' ἀποδοθῇ κατὰ τὴν μετάφρασιν ἡ χρῆσις τῆς εὐκτικῆς.—**στάσκε**= ἴστατο ἐπ' ἀρκετόν, θαμιστ. ἄορ. τοῦ *ἵσταμαι*.—**ὑπαί**· ὑπὸ = κάτω.—**ἴδεσκε**· θαμιστ. ἄορ. τοῦ ὀρῶ.—**προπρηνές**= πρὸς τὰ ἐμπρός.—**νωμάω**= κινῶ (*νέμω*).—**ἄστεμφής**= ἀκίνητος (στερ. α + *στέμβω*= σείω).—**ἔχεσκε**= ἐκράτει συνεχῶς.—**ἄιδρις**= ἀμαθής, ἀπειρος, ἀδέξιος (στερ. α + *ἴδρις*, *οἶδα*).—**ὁ φῶς - τὸς**= ὁ ἀνὴρ.—**ζάκοτος**= ὀργίλος, ἀπότομος.—**αὐτως**= ἀκριβῶς ἔτσι, οὕτε περισσότερον οὕτε ὀλιγώτερον.—**δψ-δπός**· Γ 152.—**μεγάλη**= ἡχηρά.—**εἶη**· *ἰημι*= βγάζω.—**χειμέριος**= χειμερινός.—**ἐρίζω**= παραβγαίνω.—**οὐ τότε... ἰδόντες**· ἡ σειρὰ τῶν λέξ.: οὐ γὰρ τότε ὡδ' ἀγασσάμεθ' ἰδόντες εἶδος Ὀδυσσῆος.—**ἄγαμαι**= θαυμάζω. Τὸ νόημα: ἀφοῦ τὸν ἠκούσαμεν νὰ ὀμιλῇ, μᾶς συνήρπασε τόσον ὁ λόγος του, ὥστε δὲν μᾶς ἔκαμε πλέον ἐντύπωσιν ἢ γεραρὰ ἐμφάνισίς του.

225 - 244:—**ἡϋς**· Γ 167.—**ἔξοχος** = ἐξέχων, διακρινόμενος.—**τάνυπεπλος**=ἔχουσα μακρὸν πέπλον (τανυ-, τανύω+ πέπλος). Κυρ.: ἡ ἔχουσα τεταμένον τὸν πέπλον, ἦτοι τὸ φόρεμα. Ἐπιθ. ἐκφράζον τὴν γυναικείαν χάριν καὶ κομψότητα.—**ἔρκος**· Α 284.—**ἐτέρωθεν**· εἰς ἄλλο μέρος τοῦ στρατοῦ τῶν Ἀχαιῶν.—οἱ **ἀγοί** = οἱ ἡγεμόνες (ἄγω).—**ἡγέρεθαι**=συναθροίζομαι (ἄγερ — ἀγείρω). — **γνοίην κεν**= θὰ ἡδυνάμην νὰ τοὺς ἀναγνώρισω.—**καὶ τ' οὔνομα**=καὶ ὦν τὸ ὄνομα.—**μυθοῦμαι**=λέγω.—**δοιῶ**=δύο.—**κοσμήτωρ**· Α 16.—**πύξ** = εἰς τὴν πυγμὴν· ἐπίρρ. (λατ. pugna).—**αὐτοκασίγνητος**=ὁ αὐτάδελφος.—**τῷ**· δυῖκ. ἀναφ. ἀντων.—**μοί**· συναπτ. πρὸς **μία**, δηλ. ἐγέννησεν αὐτοὺς ἡ ἰδία μητέρα πού ἐγέννησε καὶ ἐμέ. — **γείνατο**· γείνομαι=γεννῶμαι, **γεινάμην**=ἐγέννησα.—**ἐσπέσθην**· ἐσπόμην· ἐπομαι.—**ἐρατεινός**· Γ 175.—**δεύρω**· δεῦρο.—**ἔποντο**· πληθ. μετὰ τὸν δυῖκ. ἐσπέσθην.—**νέεσσ' ἐνι**· ἐν ναυσί.—**αὔτε**· ἀντιστοιχ. πρὸς τὸ μέν.—**καταδύομαι μάχην**=κατέρχομαι εἰς τὴν μάχην.—**τὰ δυνείδεα**=αἱ κατηγορίαι, αἱ ὕβρεις.—**ἃ μοί ἐστιν**· τὸ μοι δοτκ. ἀντιχαρ. =τὰ ὅποια εἶναι εἰς βάρος μου, τὰ ὅποια ἔχω ἐπάνω μου.—**κάτεχε**· κατεῖχεν = ἐκάλυπτε.—**φυσίζοος** = φύουσα σπόρους, γεννήτρια (φυ-, φύω + ζεῖαι). — **αἶα** = γαῖα.—**αὔθι**=ἐκεῖ.

β') Τύποι παρακμ. τοῦ γίγνομαι : **γεγαῶς**, **γεγάσι**.

—Ἐπικὸς τύπος τῆς προθέσ. ὑπέρ: **ὑπεῖρ** καὶ ἐν συνθέσει: **ὑπείρεχε**.

—Ἄλλοι τύποι τῆς προθέσ. ὑπό: **ὑπαί**, **ὑπο**.

—Συνήθης χρῆσις τοῦ ἐπίρρ. **πολλάκι** (**πολλάκις**).

—Ἐπικὸς τύπος τοῦ διττός, δύο : **δοιοί** (πληθ.) καὶ **δοιῶ** (δυῖκ.).

—Ἀνώμαλος ἀναδιπλασιασμός εἰς τὸ **δεῖδια** (**δέδια**).

—Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **ἤλυθε**, **σεῦ**, **τῷ**.

γ') **Διὸς ἐκγεγαυῖα** : Κατὰ τὸν μῦθον ἡ Ἑλένη εἶχε γεννηθῆ ἀπὸ τὸν Δία καὶ τὴν Λήδαν, σύζυγον τοῦ Τυνδάρεω.—**Ἰθάκης κραναῆς περ εἰούσης** : Συχνὰ ὁ Ὅμηρος τονίζει ὅτι ὁ πολυμήχανος ἦρως τοῦ Τρωικοῦ πολέμου Ὀδυσσεύς, ὁ καταπλήξας τοὺς φίλους καὶ τοὺς ἐχθροὺς μὲ τὴν εὐφυΐαν του καὶ τὴν πολιτικὴν του σύνεσιν, προήρχετο ἀπὸ τόπον πτωχὸν καὶ ἀσήμενον.—**σεῦ ἔνεκ' ἀγγελίης** : Ὁ Ὀδυσσεύς καὶ ὁ Μενέλαος ἤλθον εἰς Τροίαν, διὰ νὰ ἀπαιτήσουν τὴν Ἑλένην

καὶ τοὺς θησαυροὺς τοὺς κλαπέοντας ὑπὸ τοῦ Πάριδος. Ἀλλὰ μὲ τὴν ἀντίδρασιν τοῦ Ἀντιμάχου, τὸν ὁποῖον ὁ Πάρις ἐδωροδόκησεν, ἀπέτυχεν ἡ ἀπόπειρα νὰ λυθῇ εἰρηνικῶς ἡ διαφορὰ καὶ διὰ τοῦτο ἐξεστράτευσαν οἱ Ἀχαιοὶ κατὰ τῆς Τροίας. — **ἐπιτροχάδην ἀγόρευεν** : Δὲν ἐννοεῖ ὁ ποιητὴς τὴν ταχύτητα τοῦ λόγου, ἡ ὁποία εἰς οὐδεμίαν περιπτῶσιν εἶναι ἐπαίνετή, ἀλλὰ τὴν ἱκανότητα τοῦ Μενελάου νὰ διατυπώσῃ γρήγορα τὰς σκέψεις του μὲ τρόπον περιληπτικὸν καὶ σαφῆ. — **ἀλλ' ὅτε δὴ ἀναΐξειεν Ὀδυσσεύς** : Οἱ στ. 216 - 224 ἀποτελοῦν ἀριστουργηματικὴν περιγραφὴν τοῦ βασιλέως τῆς Ἰθάκης. Ἐπὶ πλεόν ἡ παρομοιώσις τῶν λόγων τοῦ Ὀδυσσεύς πρὸς νηφάδας χιμερινὰς προκαλεῖ τὸν ἀναγνώστην νὰ φαντασθῇ τὴν πυκνότητα καὶ τὴν λεπτότητα τῆς ὁμιλίας τοῦ ἥρωος τούτου. — **Αἶαντα** : Ἰδὲ Α 138. — **Ἰδομενεύς... θεὸς ὢς** : Καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν Κρητῶν δὲν ὑστερεῖ εἰς μεγαλοπρέπειαν. Τὰ ταξίδια τοῦ Ἰδομενέως εἰς τὴν Λακεδαίμονα (ὁπότε Κρήτηθεν ἴκοιτο) ὑπενθυμίζουσιν τὴν ἐπικοινωνίαν μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν, ἡ ὁποία καὶ ἐν τῇ παραδόσει ἀναφέρεται καὶ ἐκ τῆς ἱστορίας ἀποδεικνύεται. Θεσμοὶ καὶ ἔθιμα κοινὰ ὑπῆρχον μεταξὺ τῶν δύο λαῶν καὶ κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους. — **Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης** : Εἶναι οἱ δύο δίδυμοι ἀδελφοὶ τῆς Ἑλένης ὀνομαζόμενοι καὶ **Διόσκουροι**, διότι ἐγεννήθησαν, ὅπως καὶ ἡ Ἑλένη, ἐκ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λήδας. Ἐδῶ παρίστανται καὶ οἱ δύο ὡς θνητοὶ (τοὺς δ' ἤδη κάτεχεν φρεσίζοος αἶα). Ἀλλὰ κατ' ἄλλον μῦθον μεταγενεστέρων χρόνων ὁ Πολυδεύκης εἶχε γεννηθῇ ἀθάνατος καὶ ἐμοίρασε τὴν ἀθανασίαν του μὲ τὸν ἀδελφόν του κατὰ παραχώρησιν τοῦ Διὸς, ὥστε διαδοχικῶς ἔμενεν ὁ καθεὶς μίαν ἡμέραν εἰς τὸν Ἄδην καὶ μίαν ἐπανάρχετο εἰς τὴν ζωὴν.

— *Ποίᾳς βασιλικὰς ἀρετὰς ἀποδίδει ὁ Ὅμηρος εἰς τοὺς διαφοροὺς Ἀχαιοὺς ἡγεμόνας ;*

— *Ποῖον συναίσθημα κυριαρχεῖ εἰς τὴν ψυχὴν τῆς Ἑλένης ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τῆς συνομιλίας της μὲ τὸν Πρίαμον ;*

— *Νὰ ἐκτιμηθῇ ἀπὸ λογοτεχνικῆς ἀπόψεως ἡ σκηρὴ, ἥτις λαμβάνει χώραν ἐπὶ τοῦ πύργου τῶν Σκαιῶν Πυλῶν.*

α') 1-8: — **ἐνθα**· χρον. = τότε. — **αὖ** = πάλιν, δέ. Τὸ αὖ ὡς μετβτκ., ὅταν ἡ ὅλη διήγησις ὑποδιαιρῇται εἰς μέρη. — **ἐκδηλος** = περιφανής. — **μετὰ πᾶσιν** = μεταξὺ πάντων. — **δαῖτε**· μετβτκ. = ἔκαμεν ἢ λάμπει· ὑποκμ. ἡ Ἀθηνᾶ. — ἡ **κόρυς - θος** = ἡ περικεφαλαία. — **οἱ**· συναπτ. πρὸς τὸ **κόρυθος** ὡς δοτκ. κτητ. — **ἀκάματον** = ἀκούραστον, ἄσβεστον. — **ὀπωρινὸς** = ἐμφανιζόμενος κατὰ τὸ τέλος τοῦ θέρους. — **ἐναλίγκιος** = ὅμοιος. — **λαμπρόν**· ἐπίρρ. = λαμπρά. — **παμφαίνω** = λάμπω, φαντάζω. — **λελουμένος Ὠκεανοῖο** = ἀνατέλλων ἀπὸ τὸν Ὠκεανόν. Ἡ γενικ. τοπ. καὶ διαир. Κατὰ λέξιν: ποῦ ἐλούσθη εἰς τὸν Ὠκεανόν, ἀπὸ τὰ νερά τοῦ Ὠκεανοῦ. — τὸ **κάρ - κρατός** = ἡ κεφαλὴ. — **ἀπὸ κρατός τε καὶ ὤμων**· ἐπανάληψις τῆς ἐννοίας: **κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος**. — **ὄρνυμι**· μεταβατ. = κινῶ, ὠθῶ. — **κλονέομαι** = καταδιώκομαι, ὠθοῦμαι (κλόνος = κίνησις, θόρυβος).

9-13: — **ἀφνειὸς** = πλούσιος. — **ἀμύμων** = ἄψογος, εὐγενής (στερ. α + μῶμος). — **ἦστην**· ἦτην δυϊκ. παρατατ. τοῦ εἰμί. — **πᾶσα μάχη** = κάθε εἶδος μάχης. — **τῷ** = αὐτοῖς οἱ δύο. — **οἱ**· τῷ Διομήδει. — **ἀποκρινθέντε** = ἀποσπασθέντες ἀπὸ τὴν παρατάξιν των. — **ἄφ'** ἵπποιιν = ἀπὸ τῶν ἄρμάτων. — **ἀπὸ χθονός**· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ **ἄφ'** ἵπποιιν. — **ὄρνυτο**· ὄρνυμαι = κινεῖται ὀρμητικᾶ, ὀρμῶ.

14-24: — **σχεδὸν** = πλησίον. — **προΐημι** = ἐξαπολύω, ῥίπτω πρὸς τὰ ἐμπρός. — **δολιχόσκιον** = ἔχον μακρὸν ζύλον, μακρὸν (δολιχός = μακρός· τὸ β' συνθ. ἄγνωστον). — **ἀκωκή** = αἰχμὴ (ἀκίς - ἀκή. Κατ' ἀναδίπλ.: ἀκωκή). — **χαλκῷ**· συνεκδχ. ἀντὶ **χαλκῆς ἔργχει**. — **τοῦ**· συναπτ. πρὸς τὸ **χειρός**. — **ἄλιον** = μάταιον, χωρὶς ἀποτέλεσμα. — **βέλος** = τὸ μακρόθεν ῥιπτόμενον ὅπλον (βάλλω). — **μεταμάζιον** = μεταξὺ τῶν μαστῶν. — **ὥσε** = τὸν ἔσπρωξε καὶ τὸν ἔρριψε· ῥ. ὠθῶ. — **ἀπόρουσε**· ῥ. ἀπορούω = πηδῶ μακράν. — ὁ **δίφρος** = τὸ μέρος τοῦ ἄρματος, ὅπου ἵσταται ὁ πολεμιστὴς καὶ ὁ ἡνίοχος, τὸ ἄρμα. — **οὐδ'**

ἔτλη = καὶ δὲν εἶχε τὴν τόλμην.— περιβαίνω = κινεῖσθαι περίξ τίνος, διὰ τὸ νὰ τὸν ὑπερασπίσω, προστατεύω.— **κταμένοιο**· μετχ. παθητ. ἄρ.β' τοῦ κτείνω.— **οὐδὲ γὰρ οὐδέ**· ἡ ἐπανάλ. οὐδὲ - οὐδὲ ἐντείνει τὴν ἄρνησιν.— ἡ **κῆρ** - ρός = ἡ μοῖρα, ὁ θάνατος.— **ἔρυτο**· ῥῦμαι = προφυλάττω· ἄλλος τύπος τοῦ ῥύομαι.— **ὥς**· τελικ.— **οἱ**=τῷ Ἡφαίστῳ· δοτικ. ἡθ. συναπτ. πρὸς τὸ γέρον = ὁ γέρος του, ὁ γέρος, τὸν ὅποιον ἀγαποῦσεν ὁ Ἡφαίστος.— **πάγχυ** = ἐντελῶς, ὅλως διόλου.— **ἀκαχήμενος**· ἀχέω καὶ ἀχέω = λυπημένος, πικραμένος (ἄχος A 188, ἄχομαι, ἄχνυμαι).

25 - 34:— **ἵππους**· τοῦ ἄρματος τοῦ φονευθέντος Φηγέως.— **ἔξε-
λάσας** = ἀφοῦ τοὺς ἔλυσε καὶ τοὺς ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τὸ ἄρμα.— **κατά-
γειν** = νὰ φέρουν κάτω πρὸς τὴν παραλίαν.— **ἀλευάμενον** = τραπέντα εἰς φυγὴν· ῥ. **ἀλέομαι**=ἀποφεύγω.— **ὄχεσφι**· τὰ ὄχεια = τὸ ἄρμα.— **ὀρίνθη**· ὀρίνω = διεγείρω, κινῶ.— **θοῦρος** = ὀρμητικός, σφοδρός.— **βροτολοιγός**=ἀνθρωποφθόρος (βροτός+λοιγός). — **μυιαφόνος**=μολυσμένος μὲ φονικὸν αἷμα, φονικός.— **τειχεσιπλήτης**=καταστρέφων τείχη.— **μάρναμαι** = μάχομαι, ἀγωνίζομαι.— **ὀρέξῃ**· ὀρέγω = προσφέρω, παρέχω.— **νῶι** = ἡμεῖς οἱ δύο.— **χάζομαι** = ὑποχωρῶ, ἀποσύρομαι.— **μῆνις**· A 1.

β') Παρατακτικὸς τοῦ εἰμί εἰς τὸν δυϊκὸν ἀπὸ τοῦ θέμ. ἐσ- : ἦσθην.

— Διατήρησις τοῦ **ν** πρὸ ὀδοντοφώνου: ἀποκρινθέντε.

— Ἐκτεταμένοι τύποι τοῦ ἀδελφός: ἀδελφεός, ἀδελφεῖός.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: **παμφαίνῃσι**, **ὄχε-
σφι**, **νῶι**.

γ') **Διομήδης**: Υἱὸς τοῦ Τυδέως, βασιλέως τῆς πόλεως τοῦ Ἀργούς, διαδεχθεὶς τὸν πενθερὸν αὐτοῦ Ἀδραστον. Μετέσχεν εἰς διαφόρους ἥρωικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ ἤδη ἀριστεύει εἰς σπουδαίαν τινα μάχην πρὸ τοῦ Ἰλίου. Ἐκ τῆς Τροίας ἐπανῆλθε σῶος εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ.— **ἀστέρι ὀπωρινῷ**: Πιθανώτατα ὁ ποιητὴς ἔχει ὑπ' ὄψιν τὸν Σείριον, τὸν λαμπρότατον τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων, ἀνήκοντα εἰς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Κυνός. Τούτου ἡ ἐπιτολὴ συμπίπτει ἀκριβῶς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ὀπώρης, ἥτοι μετὰξὺ θέρους καὶ φθινοπώρου. Ἀνατέλλων ὁ ἀστὴρ αὐτὸς ἀπὸ θαλάσσιον ὀρίζοντα παρέχει εἰς τὸν ποιητὴν τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ἐξέρχεται καθαρὸς καὶ φωτοβόλος, ἀφοῦ ἐλού-

σθη εἰς τὰ μυστηριώδη βάθη τῶν ὑδάτων, ποὺ περιβάλλουν τὴν γῆν.—
ἵππους ἐξελάσας : Οἱ ἵπποι ἦσαν ἀπὸ τὰ πολυτιμότερα λάφυρα τοῦ
 πολέμου. Συχνὰ οἱ Ἀχαιοὶ ἤρωες καυχῶνται διὰ τὴν κατοχὴν ἐκλε-
 κτῶν ἵππων, τοὺς ὁποίους ἀπεκόμισαν ἀπὸ τὴν μάχην.

35 - 83

α') 35 - 42 : — **θοῦρον**· Ε 30. — **καθεῖσεν** = ἔβαλε νὰ καθίσῃ.
 ἐνεργ. ἀόρ. τοῦ καθίζομαι.— **ἡιόεντι**· ἡιόεις = ὁ ἔχων ὄχθας ὑψηλάς,
 ἐπομένως βαθεῖαν κοίτην· ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Σκαμάνδρου. — **κλίνω** =
 κάμνω κάποιον νὰ κλίνη, τρέπω εἰς φυγὴν. — **ἔλεν**· αἰρῶ.— **ἀρχός** =
 ἀρχηγός. — **ἐκβαλε** = ἐξεπέταξε. — **στρεφθέντι** = ἐνῶ εἶχε τραπῇ εἰς
 φυγὴν.— τὸ **μετάφρενον** = τὸ μεταξὺ τῶν ὤμων μέρος τῶν νώτων, ἡ
 ῥάχις. — **ἐν... πῆξε**· ἐνέπηξε. — **μεσσηγὺς** = εἰς τὸ μέσον, μεταξύ.—
διά... ἔλασσε = διεπέρασε.— **δουπέω** = κάμνω κρότον (*δοῦπος* = ὁ
 κρότος πεσόντος σώματος, *λέξ.* ἡχοποιήτος).— **ἀραβέω** = βροντῶ (ὁ
 ἄραβος = ὁ κτύπος).

43 - 58 : — **ἐνήρατο** = ἐφόνευσεν ἐν τῇ μάχῃ· ῥ. *ἐναίρω*. — **ἐριβῶλαξ**·
 Α 155.— **εἰληλούθει** - ἐληλούθει. — **δουρικλυτός** = περίφρμος εἰς τὸ
 δόρυ, πολεμιστὴς ξακουσμένος (*δόρυ + κλύω* = ἀκούω). **νύξε**·
νύσσω = κτυπῶ.— **ἐπιβησόμενον** = τὴν στιγμὴν ποὺ ἐπρόκειτο νὰ
 ἀναβῇ. — **ἤριπε**· ἐρείπω ἀμετβ.. = πίπτω. — τὰ **ὄχρα**· Ε 28.— ὁ **σκό-**
τος = τὸ σκότος.— **ἐσύλευον**· *συλεύω* = ἀφαιρῶ τὸν ὅπλισμόν νεκροῦ
 πολεμιστοῦ (παρὰλλ. τύπος τοῦ *συλάω*).— **αἰῶν** = ἐμπειρος.— **ὄξυ-**
όεις = σουβλερός, κοπτερός (παρὰλλ. τύπος τοῦ *ὀξύς*). — **ἄγρια**
πάντα = κάθε ἀγρίμι.— **τά τε τρέφει**· ἐνν. τὰ ἡμερώτερα ζῶα τοῦ δά-
 σους ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ἄγρια πάντα. — **χραῖσμε**· Α 28.— **ιοχέαιρα**
 = τοξεύτρια (*ἰός* = βέλος + *χέω*).— **ἐκηβολία** = αἱ ἐπιτυχίαι εἰς τὴν
 βολήν, ἡ τέχνη τοῦ τοξεύειν· πρβλ. *ἐκηβόλος* Α 21.— **ἦσιν**· δοτκ. τοῦ
 κατὰ τι.— **ἐκέκαστο**· *καίνυμαι* = διακρίνομαι, ἐξέχω.— **δουρικλειτός**
 = ἐνδοξος διὰ τὸ δόρυ, ἐνδοξος πολεμιστὴς (*δόρυ + κλέω, κλείω, κλέος*).
 — **ἔθεν**· Α 114.— **οὔτασσε**· *οὔτάω* ἢ *οὔτάζω* = πληγώνω, κτυπῶ. —
μεσσηγὺς... ἔλασσαν· Ε 41.— **ἤριπέ**· Ε 47. — **ἀράβησε**· Ε 42.

59 - 68 : — **ἐνήρατο**· Ε 43.— **τέκτων** = ὁ τεχνίτης.— **ὄς**· δύναται
 νὰ ἐνν. καὶ ὁ Ἀρμονίδης καὶ ὁ Φέρεκλος, διότι καὶ περὶ τῶν δύο ἀνα-

φέρεται ὅτι ἦσαν τέκτονες. — **χερσίν**· συναπτ. πρὸς τὸ τεύχειν. — **δαίδαλα** = κάθε τεχνικὸν ἔργον, τεχνούργημα. — **ἔξοχα** = ἐξαιρετικά· ἐπίρρ. — **ἐφίλατο**· ἐφίλησε. **Ἀλεξάνδρῳ**· δοτικ. χαριστική. — **τεκτήνατο**· τεκταίνομαι = κατασκευάζω. — **ἔϊσαι νῆες** = πλοῖα ναυπηγημένα σύμμετρα καὶ κανονικά. — **ἀρχεκάκους** = ποὺ ἔγιναν ἡ πρώτη αἰτία τοῦ κακοῦ. — **οἱ τ' αὐτῷ** = καὶ ἑαυτῷ. — **οὔτι** = οὐδόλως. — **θέσφατα** = προφητεῖαι, χρησμοί. Κυρίως τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰρημένα (θεός + φατός, φημί). — **καταμάρπτω** = καταφθάνω τινὰ φεύγοντα. — **διαπρὸ ἀντικρύ**· ἡ αἰχμὴ διεπέρασε διὰ τοῦ γλουτοῦ καὶ ἐβγῆκεν ἐμπρὸς κατὰ τὴν κύστιν. — ἡ **κύστις-εως** = ἡ οὐροδόχος κύστις (κύω = φουσκώνω). — **ἤλυθε** = διῆλθε. — **ἀκωκή**· Ε 16. — **γνύξ** = εἰς τὰ γόνατα, γονατιστὰ (γόνυ — γνύξ). — **οἰμώζω** = βγάζω θρηνώδη φωνήν.

69 - 75: — **ἔπεφνε** = ἐφόνευσε (ρίζ. φεν-φόνος). — **ῥα** = πράγματι, στ' ἀλήθεια. — **πύκα** = μὲ φροντίδα, μὲ στοργήν. — **ἴσα** = ἐξ ἴσου. — **χαριζομένη** = διὰ τὴν εὐχαριστήσῃ. — **κατὰ ἰνίον** = εἰς τὴν βάσιν τοῦ κρανίου. — **ἀν' ὀδόντας** = μέσα ἀπὸ τὰ δόντια. — **ὑπὸ γλῶσσαν** = εἰς τὸ κάτω, εἰς τὴν ῥίζαν τῆς γλώσσης. — ἡ **κονίη** = ἡ σκόνη. — **ἔλεν ὀδοῦσιν** = ἐδάγκασε.

76 - 83: — **ἀρητῆρ**· Α11. — **ἐτέτυκτο** = εἶχε γίνεῖ, ἦτο· ῥ. τεύχομαι. — **τίετο**· τίω = τιμῶ. — **ἀγλαός** = μεγαλοπρεπής, ὠραῖος. — **μεταδρομάδην** = ἐνῶ ἔτρεχε κατόπιν του. — τὸ **φράσανον**· Α 190. — **ἀίξας**· Γ 216. — **ἀπὸ δ' ἔξεσε** = ἀπέκοψεν εὐκόλως. — **ᾔσσε**· Α 104. — **πορφύρεος** = αἵματωμένος, σκοτεινός.

β') Μέσος ἄορ. τοῦ φιλω μὲ ἐνεργητικ. σημασι.: **ἐφίλατο**.

— **Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: στήθεσφι, ἦσιν, ᾔσσε.**

γ') **ἐπὶ ἡϊόντι Σκαμάνδρῳ**: Τὸ μέρος τοῦτο ἦτο σχεδὸν κάτω ἀπὸ τὰ τεῖχη τοῦ Ἰλίου. Ὁ ποταμὸς Σκάμανδρος λέγεται καὶ Ξάνθος. — **Ἀλιζῶνες**: Λαὸς οἰκῶν παρὰ τὸν Πόντον, πιθανῶς οἱ Χάλυβες τῶν ἱστορικῶν χρόνων. Οὗτοι, ὡς καὶ οἱ κατωτέρω ἀναφερόμενοι Λυδοί, Λύκιοι κ.ἄ., ἤλθον ὡς ἐπίκουροι (σύμμαχοι) τὰ πολέμησούν μετὰ τῶν Τρώων. Εἰς τὸ Β στ. 816 - 877 ἀναφέρονται λεπτομερῶς ὅλοι οἱ σύμμαχοι τοῦ Πριάμου. — **Μήμονες**: λαὸς τῆς Λυδίας κατοί-

κῶν ἀνατολικῶς τοῦ Τμώλου παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Ἑρμου ποταμοῦ.
 — **Τάρνη**: Πόλις τῆς Λυδίας διαρρεομένη ὑπὸ τοῦ Πακτωλοῦ παρὰ
 τοὺς πρόποδας τοῦ Τμώλου, αἱ κατόπιν Σάρδεις. — **Μηριόνης**: Ἐξο-
 χος πολεμιστής, ὅστις συνέπλευσε μὲ τὸν Ἰδομενέα ἀπὸ τὴν Κρήτην ὡς
 ἀρχηγὸς τῶν Κρητῶν. — **Μέγης**: Ἡγεμὼν τοῦ Δουλιχίου καὶ ὅλων
 τῶν Ἐχινάδων δυτικῶς τῆς Ἀκαρνανίας (Β 627). — **Θεανώ**: Ἰέρεια
 τῆς Ἀθηνᾶς ἐν Τροίᾳ, κόρη τοῦ Κισσέως καὶ σύζυγος τοῦ Ἀντήνορος. —
Εὐρύπυλος: Βασιλεὺς τοῦ Ὀρμενίου τῆς Θεσσαλίας (Β 736). —
ἄρητῆρ Σκαμάνδρου: Ὁ ποταμὸς Σκάμανδρος θεοποιεῖται καὶ συχ-
 νά ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἢ τὸ τοῦ Ξάνθου λαμβάνει μέρος εἰς τὴν μάχην
 ὑπὲρ τῶν Τρώων. Λατρεύεται καὶ ὡς γενάρχης τῶν Τρώων, διότι ἡ
 θυγάτηρ τούτου Καλλιρρόη εἶχε σύζυγον τὸν Τρῶα.

— Μὲ ποίους φραστικὸν τρόπον παρίστανει ὁ Ὅμηρος τὸν θά-
 νατον καὶ τὴν τελευταίαν στιγμήν τῶν θησκόντων;

84 - 132

α') 84 - 94: — **πονέομαι** = εἶμαι εἰς τὸ ἔργον, ἀσχολοῦμαι. — **ὕσμινη**
 = μάχη, συμπλοκή. — **Τυδεΐδην δ' οὐκ ἂν γνοίης...** Κατὰ σχμ.
 προλήψεως ἀντί: οὐκ ἂν γνοίης ποτέρουσι Τυδεΐδης μετεῖη. — **ποτέ-
 ροισι μετεῖη**· μετὰ ποτέρων εἶη. — **ἦε - ἦ**· εἶτε - εἶτε. — **ὀμιλέω** = συν-
 αναστρέφομαι, εἶμαι μὲ κάποιους. — **θῦνε**· θύνω = ὀρμῶ. — **ἄμ πεδίον**.
 ἀνὰ πεδίον. — **πλήθων** = γεμᾶτος, φουσκωμένος. — **χείμαρρος** = ὀρμη-
 τικὸς (*χείμα*, *χειμῶν* + *σρο*, *ῥέω*). — **ῶκα** = γρήγορα (πρβλ. *ὠκύς*). —
ἐκέδασσε· *κεδάννυμι* = διαλύω, διασκορπίζω (παράλλ. τύπος τοῦ *σκε-
 δάννυμι*). — **γέφυρα** = πρόχωμα. — **ἄρα** = φυσικά. — **ἐερμέναι γέφυραι**
 = συνδεδεμένα στερεὰ προχώματα· ῥ. εἴρω. — **ἰσχανάω** = κρατῶ, συγ-
 κρατῶ. — **ἢ ἄλωῃ** = καλλιεργημένος τόπος, κῆπος. — **ἐριθηλὴς** = κατα-
 πράσινος (ἐπιτ. *ἐρι* + *θηλ*· *θάλλω*). — **ἐλθόντα**· τὸν ποταμόν. — **ἐξαπί-
 νης** = αἰφνιδίως. — **ἐπιβρίση**· *ἐπιβρίθω* = ἐπέρχομαι βαρὺς. — **ὁ ὄμβρος**
 = ἡ βροχή. — **ἔργα** = καλλιεργημέναι ἐκτάσεις. — **αἰζήος** = θαλερός,
 ἀκμαῖος ἄνδρας. — **ὑπὸ Τυδεΐδῃ** = ὑπὸ τὴν ὁρμὴν τοῦ Τυδεΐδου. —
κλονέοντο· Ε 8. — **μῖνον**· *μῖνω* = ὑπομένω.

95 - 105: — **τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησε**· τὸ δ' ὄν ἑναντ.: = ἄλλ' ἔταν...
 — **ἐνόησε**· *νοῶ* = ἀντιλαμβάνομαι διὰ μιᾶς τῶν αἰσθήσεων, βλέπω. —
αἶψα = ταχέως, ἀμέσως. — **ἐτιταίνετο**· *τιταίνω* = τεντώνω (τύπος

τοῦ τείνω με ἀναδιπλ.).— ἐπαΐσσοντα = ἐφορμῶντα, καθ' ἣν σιγμὴν ὥρμουσε πρὸς τὰ ἐμπρός (ῥ. αἴσσω Γ. 216).— τὸ γύαλον = τὸ ἔλασμα τὸ καλύπτον τὸν θώρακα.— διὰ ἔπτατο = διὰ μέσου τοῦ γυάλου ἐπέρασε. Τὸ ἔπτατο διὰ τὴν ταχύτητα τοῦ βέλους (ῥ. πετάννυμι).— πικρὸς = ὀξύς, ποῦ προκαλεῖ δριμύν πόνον.— ὁ δῖστος = τὸ βέλος.— παλάσσετο· ῥ. παλάσσω = μολύνω, λερώνω.— τῷ δ' ἐπὶ = καὶ ἐπὶ τούτῳ, διὰ τὴν ἐπιτυχίαν αὐτήν.— αὖω = φωνάζω.— ὄρνυμαι = κινουμαι, σπεύδω.— κέντορες ἵππων = ἵππεῖς ἔξοχοι. Κυρίως οἱ κεντρίζοντες τοὺς ἵππους (κεντέω).— δηθὰ = ἐπὶ πολὺ.— ἀνσχῆσσαι· ἀνέχομαι.— ἐτεὸν = ἀληθῶς, χωρὶς νὰ με ἀπατήσῃ.— ὤρσε· ὄρνυμι.— ἀναξ Διὸς υἱός· ἐνν. ὁ Ἀπόλλων.— ἀπορνύμενον· ἀπόρνυμαι.

106 - 120: τὸν δέ = αὐτὸν ὅμως.— ἀναχωρέω = ἀποσύρομαι, γυρίζω ὀπίσω.— Καπανήιον· ἐπίθ. ἀντὶ τῆς γενικ. τοῦ πατρικοῦ ὀνόματος: Καπανήος.— πέπων = ὥριμος, γλυκύς, ἀγαπητὸς (ῥ. πέσσω)· κυρ. ὁ ψημένος ἀπὸ τὸν ἥλιον.— ὄφρα μοι ἐρύσσης = διὰ νὰ μοῦ βγάλῃς (ἐρύω = ἔλκω, τραβῶ). Ἡ δοτκ.;— καθ' ἵππων· ἀφ' ἵππων.— ἄλτο· ἄλλομαι = πηδῶ (ῥίζα σαλ-Λατ. salio).— διαμπερές = πέρα καὶ πέρα· ἐπίρρ. (διὰ+ἀνὰ+πέρας).— ἀνηκόντιζε = ἀνέβλυζεν ὀρμητικά.— στρεπτὸς = πλεκτός (στρέφω).— χιτῶν=θώραξ.— δὴ τότε=ἐκείνην τὴν ὥραν.— ἡρᾶτο· ἀρῶμαι = προσεύχομαι.— βοὴν ἀγαθὸς = ὁ διακρινόμενος διὰ τὴν φωνήν του κατὰ τὴν ὥραν τῆς μάχης, βροντόφωνος.— κλυθι·

A 37.— αἰγίοχος = κρατῶν τὴν αἰγίδα· ἐπίθ. τοῦ Διός.— Ἀτρυτώνη = ἀκαταμάχητος, ἀνίκητος· ἐπίθ. τῆς Ἀθηνᾶς (στερ. α+τρῶν=δαμάζω).— μοι καὶ πατρί· καὶ τῷ ἐμῷ πατρί.— φίλα φρονέω = ἔχω καλὴν γνώμην, θέλω τὸ καλὸν κάποιου.— δήσιος = ἐχθρικός.— φίλαι· φιλῶ· πρβλ. ἐφίλατο E 61.— ἐς ὄρμην ἔγχεος = εἰς τὴν βολὴν τοῦ δόρατος.— ἐλθεῖν· ὑποκμ.: ἄνδρα.— μ' ἔβαλε φθάμενος = ἐπρόφθασε νὰ με κτυπήσῃ.— ἐπεύχεται = καυχᾶται δι' αὐτό.

121 - 132:— τὰ γυῖα = μέλη.— ἔθηκε· τίθημι = κάμνω.— μάχεσθαι· τὸ ἀπαρμφ. ὡς προστακτ.— ἦκα· ἵημι=ρίπτω, βάλλω.— ἄτρομον = ἀτρόμητον.— ἔχεσκε = εἶχε πάντοτε· θαμιστ. τοῦ ἔχω.— σακέσπαλος=ὁ πάλλων τὴν ἀσπίδα, γενναῖος (τὸ σάνκος = ἡ ἀσπίς + πάλλω).— ὁ ἱππότα = ὁ ἱππεύς.— ἡ ἀχλὺς=τὸ σκότος.— ἐπῆεν· ἦν ἐπὶ, δηλ.

τῶν ὀφθαλμῶν.— αἱ κε· εἰ ἄν = ἑάν.— **πειρώμενος**· ἡ μτχ. δηλώνει τὸν σκοπὸν τοῦ ἱκῆται· — **τὴν γε**=αὐτὴν βέβαια.— **οὐτάμεν**· οὐτάω, οὐτάζω = πληγώνω· Ε 56.

β') Μικτὸς ἄορ. τοῦ βαίνω: **ἐβήσετο**, προσκτ. **κατα-βήσεο**.
— Τύποι μέσ. ἄορ. β' κατὰ τὰ εἰς -μι ἄλλομαι: **ἄλσο**, **ἄλτο**.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: κλυθι, ἱππότα, ἐπῆεν, οὐτάμεν.*

γ') **Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός** : Οὗτος ἦτο ὁ περίφημος τοξότης Πάνδαρος, ἀρχηγὸς τῶν Λυκίων, οἱ ὅποιοι περιελαμβάνοντο εἰς τὸ κράτος τῆς Τροίας. Τὴν τοξευτικὴν ἐδιδάχθη παρὰ τοῦ Ἀπόλλωνος, ὁ ὅποιος καὶ παρώτρυνεν αὐτὸν νὰ ἔλθῃ ἀπὸ τὴν Λυκίαν. Αὐτὸς ἐγένετο ἀφορμὴ νὰ διαλυθοῦν οἱ ὄρκοι καὶ νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ μάχη, διότι κατὰ παρότρυνσιν τῆς Ἀθηνᾶς ἐτόξευσε τὸν Μενέλαον (Δ 88. Ἴδὲ καὶ περίληψιν).— **θώρακος γύαλον** : Ὁ θώραξ τῶν Ὀμηρικῶν ἡρώων ἦτο χιτῶν πλεκτὸς (ἰδὲ κατωτέρω στρεπτοῖο χιτῶνος) ἢ δερμάτινος, ὁ ὅποιος ἐφορεῖτο περὶ τὸν κορμὸν ἄνευ χειρῶν. Καθίστατο ἰσχυρότερος ὁ θώραξ μὲ κοῖλα μετάλλινα ἐλάσματα, τὰ γύαλα.— **δυστὸς** ἢ βέλος : Εἶχε τρία κυρίως μέρη, τὴν αἰχμήν, τὸ ξύλον καὶ τὸ πτερόν (βλ. εἰκ. 5). Ἐπειδὴ ἡ αἰχμὴ τοῦ βέλους ἦτο ἀκιδωτή, ἔπρεπε νὰ ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τὴν πληγὴν μὲ πολλὴν προσοχήν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Σθένελος ἀφῆρεσεν ἀπὸ τὴν πληγὴν τοῦ Διομήδους τὸ βέλος διαμπερές, δηλ. ἀπὸ τὸ ἀντίθετον μέρος κατὰ τὴν κατεύθυνσιν πού εἶχεν, ὅταν ἐτρύπησε τὸν ὦμον τοῦ Διομήδους.— **Σθένελος** : Ὁ Σθένελος καὶ ὁ Εὐρύαλος εἶχον πλεύσει μαζὶ μὲ τὸν Διομήδην, ἄγοντα στόλον ὀδοήκοντα πλοίων ἀπὸ τὰ ΒΑ παράλια τῆς Πελοποννήσου ("Ἄργος, Τροϊζήνα, Ἑρμιόνην, Αἰγιναν κ.ἄ.) Βλ. Β 564.— . . **ἄχλυν δ' αὖ ἔλον** : Ἡ θεὰ δίδει εἰς τὸν Διομήδην τὴν ὑπεράνθρωπον δύναμιν νὰ διακρίνῃ τοὺς θεοὺς, οἱ ὅποιοι μεταμορφωμένοι εἰς ἀνθρώπους λαμβάνουν μέρος εἰς τὴν μάχην.

— *Νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ ἀκριβεία καὶ ἡ παραστατικότης τῆς εἰκόνης (στ. 87 - 94).*

α') 133 - 143:—**ἐξαὔτις**=ἐκ νέου, πάλιν.—**πρόμαχοι**=οἱ πολέμισται τῆς πρώτης γραμμῆς.—**ἐμίχθη**=ἐπλησίασε, ἔσμιξε μέ... ρ. **μίνυμαι**.—**καὶ πρίν περ**=μολονότι καὶ πρίν.—**μεμαῶς**=ἐπιθυμῶν, μετὰ τὴν πρόθεσιν νά... **μέμονα'** παρακμ. μετὰ σημ. ἐνεστ.—**δὴ τότε**=τότε πλέον, τ.ἔ. μετὰ τὴν πληγὴν, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Πάνδαρον.—**τρίς τόσσον**=τριπλάσιον.—**ὅν ῥα**=τὸν ὁποῖον βέβαια, ὅπως εἶναι σύνηθες νὰ συμβῇ.—**εἰροπόκος**=πυκνόμαλλος (εἶρος=μαλλί + πόκος=τολύπη). Κυρίως ὁ ἔχων πόκους μαλλιοῦ.—**ἐπ' ὅτεσσι**· συναπτ. πρὸς τὸ ποιμῆν.—**διες**· Γ 198.—**χραύση**· κραύω=γκρατσουνίζω, ἐλαφρῶς πληγώνω.—**αὐλῆς**· τοῦ ἔρκους τῆς αὐλῆς.—**αὐλή**=στάνη, τὸ μαντρί.—**ὑπεράλμενον**=τὴν στιγμὴν ποῦ ὑπερπηδᾷ.—**οὐδὲ δαμάσση**· ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ κραύση μὲν=τὸν ἐπλήγωσε μόνον χωρὶς νὰ τὸν ἀποτελειώσῃ.—**τοῦ**· τοῦ λέοντος.—**ῶρσεν**· ὄρυνμι.—**προσαμύνω**=δίδω βοήθειαν.—**κατὰ σταθμούς**=εἰς τὰ κλειστά παραπήγματα.—**δύεται**· δύομαι=χώνομαι.—**τὰ δέ**· ἐνν. μῆλα=πρόβατα.—**ἐρῆμα**=ἀπροστάτευτα.—**φοβεῖται**=τρέχουν ἐδῶ κί' ἐκεῖ.—**αἱ μὲν**· ὅτις=προβατίνες.—**ἀγχιστίναί ἐπ' ἀλλήλησι**=μαζί ἢ μία ἐπάνω στὴν ἄλλη (ἀγχι).—**κέχυνται**=εἶναι σκορπισμένοι. Τὸ ρ. παριστᾷ τὸ θέαμα τῶν νεκρῶν προβάτων.—**ἐμμεμαῶς**=μετὰ πολλὴν ὁρμὴν.—**βαθεῖα αὐλή**· λόγῳ τοῦ ὑψηλοῦ τοίχου ἢ αὐλὴ λέγεται βαθεῖα.—**ὥς μεμαῶς**=μετὰ τόσον μένος.

144 - 151:—ὁ **μαζός**· πρβλ. **μεταμάζιον**· Ε 19.—**χαλκήρης**=χάλκινος (χαλκός+ἀραρίσκω).—**κληῖδα**=κατὰ τὴν κλεῖδα.—**ἐέργαθεν**· παρατατ. τοῦ εἶργω=χωρίζω.—**μετοίχομαι**=πηγαίνω πρὸς.—**ὄνειροπόλος**=ἐρμηνευτὴς ὀνείρων, ὀνειροκρίτης (πρβλ. **ὠιονοπόλος** Α 69).—**τοῖς οὐκ** . . . **ὄνειρους**· ἢ σειρὰ τῶν λέξεων: ὁ γέρων οὐκ ἐκρίνατο ὄνειρους τοῖς (οὐκ) ἐρχομένοις, δηλ. ὁ γέρων δὲν τοὺς ἐξήγγισε πλέον τὰ ὄνειρα, ἀφοῦ δὲν ἐπανῆλθον.—**ἐξεναρίζω**=ἀφαιρῶ τὰ ἐναρα, ἦτοι τὰ ὅπλα, φονευθέντος πολεμιστοῦ καὶ γενικῶς = φονεύω.

152 - 158:—**τηλυγέτω**· Γ 175.—**τείρετο**=ἐταλαιπωρεῖτο· **τείρω**=κατατρώχω, ἐξαντλῶ.—**λιπέσθαι ἐπὶ κτεάτεσσι**=νὰ τὸν ἀφήσῃ εἰς τὴν περιουσίαν τοῦ κληρονόμου.—**ἐξαίνυτο**· **ἐξαίνυμαι**=ἀφαιρῶ, βγά-

ζω.— ὁ γόος = ὁ θρήνος.— τὸ κῆδος = τὸ πένθος, ἡ λύπη.— λυγρὸς = θλιβερός.— οἱ χηρωσται = οἱ πλάγιοι συγγενεῖς, κληρονόμοι (λατ. heres - edis).— διὰ δατέοντο = διεμοιράζοντο.

159 - 165:— λάβε = ἔλαβε· ὅπως εἰς τὴν νεοελλ. : τὸν παρέλαβε.— ἐν βουσί = μέσα εἰς ἀγέλην βοῶν : Ἡ ἐν δηλοῖ ὅτι ὁ λέων παραμένει μέσα εἰς τὴν ἀγέλην κατατρώγων βοῦς.— θορών· θρώσκα = πηδῶ.— ἄξη· ἄγνυμι = σπάζω, συντρίβω.— ἡ πόρτις-ιος = τὸ δαμάλι.— ἡ ξύλοχος = ἡ λόχμη (ξύλον+ἔχω).— ἐξ ἵππων βῆσε = τοὺς ἡνάγκασε νὰ πέσουν ἀπὸ τὸ ἄρμα.— κακῶς = βιαίως· συναπτ. πρὸς τὸ βῆσε.— ἀέκοντας· ἄκοντας, ἥτοι ἀφοῦ προηγήθη πάλῃ.

β') Αἰολικὸς τύπος χραύω ἀντὶ χράω.

— Κατάληξις παρατατικοῦ -θεν : ἐέργαθεν.

γ') δὴ τότε μιν τρίς τόσσον ἔλεν μένος : Ἡ ὁρμὴ τοῦ Διομήδους μετὰ τὴν πληγὴν καὶ τὴν ἐνθάρρυνσιν τῆς Ἀθηναῆς αὐξάνεται συνεχῶς. Ἀμέσως κατωτέρω περιγράφει ὁ ποιητὴς καὶ ἄλλους καταπληκτικὸς ἄλλους τοῦ Ἀργείου ἥρωος, ὅστις ἐπέφερε μεγίστην φθορὰν εἰς τοὺς Τρῶας.— ξίφος : Ἐκ τοῦ πλησίον ὁ Διομήδης μεταχειρίζεται τὸ ὅπλον τοῦτο. Περί τούτου ἰδὲ Α 194, πραγμ.

— Νὰ κριθῇ αἰσθητικῶς ἡ παρομοίωσις τοῦ Διομήδους πρὸς λέοντα, στ. 136 - 142 καὶ 161 - 162.

166 - 238

α') 166 - 178:—ἀλαπάζω = καταβάλλω, ἐξολοθρεύω.— αἱ στίχες· Γ 196.— ὁ κλόνος· Ε 8.— ἐγχειάων· ἡ ἐγχείη· Γ 137.— διζήμενος· διζῆμαι = ζητῶ.— ποῦ τοι· τὸ τοι δοτ. κτητ. εἰς τὸ τόξον.— τὸ κλέος· τὸ ὅποῖον ὁ Πάνδ. εἶχεν ὡς τοξότης.— ᾧ κλεί· δοτκ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ ἐρίζεται.— ἐρίζομαι = συναγωνίζομαι, παραβγαίνω.— ἐνθάδε· εἰς τὴν Τροίαν.— ἔφες· ἐφίημι = ῥίπτω ἐναντίον.— ἀνέχω χειρας = προσεύχομαι.— ὅστις ὅδε = ὅποιοι καὶ ἂν εἶναι αὐτὸς πού...— καὶ δὴ = καὶ ἤδη.— ἔοργα· παρακ. τοῦ ἔρδω = κάμνω.— ἐσθλὸς = ἐξοχος, γενναῖος.— λύω γούνατα = φονεύω.— εἰ μὴ = ἐκτὸς ἐάν.—

κοτεσσάμενος· κοτέω· A 181. — **ιερών**· *ιερά* = αἱ θυσίαι· διότι δὲν ἐτελέσθησαν ὠρισμένοι θυσίαι. Γεν. αἰτίας. — **χαλεπή δέ**· τὸ δέ = γάρ. — **ἔπι**· ἔπεισι = γίνεται, πίπτει ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων.

179 - 191 : — **βουληφόρος**· A 144. — **δαίφρων** = ἔμπειρος μαχητῆς (*δα-*, *δαῖναι*, *δαήμων* + *φρήν*). — **πάντα** = κατὰ πάντα. — **ἔισκω** = παρομοιάζω. — **ἀσπίδι**· ἀπὸ τὴν ἀσπίδα. — **γιγνώσκων** = ἀναγνωρίζων. — **αὐλῶπις τρυφάλεια** = περικεφαλαία μὲ προεξοχὰς ὡς κέρατα (Βλ. εἰκ. 4). — **σάφα**· *σαφῶς* = ἀκριβῶς, ἀσφαλῶς. — **ἄνευθε** = μακράν, χωρὶς· *ἄνευθε* θεοῦ = χωρὶς τὴν προστασίαν κάποιου θεοῦ. — **μαίνεται τάδε** = ἔχει τόσῃν ὀρμῇν, μάχεται μὲ τόσῃν μανίᾳ. — **νεφέλη**· δοτκ.; — **εἰλυμένος**· *εἰλῶ* = τυλίγω, σκεπάζω. — **τούτου**· ἀπὸ τούτου, δηλ. τοῦ Διομήδους. — **κιχήμενον** = τὴν στιγμὴν ποῦ τὸν εὗρισκε· ῥ. *κιχάνω* - *κίχημι*· A 26. — **ἔτραπεν**· *ἔτρεπεν*. — **ἄλλῃ** = εἰς ἄλλην κατεύθυνσιν. — **ἤδη** = πρὸ ὀλίγου. — **γάρ**· αἰτιολογεῖ τὴν γνώμην τοῦ Πανδάρου, ὅτι ὁ Διομήδης προστατεύεται ἀπὸ θεᾶν. — **ἐφάμην** = εἶπα, ἐπίστευσα. — **Ἀιδωνῆι**· σπάν. τύπος τοῦ Ἄϊδι· A 3. — **προϊάψειν**· A 3. — **ἔμπης δέ** = καὶ μ' ὅλα ταῦτα. — **κοτήεις** = θυμωμένος· συμπλ. *ἔμοι*.

192 - 205 : — **οὐ παρέασι**· οὐ πάρεσι (*μοι*) = δὲν ἔχω ἐδῶ. — **κ' ἐπιβαίην**· τὸ κε δυνητ. Ἡ εὐκτ. ἔχει ἔννοιαν δυνατότητος καὶ εὐχῆς. — **ἀλλά που** = ἀλλὰ βέβαια. — **πρωτοπαγῆς**· μόλις κατεσκευασμένος, καινούργιος (*πρῶτον* + *πήγνυμι*). — **νεοτευχῆς** = μὲ καινούργια ἐξαρτήματα (*νέον* + *τεῦχος*). Τὰ δύο ἐπίθ. δηλώνουν ὅτι καὶ τὸ ὕλικόν καὶ ἡ διακόσμησις τῶν ἀρμάτων ἦσαν καινουργῇ. — **οἱ πέπλοι** = ὑφάσματα, καλύμματα. — **πέπτανται**· *πετάννυμαι* = ἀπλώνομαι. — **πάρ δέ σφιν ἐκάστω** = παρ' ἐκάστω δὲ τούτων. — **δίζυγες** = συνεζευγμένοι. — τὸ **κρί** = ἡ κριθῆ. — **ἐρέπτομαι** = βόσκω, τρέφομαι. — **αἱ ὄλυραι**· εἶδος δημητριακῶν. — **ἦ μὲν** = καὶ ὅμως. Ἡ σειρά τῶν λέξεων· *ἦ μὲν γέρον αἰχμητὰ Λυκάων ἐπέτελλε μάλα πολλά μοι ἐρχομένῳ*. — **ποιητὸς** = καλοκαμωμένος. — **ἐμβεβαῶτα**· ῥ. *ἐμβαίνω*. — **ἀρχεύω** = εἶμαι ἀρχηγός. — **ὕσμινη**· E 84. — **ἦ τ' ἂν πολὺ κέρδιον ἦεν** = καὶ θὰ ἦτο πολὺ καλύτερον, ἐνν. : *εἰ ἐπιθόμην*. — **φείδομαι** = προσέχω, φοβοῦμαι. — **δεύομαι** = χρειάζομαι, μοῦ λείπει κάτι. — **εἰλομένωνν**· *εἶλω* = συμπιέζω, περικλείω, πολιορκῶ. — **ἔδμεναι**· *ἔδω* = τρώγω. — **ἄδην** = ἄφθονα. —

τόξοισι· τόξω. Ὁ πληθ., διότι τὸ τόξον ἔχει πολλὰ μέρη. — **πίσυνος**· πεποινῶς = διότι εἶχα ἐμπιστοσύνην. — **δνήσειν**· δνήμι = ὠφελῶ, ἐξυπηρετῶ.

206 - 216. **ἤδη** = πρὸ ὀλίγου. — **δοιοῖσιν** = ἐναντίον δύο. — **ἀτρε-
κὲς** = ἀληθινόν, πραγματικόν. — **ἔσευα**· σεύω = κάμνω νὰ τρέξῃ. — **ἡ-
γειρα μᾶλλον** = τοὺς ἡὔξησα τὴν μανίαν μὲ τὸ κτύπημα τοῦ βέλους. —
τῷ ῥα = ὥστε λοιπόν. — **ἡ αἶσα** = ἡ μοῖρα, ἡ τύχη. — **πάσσαλος** =
παλοῦκι, κρεμαστάρι. — **ἀγκύλος** = καμπυλωτός, κυρτός. — **τῷ** = ἐκεί-
νῳ. — **φέρω χάριν** = χαρίζομαι. — **ὑψηρεφές**· ὑψηρεφής = μὲ ὑψηλὴν
στεγὴν. — **ἀλλότριος φῶς** = ὁ ἐκ ξένης χώρας, πολέμιος. — **διακλάσ-
σας**· κλάω = σπάζω, κομματιάζω. — **ἀνεμῶλιος** = ἀνωφελής· κατη-
γρμ. — **ὀπηδεῖ**· ὀπηδέω = ἀκολουθῶ· ὀπηδεῖ μοι (τὰ τόξα) = τὰ
φέρνω μαζί μου.

217 - 228 : — **ἀγὸς** = ἡγεμών. — **οὕτως** = μὲ τόσον ἀπογοήτευσιν,
μὲ τόσον παράπονον. — **πάρος** = πρίν. — **οὐκ ἄλλως ἔσσεται** = δὲν θὰ
γίγῃ ἄλλοιῶς, δὲν θὰ ἀλλάξῃ ἡ τύχη τῆς μάχης. — **νῶ** = ἡμεῖς οἱ δύο·
ὑποκ. τοῦ πειρηθῆναι. — **ἐπὶ τῷδε ἀνδρί**· συναπτ. πρὸς τὸ ἐλθόντε. —
σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχρεσφι· ὀρίζει τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὅποιον θὰ
πλησιάζουν τὸν ἐχθρόν, ἐνῷ τὸ σὺν ἔντεσι δηλώνει, ὅτι ὁ ἀγὼν θὰ
γίγῃ σῶμα πρὸς σῶμα. — **ἀντιβίην** = μὲ ὅλην μας τὴν δύναμιν. — **τὰ
ἔντεα** = τὰ ὅπλα. — **πειρηθῆναι** = νὰ κάμωμεν μίαν ἀπόπειραν. — **οἶοι**
= τί εἶδους εἶναι. — **Τρώιοι ἵπποι** = οἱ ἵπποι τοῦ Τρώος. — **πεδίοιο**·
συναπτ. πρὸς τὸ ἐνθα καὶ ἐνθα. — **κραιπνὰ** = πολὺ γρήγορα· ἐπίρρ. —
φέβομαι = φεύγω. — **τῷ** = αὐτοῖ οἱ δύο ἵπποι. — **σαώσετον**, μέλλ.
τοῦ σαώω (παράλλ. τύπος τοῦ σώω καὶ σφῶω· Α 32). — **εἴ περ ἂν
αὐτε** = ἂν τυχὸν πάλιν ὥς καὶ πρότερον. — **ὀρέγω**· Ε 33. — **σιγαλόεις**
= λαμπρός. — **δέδεξο**· δέχομαι = περιμένω νὰ ἀναμετρηθῶ μὲ κάποιον.
— **μέλει μοί τι** = ἐνδιαφέρομαι, φροντίζω διὰ κάτι.

229 - 238 : — **μᾶλλον** = καλύτερα. — **ὑφ' ἡνιόχῳ** = ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν
ἡνιόχου. — **οἴσετον**· θυϊκός. — **φέβομαι**· Ε 223. — **ματάω** = διστάζω,
ἀπὸ φόβον δὲν κινουμαι. — **ἐκφερέμεν**· ὑποκμ. οἱ ἵπποι καὶ ἀντικμ. ἡ-
μᾶς. — **φθόγγος** = φωνή. — **ποθέοντε**· αἰτιολ. μτχ. — **ἐπαίξας νῶι αὐτῷ**
= ὁρμήσας ἐναντίον ἡμῶν τῶν ἰδίων. — **κτείνῃ καὶ ἐλάσση**· συνε-

χίζεται ἡ ἐνδοιαστ. πρότ. ἀπὸ τὸ μὴ ματήσεων.—**ἐλάσσω**· ἐλάω=κινῶ, φέρω, παίρνω μαζί μου.—**μῶνυχας**= ἔχοντας μίαν ὀπλήν, δυνατοὺς (ρίζ. συμ- τοῦ εἶς + ὄνυξ).—**ἐλαύνω** = σύρω, ὁδηγῶ.

β') Τὸ ἐπίθ. ἱερὸς εἰς τύπους: **ἱρόν, ἱρά, ἱρή** κτλ.

—'Ενεργητ. ἄορ. β' τοῦ τρέπω ἐκ τοῦ θέμ. τραπ. : **ἔτραπον**.

—Παρακμ. μετοχ. τοῦ βαίνω κατὰ τὰ εἰς - μι: **βεβαῶς** (πρβλ. μεμαῶς).

—'Επικὸς ἀόριστος καὶ μέλλων τοῦ δέχομαι μετ' ἀναδιπλασιασμοῦ: **δέδεξο, δεδέξομαι**.

— **Νά ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: ἱμεν, ἐνι, δευοίατο, παρέασι.**

γ') **Αἰνεΐας**: Υἱὸς τοῦ Ἀγχίσου καὶ τῆς Ἀφροδίτης, συγγενὴς τοῦ Πριάμου. Μετὰ τὸν Ἑκτορα ὁ ἀνδρείοτατος ἥρως τῶν Τρώων, μολοντί δὲν ἦτο ὑπὲρ τοῦ πολέμου οὔτε καὶ ἐξ ἀρχῆς μετέσχεν εἰς αὐτόν. Προστατεύεται καὶ ὑπὸ τῆς μητρός του Ἀφροδίτης καὶ ὑπὸ ἄλλων θεῶν, οἱ ὅποιοι τὸν σφύζον κατὰ τὰς διαφόρους μάχας. Κατὰ μεταγενεστέραν παράδοσιν, ὅταν ἔφυγε μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰλίου, ἐγκατεστάθῃ εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἐγίνε γενάρχης τοῦ λατινικοῦ γένους. Τὰ ταξίδια καὶ τὰς περιπετείας αὐτοῦ ἀφηγεῖται τὸ λατινικὸν ἔπος τοῦ Βεργιλίου *Αἰνεΐας*. — **ἱερῶν μηνίσας**: Πολλάκις ἡ ὀργὴ τῶν θεῶν ἀποδίδεται εἰς παράλειψιν θρησκευτικῶν καθηκόντων ἐκ μέρους τῶν θνητῶν. Ἰδίως ἐξώργιζε τοὺς θεοὺς ἡ παράλειψις θυσίας, τὴν ὅποιαν ἔταξαν (πρβλ. καὶ Α 65). — **ἀσπίδι γιγνώσκων αὐλώπιδι τε τρυφαλεΐῃ**: Αἱ πανοπλῖαι τῶν Ὀμηρικῶν βασιλέων διαφέρουν εἰς τὸ σχῆμα καὶ εἰς τὴν διακόσμησιν, ὥστε ἀπὸ αὐτὴν νὰ ἀναγνωρίζεται ἕκαστος ἥρως. Μάλιστα εἰς τὴν ἀσπίδα εἶχεν ἕκαστος ἰδιαιτερον σύμβολον, π.χ. θηρία, ὄφεις, κεφαλὴν δαίμονος κ.τ.τ. — **ἄμφι δὲ πέπλοι πέπτανται**: Ὑφάσματα πολυτελεῖ ἐκάλυπτον πολλάκις τὸν δίφρον πρὸς προφύλαξιν. — **ἵππων φειδόμενος**: Ἡ πρόνοια τοῦ Πανδάρου διὰ τοὺς ἵππους του μήπως πεινάσουν εἰς τὸ πολιορκημένον Ἴλιον, δὲν ἔχει τίποτε τὸ ὑπερβολικόν. Ἡ ἀγάπη τῶν ἡρώων πρὸς τὰ θαυμάσια αὐτὰ ζῶα ἀναφέρεται καὶ ἀλλαχοῦ εἰς τὴν Ὀμηρικὴν ποίησιν.—**ἐμείο κάρη τάμοι**: Ὅπως καὶ εἰς τὴν νεοελληνικὴν ἔκφρασιν ἐπὶ μεγάλης ἀποφάσεως λέγεται « νὰ μοῦ κόψουν τὸ κεφάλι ἂν δέν . . » Ὁ Πάνδα-

ρος εύρίσκεται εἰς τὴν φρικτὴν θέσιν ἐκεῖνου, ὁ ὁποῖος βλέπει ὅτι κάτι, διὰ τὸ ὁποῖον καυχᾶται καὶ ἐπαινεῖται, δὲν ἀξίζει τίποτε. — **Τρώιοι ἵπποι** : Εἶναι οἱ καταγόμενοι ἀπὸ τοῦ γένους τῶν ἵππων τοῦ Τρώως. Τούτους εἶχε δώσει ὁ Ζεὺς εἰς τὸν Τρῶα ὡς ἀντάλλαγμα διὰ τὸν υἱὸν του Γανυμήδην, τὸν ὁποῖον ἤρπασε καὶ τὸν εἶχεν εἰς τὸν Ὀλυμπον ὡς οἰνοχόον. — **ἐγὼ δὲ ἵππων ἐπιβήσομαι** : Ὁ Αἰνείας ἕως τώρα ὁμιλεῖ εἰς τὸν Πάνδαρον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Θὰ ἐπὶ γαῖαν καὶ οἱ δύο ἐναντίον τοῦ Διομήδους ἐπὶ τοῦ ἄρματος. Ὁ Αἰνείας ἀφίνει εἰς τὸν σύντροφόν του νὰ ἐκλέξῃ, ἂν θὰ ἡνιοχῇ αὐτός, ἐνῶ ὁ ἴδιος (ὁ Αἰνείας) θὰ πολεμήσῃ μὲ τὸν Διομήδη, ἢ ἂν θὰ μονομαχήσῃ ὁ Πάνδαρος, ἐνῶ αὐτός θὰ ἐπρόσχευε τὸ ἄρμα. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτήν, ὅπου δύο πολεμιστὰι θὰ ἐπιβοῦν ἄρματος, ὁ ἓνας θὰ ἐκτελέσῃ χρέη ἡνιοχοῦ. Συνήθως ὅμως ὁ διευθύνων τὸ πολεμικὸν ἄρμα δὲν ἦτο πολεμιστής, ἀλλ' εἰδικὸς εἰς τὸ ἔργον τοῦτο.

239 - 273

α') 239 - 250: — **ποικίλος** = στολισμένος. — **ἐμμεμαῶτε** · Ε 142. — **ἔχον** = διηρύθναν. — **κεχαρισμένος** = ἀγαπημένος. — **ἐμῷ κεχαρισμένῃ θυμῷ** = φίλε τῆς καρδιάς μου. — **ἄνδρ(ε)**·δυῖκ. — **ἴνα**· ἴς - ἰνός = νεῦρον, δύναμις· πρβλ. καὶ ἰφι ἀνάσσεις· Α 38. — **ἀπέλεθρος** = ἀμέτρητος. — **ὁ μὲν** . . . **Αἰνείας δέ**· ἐπιμερισμὸς εἰς τὸ ἄνδρε. — **εὐχομαι** = καυχῶμαι. Ἡ συνήθης περίφρ. ὅταν λέγῃ κάποιος τὸ ὄνομά του: **εὐχομαι ἐμμεναι** = εἶμαι. — **ἐκγεγάμεν υἱὸς Ἀγχίσαιο**· ποιητικὸς πλεονασμ. ἀντὶ **ἐκγεγάμεν Ἀγχίσαιο**· ῥ. **ἐκγίγνομαι**. — **χάζομαι**· Ε 34. — **μηδέ μοι**· τὸ μοι δοτκ. ἡθικὴ εἰς τὸ θῆνε. — **οὕτω**· ὅπως κάμνεις ὡς τώρα. — **θῦνε**· Ε 87. — τὸ **ἦτορ** = ἡ καρδιά, ἡ ζωή.

251 - 259: — **υπόδρα**· Α 148. — **μή τι ἀγόρευε** = μὴ κἀνης κανένα λόγον. — **φρόβος** = φυγή. — **σὲ πεισέμεν**· ἀντικμ. **ἐμέ**. — **γενναῖον** = πρέπον εἰς τὸ γένος μου, τὴν καταγωγὴν μου. — **ἀλυσκάζω** = ἀποφεύγω, ξεφεύγω (ἐκτενέστ. τύπος τοῦ **ἀλύσκω**). — **καταπτώσω** = μαζεύομαι, ζαρώνω. — **ἐμπεδος** = σταθερός (**πέδον** = ἔδαφος). — **ὀκνεῖω** = διστάζω. — **καὶ αὕτως** = ἔστω καὶ ἔτσι, ἦτοι πεζῇ. — **τρέϊν**· **τρέω** = τρέπομαι εἰς φυγὴν (ὁ **τρέσας** = ὁ λιποτάκτης). — **τούτῳ**· ἀντικμ. τοῦ **ἀποΐσεται**. — **πάλιν** = ὀπίσω. — **ἀποΐσεται**· ῥ. **ἀποφέρω** = φέρω ὀπίσω. — **ἄφ' ἡμεῖων** = ἀπὸ τὰ χέρια μας. — **εἰ γ' οὖν** = ἐὰν βεβαίως. — **ἕτερος** = ὁ ἕτερος ἀπὸ τοὺς δύο.

260 - 273: **πολύβουλος** = ὁ ἔχων πολλὰς βουλὰς, ἐφευρετικός.— **ἐρυκακέω** = συγκρατῶ, κρατῶ (παράλλ. τύπος τοῦ ἐρύκω).— **ἡ ἀν-
τυξ** = στεφάνη ἀπὸ μαλακὸν ξύλον ἐπάνω ἀπὸ τὰ τοιχώματα τοῦ διφρου
(ιδεὲ πραγμ.).— **τείνας ἡνία** = ἀφοῦ προσδέσῃ τὰ ἡνία.— **Αἰνείας**·
συναπτ. πρὸς τὸ ἵππων.— **ἐπαῖξαι ἵππων** = νὰ ὀρμήσῃς εἰς τοὺς ἵππους.—
μεμνημένος = χωρὶς νὰ ξεχάσῃς.— **μετ' εὐκνήμιδας Ἀχαιοὺς** = πρὸς
τὸ στρατόπεδον τῶν εὐκνημ. Ἀχαιῶν.— **τοί· βεβαιωτ.** = ἀλήθεια.— **εὐ-
ρύοπα** = ὁ βλέπων εὐρέως, παντεπόπτης (εὐρύ+ρίξ. ὁκ-ῶσσε-ῶπ-).
— **ποινὴ** = ἀνταμοιβή, ἀποζημίωσις.— **οὐνεκα** = διὰ τὸν λόγον ὅτι.
— **ὕπ' ἡῶ.** . . = κάτω ἀπὸ τὴν ἀνατολὴν καὶ τὸν ἥλιον, εἰς ὅλην τὴν
ὕψηλιον.— **τῆς γενεῆς**· γενικ. διαίρετ.— **ὕποσχών** = ἀφοῦ ἐξευγάρωσε
μὲ ἄρρενας ἵππους.— **ἡ γενέθλη** = τὸ γένος, ἡ ῥάτσα.— **αὐτός· ὁ**
Ἀγχίσης.— **ἀτιτάλλω** = περιποιοῦμαι, ἀνατρέφω (ἀτάλλω, ἀταλὸς =
παιδικός).— **μῆστωρ φόβοιο** = ὁ ἐπινοῶν τρόπους νὰ προκαλέσῃ
φυγὴν, ὁ προκαλῶν φόβον. Τὸ ἐπίθ. ἐδῶ ἀναφέρεται εἰς τοὺς ἵππους.
Συνήθως λέγεται ἐπὶ προσώπων.

β') Παρακείμε. β' τοῦ ἐκρίγνομαι : **ἐκγέγαα**· (προβλ. καὶ ἐκγε-
γανία· Γ 199).

— Ποιητικὸς τύπος γενικῆς τοῦ υἱός : **υἱός**·

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : μεμαῶτε, Αἰνείας, εὐρύοπα, ἔασι.*

γ') **ποικίλα** : Τὴν διακόσμησιν τῶν ἄρμάτων θὰ φαντασθῶμεν
ἢ μὲ ξυλογλυφὰς ἢ μὲ χρώματα. Ὡστε τὰ ἄρματα τῶν εὐγενῶν δὲν
ἦσαν μόνον θαύματα πλοῦτου καὶ πολυτελείας, ἀλλὰ καὶ ἔργα τέχνης.—
οὐ γάρ μοι γενναῖον· Ὁ Ὀμηρὸς διακρίνει καὶ ἐξαίρει τὴν ἀνδρείαν
ἐκείνων, οἱ ὅποιοι καὶ προσωπικὸν θάρρος ἔχουν καὶ τὴν οἰκογενειακὴν
των παράδοσιν τιμοῦν. Γενικώτερον γνωρίζει ὁ ποιητὴς πόσῃ δυνάμει
ἀσκεῖ εἰς τὸν ἄνθρωπον ἡ ἀποκτηθεῖσα ἀγαθὴ ἔξις. Παράβαλε καὶ Ζ
444 τὸν λόγον τοῦ Ἑκτορος : « μάθον ἔμμεναι ἐσθλός ». — **ἡ ἀντυξ** :
Στεφάνη ξυλίνη, ἡ ὁποία περιέκλειε τὸ ἄρμα ἐκ τῶν τριῶν μερῶν. Εἰς
αὐτὴν προσεδέοντο τὰ ἡνία, ὅσάκις τὸ ἄρμα ἔπρεπε νὰ μείνῃ χωρὶς
ἡνίοχον, καὶ ἐξ ἄλλου ἐχρησίμευεν ὡς λαβὴ διὰ τὸν πολεμιστὴν.

α') 274 - 285:— τῷ δέ· ὁ Πάνδαρος καὶ ὁ Αἰνείας.— **δαΐφρων**· A 184.— **ἀγαυὸς**=λαμπρὸς, ἐνδοξος.— **ἡ μάλα οὐ**=ὠρισμένως δέν.— **βέλος ὠκὺ**=τὸ ταχὺ βλήμα.— **πικρὸς οἰστός**· ἐπεξ. τὸ βέλος· E 110 καὶ A 51: **βέλος ἔχεπευκές**.— **αἶ κε τύχωμι**=ἴσως ἐπιτύχω.— **ἡ ῥα**=μὲ αὐτοὺς τοὺς λόγους.— **ἀμπεπαλὼν**· ἀναπάλλω=σεῖω πρὸς τὰ ἄνω.— **δολιχόσκιον**· E 15.— **Τυδεΐδαο**· γεν. κτήτ. εἰς τὸ **ἀσπίδα**.— **διαπρὸ πταμένη**=ἀφοῦ ἐτρύπησεν ὡς πέρα.— **πελάσθη θώρηκι**=ἡγγισε τὸν θώρακα.— **τῷ ἐπὶ**· ἐπὶ τούτῳ = δι' αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα, δι' αὐτὴν τὴν εὐστοχίαν του.— **ἄυσε**· E 101.— ὁ **κενεὼν**=ἡ κοιλότης μεταξὺ τοῦ ἰσχίου καὶ τῶν πλευρῶν (**κενεός**=ὁ κούφιος).— **ἀνσχέσθαι**· E 104.— τὸ **εὖχος**=ἡ καύχησης, ἡ δόξα.

286 - 296:— **ταρβέω**=φοβοῦμαι.— **ἡμβροτες**· ἄορ. τοῦ **ἄμαρ-τάνω**=ἀπέτυχες εἰς τὴν βολήν.— **οὐδ' ἔτυχες**· ἐπανάλ. τῆς ἐννοίας τοῦ **ἡμβροτες**.— **σφῶι**· ὑποκείμε. τοῦ **ἀποπαύεσθαι**=σεῖς οἱ δύο.— **μέν**· . . **γέ**· οἱ δύο σύνδεσμοι βεβαιώνουν τὸ ἀντίθετον, ἥτοι: σὺ ἐνόμισες ὅτι μὲ ἐπληξες, τὸυναντίον ὅμως σεῖς οἱ δύο...— **ἄσαι**· ῥ. **ἄω**=κάμνω κάποιον νὰ χορτάσῃ, εὐχαριστῶ.— **ταλαύρινος**=ἀπτόητος, ἀτρόμητος· ἐπίθ. τοῦ Ἄρεως.— **ἴθυνε**=κατηύθυνε.— **ῥῖνα**=πρὸς τὴν ῥῖνα.— **ἐπέρησεν**=διεπέρασε.— **πρυμνός**=ἐσχατος, κατὰ τὴν ρίζαν.— **ἀτειρής**=ἀκατάβλητος, σκληρός.— **ἐξελύθη**=ἐθραύσθη.— **νείατος**=τελευταῖος, εἰς τὴν βάσιν.— ὁ **ἀνθερεὼν**=τὸ πηγοῦνι.— στ. 294 ὡς E 58.— **παμφανόνων**=στιλπνός, ποὺ λαμποκοπᾷ.— **παρატρέω**=παραμερίζω φοβισμένος.— **αὖθι**=ἐκεῖ, ἐπὶ τόπου.

297 - 310 :— **ἀπόρουμε**· ἐνν. τοῦ ἄρματος· ῥ. **ἀπορούω**· E 20.— **ἐρυσαιάτο**· ἐρύω=σύρω, τραβῶ.— **ἀμφὶ βαῖνε**· πρβλ. E 21 : **περιβῆναι**.— **ἀλκί**· ἀλκῆ· ἡ ἀλκή=ἡ δύναμις, ἡ ῥώμη.— **πρόσθε**· συναπτ. τῷ **οἱ**.— **πάντοσ' εἶσιν**=ἐντελῶς κυκλοτερῆ. Κυρίως ἔχουσιν ἴσην ἀπόστασιν ὅλων τῶν σημείων τῆς περιφερείας ἀπὸ τοῦ κέντρου.— **ὅστις ἀντίος ἔλθοι**=ὅποιος τυχὸν ἐπλησίαζε τὸν νεκρὸν τοῦ Πανδάρου.— **σμερδαλέα**· ἐπίρρ.=φοβερά.— **ἰάχω**=ἐκβάλλω φωνάς, κραυγάζω.— τὸ **χερμάδιον**=ἡ πέτρα.— **μέγα ἔργον**=κάτι πολὺ δύσκολον, μιὰ δύσκολη δουλειά.— **ῥέα**· ῥεῖα· ῥαδίως.— **ἰσχίον**=ἡ κοτύλη

τῶν ὁσῶν τῆς λεκάνης. — ἐνστρέφεται = κινεῖται ἐντός. — μιν· τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ἰσχίου. — θλάσσε· θλάω = σπάζω. — πρὸς = προσέτι. — ῥῆξε· ῥήγνυμι = σπάζω, κόπτω. — τένοντε· ὁ τένων = τὸ νεῦρον, ὁ μῦς. — ὥσε ἀπὸ = ἐτράβηξε, ἀπέσπασε· ῥ. ὠθῶ. — ἡ ῥινὸς = τὸ δέρμα τοῦ σώματος. — αὐτὰρ = ἀλλά. — ἔστη· δὲν ἔπεσεν ἐντελῶς. — γνύξ· Ε 68. — ἐρείδομαι = στηρίζομαι μετὰ γεν. γαίης. — ἀμφί... ἐκάλυψε = ἐσκέπασε τριγύρω του. — κελαινὸς = μαῦρος, σκοτεινός.

311 - 317 : — ἀπόλοιτό κεν· ἀπόδοσις εἰς εὐκτ. τῆς ὑποθέσεως: εἰ μὴ ὁξὺ νόησε. — ὁξὺ = ταχέως. — μιν· τὸν Αἰνείαν. — ὑπ' Ἀγχίσῃ τέκε = τὸν ἐγέννησε μὲ τὸν Ἀγχίσην. — βουκολέω = βόσκω κοπάδια. βουκολέοντι : μετχ. χρον. — χεύατο· χέω = χύνω, σκορπίζω. — πῆχε· ὁ πῆχυς, τὸ μέρος τῆς χειρὸς ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος μέχρι τοῦ καρποῦ· συνεκδ. : τὸ χέρι. — πτύγμα πέπλοιο ἐκάλυψε = ἔθεσεν ὡς κάλυμμα τὸν πέπλον τῆς. — ἔμεν. εἶναι· ἀπαρέμφ. εἰς δήλωσιν σκοποῦ. — ταχύ-πωλος = ὁ ταχεῖς ἵππος ἔχων.

β') Ἐπικὸς τύπος τοῦ β' προσ. παρακειμ. ἄνευ τοῦ σ : βέβληαι. — Δοτικ. ἐνικ. τοῦ ὀνόματος ἀλκή κατὰ μεταπλασμόν: ἀλκί.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: τύχωμι, ἐρυσαίατο, κτάμεναι, ῥέα, ἔμεν.

γ') ἐπὶ μακρὸν ἄυσε: Ἦτο σύνηθες εἰς τοὺς Τρῶας πολεμιστὰς νὰ ἐκβάλλουν φωνὰς κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ἀγῶνος. Καὶ κατὰ τὴν πρώτην φοράν, ὅταν ἐπληξεν ὁ Πάνδαρος τὸν Διομήδη, ἐπὶ μακρὸν ἄυσε (Ε 101), καὶ κατωτέρω ὁ Αἰνείας ζητεῖ νὰ προφυλάξῃ τὸ σῶμα τοῦ φίλου του σμερδαλέα ἰάχων (Ε 303). Πρὸς τὰς θριαμβευτικὰς φωνὰς τοῦ Πανδάρου ἀντιτίθεται ἡ ψυχραιμία τοῦ Διομήδους (οὐ ταρβήσας) καὶ ἡ ἀπλὴ φράσις του ἡμυροτες οὐδ' ἔτυχε, ἡ ὁποία ἔχει καταστῆ παροιμιώδης. — αἰχμὴ δ' ἐξελύθη παρὰ νείατον ἀνθερεῶνα: Κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ ποιητοῦ τὸ δόρυ ἐπληξεν τὸν Πάνδαρον ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω παρὰ τὸν ὀφθαλμὸν πρὸς τὴν ῥῖνα καὶ ἀφοῦ διεπέρασε τοὺς ὀδόντας ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν βᾶσιν τῆς σιαγόνας. Ἐν τούτοις ὁ Διομήδης ἦτο πεζὸς καὶ ὁ Πάνδαρος ὑψηλότερα ἐπὶ τοῦ ἄρματος, ὅποτε

τοιαύτη βολή δὲν ἐξηγεῖται εὐκόλα, ἐκτὸς ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ ἔδαφος ἦτο ἀνώμαλον καὶ ὁ Διομήδης ἴστατο ὑψηλότερα.— **χερμάδιον λάβε χειρί:** Συχνὰ εἰς τὰς Ὀμηρικὰς μάχας ρίπτονται λίθοι, διότι, ἂπου ρίψη ὁ πολεμιστὴς τὸ δόρυ, δὲν ἔχει πλέον ἄλλο ὅπλον, διὰ νὰ κυττήσῃ ἀπὸ κάποιοι ἀπόστασιν. Ὅταν πλησιάσουν σῶμα πρὸς σῶμα, μονομαχοῦν μὲ ξίφος.— **οἶοι νῦν βροτοὶ εἰσι:** Μὲ τὸ νῦν ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ τὴν ἰδικήν του ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Τρωικὸς πόλεμος εἶναι παρελθόν. Αἱ ἥρωικαὶ διηγήσεις κάμνουν τοὺς ἀνθρώπους νὰ πιστεύουν, ὅτι οἱ παλαιοὶ ἦσαν τελειότεροι.— **ἀμφὶ δὲ ὅσσε κελαινὴ νύξ ἐκάλυπεν:** Ὁ Αἰνείας ἔχασε τὰς αἰσθήσεις του καὶ φυσικὰ πολὺ εὐκόλα θὰ τὸν ἐφόνευεν ὁ Διομήδης, ἂν δὲν ἐπενέβαινεν ἡ θεὰ μήτηρ του.— **ἐχεύατο πήχες λευκῶ...:** Ἡ ἐμφάνισις τῆς ωραίας θεᾶς μὲ τὰ λευκὰ χέρια καὶ τὸν φαεινὸν πέπλον ἀποτελεῖ θαυμασίαν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν φρίκην καὶ τὴν ἀγριότητα τῆς αἵματοχυσίας.

α') 237 - 241 : — **φηγός** = δρῦς. — **ϊκάνω** = ἔρχομαι, φθάνω. — **ἀμφί μιν** = γύρω του. — **θέω** = τρέχω. — **ἄλοχος**. A 114. — **εἶρομαι** = ἔρωτῶ. — **παῖδας** = περὶ τῶν παιδῶν. — **κασίγνητος** = ἀδελφός. — ὁ **ἔτης** = συγγενής, φίλος. — ὁ **πόσις** = ὁ σύζυγος. — **ἔπειτα** = ἀκολούθως. — **ἄνωγα** = προστάζω· πρkm. με σημασίαν ἔνεστ. — **ἐξεῖης** = κατὰ σειράν, δηλ. εἰς ὅλας ἔδιδε τὴν ἰδίαν προτροπὴν νὰ προσεύχωνται εἰς τοὺς θεοὺς. — **δὲ** = ἐν τούτοις. — τὸ **κῆδος** = ἡ λύπη, τὸ πένθος. — **ἐφῆπτο** = ἐπέκειτο, ἐπεκρέματο, ῥ. ἐφάπτω.

242 - 253 : — ὁ **δόμος** = ἡ κατοικία, ἀνάκτορα (δέμω). — **ξεστός** = λεῖος, γυαλιστός. — **ξεστῆς αἰθούσῃσι** = με στοὰς σχηματιζομένας με κίονας ἀπὸ πελεκημένον, ἄρα καὶ στίλβον μάρμαρον. — **τετυγμένον**. ῥ. τεύχω = κατασκευάζω. — **αὐτάρ**. ὡς συμπλεκτ. σύνδ. = καί. — **δεδημμένος**. ῥ. δέμω = οἰκοδομῶ. — **μνηστή ἄλοχος** = ἡ ζητηθεῖσα εἰς γάμον γυνή, ἡ νόμιμος σύζυγος. — **κούρη** = νεαρά γυνή, θυγάτηρ. — **τέγεος** = ἐστεγασμένος (τέγω, στέγω = στεγάζω· λατ. tēgo). — **αἰδοῖος** = ὁ ἄξιος σεβασμοῦ, σεμνός. — **ἐνθα** = ἐκεῖ, δηλ. καθὼς εἰσῆρχετο τις εἰς τὸ περικαλλὲς ἀνάκτορον τοῦ Πριάμου (στίχ. 242). — **ἡπιόδωρος μήτηρ** = γλυκειά, στοργικὴ μητέρα (ἡπιος + δῶρα). — **εἰσάγουσα** = ὁδηγοῦσα ἐντός. — **εἶδος** = μορφή· αἰτ. τοῦ κατὰ τι. — **ἐν φῷ**. *ἐνέφνυ* = προσεκολλήθη, ἔσφιξε. — **ἐκτ' ὀνόμαζεν** = τὸν προσεφώνει· ὁ στ. 253 ἐπαναλαμβάνεται συχνότατα παρ' Ὀμήρῳ.

254 - 262 : — **τίπτε**. *τίποτε* ; = διατί ἄραγε; — **θρασύς** = ἄγριος. — **ἡ μάλα δὴ** = ὠρισμένως, ἀσφαλῶς. — **τείρω** = κατατρίβω, καταπονῶ. — **δυσώνυμος** = ἐκείνος, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα προκαλεῖ κακόν, κατηραμένος (δυσ + ὄνομα, ὄνομα). — **ἐνθάδε**. συναπτ. με τὸ ἐλθόντα. — **ἀνῆκεν** = παρῶρμησε. — **ἄκρη πόλις** = τὸ ὑψηλὸν μέρος τῆς πόλεως, ἡ ἀκρόπολις. — **χεῖρας ἀνέχω** = ὑψώνω τὰ χεῖρια, προσεύχομαι. — **μελιιδὺς** = γλυκὺς ὡς μέλι. — **ἐνείκω**. ὑποτακτ. ἄορ. ῥ. φέρω, ἡνεκα. — **σπείσης**. ῥ. σπένδω. — **καὐτός**. ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ ἀθανάτοισι·

δὴλ. ὄχι μόνον τοὺς θεοὺς νὰ τιμήσης, ἀλλὰ καὶ σὺ νὰ αἰσθανθῇς ἀνακούφισιν.—**ὀνήσσαι**· ὀνίσταμαι = ἀπολαμβάνω, εὐχαριστοῦμαι.—**ἀνδρὶ δέ**· τὸ δὲ εἰς τὴν σημ. τοῦ γάρ.—**κεκμηῶτι**· κεκμηῶς ἀντὶ κεκμηῶς = πρκμ. τοῦ κάμνω = κουράζομαι.—**ἄέξει**· ἀέξω = αὐξάνω.—**τύνῃ**· σφ.

263 - 278 : —**μέγας** = ὑψηλός. — **κορυθαίολος** = ποὺ ἀνεμίζεται ὁ λόφος τῆς περικεφαλαίας του· ἐπομένως = εὐκίνητος, ὀρμητικός.— **μοι**=χάριν ἐμοῦ, γιὰ μένα.—**αἶρω** = σηκώνω, προσφέρω.— **μελίφρων** = ποὺ γλυκαίνει τὴν ψυχὴν.—**ἀπογυῖω** = παραλύω τὰ μέλη· γυῖα = μέλη.— **λάθωμαι**· λανθάνω, λήθω εἰς τοὺς μεσ. τύπους = ξεχνῶ· μὴ λάθωμαι μένεος = μήπως χάσω τὴν ὁρμὴν μου. Λέγεται καὶ ἡ ἀντίθ. ἔκφρ. : **μνήσασθε** θούριδος ἀλκῆς.—**χερσὶ δέ...** = ἄλλως τε μὲ χέρια...— **λείβω**= χύνω κρασί διὰ σπονδῆν.—**αἶθοψ** = λαμπρός, σπινθηροβόλος (αἶθω = λάμπω).— **ἄζομαι** = φοβοῦμαι, ἀπὸ εὐσέβειαν ἀποφεύγω κάτι.—**οὐδέ πη**=κατ' οὐδένα τρόπον.— **ἔστι**· ἔξεστι.—**κελαινερῆς**= ὁ συνάγων μέλανα νέφη (κελαινός)· ἐπίθ. τοῦ Διός.—ὁ **λύθρος**=λάσπη ἀπὸ αἷμα καὶ χῶμα.—**πεπαλαγμένος** = λερωμένος, πιτσιλισμένος (ῥ. παλάσσομαι, πηλός, λατ. palus).— **νῆος**=ναός.— **ἀγγελίῃ**· ἄγουσα τὴν **λείαν**· ἐπίθετον τῆς Ἀθηνᾶς, διότι αὐτὴν ἐπεκαλοῦντο κατὰ τὰς ληστρικὰς ἐπιδρομάς.— τὰ **θύεα** = αἱ θυσίαι, αἱ προσφοραί.—**ἀολλίζω** = συγκεντρώνω.— **πέπλος** = γυναικεῖον φόρεμα.—**τοι**· συναπτ. πρὸς τὸ ἔστι=εἶναι γιὰ σένα, εἶναι κατὰ τὴν γνώμην σου.—**χαριέστατος** = ὡραιότατος.—**ἡύκομος** = ἔχουσα ὡραίαν κόμην.—**θές καὶ ὑποσχέσθαι**· τὸ ἀπαρέμφ. ὡς προστακτ. Ἀντικμ. τοῦ ὑποσχέσθαι εἶναι τὸ **ἱερυνσέμεν**.—**ἦνις** = ἐνὸς ἔτους, χρονιάρικος.—**ἡκέστας** ἡκεστος = ἀδάμαστος (στερ. α - κεστός, κεντός, κεντέω), κυρίως ἀκέντητος.—**αἶ κε**=ἔάν.—**ἐλεῶ**=εὐσπλαγχνίζομαι.— **ἀπόσχη**· ἀπέχω μετβ.=κρατῶ μακράν, ἀπομακρύνω.—**μῆστωρ**· Ε 272.

279 - 285 : —**μετελεύσομαι**· μετέρχομαι=πηγαίνω πρὸς κάποιον.—**εἰπόντος** (ἐμοῦ) = εἰς ὅτι τοῦ εἶπω.—**αὐθι** = ἐκεῖ, στὸν τόπο, ὅπου βρίσκεται.— **χάνοι γαῖά οἱ** = νὰ ἀνοίξῃ δι' αὐτὸν ἡ γῆ, νὰ τὸν καταπιῇ ἡ γῆ· ῥ. χάσκω.— **πῆμα**· κατηγρ. εἰς τὸ **μιν**. — **τοιοῦ τοῦ**..—**εἴσω Ἀίδος**· δόμον Ἀίδος=εἰς τὸν Ἅδην.— **ἄτερπος**· ἀντὶ ἀτερπής=δυσάρεστος, πικρός.— **ὁ ὀϊζὺς** = ἡ λύπη, ἡ δυστυχία.— **ἐκλελαθέσθαι** = ὅτι ἐντελῶς ἐλησμόνησε.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ἔνεσαν, εἰλήλου-
θας, ἀνήκε, πῆσθα, τύννη.

γ') Σκαιαὶ πύλαι : Ἴδε Γ 145.— φηγός : Τὸ δένδρον τοῦτο εἰς
τὴν εἴσοδον τοῦ τείχους ἦτο διὰ τοὺς Τρῶας ἱερὸν δένδρον ἀφιερωμέ-
νον εἰς τὸν Δία. — δόμον περικαλλέα Πριάμοιο : Τὰ ἀνάκτορα τοῦ
Πριάμου ἦσαν συγκρότημα πολλῶν κτιρίων, ὅπως συνέβαινε καὶ εἰς
τὰ ἀνάκτορα τῆς Ἑλλάδος (Μυκηνῶν, Τίρυνθος, Κρήτης κ. ἄ.).
Τὸ κύριον μέρος τοῦ ἀνακτόρου ἦτο πάντοτε τὸ μέγαρον (δῶμα) καὶ
ἡ πρὸ αὐτοῦ αἴθουσα. Ἐντὸς ὅμως τῆς αὐλῆς ὑπῆρχον καὶ ἄλλα
κτίρια χρησιμεύοντα ὡς ἰδιαιτέρας κατοικίαι τῶν βασιλοπαίδων, ὡς
γυναικωνῖται, ὡς ἀποθήκαι, λουτρῶνες κλπ. Εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ
Πριάμου θὰ φαντασθῶμεν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς αὐλῆς σειρὰν τοιού-
των κτιρίων, τὰ ὅποια ἔκαμνον ἐντύπωσιν μὲ τοὺς ὠραίους κίονας,
οἱ ὅποιοι ἐκόσμουσαν τὴν εἴσοδον ἐκάστου (ξεστῆς αἰθούσῃσι). — χερσὶν
ἀνίπτοισιν : Κατὰ τοὺς ἥρωικούς χρόνους ἦτο θρησκευτικὸν ἔθιμον
νὰ πλύνουν τὰ χέρια, πρὶν κάμουν θυσίαν ἢ σπονδῆν.

286 - 341

α') 286 - 296 : — μολοῦσα = ἐλθοῦσα, ῥ. βλώσκω - ἔμολον. — κέ-
λομαι = παρακαλῶ, διατάσσω. — κατὰ ἄστν = περιελθοῦσα εἰς τὴν
πόλιν. — θάλαμος = ἰδιαιτερον δωματίον, ὅπου φυλάσσονται τὰ πολύ-
τιμα πράγματα. — κῳείεις = εὐώδης. — οἱ· τῇ Ἑκάβῃ. — παμποί-
κιλα = ὀλοκέντητα. — ἔργα = ἐργόχειρα. — θεοειδής = θεόμορφος. —
ἐπιπλῳς = ὅταν ἐπλευσε· ῥ. ἐπιπλέω. — τὴν ὁδὸν ἦν = κατὰ τὸ ταξίδι
πού. — ἀνήγαγε = ἔφερε ἐπάνω. Ἡ ἀνά, διότι τὸ ταξίδι ἐγινε πρὸς
Β. — εὐπατέρεια = ἀρχοντική. Κυρίως ἡ ἔχουσα εὐγενεῖς πατέρας. —
ἀειραμένη· ἀείρω· Ζ 264. — δῳρον· κατηγορομ. — νεάτος = τελευ-
ταῖος. — βῃ ἰέναι = ἐξεκίνησε. — μετασσεύομαι = πηγαίνω γρήγορα.

297 - 304 : — τῃσι· εἰς τὴν Ἑκάβην καὶ τὰς ἄλλας γράϊας. — ὠῖξε·
οἶζω = ἀνοίγω. — Κισσηίς = ἡ κόρη τοῦ Κισσέως. — ἔθηκαν· τίθημι
εἰς τὴν σημ. τοῦ ποιῶ. — ὀλολυγῇ = μὲ φωνάς. — εὐχομαι = κάμνω
δέησιν, παρακαλῶ. — ἀράομαι = προσεύχομαι.

305 - 311 : — ρυσίπτολις = ἡ προστατεύουσα, ἡ σφύζουσα τὴν πόλιν
(ὀύομαι + πτόλις). — ἄξον· ἄγνυμι = θραύω. — δῃ = πλέον. — στ.

308 - 310 = 274 - 276. — **ἀνανεύω** = σείω ἀρνητικὰ τὸ κεφάλι, ἀρ-
νοῦμαι.

312 - 325 : — **δῶμα** = κατοικία, ἀνάκτορον. — **τεύχω** = κατασκευά-
ζω, κτίζω. — **ἐριβῶλαξ**· A 155. — **τέκτων**· E 59. — **ἐνθα** = ἐκεῖ. —
πάροιθε· συναπτ. πρὸς τὸ δουρὸς = ἀπὸ τὸ ἔμπροσθεν μέρος τοῦ
δόρατος. — **περὶ δέ** = καὶ γύρω εἰς τὴν βάσιν τῆς αἰχμῆς. — **περὶ θέε**
= τὴν περιέβαλλε· ῥ. θέω = τρέχω. — **ὁ πόρκης** = κρίκος. — **τὸν δέ**·
Ἀλέξανδρον. — **τὰ τεύχεα**· Γ 195. — **ἔπω** = ἀσχολοῦμαι μὲ κάτι. —
ἀγκύλος· E 209. — **ἀφάω** = ψηλαφῶ, μεταπιάνω. — **μετὰ** = μεταξὺ.
— **ἦστο**· ἦμαι. — **νεικέω** = ἐπιπλήττω. — **αἰσχρὰ ἔπη** = βαρεῖς, προσ-
βλητικοὶ λόγοι.

326 - 331 : — **δαιμόνιος** = ἀλλόκοτος. — **οὐ καλὰ** = οὐ καλῶς. —
μέν· βεβαιωτ. — **ὁ χόλος** = ὁ θυμός. — **φθινύθω** = φθείρομαι, χάνο-
μαι. — **αἰπὺς** = ὑψηλός. — **μάρναμαι** = μάχομαι. — **ἡ αὐτῇ** = κραυγῇ
τῆς μάχης, ἡ μάχη. — **ἀμφιδέδηε** = ἀναψε γύρω· **δαίω** = καίω. —
μαχέσαιο ἄν = θὰ ἐπέπληττες, θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιπλήττης. — **ὄν τινά**
που· ἡ πρότ. εἶναι ἀναφ. ὑποθ. = ὅποιον ἴσως... — **μεθιέντα**· **μεθί-**
ημι = ἀφίνω, παραμελῶ. — **στυγερός** = φρικαλέος. — **ἀνα**· ἐπίρρ. μὲ
ἐννοίαν προσταγῆς = (σῆκω) ἐπάνω. — **δήιος** = καυστικός, καταστρε-
πτικός (δαίω). — **θέρηται**· **θέρομαι** = καίομαι.

332 - 341 : — **ἡ αἷσα** = τὸ πρέπον, τὸ ὀρθόν· **κατ' αἷσαν** = ὀρθά,
δίκαια, ὅπως μοῦ ἤξιζε. — **οὐδ' ὑπὲρ αἷσαν** = ὅχι πέραν τοῦ ὀρθοῦ,
ὅχι ἄδικα. — **τοῦνεκα** = δι' αὐτὸν τὸν λόγον. — **σύνθεο**· **συντιθεμαι**
= βάζω μαζί εἰς τὸν νοῦν μου, προσέχω τὸν λόγον κάποιου. — **οὐ τοι...**
= ἀλήθεια ὅχι... — **νέμεσις - ιος** = ἀγανάκτησις. — **τὸ ἄχος** = ἡ λύ-
πη. — **προτρέπομαι** = στρέφομαι πρὸς κάτι, παραδίδομαι. — **παρει-**
πούσα· **παρεῖπον** = παρεκίνησα, ἔπεισα. — **ὄρμησε**· **ὀρμάω**· **μετβτ.** =
κάνω κάποιον νὰ κινηθῇ. — **μοι καὶ αὐτῷ** = ὅπως καὶ εἰς ἐμὲ τὸν
ἴδιον. — **λῶιον**· **λῶον**· συγκρ. τοῦ ἀγαθός. — **ἐπαμβίβομαι** = πηγαίνω
ἐκ περιτροπῆς. — **ἐπιμένω** = περιμένω. — **ἀρήια** = πολεμικά. — **δύω**
= νὰ ἐνδυθῶ, νὰ φορέσω. — **μέτειμι** = ἔρχομαι κατόπιν. — **κιχῆσε-**
σθαι· **κίχωνω**, **κίχημι**· E 187.

β') Ἴων. τύπος τοῦ ῥ.ἐπιπλέω : **ἐπιπλώω** καὶ μετοχ. ἄρ. β' **ἐπιπλώς**.

— Δοτική τοῦ ὀνόματος νέμεσις : **νεμέσι**, ἀντὶ νεμέσει.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **ποτί, κατεβήσето, τῆσι, ἦστο**.

γ') ἐς **θάλαμον κηώντα** : Τὸ δωμάτιον, ὅπου ἐφυλάσσοντο τὰ ἐνδύματα, εὐωδιάζεν ἀπὸ τὰ ἀρώματα, τὰ ὅποια ἐτίθεντο μεταξὺ τῶν ἐνδυμάτων, διὰ τὰ προφυλάσσωνται αὐτὰ ἀπὸ τὸν σκῶρον καὶ διὰ τὰ ἀποκοτῶν ὠραίαν καὶ μόνιμον ὁσμὴν.— **ἔργα γυναικῶν Σιδονίων** : Τὰ λεπτὰ καὶ περίτεχνα κεντήματα τῶν πέπλων ἦσαν προϊόντα ἀνατολικῆς χειροτεχνίας, ὅπως συνέβαινε καὶ κατὰ τὴν Βυζαντινὴν ἐποχὴν καὶ σήμερον ἀκόμη. Ἰδίως αἱ πόλεις τῆς Φοινίκης ἦσαν κέντρα βιομηχανίας πολυτελῶν εἰδῶν, ὡς πολυτίμων βαφῶν, ἀρωμάτων κ.ἄ. Ἰδιαιτέρως ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν Ὅμηρον ἡ Σιδὼν ὡς κέντρον τέχνης (πολυδαίδαλοι Σιδόνες). — **Θεανῶ** : Ἦτο θυγάτηρ τοῦ Κισσέως, βασιλέως τῶν Θρακῶν, καὶ σύζυγος τοῦ Ἀντήνορος.— **τὰς Ἀλέξανδρος ἤγαγε** : Ἐπιστρέφων ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ὁ Πάρις ἐσυνέχισε τὰς ληστρικὰς του ἐπιθέσεις εἰς παραλίαις πόλεις τῆς Φοινίκης. Τὰ πειρατικὰ αὐτὰ ταξίδια, ὅπως λέγει ὁ Θουκυδίδης, ὅχι μόνον δὲν ἔφερον ὄνειδος κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐδόξαζον τοὺς ἐπιχειροῦντας αὐτά.— **ὀλολυγῇ** : Πιθανῶς ἐννοεῖ ὁ ποιητὴς θρησκευτικὰ ἐπιφωνήματα, τὰ ὅποια ἐπρόφερον ὅλοι μαζί με ῥυθμόν, ὅπως ἐγίνετο καὶ εἰς ἄλλας ἐπισήμους στιγμὰς.— **θάλαμον καὶ δῶμα καὶ αὐλήν** : Ἐπαναλαμβάνεται ἐδῶ ὁ συνήθης τύπος τῶν Ὀμηρικῶν ἀνακτόρων μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι τὸ κύριον μέρος λέγεται δῶμα καὶ ἡ αἰθουσα αὐλή.— **ἔγχος ἐνδεκάπηχυ** : Δὲν γνωρίζομεν μετὰ τί μέτρον υπολογίζει ὁ ποιητὴς τὸ μῆκος τοῦ δόρατος τοῦ Ἑκτορος. Ὅπως δὲ θέλει νὰ παραστήσῃ ὅτι τὸ δόρυ τοῦ ἥρωος τούτου ἦτο ἐξαιρετικὰ μακρόν.— **πόρκης** : Ὁ κρῖκος αὐτὸς ἐσπερέωνε τὴν αἰχμὴν εἰς τὸ ξύλον τοῦ δόρατος καὶ ἐπὶ πλέον ἐκόσμιε τὸ δόρυ.— **χόλον τόνδε** : Ὁ χόλος τοῦ Πάριδος προήρχετο ἀπὸ τοῦ γεγονὸς ὅτι ἀπέτυχεν εἰς τὴν μονομαχίαν του μετὰ τὸν Μενέλαον καὶ διὰ τοῦτο οἱ Τρῶες τὸν ὠνείδιζον.

— Ποῖον τύπον ἀνδρὸς ἐμφανίζει ἐδῶ ὁ Πάρις; Διακρίνατε τὴν ἀντίθεσιν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Ἑκτορος.

α') 342 - 358 :— **μειλίχιος**=γλυκός, μαλακός.— **ὁ δαήρ**· Γ 180.— **κύνων**=άναιδής.— **κακομήχανος**=κακοῦργος.— **ὀκρυδέσσα**· φρικτή (κυρίως : κρύβεις, τὸ κρύος).— **ὥς ὄφελε** = εἶθε. Ἡ σειρά τῶν λέξεων : ὥς κακὴ θύελλα ἀνέμοιο ὄφελε οἴχεσθαι...— **ὅτε πρῶτον** = εὐθύς ὥς.— **οἴχεσθαι προφέρουσα**= νὰ μὲ ἤρπαζεν ἀμέσως.— **προφέρω** = ἀρπάζω, παρασύρω.— **θύελλα ἀνέμοιο**=ὀρμητικὸς ἄνεμος.— **πολύφλοισβος**· Α 34.— **κῦμα ἀπόερσε** = νὰ μὲ παρέσυρε τὸ κῦμα. (Ἡ πρότ. ἔχει δυνητικὴν σημασίαν. Παρελείφθη τὸ *κεν*)· ρ. ἀπαυράω.— **πάρος** = πρίν, παρὰ νά...— **ᾧδε** = ἔτσι ὅπως ἔγιναν.— **τεκμήραντο** = ὥρισαν, ἀπεφάσισαν ρ. **τεκμαίρομαι** (τέκμαρ = τέλος).— **ἔπειτα** = μετὰ τὸ κακὸν ποὺ ἔκαμα.— **ἤδη** = νὰ ἤξευρε, νὰ ἐννοοῦσε. Ἐξακολουθεῖ ἡ ἀνεκπλήρωτος εὐχὴ τῆς Ἑλένης.— **νέμεσις** = ἡ κατὰκρισις.— **αἴσχεα** = δνειδισμοί, αἱ ὕβρεις.— **ἔμπεδοι φρένες**=σταθερός, ὑγιὲς νοῦς.— **ὀπίσω**=εἰς τὸ μέλλον.— **τῷ** = διὰ τοῦτο.— **ἐπαυρήσασθαι** = ὅτι θὰ ἀπολαύσῃ, θὰ πληρωθῇ.— **δίφρος** = κάθισμα χαμηλόν.— **πόνος** = κόπος, ἀγών.— **σε φρένας**· σοῦ φρένας = τὴν ψυχὴν σου.— **ἀμφιβέβηκε** = περικυκλώνει, πιέζει.— **ἡ ἄτη** = ἡ ἀμαρτία, τὸ κακόν.— **ἐπὶ θῆκε** = ἐπέβαλε, προώρισε.— **ὀπίσω**· Ζ 352.— **πέλομαι**· εἰμί.— **πελωμένα ἀοίδιμοι** = νὰ γίνωμεν θέμα διὰ τραγοῦδι.— **ἐσόμενοι** = οἱ μεταγενέστεροι.

359 - 368 :— **καθίζω**=βάζω κάποιον νὰ καθίσῃ.— **φιλεύσά περ** = ὅσον στοργικὴ καὶ ἂν εἶναι ἡ περιποίησίς σου.— **ἐπέσσυται** = σπεύδει, θέλει· παρκμ. τοῦ ἐπισσεύομαι εἰς σημ. ἐνεστ.— **μέγα**· ἐπίρρ.— **ἐμεῖο**· γενικ. ἀντικμ. εἰς τὸ ποθῆν.— **ποθὴν ἔχουσι** = ποθοῦν, περιμένουν.— **ὄρνυθι**· ὄρνυμι.— **ἐπείγομαι**=βιάζομαι, κάμνω γρήγορα.— **καταμάρπτω** = προφθάνω.— **οἱ οἰκῆες** = οἱ οἰκεῖοι.— **ἡ ἱξομαι αὐτὶς** = ἡ νὰ ἔλθω πάλιν.— **ὑπότροπος** = ἐπιστρέφων.— **με**· συναπτ. πρὸς τὸ δαμώωσιν.— **ὑπὸ χερσὶ**=κάτω ἀπὸ τὰ χέρια. Ὡς δοτ. ὄργαν. ἡ κατὰ κυριολεξίαν, διότι ὁ φονευόμενος πίπτων εὐρίσκεται ὑπὸ τὰς χεῖρας τοῦ φονεύοντος.— **δαμώωσιν** = δαμάουσι.

β') **οὐ τι προσέφη** : Ἴσως ἀπὸ ἀγανάκτησιν πρὸς τὸν ἀδελφόν του ἢ διότι ἡ Ἑλένη ἐπρόλαβε νὰ τοῦ ἀπευθύνῃ τὸν λόγον. Πάντως ἡ σιωπὴ αὐτῇ τοῦ Ἑκτορος εἶναι χαρακτηριστικὴ.— **ὅς ἤδη νέμεσιν** :

Ἡ Ἑλένη παραπονεῖται ὅτι ὁ Πάρις δὲν ἤξεύρει τί προκαλεῖ τὴν ἀγανάκτησιν καὶ τὸν ψόγον τῶν ἀνθρώπων. Ἡ ἄγνοια αὐτῇ τὸν κάμνει τόσον φαῦλον, διότι κατὰ τὰς ἡθικὰς ἀντιλήψεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μία πρᾶξις εἶναι ἡθικὴ ἢ ἀνῆθικος, καθόσον ἐπιδοκιμάζεται ἢ κατακρίνεται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. — **πελώμεθα ἀοίδιμοι**· Ἡ ἀφορμὴ καὶ τὰ ἐπεισόδια τοῦ Τρωικοῦ πολέμου ἐψάλλοντο εἰς ἐπικά ἄσματα, ἐνῶ ἤδη διήρκει ὁ πόλεμος. Ἡ ποιητικὴ παράδοσις διετήρησε τοιαῦτα ἄσματα μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Ὀμήρου καὶ ταῦτα ὁ ποιητὴς ἔχων ὑπ' ὄψει κάμνει τὸν ὑπαινιγμὸν τοῦτον.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν τὰ συναισθήματα ποὺ κατέχουν τὴν Ἑλένην καὶ τὸ συναίσθημα τοῦ Ἑκτορος.*

369 - 406

α') 369 - 380:—**δόμοι εὖ ναιετάοντες**=ὠραία κατοικία. Κυρίως: σπίτι, ὅπου κατοικεῖ κανεὶς καλὰ. Τὸ ἐπίθ. λέγεται καὶ περὶ πόλεων. — **εὐπεπλος** = φέρουσα ὠραῖον φόρεμα, καλοντυμένη. — **γοάω** = θρηνῶ. — **μύρομαι**=δακρύζω, κλαίω. — **ἀμύμων**· Ε 9.— **τέτμεν**=εὐρεν· ἔτετμον (πότμος). — **ἔστη ἐπ' οὐδὸν ἰών**· ἰὼν ἐπ' οὐδὸν ἔστη.— ὁ οὐδὸς = τὸ κατώφλι. — **εἰ δ' ἄγε**· παρακλειυτ. Συμπλήρωσιν εἰ δὲ βοῦλει, ἄγε... — **νημερτής**=ἀλάνθαστος, ἀληθινὸς (νῆ+ἀμαρτάνω). — ἡ **γαλῶως**· Γ 122.— ἡ **εἰνάτηρ-έρος**=συννυφάδα.— **ἐς Ἀθηναίης**· ἐς νηὸν Ἀθηναίης. — **ἰλάσκονται** = ζητοῦν νὰ ἐξιλιώσουν. Ἐνεστ. ἀποπειρ.

381 - 389:—**ὀτρηρὸς** = εὐκίνητος, πρόθυμος. Ἐπίθ. τῶν θεραπόντων.— ἡ **ταμίη** = ἡ οἰκονόμος.— **μάλ' ἄνωγας**· τὸ μάλα εἰς τὴν σημ. τοῦ ἐντόνως, ῥῆτῳς. — **οὐνεκα** = διότι.— **τείρομαι** = καταβάλλομαι.— **κράτος** = ἡ νίκη, ἡ ὑπεροχή.— **ἀφικάνει**· ἐνεστ. μὲ σημ. παρκμ.— **μαινομένη** = ταραγμένη, ἔξω τοῦ ἑαυτοῦ της.— ἡ **τιθήνη** = ἡ τροφὸς (ἀναδιπλ. θέμ. θη-θῆλυς).

390 - 406 : — **ἦ**· Ε 280.— **ἀπέσσυτο**=ἔφυγε βιαστικὰ (σεύω=θέτω εἰς ταχεῖαν κίνησιν). — **εὐκτιμένας**=καλὰ κτισμένας, καλοστρωμένας.— ἡ **ἀγυιά** = ἡ ὁδός. — **εὖτε** = ὅταν, τὴν στιγμὴν ποῦ...— **τῇ** = ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν.— **διεξίμεναι** = νὰ περάσῃ ἔξω.— **ἐνθα** = ἐκεῖ.— **πολύδωρος** = προικισμένη μὲ πολλὰ χαρίσματα.— **ὑπὸ Πλάκῳ** = εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους Πλάκου.— **ὕληεις** = δασώδης (ἡ ὕλη).— **Κι**-

λίκεσσιν ἄνδρεσσιν = εἰς λαὸν Κιλικίων. — ἔχετο Ἑκτορι = εἶχετο ὑπὸ τοῦ Ἑκτορος, ἦτο γυναῖκα τοῦ Ἑκτορος. — χαλκοκορυστῆς = ὠπλισμένος μὲ χαλκὸν (κορύσσω = ὀπλίζω). — ἔπειτα = τότε. — ἀταλάφρων = ἀθῶος, ἄκακος (ἀταλά = τρυφερά + φρήν). — αὐτως = ἔτσι. — ἀλίγκιος = ὅμοιος. — καλέεσκε = ἐκάλει συνήθως. — ἐρύετο ὄνομαί = σφάζω. Ε 23. — μείδησεν ῥ. μειδάω, μειδιάω. — ἄγχι οἱ = πλησίον του. — παρίστατο = ἐστέκετο πλάϊ του. — στ. 406 = Ζ 253.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: **διεξιμέναι, Κιλικέσσι, καλέεσκε, ἔφατο.**

γ') **σὺν ἀμφιπόλῳ εὐπέπλῳ**: Δεῖγμα ἀρχοντικῆς καὶ ἀνέτου ζωῆς εἶναι ἡ εὐπρεπὴς ἐμφάνισις τῶν ὑπηρετῶν καὶ τῶν ἀμφιπόλων. — **ταμίη**: Εἶναι ἡ οἰκονόμος καὶ ἐν γένει ἡ ἰθύνουσα τὰς ὁμῶς εἰς τὰ ἔργα των. Εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν ἐπροτιμᾶτο συνήθως ἡ μᾶλλον πιστὴ καὶ κάπως ἡλικιωμένη καὶ διὰ τοῦτο συχνὰ προσφωνεῖται αἰδοίῃ **ταμίη**. — **εὐκτιμένας κατ' ἀγυιάς**: Αἱ ὁδοὶ τῆς Ὀμηρικῆς πόλεως ἦσαν στρωμέναι μὲ λίθους καὶ ἄσβεστον. Εἰδικῶς περὶ τοῦ Ἰλίου ἐπιστοποιήθη τοῦτο ἀπὸ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ Σηλήμαν καὶ Δαῖρπφελδ. — **Ἀνδρομάχη θυγάτηρ Ἡετίωνος**: Ἀλησμώνητος γυναικεῖα μορφή ζωγραφεῖται εἰς τὰ Ὀμηρικὰ ἔπη ἡ σύζυγος τοῦ Ἑκτορος, ἡ ὁποία κατωτέρω ὑπεθυμίζει εἰς τὸν ἄνδρα τῆς τὴν θλιβεράν ἱστορίαν τῆς ζωῆς τῆς. Εὐθὺς ἀπὸ τὴν πρώτην τῆς αὐτὴν ἐμφάνισιν ἐμπνέει συμπάθειαν καὶ θαυμασμὸν εἰς τὸν ἀναγνώστην. — **Κιλικέσσιν ἄνδρεσσιν ἀνάσσω**: Οἱ Κιλικεῖς τῶν Ὀμηρικῶν χρόνων κατόικουν εἰς τὴν Μεγάλην Φρυγίαν διηρημένοι εἰς δύο. Καὶ οἱ μὲν εἶχον πρωτεύουσαν τὰς Θήβας, οἱ δὲ τὴν Λυρνησσόν. Εἰς χρόνους μεταγενεστέρους μετηνάστευσαν εἰς τὴν χώραν, ἥτις ἀπ' αὐτῶν ὠνομάσθη Κιλικία. — **οἷος γὰρ ἐρύετο Ἴλιον Ἑκτωρ**: Ὁ Ἑκτωρ ὄχι μόνον διηύθυνε τὴν ἄμυναν τοῦ Ἰλίου, ἀλλὰ κατὰ τὴν μάχην ἐδίδε λαμπρὸν παράδειγμα φιλοτιμίας καὶ ἥρωισμοῦ (πρβλ. καὶ τοὺς λόγους τῆς Ἑλένης 355). — **μείδησεν ἰδὼν ἐς παῖδα σιωπῇ**: Ἀριστοτέχνης πάντοτε ὁ Ὀμηρος, ὅταν ζωγραφῇ τὰ ἀνθρώπινα πάθη, μεταχειρίζεται καὶ ἐδῶ ἀπλούστατον καὶ ἐκφραστικώτατον τρόπον, διὰ τὴν παραστήσῃ τὴν στοργὴν καὶ συγχρόνως καὶ τὴν ἀγωνίαν τοῦ Ἑκτορος διὰ τὴν τύχην τοῦ παιδιοῦ του.

α') 407 - 428 : **δαιμόνιε**· ἐδῶ ὡς προσφών. ἀγάπης = εὐλογη-
μένη, καημένη. — **φθίσει**· μετβ. φθίνω = ἀφανίζω. — **νηπίαχος** =
μικρὸς (παράλλ. τύπος τοῦ νήπιος). — **ἄμμορος** = ἄτυχος, δυστυχῆς
(στερ. α + μόρος). — **κέρδιον** = ὠφελιμώτερον, καλύτερον. — **ἀφα-**
μαρτάνω τινός = χάνω, στεροῦμαι κάτι. — **δύομαι χθόνα** = θάπτο-
μαι, πεθαίνω. — ἡ **θαλπωρή** = ἡ παρηγορία. — **πότμον ἐπίσπης**·
πότμον ἐφέπω = ἀκολουθῶ τὴν κοινήν μοῖραν, πεθαίνω· **ἐπίσπης**·
ἀόρ. ὑποτακτ.· ἐδῶ ὡς τετελ. μέλλον. — **ἄχεα** = θλίψεις, ἐν ἀντιθ. πρὸς
τὸ **θαλπωρή**. — **ἄμὸς** = ἡμέτερος. — **ἐκ**. . . **πέρσεν**· **πέρθω** = λεη-
λατῶ κυριευθεῖσαν πόλιν, πορθῶ. — **εὐ ναιετάουσας**· Z 370. — **ἔξε-**
νάριξε· E 151. — **σεβάσασατο**· σεβάζομαι = ἡ συνείδησίς μου δὲν με
ἀφίνει. — **κατέκχη**· ἀόρ. τοῦ κατακαίω. — **ἔντεα**· E 220. — **δαίδαλος**·
E 60. — **χέω σῆμα** = χύνω χῶμα, διὰ τὸ σχηματισθῆ τῦμβος· γενικῶς
= κάμνω τάφον. — **νύμφαι ὀρεστιάδες** = νύμφαι τῶν ὀρέων. — **αἰγίο-**
χος· E 115. — ὁ **κασίγνητος** = ὁ ἀδελφός. — **ἰῶ**· ἴος - ἴα - ἴον = ἔνας
μία - ἓν. — **κατέπεφνε** = ἐφόνευσε. — **ποδάρκης**· A 121. — **ἐπὶ βουσί**
= ἀνάμεσα εἰς τὰς βοῦς, ἐνῶ ἐπέβλεπον τὰ βόδια. — **εἰλίποδες** = πού
στρέφουν πρὸς τὰ μέσα τὰ πόδια. Ἐπίθ. τῶν βοῶν (βλ. καὶ Ὀδυσσ. α
92). — **ἀργεννός**· Γ 141. — **βασίλευεν** = ἦτο βασίλισσα. — **δεῦρο** = εἰς
τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν. **ἅμα** = μαζὶ μέ. — τὸ **κτέαρ - ατος**
= κτῆμα. — **ἄψ** = ὀπίσω, εἰς τὴν χώραν της. — **ἀπερείσια ἄποινα**·
A 13. — **ιοχέαιρα**· E 53.

429 - 439 : — **ἄτάρ** = ὁμως, λοιπόν. — **θαλερός** = ἰσχυρός, ἀκμαῖος.
— **μίμνω** = μένω. — **ὄρφανικός** = ὄρφανός. — **στῆσον**· ἰσθημι μετβ.
= κάμνω νὰ σταθῇ, τοποθετῶ. — ὁ **ἐρινεός** = ἡ ἀγριοσυκῆ (νεολλ. ὄρ-
νός). — **ἄμβατός** = ὅπου δύναται κανεὶς νὰ ἀναβῇ, εὐπρόσβλητος. — **ἐπί-**
δρομος = ὅπου δύναται κανεὶς νὰ πλησιάσῃ. — **ἐπλετο**· **πέλομαι**· ὁ ἀόρ.,
διότι ἡ ἀπόπειρα ἐγένετο ἤδη. — **τῇ γε** = εἰς αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ σημεῖον. —
ἐπειρήσαντο = ἔκαμαν ἀπόπειραν. — **ἀγακλυτός** = θαυμασίως ἔνδο-
ξος, τρανός (ἄγα—, ἄγαμαι + κλυτός). — **ἥ που** = ἥ, ὡς φαντάζο-
μαι. — **ἐνισπε**· ἐνέπω. — **θεοπρόπιον**· A 85. — **ἥ νυ** = ἥ ἰσως. — **θυμός**
ἐποτρύνει καὶ ἀνώγει = ἡ ψυχὴ των τοὺς παρορμᾷ καὶ τοὺς προτρέπει.

440 - 465 :— **ἦ καὶ** = βεβαίως καί.—**μέλει μοι**=σκέπτομαι, λαμβάνω ὑπ' ὄψει.—**τάδε πάντα**· ὅσα εἶπεν ἡ Ἀνδρομ.—**αἰνῶς**=πολύ.—**αἰδέομαι** = ἐντρέπομαι.—**ἐλκεσίπεπλος** = ἡ σύρουσα τὸν πέπλον. Τὸ ἐπίθ. ἐκφράζει τὴν χάριν τῶν εὐγενῶν γυναικῶν τοῦ Ἰλίου.—**κακὸς ὥς** = ὥς δειλός.—**νόσφιν**=μακράν.—**πολέμοιο**· συναπτ. πρὸς τὸ νόσφιν.—**άλυσκάζω**· Ε 253.—**μάθον**=ἐμαθα, ἐσυνήθισα.—**πρώτοις**· κατηγορμ. εἰς τὸ Τρώεσσι = μὲ τοὺς Τρῶας, ποὺ εἶναι εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν.—**ἀρνύμενος**· ἀποπειρατ. ἐνεστ. τοῦ ἄρνυμαι = διασφάζω.—**κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν**=μὲ τὴν καρδιά μου καὶ μὲ τὴν ψυχὴν μου. Δηλ. καὶ τὸ προαισθάνομαι καὶ τὸ καταλαμβάνω.—**ὄτ' ἂν ποτε**=ὅταν κάποτε θά...—**ὀλώλῃ** = θά εἶναι κατεστραμμένη.—**Ἰλῖος ἱρή** = ἡ ἱερά, ἡ θεοφίλτος πόλις τοῦ Ἰλίου.—**εὐμμελῆς**=ὁ καλὸς ἀκοντιστής, πολεμικὸς (εὐ + μελή = τὸ ξύλον ἀπὸ τὸ ὅποῖον κατασκευάζεται τὸ δόρυ).—**ἄλγος Τρώων** = ἡ λύπη τὴν ὁποῖαν θά αἰσθανθῶ διὰ τοὺς Τρῶας.—**οὐτ' αὐτῆς Ἑκάβης**· οὐτ' ἄλγος αὐτῆς Ἑκάβης.—**οἷ κεν πέσοιεν** = οἱ ὅποιοι πιθανὸν νὰ πέσουν.—**ὑπ' ἀνδράσι δυσμενέεσσιν**· πρβλ. Ζ 368 ὑπὸ χερσὶν Ἀχαιῶν.—**σεῦ**· ἐνν. ἄλγος.—**ἄγεται**· ἄγομαι = παίρνω μαζί μου.—**ἐλεύθερον ἦμαρ** = τὴν ἐλευθερίαν σου.—**ἀπούρας**· ἀπαυράω = ἀρπάζω, ἀφαιρῶ.—**καὶ κεν ὑφαίνοις**=καὶ ἴσως νὰ ὑφαίνης.—**πρὸς ἄλλης** = ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἄλλης.—**φορέω**· θαμιστ. τοῦ φέρω.—**ἀεκαζομένη**=χωρὶς νὰ θέλῃς, ἐξαναγκαζομένη (ἀέκων).—**κρατερὴ ἀνάγκη**=σκληρὰ ἀνάγκη.—**ἐπικίεσεται**· ἐνν. σοι=θὰ σὲ πιέζῃ.—**εἶπησι**· ὁρ. ὑποτ. ἀντὶ μέλλ.—**ἀριστεύεσκε**=πάντοτε ἤριστευε· θαμιστ. τοῦ ἀριστεύω.—**μάχεσθαι**· αἰτιατ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ ἀριστεύεσκε.—**νέον ἄλγος**=νέα ἀφορμὴ νὰ αἰσθάνεσαι λύπην.—**χῆτεϊ**=ἀπὸ στέρησιν, διότι ἐστερήθης (τὸ χῆτος).—**ἀμύνειν**· συναπτ. πρὸς τὸ τοιοῦδε = τοιούτου, τόσον ἀνδρείου, ὁ ὁποῖος ἐν τούτοις δὲν σὲ ἔσωσεν ἀπὸ τὴν δουλείαν.—**δούλιον ἦμαρ**· ἀντὶθ. πρὸς τὸ ἐλεύθερον ἦμαρ.—**χυτὴ γαῖα** = χυμένον χῶμα· πρβλ. σῆμα χεῖν.—**ὁ ἐλκηθμός**=τὸ τράβηγμα.—**πυθέσθαι**· τὸ πυνθάνομαι εἰς γεν. σημασ. αἰσθήσεως.—**πρὶν πυθέσθαι βοῆς** = πρὶν ἀκούσω τίς φωνές σου.—**πρὶν πυθέσθαι ἐλκηθμοῖο** = πρὶν ἰδῶ νὰ σὲ τραβοῦν.

β') Δωρ. τύπος τοῦ πρώτου προσώπου τῆς κτητικ. ἀντων. ἐπὶ πολλῶν κτητόρων : **ἀμός** (πρβλ. **ἄμμες** = ἡμεῖς καὶ **ἄμμε** = ἡμεῖς).

—'Επικὸς τύπος τοῦ εἰς - μία - ἐν = ἴος - ἴα - ἴον. Εἰς τὴν γεν. καὶ δοτ. ὁ τόνος καταβιβάζεται.

— Συγκεκομμένος τύπος τοῦ παρατατικοῦ τοῦ ῥ. πέλομαι : ἔπλετο.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **εὐμμελίῳ, ἱρή, δυσμενέεσσι.**

γ') **πάντες ἐφορμηθέντες :** Ἡ Ἀνδρομάχη γνωρίζει τὴν ἀνδρείαν τοῦ συζύγου της, ἀλλὰ φοβεῖται τὴν περίπτωσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ τοῦ ἐπιτεθοῦν ἄθροοι οἱ ἐχθροί.— **ἐκπέρσεν Θῆβην ὑψίπυλον :** Τὸ γεγονός τοῦτο ἐγίνε κατὰ τὸ δέκατον ἔτος τοῦ πολέμου, ὅπως ἱστορεῖται εἰς τὸ I 185.— **οὐδὲ μιν ἐξενάριξε...** Οἱ ὁμηρικοὶ πολεμισταὶ τόσον ἡγάπων καὶ ἐτίμων τὰ ὅπλα των, ὥστε τὸ νὰ γυμνωθῇ ὁ νεκρὸς ἀπὸ τὰ ὅπλα του ἐθεωρεῖτο δυστυχία μεγαλυτέρα καὶ ἀπὸ τὸν θάνατον. Διὰ τοῦτο ἡ πρᾶξις τοῦ Ἀχιλλέως νὰ ἀφήσῃ ὀπλισμένον τὸν νεκρὸν Ἡετίωνα θεωρεῖται ἀπὸ τὴν Ἀνδρομάχην μεγαλοψυχία.— **κατέκχη :** Ὡς μόνον τρόπον ταφῆς ὁ Ὅμηρος ἀναφέρει τὴν καῦσιν τῶν νεκρῶν. Εἰς προγενεστέρας ὁμῶς τοῦ Ὀμήρου ἐποχάς, ὅπως ἐξάγεται ἐκ τῶν Μυκηναϊκῶν τάφων, καθὼς ἐπίσης καὶ εἰς τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους συνηθέστερον ἦτο νὰ θάπτονται οἱ νεκροί. Ἡ τέφρα τοῦ καιομένου νεκροῦ ἐναπετίθετο εἰς τάφον καὶ ὑπεράνω ἐχύνετο χῶμα (*σῆμα χέειν*), ὥστε νὰ σχηματισθῇ λοφοειδὲς ὕψωμα (*τύμβος*). Τοῦτο ἀπετέλει τὸ μνημεῖον, τὸ *σῆμα* τοῦ νεκροῦ. Τοιοῦτοι τύμβοι σφύζονται πολλοί, ὡς ὁ λεγόμενος σῆμερον ἐν Τροίᾳ τάφος τοῦ Πατρόκλου, ὁ τύμβος τῶν Μαραθωνομάχων κ.ἄ.— **ἀμβατός ἐστι πόλις καὶ ἐπίδρομον ἔπλετο τεῖχος :** Κατὰ τὰς μυθολογικὰς παραδόσεις τὸ τεῖχος τοῦ Ἰλίου εἶχε κατασκευασθῇ ἀπὸ θεοῦς. Συνειργάσθη ὁμῶς κατὰ τὴν οἰκοδομὴν καὶ ὁ Αἰακός, καὶ ἀκριβῶς τὸ μέρος ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον θνηταὶ χεῖρες κατεσκεύασαν, δὲν ἦτο τόσον ἰσχυρόν. Ἰχνη τῆς τειχοδομίας τοῦ Ἰλίου ἔχουν ἀνακαλυφθῇ κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ Σλήμαν. (Βλ. εἰκ. 3). — **ἐλκεσίπτελος :** ὅπως καὶ τὰ ἐπίθετα *τανύπτελος, βαθύπτελος, βαθύζωνος, ἐὺπτελος*, ἐκφράζει τὴν γυναικεῖαν χάριν καὶ κομψότητα, ἡ ὁποία ἀξίζει νὰ ἐξαίρηται, ὅταν ληφθῇ ὑπ' ὄψει ἡ ἀπλότης τοῦ ἀρχαίου γυναικείου ἐνδύματος. Κατὰ τὴν καλαισθησίαν ἐκάστης ὁ πέπλος, ὁ ὁποῖος ἦτο ἀπλοῦν ὀρθογώνιον ὕφασμα, ἐλάμβανε διάφορον πτῆχωσιν καὶ γραμμὴν. — **μάθον ἔμμεναι ἐσθλός :** Πρβλ. καὶ τὸ τοῦ Διομήδους ἐν E 253 : *οὐ μοι γενναῖον ἀλυσκάζοντι μάχεσθαι οὐδὲ καταπτύσ-*

σιν. — εὖ τότε οἶδα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν... Ὁ φόβος τοῦ Ἑκτορος ὅτι θὰ κυριευθῇ τὸ Ἴλιον δὲν ἦτο μόνον προαίσθημα ἀόριστον, ἀλλὰ καὶ λογικὴ πρόβλεψις. Ἡ ἐπιμονὴ τῶν πολιορκητῶν, αἱ ἀνδραγαθίαι των εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης ἐπειθον τὸν γενναῖον υἱὸν τοῦ Πριάμου, ὅτι ἡ Τροία ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ περιέλθῃ εἰς χεῖράς των. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς μεγαλυτέραν αἴγλην ἀποκτᾷ ὁ θαυμάσιος ἥρωας, διότι ἀγωνίζεται μόνον διὰ τὴν τιμὴν καὶ διὰ τὸ καθῆκον. — ἐν Ἄργει : Ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ τὸ θεσσαλικὸν Ἄργος. Ἐπίσης καὶ αἱ δύο ἀναφερόμεναι κρῆναι, ἡ Μεσσηλὶς καὶ ἡ Ὑπερεῖη, εὐρίσκονται ἐν Θεσσαλίᾳ. Ὁ Ἑκτωρ φοβεῖται μήπως ἡ Ἀνδρομάχη, ὡς σύζυγος τοῦ λαμπροτέρου ἥρωος τῶν Τρώων, δοθῇ ὡς ἐξαίρετον λάφυρον εἰς τὸν Ἀχιλλέα.

466 - 502

α') 466 - 475 : — ὀρέξατο· ὀρέγομαι = ἀπλώνω τὰ χέρια. — παῖδιμος = λαμπρός, θαυμάσιος (παράλλ. τύπος τοῦ παιδρός). — εὐζωνος = ζωσμένη ὥραϊα, λυγερή· πρβλ. καὶ 372 σὺν ἀμφιπόλῳ εὐπέπλῳ. — ἰάχω = φωνάζω (Faχ, FiFάχως, ἦχος). — ἀτυχεῖς· ἀτύχομαι = φοβοῦμαι, τρομάζω. — ταρβήσας· ταρβέω = φοβοῦμαι (τὸ τάρος = ὁ φόβος). — ὁ λόφος = ἡ φούντα. Πρβλ. τὸ λοφίον τῶν στρατιωτικῶν πηληκίων σήμερον. — ἵππιοχαίτης = ἀπὸ χαίτην ἵππου. — νεύω = κλίνω, γέρνω. — νοῶ = προσέχω, βλέπω. — ἐκ δὲ γέλασε· ἐγέλασε. Ἡ πρόθ. σημαίνει τὸν αὐθόρμητον γέλωτα, τὸν ὅποιον ἐπροκάλεσεν ὁ τρόμος τοῦ παιδιοῦ. — παμφανόωσαν = ἀπαστράπτουσιν· παμφαίνω ἐκτεν. τύπος τοῦ φαίνω. — κύσε· κνέω = φιλῶ (προσκυνῶ). — πῆλε· πάλλω = κινῶ, σείω. Ἐδῶ ἐκφράζει τὴν κίνησιν, μὲ τὴν ὁποίαν οἱ μεγάλοι χορεύουν εἰς τὰ χέρια των τὰ μικρά.

476 - 481 : — τόνδε παῖδ' ἐμὸν = τοῦτο τὸ παιδί μου. — ὥσπερ ἐγώ· ἐνν. ἐγενόμην. — ἀριπρεπής = ἐξέχων, ἐπιφανής. Ἐπεξ. τοῦ ὡς ἐγώ περ. — Τρώεσσι· δοτ. τοπ. = μεταξὺ τῶν Τρώων. — βίην· αἰτ. τοῦ κατὰ τι· ἡ βίη = ἡ ἰσχὺς, ἡ δύναμις. — ἀγαθὸν = ἀνδρεῖον. — ἱφι· Α 38. — εἵποι· καθαρὰ εὐκτικὴ ὡς καὶ τὸ κατωτέρω φέροι. — ὃδε γε = αὐτὸς δά, αὐτὸς βέβαια. — ἀνιόντα = ὅταν ἐπιστρέφῃ. Ἡ μετχ. προσδιορίζει τὸ ἐννοούμενον ἀντικμ. τοῦ εἵποι· αὐτόν. — τὰ ἔναρα = ἡ πανοπλία τοῦ φονευθέντος ἀντιπάλου. Τὰ ὅπλα γενικῶς (ἐναρίζω· Ε 151). —

βροτόεις = αίματωμένος (ὁ βρότος = τὸ χυμένον αἷμα). — **δήιος**· E 117.

482 - 492 : — **κηώδης**· κηώεις· Z 288. — **δακρυόεν γελάσασα** = ἐνῶ ἐγελοῦσε δακρυσμένη. — **καταρρέζω χειρὶ** = θωπεύω με τὸ χέρι. — **μοι** = δι' ἐμέ. — **ἀκαχίζεο**· ἀκαχίζομαι = λυποῦμαι, πικραίνομαι. — **ὕπερ αἶσαν** = παρὰ τὴν μοῖραν, ἂν δὲν εἶναι τῆς μοίρας μου. — **προϊάπτω**· A 3. — **μοῖραν... ἀνδρῶν**· ἡ σειρά· *φημὶ δὲ οὐ τίνα ἀνδρῶν πεφυγμένον ἔμμεναι μοῖραν*. — **οὐ κακόν, οὐδὲ μὲν ἐσθλόν** = οὔτε ὁ δειλός, οὔτε ἀκόμη καὶ ὁ γενναῖος. — **ἐπὴν**· ἐπὴν, ἐπειδὴν = εὐθὺς μόλις. — **κομίζω** = φροντίζω, καταγίνομαι. — **ἐποίχομαι ἔργον** = ἀσχολοῦμαι εἰς τὸ ἔργον μου. — **ἐγγεγάσι**· ἐγγεγόνασι.

494 - 502 : = **ἵππουρις** = ἔχουσα λόφον ἀπὸ τρίχας ἵππου. — **ἐντροπαλιζομένη** = στρέφουσα ὀπίσω τὸ κεφάλι. — **θαλερόν δάκρυ** = μεγάλα, πικρά δάκρυα. — **κιχήσατο**· κιχάνω, κίχημι. — **ἐνδοθι** = μέσα εἰς τὸ ἀνάκτορόν της. — **ἐνῶρσε**· ἐνόρηνυμι. Τοὺς θρήνους τῶν ἀμφοτέρων ἐπροκάλεσεν ἡ ἐμφάνισις τῆς δακρυσμένης Ἀνδρομάχης. — **γόν**· θρήνον. — **γόν**· ἐγόν = ἐθρήνησαν. Ἀόρ. β' τοῦ γοῶ. — **μιν**· ὑποκμ. τοῦ ἵζεσθαι. — **προφυγόντα**· **προφεύγω** = φεύγω ἐμπρὸς ἀπό..., σφύζομαι ἀπό...

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις :* ἐκλίνθη, ἴφι, ἐγγεγάσιν.

γ') **δεινὸν νεύοντα** : Ἡ κλίσις τοῦ Ἑκτορος πρὸς τὴν τιθήνην, διὰ τὰ πάρη τὸν Ἀστυάνακτα, ἔκαμε νὰ κινηθῇ τρομακτικὰ ἡ χαίτη τῆς περικεφαλαίας του. — **κηώδεϊ κόλπῳ** : Τὰ ἀρώματα τῶν θαλάμων (πρβλ. Z 288) καὶ ὅσα μετεχειρίζοντο διὰ τὸ σῶμα συνετέλουν ὥστε νὰ εὐωδιάξῃ ὁ κόλπος τῆς Ἀνδρομάχης. Ἡ ἔκφρασις προσθέτει μίαν ἀκόμη λεπτομέρειαν, διὰ τὰ συμπληρωθῇ ἡ ἀρχοντικὴ ἐμφάνισις τῆς γυναικὸς τοῦ Ἑκτορος. — **δακρυόεν γελάσασα** : Ἐνας ἀρχαῖος ἑρμηνευτὴς τοῦ Ὀμήρου παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἔκφρασις αὕτη εἶναι τόσο δυνατὴ καὶ σοφὴ, ὥστε δὲν χρειάζεται νὰ ἐρμηνευθῇ. Θαυμάζεται ὡς ἔκφρασις μικτοῦ συναισθήματος : τῆς λύπης, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἡ Ἀνδρομάχη διὰ τὸν ἄνδρα της, καὶ τῆς ἀγαλλιάσεως, τὴν ὁποίαν ἔχει ὡς μητέρα, ὅταν αἰσθάνεται εἰς τὸν κόλπον της τὸ παιδί της. — **ἀλλ' εἰς οἶκον ἰοῦσα τὰ σ' αὐτῆς ἔργα κόμιζε** : Τοῦτο ὁ Ἑκτωρ δὲν λέγει ὡς ἐπίπληξιν εἰς τὴν Ἀνδρομάχην, ἀλλὰ τῆς τὸ προτρέπει ὡς μέσον, διὰ νὰ διασκεδάσῃ τοὺς φόβους καὶ τὰς ἀνησυχίας της.

392 - 502 : — Τὸ τεμάχιον τοῦτο τῆς Ἰλιάδος θεωρεῖται ἀριστοῦργημα ποιητικῆς τέχνης, παρόμοιον τοῦ ὁποίου δὲν ἔχει ποτὲ γραφῇ εἰς καμμίαν ἄλλην γλῶσσαν. Εἶναι τεχνικῶς καὶ ψυχολογικῶς τόσον τέλειον, ὥστε ὁ ἀναγνώστης αἰσθάνεται ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν οὔτε νὰ προστεθῇ οὔτε νὰ ἀφαιρεθῇ τίποτε ἀπὸ τὴν περιγραφὴν τῆς οἰκογενειακῆς αὐτῆς σκηνῆς.

— Νὰ ἐξάρατε τὰ οἰκογενειακὰ συναισθήματα καὶ ἐν γένει τὸ ἥθος καὶ τῶν δύο προσώπων.

— Νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ τέχνη τοῦ ποιητοῦ, ὅταν παρεμβάλλῃ εἰς τὴν θλιβεράν συνομιλίαν τῶν δύο συζύγων τὸ ἐπεισόδιον τοῦ μικροῦ Ἀστυνάκτος.

— Νὰ παρατηρηθῇ ἰδιαίτερος ἡ τρυφερά θλίψις, τὴν ὁποίαν ἐκφράζει ἡ μετοχὴ ἐντροπαλιζομένη.

503 - 529

α') 503 - 517: οὐδὲ = ἐξ ἄλλου δέν... — δηθύνω = βραδύνω (δὴν, δηθά). — κατέδου τεύχεα = ἐφόρεσεν ὅλα τὰ ὅπλα του. — ποικίλα = πεποικιλμένα. — σεύατο = ἐπήγαινε βιαστικός. — κραιπνός = ταχύς (τῆς αὐτῆς ρίζ. μὲ τὸ καρπάλιμος). — πεποιθώς = ἐμπιστευόμενος. — στατός = κλεισμένος εἰς στάβλον. — ἀκοστήσας = ἀφοῦ ἔφαγεν ἀφθονον κριθάρι (ἀκοστή = κριθή). — θεῖη· ὑποτακτ. τοῦ θεῖω - θεώ. — κροαίνων = κροτῶν τοὺς πόδας, καλπάζων. — ποταμοῖο = εἰς τὰ νερά τοῦ ποταμοῦ. — ἔυρρεϊός· ἔυρρεής = εὐρυτος, ὀρμητικός. — κυδιόων = καμαρωτός· κυδιάω = ὑπερφηανεύομαι (κῦδος). — ἔχει = κρατεῖ. — ἀμφὶ ὤμοις = ἀπὸ τὰ δύο μέρη τῶν ὤμων του. — αἰτssonται = τινάσσονται. — ἡ ἀγλαΐη = ἡ ὀμορφιά. — ῥίμφα = ταχέως. — ἔ· αὐτόν· ἀνακόλουθον πρὸς τὸ πεποιθώς. — τὰ ἦθεα = οἱ συνήθεις τρόποι. — ὁ νομός = ἡ βοσκή. — κατὰ ἄκρης = κατηφορικὰ ἀπὸ τὴν ἀκρόπολιν. — ἡλέκτωρ = ὁ λαμπρὸς ἥλιος. — καγχαλώων = γελῶν, λάμπων ἀπὸ ἀγαλλίαςιν. — ἔτετμεν· Z 374. — εὔτε = τὴν στιγμὴν πού... — ἡ χώρα = ἡ θέσις. — ἦ· ἔη· κτητ. — ὀαρίζω = γλυκομιλῶ (ἡ ὄαρ = ἡ σύγυς. Κυρίως ὀμιλῶ τρυφερά σὰν γυναῖκα).

518 - 529 : — ἡθεῖε = ἀγαπητέ. — ἦ μάλα δὴ = μήπως ἀλήθεια. — καὶ ἐσσύμενον· μετχ. τοῦ σεύομαι = βιάζομαι. Τὸ καὶ ἐναντιωμ. — ἐναΐσιμον = εἰς τὴν σωστὴν ὥραν. — οὐκ ἄν... μάχης· ἡ σειρὰ λέξε·.

οὐ τις ἀνὴρ, δς ἐναΐσιμος εἴη, ἀτιμήσειεν ἄν τοι ἔργον μάχης. — ἐναΐσιμος = δίκαιος. — ἀτιμάω = προσβάλλω, περιφρονῶ. — ἔργον τοι μάχης = τὸ μαχητικόν σου ἔργον, τὸ τί κάμνεις εἰς τὴν μάχην. — ἄλκιμος = γενναῖος. — μεθιείς· μεθήμι = παραμελῶ. — τὸ δ' ἐμόν κῆρ = ἀλλὰ ἡ δική μου καρδιά. — ἄχνυμαι = θλίβομαι. — ἐν θυμῷ = μέσα μου. — ὑπὲρ σέθεν = περὶ σοῦ, διὰ σέ. — πρὸς Τρώων = ἀπὸ τῶν Τρώων. — τὰ δὲ = αὐτὰ τὰ πράγματα, ἥτοι τὴν τιμὴν σου ὡς μαχητοῦ. — ἀρεσσόμεθα· ἀρέσκω = ἐπανορθῶ, διορθῶ. — αἱ κέ ποθι. . . ἐν μεγάροισι· σειρὰ λέξ. : αἱ κε δώη ποθὶ Ζεὺς στήσασθαι κρητῆρα ἐλευθέρων θεοῖς αἰειγενέτησι ἐν μεγάροισι. — ποθὶ = ἴσως. — στήσασθαι· ὑποκμ. ἡμᾶς. — κρητῆρα ἐλευθέρων = κρατῆρα ἐλευθερίας, κρατῆρα πρὸς ὁρτασμὸν τῆς ἐλευθερίας μας. Πρβλ. καὶ τὸ ἐκκλησ. «ποτήριον σωτηρίου». — αἰειγενέτης = αἰώνιος. — ἐλάσαντας· χρον.

β') Γεν. τοῦ ἐπιθέτου ἑυρρεής : ἑυρρεῖος.

— Γ' ἐνικ. β' ἄορ. ὑποτακτ. τοῦ δίδωμι : δώη.

γ') Κατὰ Περγάμου ἄκρης : Ἡ ἀκρόπολις τοῦ Ἰλίου ἐλέγετο Πέργαμος. Ἐπ' αὐτῆς ἐξετείνετο τὸ ἄστυ ὅστις δὲ ἤθελε νὰ ἐξέλθῃ διὰ τῶν πυλῶν, ἐπροχώρει ἀπὸ κατηφορικούς λιθοστρωμένους δρόμους. Πρβλ. καὶ ἀνωτέρω Z 391. — τὸ δ' ἐμόν κῆρ ἄχνυται : Τὸ αἰσθημα τῆς τιμῆς εἶναι τόσον ἰσχυρὸν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Ἑκτορος, ὥστε λυπεῖται βαθιά, ὅταν οἱ Τρῶες ἐξευτελίζουν τὸν ἀδελφόν του, τὸν ὁποῖον ἐν τούτοις γνωρίζει ὅτι εἶναι ἔνοχος καὶ δειλός. — κρητῆρα ἐλευθέρων : Ἡ ἀπαλλαγὴ τῆς πόλεως ἀπὸ τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀχαιῶν θὰ ἐωρτάζετο μὲ συμπόσια. Κατὰ τὴν περίστασιν αὐτὴν εἰς τοὺς κρατῆρας θὰ παρεσκευάζετο ποτὸν διὰ σπονδὰς εὐχαριστηρίους πρὸς τοὺς θεούς, οἱ ὅποιοι ἡλευθέρωσαν τὴν πόλιν.

α') 182 - 198 : —**τώ**· εἰς δυῖκ., διότι τὰ κύρια πρόσωπα τῆς πρεσβείας εἶναι δύο, ὁ Αἴας καὶ ὁ Ὀδυσσεύς. — **παρὰ θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης**· Α 34. — **γαιήοχος** = ὁ κρατῶν, ὁ συνέχων τὴν γῆν ἀπὸ τῶν ὑδάτων (γαῖα + ἔχω). — **ἐννοσίγαιος** = ὁ σείων ἐνδοθεν τὴν γῆν (ἐν-ὠθῶ + γαῖα, πρβλ. καὶ ἐνοσίχθων). — **πεπιθεῖν** = πεῖσαι. — **μεγάλας φρένας** = τὴν ὑπερήφανον ψυχὴν. — **ἡ κλισίη**· Α 185. — **λίγεια φόρμιγξ** = φόρμιγξ, πού ἀποδίδει ὠραῖον ἦχον. — **τὸ ζυγόν** = ἡ ὀριζοντία ῥάβδος, πού συνέχει τοὺς βραχίονας τῆς φόρμιγγος. — **ἄρετο**· αἰρομαι = παίρνω κάτι διὰ τὸν ἑαυτόν μου. — **οἱ**· συναπτ. πρὸς τὸ ἐναντίος. — **δέγμενος** = περιμένων μετχ. τοῦ δέχομαι (ῥίζ. δεκ-). — **βάτην προτέρω** = ἐπροχώρησαν. — **ταφῶν**· ἄορ. τοῦ τέθηπα = κατέχομαι ἀπὸ ἐκπληξιν (τὸ τάφος = ὁ θαυμασμός). — **ἀνόρουσεν**· ἀνοροῦω = σηκώνομαι γρήγορα, ἀναπηδῶ. — **τὸ ἔδος** = τὸ κάθισμα. — **θάασσε** = ἐκάθητο, ῥ. θαάσσω. — **φίλοι ἄνδρες**· κατηγορμ. — **δεικνύμενος** = τείνων πρὸς αὐτοὺς τὰς χεῖρας, δεξιούμενος. — **ἡ** = ὠρισμένως. — **χρεώ τί** (ἔστι) = κάποια ἀνάγκη. — **σκούζομαι** = εἶμαι ὠργισμένος.

199 - 204 : — **ἄγε προτέρω** = τοὺς ὠδήγησε παρέκει πρὸς τὴν σκηνήν. — **εἶσεν** = τοὺς ἔβαλε νὰ καθίσουν. (Ἑλλειπτ. ἄορ. εἶσιν, εἶσα). — **ὁ κλισμός** = ἡ πολυθρόνα. — **καθίστα**· καθίστη· προστακτ. τοῦ καθίστημι = τοποθετῶ, βάζω. Πρβλ. καὶ στήσασθαι κρητῆρα (Ζ 528). — **ζωρότερον κέραιε** = κάμε τὸ κρᾶμα δυνατώτερον, δηλ. νὰ ἔχη ὀλιγώτερο νερὸ μέσα (κεραῖω - κερᾶω - κεράννυμι). — **τὸ δέπας** = τὸ ποτήρι. — **ἐντύνω** = ἐτοιμάζω. — **φίλτατοι ἄνδρες**· κατηγορμ. εἰς τὸ οἱ. — **ὑπέασι** = εἶναι κάτω ἀπὸ τὴν στέγην. — **τὸ μέλαθρον** = ἡ στέγη, τὸ σπίτι, ἡ κατοικία.

205 - 224 : **τὸ κρεῖον** = τὸ σανίδι, ὅπου κόβουν τὸ κρέας. — **κάββαλεν** = κατέβασε. — **ἡ αὐγὴ** = ἡ λάμψις. — **δῖς**· Γ 198. — **πίων**· -εῖρα - ἰον = παχύς. — **σῦς** = χοῖρος (λατ. sus). — **σίαλος** = σιτευτός,

θρεφτάρι. — **τεθαλυῖαν ἀλοιφή** = πού εἶχε ἀφθονον λίπος (θάλλω). **ἔχε τῷ** = τοῦ ἐκρατοῦσε τὸ κρέας, διὰ νὰ τὸ κόψῃ. — **μιστύλλω** = κόπτω εἰς μικρὰ τεμάχια τὸ κρέας. — **πείρω** = τρυπῶ, περνῶ. — **δαίω**. Z 329. — **φλόξ ἐμαράνθη**· ἔπεξ. τὴν προηγούμενην φράσιν κατὰ πῦρ ἐκάη. — **στορέσας** = ἀφοῦ ἄπλωσε, ἔστρωσε (στορέννυμι). — **τάνυσσεν· τανύω** = ἀπλώνω, ἀραδιάζω. — **πάσσω** = πασπαλίζω. — ὁ **ἄλς - ἄλός** = ἄλατι (λατ. sal). — Λέγεται **διὸς ἄλς**, διότι προέρχεται ἀπὸ τὴν θάλασσαν, ἥτις ἐπίσης λέγεται « ἄλς διὰ ». — αἱ **κρατευταί** = οἱ λίθοι, εἰς τοὺς ὁποίους στηρίζονται οἱ ὀβελοί. — **ἐπαείρω** = ἀνασηκώνω. — **ὀπτᾶω** = ψήνω. — ὁ **ἐλεός** = τὸ τραπέζι, ὅπου κόπτεται τὸ ψημένο κρέας. — **χεύω** = βάζω. — **αὐτός**· ὁ Ἀχιλλεύς. — **τοίχου τοῦ ἐτέριοιο**· γεν. τόπου. — **θυηλαί** = τεμάχια ἐκλεκτὰ ἀπὸ τὰ θύματα. — τὸ **δνειαρ-ατος** = ὠφέλιμον, ὥραϊον πρᾶγμα (ὀνίνημι = ὠφελῶ). — **ιάλλω** = ἀπλώνω. — ἡ **πόσις - ιος** = τὸ ποτόν. — **ἐδητύς** = φαγητόν (ρίζ. ἐδ - ἐσθίω). — **ἔξ ἔντο** = ἀπέβαλον· ῥ. ἱεμαι. — **ἔρος** = ἐπιθυμία, ὀρεξις. — **δείδεκτο**· **δεδίσκομαι** = χαιρετίζω, πίνω εἰς ὑγείαν.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **πεπιθεῖν**, **ὕεάσι**, **κάββαλεν**, **ἔρος**.

γ') **τερπόμενον φόρμιγγι λιγείη** : Ἡ μουσική, ὅπως καὶ ἡ ποίησις, ἐγοήτευε τοὺς Ἕλληνας καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς τοῦ ἱστορικοῦ των βίου. Οἱ Ὀμηρικοὶ ἥρωες τὴν αἰσθάνονται καὶ τὴν ἐκτελοῦν οἱ ἴδιοι ἄδοντες ἐπικάς συνθέσεις (κλέα ἀνδρῶν). — **φόρμιγξ ἢ κίθαρις** : Ἦτο τετράχορδον μουσικὸν ὄργανον, τοῦ ὁποίου οἱ δύο πῆχεις συνεδέοντο διὰ τοῦ ζυγοῦ. Ἐπ' αὐτοῦ ἦσαν προσηρμοσμένοι οἱ κόλλαβοι (τὰ κλειδιά), διὰ τῶν ὁποίων ἐνετείνοντο αἱ χορδαί. Ἐκοσμεῖτο πολλάκις μὲ γλυφὰς καὶ κατεσκευάζετο ἀπὸ πολῦτιμον ὑλικόν, ἐλαφαντοστοῦν, ἀργυρον. κ.θ. (κίθαριν περικαλλέα, φόρμιγξ γλαφυρή, δαιδαλέη). (Βλ. εἰκ. 8). — **δεικνύμενος** : Εἰδικώτερον τὸ ῥῆμα σημαίνει τὴν ἔκτασιν τῶν χειρῶν τοῦ οἰκοδεσπότου πρὸς ἐκεῖνον πού ἔρχεται. Ἡ χειρονομία αὕτη ἐκφράζει καὶ δεῖξιν καὶ εὐχάριστον ἐκπληξιν. — **θυηλαί** : Κατὰ τὰς ἐπισήμους θυσίας ἐκαίοντο μεγάλα τεμάχια κρέατος ἢ καὶ ὀλόκληροι μηροί, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ σύννηθες γεῦμα δὲν ἐλησμονεῖτο τὸ θρησκευτικὸν καθήκον νὰ καύσουν εἰς τὴν πυρὰν μερικὰ τεμάχια κρέατος πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν.

α') 225 - 239 : — ἡ δαῖς-τὸς = γεῦμα, φαγητόν. Κυρίως μερίδιον φαγητοῦ (δαίομαι - δαίνυμαι). — εἶση· θηλ. τοῦ ἴσος· εἶση δαῖς = τέλειον δεῖπνον. — οὐκ ἐπιδευεῖς (ἔσμεν) = δὲν στερούμεθα. — πάρα· πάρεστι· ἔνν. ἡμῖν. — μενοεικῆς = ὁ ἱκανοποιῶν τὴν ἐπιθυμίαν, ἄφθονος (μένος + εἶκω). — δαίνυσθαι· δαίνυμαι = τρώγω εἰς συμπόσιον· τὸ ἀπαρέμφ. ἀπολύτ. εἰς δῆλωσιν σκοποῦ = διὰ νά... — ἐπήρατος = ἐπιθυμητός (ἐπι + ἐράω). — μέμηλεν· ἔνν. ἡμῖν, μέλει μοί τινος. — δείδιμεν· δέδιμεν. — ἐν δοιῇ· ἔνν. ἐστὶ = εἶναι ἀμφίβολον. Ἡ σειρά: ἐν δοιῇ (ἐστι) ἢ σαωσέμεν νῆας εὐσέλμους ἢ ἀπολέσθαι (ἡμᾶς). — δύομαι ἀλκὴν = ἐνδύομαι δύναμιν, λαμβάνω μέρος εἰς τὴν μάχην. — ἡ αὖλις = τὸ κατάλυμα· αὖλιν ἔθεντο = ἡύλίσαντο, ἐστρατοπέδευσαν. — ὑπέρθυμος = ἔχων ὑπέροχον ψυχὴν. — τηλεκλειτός = ξακουστός, ὀνομαστός. Πρβλ. καὶ δουρικλειτός E 55. — κηάμενοι· μέσ. ἀόρ. τοῦ καίω. — φασὶ = βεβαιώνουν. — οὐ σχήσεσθαι· (ὑποκμ. οἱ Τρῶες) = ὅτι δὲν θὰ κρατηθοῦν. — ἐνδέξια σήματα = αἷσια σημεῖα. — φαίνω = φανερώνω. — βλεμαίνω = ὑπερφηανεύομαι. — μαίνομαι = κυριεύομαι ἀπὸ μανίαν. — ἐκπάγλως· A 268. — πῖσυνος· E 205. — τίω = τιμῶ, λογαριάζω (ῥίζ. τι-τιμή). — λύσσα = πολεμικὴ μανία. — δέδυκέν ἐ = τὸν ἔχει κυριεύσει.

240 - 261 : — ἀρῶμαι = εὐχομαι. — στεῦται = διατείνεται, κάνει πῶς... ῥ. στεῦμαι. — τὰ κόρυμβα = τὰ ἀκροπρύμνια (κόρυς, κορυφή). — μαλερός = καταστρεπτικός. — πυρός· γενικ. τῆς ὕλης. — δηώσειν· δηιόω = κατακόπτω, φονεύω. — ὀρινομένους· ὀρίνομαι = ταράσσομαι, περιέρχομαι εἰς σύγχυσιν. — αἰνῶς = καταπληκτικὰ, πολὺ. — οἱ· δοτικ. χαριστ. — αἰσιμον = πεπρωμένον. — φθίσθαι = νὰ χαθῶμεν· μέσ. ἀόρ. β' τοῦ φθίνω. — ἱππόβοτον = ὅπου τρέφονται ἵπποι (ἵππος + βοτός, βόσκος). — ἄνα· Z 331. — μέμονας· μέμονα = ἐπιθυμῶ, θέλω. Παρακμ. μὲ σημασ. ἐνεστώτος. — εἰ μέμονας... ὀρυμαγδοῦ· ἡ σειρά: εἰ μέμονας ἐρῦεσθαι νῆας Ἀχαιῶν τειρομένους ὑπὸ ὀρυμαγδοῦ Τρῶων. — καὶ ὀφέπερ = ἔστω καὶ ἀργά. — τείρομαι· Z 387. — ὀρυμαγδός = θόρυβος. — αὐτῷ τοι· σεαυτῷ. — τὸ μῆχος = τὸ μέσον, ὁ τρόπος. — ρεχθέντος· ῥέζομαι = πράττομαι. — τὸ ἄκος = ἡ θεραπεία. — ἀλέξω = ὑπερασπίζω, βοηθῶ. (Πρβλ. τὰ συνήθη ἀλεξιέκραννον κ.ἄ.). — κακὸν ἡμαρ = τὸ κακόν, ἡ συμφορά. (Πρβλ. ἐλευθέρον ἡμαρ, δούλιον ἡμαρ κ.ἄ.).

ὦ πέπον· — E 109. — ἡ μὲν = καὶ ὅμως. — τὸ κάρτος· κράτος. — ἰσχειν· ἀπαρέμφ. ὡς προστ. τοῦ ἰσχω = συγκρατῶ. — φιλοφροσύνη = ὑποχωρητικότης, μαλακοὶ τρόποι. — κακομήχανος = προξενῶν κακόν· πρβλ. καὶ Z 344. — θυμαλγῆς = λυπηρός. — μεταλλήξαντι· μεταλλήγω = παύω. Ἡ μετχ. ὑποθετ.

262 - 282 : — εἰ δέ... Δύναται νὰ συμπληρωθῇ: εἰ δὲ βούλει, ἡ νὰ ἐξηγηθῇ ὡς παρακλέουσιν: ἀλλὰ ἔλα... — τρίποδες ἄπυροι = μὴ χρησιμοποιούμενοι ἐπὶ τῆς πυρᾶς, διακοσμητικοί. — αἶθων = ἀπαστράπτων, στιλπνός· ἐπὶ θ. μετάλλων καὶ μεταλλίνων ἀντικειμένων. — πηγός = εὐρωστός (πήγνυμι). — ἄθλοφόρος = ὁ λαμβάνων βραβεῖον, ἵππος τοῦ στίβου. — ἄροστο· αἶρομαι = σηκώνω, κερδίζω. — ἀλῆιος = ἀκτῆμων (στερ. α + λῆιον = χωράφι). — ἐρίτιμος = πολῦτιμος. — ἀμύμων = ἄσφογος. — εὐκτίμενος = καλῶς οἰκοδομημένος (εὐ - κτίω, κτίζω). — ἐξέλετο· ἐξαιροῦμαι = ξεχωρίζω καὶ παίρνω διὰ τὸν ἑαυτὸν μου. — ἀπηύρα· ἀπανρῶ, ἀπούρας Z 455. — παρέσσεται = θὰ σοῦ ἔλθουν, θὰ σοῦ δοθοῦν. — ἀλαπάζω = λεηλατῶ. — ἄλις· ἐπίρρ. = ἀρκετά, ἄφθονα. — νηήσασθαι· νηέω = σωρεύω, φορτώνω. — δατέομαι = μοιράζομαι μὲ ἄλλους. — ἡ ληῖς - ἴδος = τὰ λάφυρα τοῦ πολέμου.

283 - 306 : — τὸ οὔθαρ = ὁ μαστός. οὔθαρ ἀρούρης = εὐφορος γῆ. — τηλύγετος· Γ 175. — ἡ θαλίη = ἡ ἀφθονία, τὰ ἀγαθὰ. — ἐϋπηκτος = στερεὸς (πηκτός, πήγνυμι). — τῶν· τῶν = τούτων, γεν. διαир. — ἀνάνεδνος = ἄνευ ἔδνων, χωρὶς νὰ δώσης δι' αὐτὴν τίμημα. Ἴδε πραγμ. — ἄγομαι = παίρνω μαζί μου. — ἐπὶ = ἐπὶ πλέον. — τὰ μείλια = χαροποιὰ δῶρα (μειλίχιος, μειλίσσω). — ἐϋ ναιόμενα· πρβλ. εὐ ναιετάουσιν πόλιν· Z 415. — ποιήεις = γεμᾶτος χλόην, χλοερὸς (ποία, πόα). — ζάθεος· A 38. — βαθύλειμος = ὁ ἔχων βαθεῖς λειμῶνας. — νέαται· ὑπερθετ. τοῦ νέος = ἀκρόταται, εἰς τὰ ἀκρότατα ὅρια. — ἡμαθόεις = ἀμμώδης (ἄμαθος). — πολύρρηνες = ἔχοντες πολλὰ πρόβατα (πολὺν + ἄρην = πρόβατον). — πολυβούτης = ὁ ἔχων πολλοὺς βοῦς, πλούσιος. — ἡ δωτίνη = δῶρον προαιρετικὸν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς θέμιστας. — τοὶ ὑπὸ σκήπτρῳ = ὑπὸ τὸ σκήπτρόν σου, ὡς ὑπήκοοί σου. — λιπαρός = λαμπρός, πλούσιος. — θέμιστες = ὑποχρεωτικαὶ εἰσφοραὶ διὰ τὸν βασιλέα. — ἀπήχθετο = ὑπῆρξε μισητός. — κηρόθι

= κατάκαρδα.— **σφι** = δι' αὐτούς, εἰς τὰ μάτια τῶν.— **χ' (ε)**· κε· δυ· νητ.— **ἐνεικαν**· ἄορ. τοῦ φέρω.

β') Μετοχή τοῦ οἶδα ἐκ θέμ. ἰδ- : **ἰδυίας**.

— Ὑποτακτ. τοῦ εἰμί : **ἔω (ἔωσιν)** καὶ εὐκτική : **ἔοιμι (ἔοις)**.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις :* **δείδιμεν, φθίσθαι, φράζευ, ἐθέλγηθα.**

γ') **δύσσαι ἀλκήν** : Ἡ χρῆσις τοῦ ῥήματος *δύομαι* ἢ ἄλλων συνωνύμων μὲ ἀντικείμενον λέξιν, ἥτις σημαίνει ἀρετὴν ἢ κακίαν, εἶναι συνήθης παρ' Ὀμήρῳ. Λέγεται καὶ ἐπιειμένος *ἀλκήν*. Πρβλ. καὶ *ἀναιδεῖρην ἐπιειμένε*· Α 149.— **κόρυμβα** : Ἐκαστον πλοῖον ἔφερε διακοσμητικὰ ἐξαρτήματα καὶ εἰς τὴν πρῶραν καὶ εἰς τὴν πρύμνην. Ἐδῶ ὁ ποιητὴς ἀναφέρει τὰ τῆς πρύμνης, τὰ ὅποια θὰ ἀφήρει ὁ Ἐκτωρ, διὰ νὰ τὰ ἀναθέσῃ ὡς τρόπαια εἰς τοὺς θεούς.— **ἐκάς Ἄργεος** : Ἐδῶ Ἄργος ὀνομάζει τὴν Ἑλλάδα ὁλόκληρον, ἥτοι καὶ τὸ Πελασγικὸν καὶ τὸ Ἀχαικὸν Ἄργος.— **ἴσχειν μεγαλήτορα θυμόν** : Ὁ Ὀδυσσεὺς θέλει νὰ ὑπενθυμίσῃ εἰς τὸν Ἀχιλλέα, ὅτι ἔχει ἐκ φύσεως τὸ ἐλάττωμα νὰ ἐξάπτηται καὶ νὰ εἶναι ἄκαμπτος εἰς τὴν ὀργήν του. Ὅσον διὰ τὴν συμβουλήν τοῦ Πηλέως πρὸς τὸν υἱὸν του «*φιλοφροσύνη ἀμείνων*», ἔχει τόσῃ ἀλήθειαν καὶ τόσῃ σοφίαν, ὥστε ἀξίζει νὰ ἐπαναλαμβάνεται ὡς διδάγμα πρὸς τὴν νεότητα.— **ἀπύρους τρίποδας** : Οἱ τρίποδες (*λέβητες*) ἦσαν ἐν χρήσει εἰς τὴν ὁμηρικὴν, ὅπως καὶ εἰς μεταγενεστέρas ἐποχάς. Συνήθως προωρίζοντο δι' οἰκιακὴν χρῆσιν (μαγειρικὴν, θέρμανσιν ὕδατος κ.ά.). Ἀλλὰ ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ὡς ἐπιπλα διακοσμητικὰ. Ἐνίοτε δὲ ἐδίδοντο καὶ ὡς ἐπαθλα.— **τάλαντα** : Δὲν γνωρίζομεν ποῖον ἀκριβῶς βάρος ἔχει τὸ τάλαντον εἰς τὴν ὁμηρικὴν ἐποχὴν. Πάντως ἀντιπροσωπεύει ποσότητα χρυσοῦ.— **ἵππους ἀθλοφόρους** : Τὸ ἐπίθετον τοῦτο μᾶς ἀφίνει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι αἱ ἵπποδρομῖαι ἦσαν σύνθηες ἀγώνισμα κατὰ τὴν ὁμηρικὴν ἐποχὴν.— **Λαοδίχη** : Ὑποτίθεται ὅτι ἡ κόρη αὕτη τοῦ Ἀγαμέμνονος εἶναι ἡ Ἡλέκτρα, τὴν ὁποίαν γνωρίζομεν ἀπὸ τὴν τραγικὴν ποίησιν.— **ἀνάεδνος** : Εἰς τὰς παλαιότερας ἐποχάς ὁ μνηστὴρ ἐδίδεν *ἔδνα* (*ἔεδνα*) εἰς τὸν πατέρα τῆς νύμφης ὡς ἀντίτιμον τῆς γυναικός, τὴν ὁποίαν οὕτως ἡγόραζεν. Ὁ Ἀγαμέμνων δίδει τὴν κόρην του εἰς τὸν Ἀχιλλέα, χωρὶς νὰ ἀπαιτῇ οὐδὲν τίμημα.— **ἐπτὰ πτολίεθρα** : Πόλεις μεσσηνιακαί, αἱ ὅποιαι ἀνῆλθον εἰς τὴν προσωπικὴν περιουσίαν τοῦ Ἀγαμέμνονος.—

θέμιστες : Ἡ λέξις σημαίνει γενικῶς τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν, ἣ ὁποία ἦτο πολλαπλῇ κατὰ τοὺς ὀμηρικοὺς χρόνους. Ὁ βασιλεὺς ἦτο ἀνώτατος ἄρχων ἐν καιρῷ εἰρήνης καὶ ἐν καιρῷ πολέμου, ἀνώτατος δικαστὴς κ.ἄ. Αἱ θέμιστες ἐδίδοντο εἰς αὐτὸν κατὰ θέλησιν τοῦ Διὸς μαζὶ μὲ τὸ σκῆπτρον. Ἐδῶ ἡ λέξις σημαίνει εἰδικῶς τὰ δικαίωματα, τὰ ὁποῖα εἶχεν ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τὰ εἰσοδήματα τῶν ὑπηκόων του.

Ὁ λόγος τοῦ Ὀδυσσεὺς θεωρεῖται ὑπόδειγμα τέχνης πειστικῆς, ὅπως ἀσκεῖται αὐτὴ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ὀμήρου, δηλ. μὲ σύνεσιν, μὲ ἀφέλειαν καὶ χωρὶς βεβιασμένα ἐπιχειρήματα. Νὰ διακρίnete : 1) εἰς ποῖα σημεῖα τοῦ λόγου ἐντείνεται ἡ πειθῶ, 2) πῶς ὁ Ὀδυσσεὺς βαθμηδὸν προσπαθεῖ νὰ κάμῃ τὸν Ἀχιλλέα καὶ 3) ποῖον τρόπον ἐπινοεῖ κατὰ τὸ τέλος τῆς ὁμιλίας του, διὰ νὰ κινήσῃ τὴν φιλοτιμίαν τοῦ ἥρωος.

307- 363

α') 307 - 327 : — τὸν μῦθον = τὴν ἀπόφασίν μου. — ἀπληγεῶς = ἀπεριφράστως, ὁρθά - κοφτὰ (ἀπὸ + ἄλεγος = φροντίς). — ἀποειπεῖν = νὰ ἐκφράσω. — ἥ περ δὴ = ὅπως ἀκριβῶς. — τετελεσμένον ἔσται· ἐνν. μοι = καὶ ὅπως θὰ τὸ ἐκτελέσω. — ὥς μὴ τρύξητε = διὰ νὰ μὴ μοῦ παίρνετε τὰ αὐτιά. Ἡ λέξις ἡχοποιήτος· τρύξω = κάμνω τρῶν - τρῶ. — παρήμενοι = καθήμενοι πλησίον μου, δηλ. ὅπως τώρα. — γάρ· αἰτιολογεῖ τὴν ὠμὴν εἰλικρίνειαν, μὲ τὴν ὁποίαν θὰ ὁμιλήσῃ. — ὁμῶς· (ἐπίρρ.) = ὁμοίως, ἐξ ἴσου. — κεῦθω = κρύπτω. — χάρις = ἀναγνώρισις, εὐγνωμοσύνη. — ἦεν· ἐνν. ἐμοί. — δήιος· Ε 117. — νωλεμές· (ἐπίρρ.) = διαρκῶς. — μένοντι· ἐνν. παρὰ νηυσί. Ἡ μετχ. ὑποθετ.: εἰ μένει καὶ εἰ μάλα πολεμίζοι. — ἴος· Ζ 422. — κάτθανε· ῥ. καταθνήσκω: γνωμικὸς ὁόρ. — ἀεργός = φυγόπονος, ἀδρανὴς (στερ. α + Φεργος). — ἔοργώς· ἔοργα, παρακμ. τοῦ ἔρδω. — περίκειται = εὐρίσκεται περίξ μου, μοῦ μένει περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους. — παραβάλλω = βάζω ἐμπρός, ἐκθέτω εἰς κινδύνους. — ἀπτήν - ἦνος = ποῦ δὲν δύναται νὰ πετάξῃ. — ὁ μᾶσταξ = μασημένη τροφή (μαστάξω = μασῶ). — κακῶς πέλει οἱ αὐτῇ = δι' αὐτὴν τὴν ἰδίαν εἶναι κακόν, αὐτὴ ὑποφέρει. — ἰαύω = περνῶ τὴν νύκτα. — διαπρήσσω ἡματα = περνῶ ἡμέρας. — ἡ ὅαρ = ἡ σύζυγος.

328 - 347 : —**ἀλαπάζω**· I 278.—**πεζός**=εἰς ἐπιδρομάς κατὰ ξηράν.—**κατὰ Τροίην**=ἐν τῇ Τροίᾳ.—**κειμήλια**=θησαυροί. Κυρίως : πᾶν ὅ,τι κεῖται, πᾶν ὅ,τι εἶναι περιουσία.—**δόσκον**· θαμιστ. ἄορ.β' τοῦ δίδωμι.—**θόος**· A 12.—**διὰ δασάσκετο**=ἐμοίραζεν εἰς τοὺς ἄλλους· δασάσκομαι θαμιστ. τοῦ δαίωμαι - δατέομαι.—**γέρα**· κατηγρμ. εἰς τὸ ἄλλα.—**ἔμπεδα**=εἰς τὸν τόπον τους, ἄθικτα.—**εἴλετο**· ἀντικμ. ἄλοχον θυμαρέα.—**θυμαρῆς**=προσφιλῆς (θυμός+ἄρ-, ἀρέσκω).—**παριαύων**=κοιμώμενος πλησίον τῆς.—**μέροψ**· A 250.—**ἐπεὶ**· δικαιολογεῖ τὸ ἀντίθετον τῆς ἐρωτήσεως: ὅχι βέβαια, δὲν ἀγαποῦν μόνοι οἱ Ἀτρεΐδαι τὰς γυναῖκας των, διότι...—**ἐχέφρων**=συνετός.—**δουρικτητός**=αἰχμάλωτος πολέμου (δόρυ+κτητός).—**πειρῶμαί(τινος)**=δοκιμάζω, προσπαθῶ νὰ πείσω κάποιον.—**ἄλεξέμεναι**· ἄλέξειν· I 251.

348 - 363 : —**πονέομαι**=κάμνω τι.—**νόσφιν**=μακράν, χωρίς.—**καὶ δὴ**=καὶ μάλιστα.—**δέμω**=κτίζω, ἐγείρω.—**ἐλάω**=τραβῶ, ἐκτείνω.—ὁ **σκόλοψ**=πάσσαλος.—**οὐδ' ὥς**=παρ' ὅλα αὐτά.—**ἄπο τείχεος**=μακράν, εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ τείχους (τοῦ Ἰλίου).—**ὄρνυμι μάχην**=κινῶ, συνάπτω μάχην.—στ. 354 = Z 237.—**οἶον**· προσδιορίζει τὸ νοούμενον ἐμέ.—**μίνω**=ἀναμένω.—**νῆέω**· I 279.—**ἄλαδε**· εἰς ἄλλα εἰς τὴν θάλασσαν.—**αἶ κέν τοι τὰ μεμήλη**=ἂν σ' ἐνδιαφέρει αὐτό.—**ἥρι**· ἐπίρρ.=πρωί.—**ἐρέσσω**=κωπηλατῶ.—**μαῶτας**=ἐπιθυμοῦντας, προθύμους.—**ἤματι τριτάτῳ**=μετὰ τρεῖς ἡμέρας.—**ἐρίβωλος**· ἐριβῶλαξ· A 155.

β') Ἀσυναίρετοι τύποι γεν. πληθ. : **σφετεράων, τάων, πασέων**.

—Τὸ τακτικὸν τοῦ τρεῖς: **τρίτατος** ὡς καὶ **τέτρατος, ἑνατος, δέκατος**.

—Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **ἦεν, δῶη, ἰῆ, ἐθέλεσκε**.

γ') **ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος**. . . Οἱ δύο αὐτοὶ στίχοι εἶχον γίνεαι παροιμία εἰς τὸν ἀρχαῖον κόσμον. Πράγματι γίνεται ἀπεχθὴς ὁ ἄνθρωπος, ὅστις συγκρούει τὴν ἀληθῆ σκέψιν του καὶ ὑποκρίνεται.—**κάτθανε ὁμῶς**. . . Ὁ Ἀχιλλεὺς λαμβάνων ἀφορμὴν ἀπὸ τὴν ἰδικήν του περίπτωσιν γενικεύει τὴν σκέψιν του καὶ ἐκφράζεται μὲ τόσῃν ἀπαισιδοξίαν διὰ τὴν ἀξίαν τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀνδρείας. Μὲ

τὴν διαγωγὴν τοῦ ὅμως κατόπιν ἀπέδειξεν, ὅτι καὶ εἰς τὴν ἀρετὴν ἐπί-
 στευε καὶ ἤθελε νὰ ἐπιτελέσῃ γενναῖα ἔργα ἀδιαφορῶν διὰ τὸν θάνατον.—
δάρων ἔνεκα σφετεράων : Προφανῶς ὁ Ἀχιλλεὺς ἐννοεῖ τὴν Ἑλένην.
 Χρησιμοποιεῖ ὅμως πληθυντικόν, διὰ νὰ ἐκφράσῃ ὅλην τὴν περιφρόνησίν
 τοῦ πρὸς τοὺς δύο Ἀτρεΐδας.— **Ὁδυσεῦ, σὺν σοί τε καὶ ἄλλοισιν**
βασιλεῦσιν φραζέσθω : Ὁ λόγος τοῦ Ἀχιλλέως εἰς τὸ μέρος τοῦτο
 γίνεται σαρκαστικὸς καὶ ἰδιαιτέρως ἡ παρακίνησις αὐτῇ ἐνθυμίζει τὴν καύ-
 χησιν τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὅτι δὲν χρειάζεται καὶ τόσον τὴν βοήθειαν τοῦ
 Ἀχιλλέως (A 173 - 175).— **Ἑλλήσποντον ἐπ' ἰχθυόεντα :** Ἐννοεῖ
 ἐδῶ ὅχι ἀκριβῶς τὰ στενὰ τοῦ Ἑλλήσποντου, ἐφ' ὅσον ὁ Ἀχιλλεὺς θὰ
 ἐπλεε πρὸς τὴν Θεσσαλίαν, ἀλλὰ τὴν θάλασσαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνοίγεται ὁ
 Ἑλλήσποντος.— **ἡματί κε τριτάτῳ . .** Τὸν στίχον αὐτὸν παρεμβάλλει
 ὁ Πλάτων εἰς τὸν διάλογον « Κρίτωνα », ἐνθα συμβολικῶς « *Φθίην ἐρί-
 βωλον* » ἐννοεῖ τὸν τόπον, ὅπου θὰ μετέβαινε μετὰ θάνατον ἡ ψυχὴ τοῦ
 φιλοσόφου.

α') 143 - 158 : — **βάσκ' ἴθι** = φεύγα, πήγαινε· παρβλ. βῆ ἵεναι Ζ 296. — **ταχεῖα** = ταχέως, μὲ ὅλην σου τὴν ταχύτητα. Κατηγρμ. — **τὸ ἔδος** = ἡ ἔδρα, ἡ κατοικία (ρίζ. *sed* - *ἔζομαι*). — **λύομαι** = ἀπολυτρώνω, ἐξαγοράζω. — **ιαίνω** = εὐχαριστῶ, καταπραΰνω. — **ἄμα** = μαζί. — **γεραίτερος** = μᾶλλον γέρον, ἡλικιωμένος. — **ὃς ἰθύνει**· ἀναφ. τελ. πρότ. — **προτὶ** = πρὸς. — **μηδὲ μελέτω οἱ** = καὶ καθόλου νὰ μὴ σκεφθῇ. — **τὸ τάρβος** = ὁ φόβος. — **ὁ πομπὸς** = ὁ συνοδός. — **ὀπάζω** = δίδω. — **ἀργεῖφόντης** = ὁ αἰφνιδίως ἐμφανιζόμενος (ἀργός = ταχύς + φαίνω). Μυθολ. ἐπίθ. τοῦ Ἑρμοῦ. — **ἥρος**· Α 193. — **πελάζω** = φέρω πλησίον· μτβτ. — **ἀπὸ ἐρύξει** = θὰ ἐμποδίσῃ· ῥ. *ἐρύκω*. — **ἄσκοπος** = ἀπερίσκεπτος. — **ἀλιτήμων** = ἀμαρτωλός, ἀσεβής. — **ἐνδυκέως** = ἐπιμελῶς, μὲ σεβασμὸν (ἐν - ρίζ. *deus*, ἡ ὁποία σημαίνει φροντίζειν). — **πεφιδῆσεται** = θὰ λυπηθῇ, ῥ. *φείδομαι*.

159 - 170 : — **ἀελλόπος** = ταχεῖα ὡς θύελλα (*ἄελλα* + *πούς*). — **κίχεν**· *κίχανω*, *κίχημι*· Ε 187. — **ἡ ἐνοπῇ** = φωνῇ λύπης. — **τὸ εἶμα** = τὸ ἐνδυμα. — **φύρω** = βρέχω. — **ἐντυπὰς** = σφικτὰ εἰς τὸ σῶμα, ὥστε νὰ διαγράφεται τὸ σῶμά του. — **κόπρος** = σκόνῃ καὶ ἀκαθαρσίᾳ. — **τοῖο**· *τοιούτου*, ἥτοι εἰς τὸ κεφάλι τοῦ γέροντος, ὅστις ἦτο εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν. — **κυλίνδομαι** = κυλίομαι. — **καταμήσατο**· *καταμάομαι* = μαζεύω. — **ἡ νυδὸς** = ἡ νύμφη. — **οἱ δὲ . . . ὀλέσαντες**· ἡ σειρὰ τῶν λ.: οἱ δὲ κέατο πολλέες τε καὶ ἐσθλοὶ ὀλέσαντες ψυχὰς ὑπὸ χειρὸς Ἀργείων. — **κέατο**· *ἔκειντο*. — **τυτθὸν** = σιγά, ψιθυριστά. — **γυῖα**· Ε 122.

171 - 187 : — **ὀσσομένη**· *ὀσσομαι* = ἀντικρύζω, βλέπω κατὰ νοῦν, σκέπτομαι. — **τότε** = ἐδῶ. — **ἄνευθεν** = μακράν. — **ἑών**· ἐναντ. μετοχ. — **ἐκέλευσεν**· ὁ ἄορ. ἀναφέρεται εἰς τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἔδωσεν ὁ Ζεὺς τὴν διαταγὴν εἰς τὴν Ἴριν. — **στ. 176 - 187** εἰς εὐθὺν λόγον τὸ περιεχόμενον τῶν **στ. 147 - 158**.

188 - 199 : — υἷας· συναπτ. πρὸς τὸ ἠγῶναι. — ὀπλίζω = ἄρμα-
τώνω, ἐτοιμάζω. — ἡ πείρις - νθος = ψάθινον κιβώτιον. — κηώεις· Z
288. — τὰ γλῆνεα = κοσμήματα, πολύτιμα πράγματα. — κεχάνδει·
χαδάνω = περιέχω, περικλείω. — δαιμονίη· Z 486. — τί τοι φρεσὶν
εἶδεται εἶναι; — τί σοῦ φαίνεται πῶς εἶναι αὐτό;

200 - 215 : — κώκυσεν = ἔβγαλε φωνήν. — πῇ οἴχονται = ποῦ
ἐπῆγαν. — ἦς· αἷς δοτκ. τῆς αἰτίας. — ἔκλεο· κλέομαι = εἶμαι ξακου-
στός. — ἦδ' (ἐπὶ τούτοις) οἷσιν ἀνάσσεις = καὶ εἰς τοὺς ὑπηκόους σου. —
πῶς ἐθέλεις = πῶς ἔχεις διάθεσιν. — ἐξενάριξε· E 151. — αἰρήσει
καὶ ἐσόψεται· σχ. πρωθύστερον. — εἰ ἐσόψεται = ἂν σὲ ἀναγνωρίσῃ. —
ὠμηστής = ἄγριος. — ὄδε = αὐτός, περὶ τοῦ ὁποῖου ὁμιλοῦμεν. — γει-
νομένῳ (χρον.) = ὅταν ἐγεννήθῃ. — ἐπένησε λίνῳ = ἔκλωσε μὲ τὸ νῆ-
μά της· ῥ. ἐπινέω. — ἀργίποδες = γοργόποδες (ἀργός = ταχύς). — ἄσαι
= νὰ χορτάσῃ. Ἐπεξ. τοῦ ὥς· ῥ. ἄω. — κρατερὸς = βίαιος, σκληρός. —
ἔχοιμι· καθαρὰ εὐκτική = μακάρι νὰ εἶχα. — ἐσθέμεναι· ἐσθώ, ἐσθίω.
Ὁ ἐνεστώς ἐξακολουθητικὸς δηλώνει τὸ πάθος τῆς Ἑκάβης = νὰ τὸ
κατατρώγῃ ἀδιάκοπα. — προσφῦσα = προσκολληθεῖσα. — ἄντιτα γέ-
νοιτό (μοι). = θὰ τὸν ἐξεδικούμην. — ἄντιτα· ἀντὶ ἀντίτα (τίνομαι). —
ἔργα· ἐνν. τοῦ Ἀχιλλέως = δι' ὅ,τι ἔκαμεν. — κακίζόμενον = ὡς
ἀνδρὸν. — ἐσταότα = ἰστάμενον ὡς ὑπερασπιστήν, ὑπερασπίζοντα. —
ἄλεωρή = ἄμυνα, τρόπος νὰ σωθῇ.

216 - 227: — ὄρνις = πουλί, οἰωνός. — πέλευ = πέλομαι. — ἡ οἶ =
ἡ αὐτοὶ πού... — θυοσκόος = ὁ μαντεύων ἀπὸ τὰς θυσίας. — νοσφί-
ζομαι = ἀπορρίπτω, ἀποφεύγω. — ἐσέδρακον· ἐσδέρομαι = βλέπω. —
ἄντην = ἐμπρὸς μου. — ἄλιος = μάταιος, ἀνεκτέλεστος. — ἔπος = ὁ
λόγος μου. — ἀγκάς· ἐπίρρ. = εἰς τὰς ἀγκάλας. — ἐξ ἔρον εἶην· προβλ.
ἐξ ἔρον ἐντο· I 222.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: ἰκέτεω, τοῖο, ἔην,
κέατο, υἷας.

— Νὰ μετατραποῦν εἰς ἀττικὸν λόγον αἱ φράσεις :

- 1) ἦός κεν ἄγων Ἀχιλλῇ πελάσση.
- 2) αὐτὰρ ἐπὴν ἀγάγησιν.
- 3) οὐ ἐ κακίζόμενόν γε κατέκτα.

γ') ἀμφὶ δὲ πολλὴ κόπος ἦν κεφαλῇ : Ἡ ἐκδήλωσις αὐτῇ τοῦ πένθους ἦτο συνήθης. Καὶ ὁ Ἀχιλλεύς, ὅταν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ Πατρόκλου, ἔχυνε κόπιν αἰθαλόεσσαν εἰς τὴν κεφαλὴν του καὶ κατήσχυνε τὸ χαρίεν του πρόσωπον. Ὁ ποιητὴς προσθέτων τὴν λεπτομέρειαν, ὅτι ὁ γέρων βασιλεὺς ἦτο σφιχτὰ τυλιγμένος εἰς τὴν χλαῖνάν του, καθιστᾷ περισσότερον δραματικὴν τὴν εἰκόνα, τὴν ὁποῖαν ἀντίκρυσε ἡ Ἴρις εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Πριάμου.— **Δαρδανίδης** : ὀνομάζεται ὁ Πρίαμος ὡς ἀπόγονος τοῦ Δαρδάνου, παλαιοῦ βασιλέως τῶν Τρώων.— **ἐς θάλαμον κηώνεντα** κτλ. Πρβλ. Z 288.—**ἐσταότα πρὸ Τρώων** : Ἡ Ἑκάβη ἐνθυμεῖται καλῶς τὴν τελευταίαν φορὰν ποῦ εἶδε τὸν υἱόν της. Ὅταν ὁ Ἀχιλλεὺς κατεδίωξε τοὺς Τρῶας καὶ τοὺς ἠνάγκασε νὰ κλεισθοῦν εἰς τὴν πόλιν, μόνος ὁ Ἔκτωρ ἔμεινε ἐξω τοῦ τείχους, διὰ νὰ μονομαχήσῃ μετὰ τὸν φοβερόν ἀντίπαλον. Ἰστατο ὡς μόνος πρόμαχος τῆς πόλεως, ἐνῶ οἱ γονεῖς καὶ οἱ φίλοι του εἰς μάτην τὸν ἰκέτευσαν νὰ εἰσέλθῃ καὶ αὐτὸς εἰς τὸ τεῖχος (X 25 κ.ε.).

228 - 280

α') 228 - 246: — ἡ **φωριαμὸς** = τὸ κιβώτιον. — τὸ **ἐπίθημα** = κάλυμμα. — **ἀπλοῖδες χλαῖναι** = μοναὶ χλαῖναι, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ διπλοῖς, δίπλαξ· Γ 126. — **τάπητες** = σκεπάσματα καθισμάτων καὶ κλινῶν. — τὸ **φᾶρος** = τὸ ἐξωτερικὸν ἔνδυμα, τὸ ἱμάτιον.— **Ἰστημι** = ζυγίζω. — **πίσυρες** = τέσσαρες.— **ἐξεσίην** = εἰς πρεσβείαν, ὡς ἀπεσταλμένος (**ἐξήμι**). — **μέγα** = σπουδαῖον. — τὸ **κτέρας** = κτῆμα.— **περὶ** = σφόδρα, ὑπερβολικά.— **ἀπέεργε**· ἐναρκτ.= ἤρχισε νὰ ἀποδιώκῃ ῥ. ἀποέργω. — **ἐνίσσω** = ἐπιπλήττω. — **ἔρρετε** = φύγετ' ἀπ' ἐδῶ, πηγαίνετε στὴν ὁργῇ. — **λωβητῆρες** = ἐλεεινοί. — **ἐλεγχέες** = ἐπονείδιστοι.— **κηδήσοντες** = διὰ νὰ μὲ λυπήσετε (**κήδω**). — **ὀνόσασθαι**· ὀνομαι = περιφρονῶ, δὲν λογαριάζω τίποτε. — **ρήιτεροι ἔσσεσθαι ἐναίρεμέν**· προσωπ. σύνταξ. ἀντὶ τῆς ἀπροσ. : **ῥήιτερον ἔσσεται Ἀχαιοῖσιν ἐναίρεμέν ὑμᾶς**. — **ἐναίρω** = φονεύω. — **ἀλαπάζω**· E 166. — **κεραίζομαι** = ἐρημώνομαι.

247 - 264: — **σκηπάνιον** = ῥάβδος, σκῆπτρον.— **δίεπε** = τοὺς διέχωρίζε καὶ περνοῦσε· ῥ. διέπω.— **σπέρχομαι** = βιάζομαι. — **ὁμόκλα**· ὁμοκλάω = φωνάζω, διατάσσω.— **νυκείω** = ἐπιπλήττω.— **βοὴν ἀγαθός**· E 114. — ἡ **κατηφών**· ὕβρις πρὸς τοὺς ἔχοντας κακὴν διαγωγὴν = αἰσχροί. — **αἰθ' ὠφέλετε πεφάσθαι** = εἴθε νὰ εἶχατε φονευθῇ

σεῖς... (παρακμ. ἐκ ῥίζ. φεν-, φόνος). — **πανάποτμος** = δύσμοιρος. — **τὰ ἐλέγχα** = τὰ κορόιδα. — **χοροιτυπία** = χοροπηδήματα. — **ἐπιδήμιοι** = εἰς τὴν χώραν σας, εἰς βάρος τῶν συμπολιτῶν σας. — **πρήσσω ὁδοῖο** = κάμνω τὸν δρόμον. Ἡ γεν. διαιρετ.

265 - 280: — **ὑποδείσαντες** = τρομαγμένοι ὑπήκουσαν ῥ. ὑποδεῖδω. — **ἄειραν** = ἐπῆγαν καὶ ἔφεραν. — **πρωτοπαγής** · Ε 194. — **πεῖρινθα** · Ω 190. — **ἀπήνη** = ἄμαξα τετράτροχος συρομένη ἀπὸ ἡμιόνους. — **νῆεον** · ηθέω · Ι 279. — οἱ **κρατερώνυχες** = οἱ ἔχοντες ἰσχυράς ὀπλάς, ῥωμαλέοι. — **έντεσιεργοί** = οἱ ἐργαζόμενοι, οἱ σύροντες τὰ έντεα, ἦτοι τὸ συγκρότημα τῆς ἀμάξης. — **ἀτιτάλλω** · Ε 271.

β') *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν οἱ τύποι : ὕμμες, πίσυρες, ἔσκε.*

— *Νὰ μετατραποῦν εἰς ἀττικὸν λόγον αἱ προτάσεις :*

1) οὐδέ νυ τοῦ περ φείσατο ἐνὶ μεγάροις ὁ γέρων.

2) ῥήϊτεροι μᾶλλον Ἀχαιοῖσιν ἔσεσθε, κείνου τεθνηῶτος, ἐναιρέμεν.

γ') **τάλαντον** · Ι 264. — **Θρήκες ἄνδρες** : Θρᾶκες ἦσαν φυλετικῶς συγγενεῖς μὲ τοὺς Τρῶας καὶ σύμμαχοι αὐτῶν. Τὸ δέπας ἐδόθη εἰς τὸν Πρίαμον, πρὶν γίνῃ βασιλεὺς, ὅτε ἐστάλη πρέσβυς ὑπὸ τοῦ πατρός του Λαιομέδοντος. — **ἀπήνη** : Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν **ἄμαξαν**, ἡ ὁποία σύρεται ἀπὸ ἵππους, ἡ ἀπήνη σύρεται ἀπὸ ἡμιόνους, εἶναι δὲ τετράτροχος καὶ προορίζεται μᾶλλον διὰ φορτία. — **Μυσοί** : Κάτοικοι τῆς Μυσίας εἰς τὰ ΒΔ τῆς Μ. Ἀσίας.

281 - 338

α') 281 - 298 : — **ζευγνύσθην** = διέταξαν νὰ ζευχθοῦν δι' αὐτοὺς τὰ ζῷα. Τὸ ῥ. μέσ. διάμεσ. — **πυκινὰ μῆδεα** = σοβαραὶ σκέψεις. — **ἀγχιμόλον** · ἐπίρρ. = πλησίον. — **τετιηῶς** = λυπημένος ῥ. **τετίημαι**. — **μελίφρων** = ποὺ γλυκαίνει τὴν ψυχὴν. — **λείψαντε** · **λείβω** = χύνω. — **τῇ** · δεικτ. = ὀρίστε. — **ἄψ** = ὀπίσω. — **ἐπεὶ ἄρ(α)γε** = ἀφοῦ τέλος πάντων. — **μέν** · βεβαιωτι. — **ἔπειτα** = τώρα, ἦτοι ἀφοῦ ἀπεφάσισες ὁπωσδήποτε νὰ ὑπάγῃς. — **κελαινεφής** · Ζ 267. — **Ἰδαῖος** = ὁ λατρεύμενος ἐπὶ τῆς Ἰδης. — **κατὰ ὁράται** = κοιτάζει, βλέπει κάτω. — **εὖ**, οὐ προσ. ἄντων. — **δεξιὸν** = νὰ πετάξῃ δεξιὰ σου. — **πίσυνος** · Ε 205. — **εἰ δέ** = ἂν ὅμως. — **εὐρύοπα** · Ε 265. — **οὐκ ἂν κελοίμην**

= δὲν θὰ σὲ προέτρεπα, ἄρα: θὰ σὲ ἀπέτρεπα.—ἐποτρύνουσα = μὲ τὰς συμβουλὰς μου.— μάλα περ μεμαῶτα = παρ' ὅλην σου τὴν ἐπιθυμίαν.

299 - 321 : — τοι ἐφιεμένη τόδε = εἰς αὐτὴν σου τὴν ἐπιθυμίαν.—
χειρας ἀνασχέμεν. . . = Z 257.—ἦ· (ἡμὶ = λέγω).—ἀκήρατος=κα-
θαρός, διαυγής.— παρέσθη = ἐστάθη κοντά του.— τὸ χέρνιβον = ἡ
λεκάνη, ὅπου χύνεται ἀπὸ τὴν πρόχουον τὸ ὕδωρ πρὸς νίψιν τῶν χει-
ρῶν.—τὸ ἔρκος = ὁ φραγμὸς τῆς αὐλῆς καὶ συνεκδοχ. ἡ αὐλή.— εἰσαν-
ιδῶν = ἀτενίσας πρὸς τὰ ἄνω.— μηδέων = βασιλεύων.— φίλον ἡδ'
ἐλεεινὸν = νὰ κινήσω τὴν συμπάθειαν καὶ τὸν οἶκτον.—μητίετα· A
175.— ἤκε· ἦμι.— τελειότατον = ἀληθέστατον.— μῶρφνος· εἶδος
ἀετοῦ μελανοῦ χρώματος. Τὸ ἴδιον σημαίνει καὶ περκνός.— ὄσση θύ-
ρη τέτυκται = ὄσση ἔχει κατασκευασθῇ ἡ θύρα.— ἀφνειός = πλούσιος.
— ἐὺ κληῖς· ἀραρυῖα = καλῶς διὰ κληίδων (σῦρτης) ἡρμοσμέ-
νη.— εἴσατο· εἶδομαι = φαίνομαι.— αἰξας· αἴσω = πετῶ (διὰ ττον-
τες).— γηθέω = χαίρω.— ἰάνθη· ἰαίνω Ω 147.

322 - 338 : — σπέρχομαι· Ω 248.— ξεστός = καλὰ πελεκημένος,
στιλπνός· πρβλ. Z 244: ξεστοῖο λίθοιο.— ἐκ ἔλασε = ἐτράβηξεν ἔξω,
ἐνν. τοὺς ἵππους του.— ἐρίδουπος = ὅπου ἀντηχεῖ πολὺ κάθε κρότος,
ἡχηρός.— ἐφέπω = διευθύνω.— καρπαλίμως = ταχέως.— κατὰ ἄστν
= κατερχόμενος τὴν πόλιν.— ἄψορρος = ὀπίσω (ἄψ+ ῥέω).— ἀπο-
νέομαι = φεύγω.— προφανέντε = μόλις ἐνεφανίσθησαν.— ἐταιρίζω
= γίνομαι σύντροφος, συνοδεύω.— βάσκι· ἴθι· Ω 144.— Πηλείω-
νάδε = εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Πηλείωνος, τ. ἔ. τοῦ Ἀχιλλέως.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : σφί, ἐθέλησθα.

γ') Κρονίωνι Ἰδαίῳ, ὃς τε Τροίην κατὰ πᾶσαν ὁρᾷται :

Ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους τῆς Ἰδης, τὸ Γάργαρον, φαίνεται ὁλόκλη-
ρος ἡ Τρωικὴ χώρα καὶ ἀκόμη μεγαλυτέρα ἑκτασις. Ἐξ ἄλλου τὸ ῥή-
μα ὁρᾷται ἐδῶ ἐκφράζει τὴν προστατευτικὴν διάθεσιν τοῦ Διὸς διὰ
τὴν χώραν τοῦ Πριάμου.— χερσὶν ὕδωρ ἐπιχεῦναι ἀκήρατον :
Πρὸ πάσης ἱεροπραξίας ἔπρεπεν αἱ χεῖρες νὰ νίπτωνται.— μέσῳ ἔρ-
κει· Εἰς τὸ μέσον ἀκριβῶς τῆς αὐλῆς ἔκειτο ὁ βωμὸς τοῦ Ἑρκείου
Διός, ὅπου προσεφέροντο αἱ ἐπίσημοι βασιλικαὶ θυσίαι.— καὶ αἰθού-

σης ἐριδούπου : Ἐννοεῖται ἡ στοά, ἡ ὅποια ἀπετέλει τὸ ἐξωτερικὸν πρόθυρον τῆς αὐλῆς. Εἰσερχόμενος κανεῖς ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴν αὐτὴν αἵθουσαν εὐρίσκετο εἰς τὴν αὐλὴν (ἔρκος) καὶ ἀντίκρυζε ἄλλην στοάν, ἥτις ἦτο ἡ εἵσοδος τοῦ μεγάρου (αἶθουσα δώματος). Εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Πριάμου ἔβλεπε κανεῖς στοάς (ξεστὰς αἰθούσας) καὶ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς αὐλῆς· Ζ 243.

339 - 404

α') 339 - 348:— **ἀπίθησε**=παρήκουσε· οὐδ' ἀπίθησε=ὕπηκουσε.— **διάκτορος** = ὁ κομίζων καὶ ἐκτελὼν τελείως τὰς διαταγὰς τῶν θεῶν.— **ἀργεῖφόντης**· Ω 153.— **αὐτίκα ἔπειτα** = εὐθὺς ἀμέσως.— **ἀμβρόσιος** = ἀθάνατος, θεϊκὸς (α+ (μ) βροτός).— **ἡμὲν - ἡδὲ** = καὶ - καί.— **ὕγρη**· ὡς οὐσιαστ. (πρβλ. ἡ ξηρὰ ἐνν. γῆ).— **ἅμα πνοιῆς** = μαζὶ μὲ τὰς πνοάς, καθὼς ἔπνεεν ὁ ἄνεμος.— **τῇ**· ἀναφορ. δοτικ. ὀργ.— **θέλγω** = μαγεύω.— **τοὺς δ' αὖτε** = ἐνῶ ἀντιθέτως ἄλλους.— **ὕπνῳ** = κατέχομαι ἀπὸ ὕπνου.— **κρατὺς** = κραταιός.— **βῆ ἰέναι**· Ζ 229.— **αἰσυμνητῆρ** = ὁ κρίνων τὰ δίκαια, ὁ ἄρχων (αἶσα+μέμνημαι).— **κοῦρος αἰσυμνητῆρ**=νεαρὸς ἄρχων, ἀρχοντόπουλο.— **πρῶτον ὕπνηντή**=ποὺ μόλις φυτρώνουν τὰ γένειά του (ὕπνην = τὸ γένειον).

349 - 357 : — **ἔλασαν παρέξ σῆμα Ἴλοιο** = ἐπροσπέρασαν τὸ μνημα τοῦ Ἴλου. — **δὴ γὰρ** = διότι ἤδη.— **τὸ κνέφας** = τὸ σκότος.— **τὸν δέ**· συναπτ. πρὸς τὸ Ἑρμείαν = καὶ τοῦτον, δηλ. τὸν Ἑρμῆν.— **ἐξ ἀγχιμόλοιο**· Ω 283.— **φράζομαι** = ἀντιλαμβάνομαι.— **φράζω, Δαρδανίδη** = πρόσσεχε ἐκεῖ, Δαρδανίδη.— **φραδῆς** = φρόνιμος.— **τέτυκται ἔργα** = ἔχουν γίνεαι ἔργα· εἰς τὴν νεοελλ.: ἔγινε δουλειὰ ποὺ χρειάζεται τοῦν φρόνιμον.— **διαρραίομαι** = καταστρέφομαι, ἀφανίζομαι.— **μιν**· συναπτ. πρὸς τὸ λιτανεύσομεν.

358 - 371 : — **σὺν χύτο** = ἐταράχθη.— **δειδία· δέδια**.— **γναμπτός** = εὐλύγιστος.— **ταφῶν· τέθηπα** = κυριεύομαι ἀπὸ ἐκπληξίν.— **αὐτός** = αὐθορμήτως, μόνος του.— **ἐριούνιος** = εὐεργετικὸς (ἐπιτατ. ἐρι+ὀνήνημι = ὠφελῶ)· ἐπίθ. τοῦ Ἑρμοῦ.— **ἐξείρετο** = τοῦ ἀπηλύθυνεν ἐρώτησιν.— **πάτερ**· προσφών. νεωτέρων πρὸς γέροντας.— **ἰθύνω** = διευθύνω.— **ἀμβροσίη νύξ** = θεϊκὴ νύξ.— **εὐδω** = κοιμῶμαι, ἡσυχάζω.— **μένεα πνείνοντες** = ὀρμητικοί, γενναῖοι.— **ἀνάρσιος** = ἐχθρικός (στερ. α+ ἄρσιος, ἀραρίσκω).— **θοός**· Α 12. Ἡ νύξ λέγεται *θοή*,

διότι μεσολαβοῦντος τοῦ ὕπνου φαίνεται ὅτι παρέρχεται γρήγορα.— τὸ **δνειαρ-ατος** = πολύτιμον πρᾶγμα.— **τίς ἂν νόος τοι εἴη**; = ποία σκέψις θὰ σοῦ ἐγίνετο; τί θὰ ἐβαζες εἰς τὸν νοῦν σου;— **ὀπηδέω** = ἀκολουθῶ.— **ἀπαμύνασθαι**· (συναπτ. πρὸς τό: οὐτ' αὐτὸς νέος ἐσσί) = ὥστε νὰ ἀποκρούσης.— **χαλεπαίνω** = φέρομαι ἐχθρικῶς, κάμνω κακόν.— **ῥέξω**· ῥέξω.— **καὶ δέ** = καὶ μάλιστα.— **ἀπαλεξήσαιοι**· ἀπαλέξω· I 251.— **δέ**· αἰτιολ.— **εἶσκω** = παρομοιάζω.

372 - 377 :— **οὕτω πη** = ἔτσι κάπως.— **ὑπερέσχεθε χεῖρα** = ἄπλωσε τὸ χέρι ἀπὸ πάνω μου, μὲ ἐπροστάτευσεν.— **ἦκεν** = ἔστειλεν· ῥ. ἦμι.— **ὀδοιπόρον** = διαβάτην.— **ἀντιβολέω** = συναντῶ.— **αἴσιος** = ποὺ φέρνει καλόν, τυχερός.— **ἄγητὸς** = θαυμάσιος.— **πέπνυμαι νόψ** = ἔχω πολὺν νοῦν.

378 - 388 :— **ναὶ δὴ** = ναὶ πράγματι.— **κατὰ μοῖραν** = ὀρθά.— **ἀτρεκέως** = χωρὶς περιστροφάς, εὐλικρινῶς.— **πη** = κάπου.— **χειμήλια** = θησαυροί.— **ἴνα**· ἀναφ. τόπου = ὅπου.— **ῶριστος**· ὁ ἄριστος.— **οὐ τι** = οὐδὲν.— **ἐπιδεύομαι** = εἶμαι κατώτερος.— **μάχης** = ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν μάχην.— **φέριστος** = ἐξαίρετος, θαυμάσιος.— **τέων**· τίων.— ὁ **οἶτος** = ἡ μοῖρα.— **ἄποτμος** = ἄμοιρος.— **ἐνίσπες**· ἐνέπω.

389 - 404 :— **πειράομαι τινος** = δοκιμάζω κάποιον.— **εἴρειαι Ἑκτορα** = ἐρωτᾷς περὶ τοῦ Ἑκτορος.— **κυδιάνειρα** = δοξάζουσα ἄνδρας (κῦδος + ἀνὴρ). Λέγεται περὶ τῆς μάχης καὶ περὶ τῆς ἀγορᾶς.— **δαίζω** = κατακόπτω.— **μία** = ἡ αὐτή.— **εὐεργῆς** = καλὰ καμωμένη.— **ἐξειμι** = βγαίνω, προέρχομαι.— **πάλλω κλήρῳ** = τινάσσω κλήρους εἰς μίαν περικεφαλαίαν, ἕως ὅτου ἐκπηδήσῃ ἕνας· **παλλόμενος κλήρῳ** = κατὰ τὴν κλήρωσιν.— **ἐλίκωψ**· A 98.— **ἀσχαλάω** = δυσανασχετῶ.— **ἔσσεται τινος** = σπεύδω πρὸς τι, θέλω κάτι.

β') Ἀόρ. β' τοῦ **ὑπερέχω** κατ' ἐπέκτασιν : **ὑπερέσχεθε**.

— Γεν. πληθ. τῆς ἐρωτημ. ἀντωνυμ. **τίς** : **τέων**.

— **Νὰ μετατραποῦν εἰς ἀπτικὸν λόγον** :

1) **οὐτ' αὐτὸς νέος ἐσσί**.

2) **καὶ δέ κεν ἄλλον σεῦ ἀπαλεξήσαιοι**.

γ') σῆμα "Ιλοιο: 'Ο "Ιλος κατὰ τὴν παράδοσιν ἦτο οἰκιστὴς τοῦ "Ιλίου. Προχωροῦντες πρὸς τὸν Σκάμανδρον ὁ Πρίαμος καὶ ὁ κῆρυξ ἄφησαν ἀριστερὰ τὸ μῆμα τοῦ "Ιλου, τὸ ὅποιον ἔκειτο εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ ἀπὸ τῶν Σκαιῶν Πυλῶν μέχρι τοῦ στρατοπέδου τῶν Ἀχαιῶν.—
φεύγωμεν ἐφ' ἵππων: 'Ο Ἰδαῖος προτείνει νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν ἄμαξαν, ποὺ περιεῖχε τοὺς θησαυρούς, καὶ νὰ σωθοῦν φεύγοντες ἐπὶ τοῦ ἅρματος τοῦ συρομένου ὑπὸ τῶν ἵππων.—
Πολύκτωρ: Εἶναι φανταστικὸν ὄνομα, ὅπως εἶναι καὶ ὁλόκληρος ἡ ἱστορία, τὴν ὁποίαν διηγεῖται ὁ Ἑρμῆς διὰ τὸν ἐρχομὸν τοῦ εἰς τὴν Τροίαν. Ἐνῶ τώρα εἶναι πρῶτον ὑπηρέτης, πρὸ δέκα ἐτῶν εἶχε κληρωθῇ, διὰ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸν πόλεμον!

405 - 467

α') 405 - 423:—**μελεῖστί**= εἰς τεμάχια (μελεῖζω).—**προὔθηκεν**· προτίθημι = βάλλω ἐμπρός, ρίχνω.—**αὕτως** = ἔτσι, δηλ. ὅπως πρῖν, ὅπως ὅταν ἐφονεύθη.—**ἐν κλισίῃσι**· ἀντὶ ἐν κλισίῃ.—**δυωδεκάτῃ οἱ ἡώς** (ἔστι) = εἶναι δωδεκάτῃ ἡμέρᾳ δι' αὐτόν, ἐπέρασαν δώδεκα ἡμέραι ποὺ αὐτός...—ὁ **χρῶς** - **χροὸς** = τὸ δέρμα.—**αἱ εὐλαί** = σκώληκες σηπομένου κρέατος.—**ἀρηίφατος** = φονευθεὶς εἰς τὸν πόλεμον (ἀρηί+φατός).—**κατέδω** = κατατρώγω.—**ἦ μὲν** = καὶ ὁμως.—**ἀκιδέστως** = χωρὶς οἴκτον.—**αἰσχύνω** = παραμορφώνω.—**θηοῖό κεν** = θὰ θαυμάσης βλέπων· ῥ. **θηέομαι** = βλέπω μὲ θαυμασμόν.—**ἐερσῆεις** = δροσερὸς (ἡ ἐέρση = πρωινὴ δρόσος).—**περὶ νένιπται** = ἔχει ἐντελῶς ξεπλυθῇ.—**μιαρὸς** = λερωμένος.—**σὺν μέμυκε** = ἔχουν κλείσει· ῥ. **μύω** = κλείω κυρίως τοὺς ὀφθαλμούς (μύωψ, μυστήριον).—**δσσα**· σύστοιχ. ἀντικμ. εἰς τὸ ἐτύπη = ἔσας πληγὰς ἔλαβεν.—**υἱὸς ἔῃος** = τοῦ σοῦ υἱοῦ.—**νέκυς**· Α 52.—**περὶ** = περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον.—**φίλος κῆρι** = ἐγκάρδια ἀγαπητός.

424 - 431:—**γῆθησεν**· Ω 321.—**ἦ ῥα** = ἀλήθεια λοιπόν.—**ἀγαθόν**· ἐνν. ἐστὶ.—**δῶρα ἐνάσιμα** = τὰ πρέποντα δῶρα.—**οὐ λήθεο θεῶν** = δὲν παρέλειπε τὸ καθήκον τοῦ πρὸς τοὺς θεούς.—**τῷ** = διὰ τοῦτο.—**οἱ ἀπεμνήσαντο** = τοῦ ἀπέδωσαν τὴν ἀνάμνησιν, τὸν ἐνεθυμήθησαν καὶ αὐτοί.—**τὸ ἄλειςον** = τὸ ποτήριον.—**αὐτόν τε** = καὶ ἐμὲ αὐτόν.—**ῥύω** = σφάζω.—**πέμπω** = συνοδεύω.

432 - 439: — **νεωτέρου**· ἐπειδὴ εἶμαι νεώτερος. Κατηγ.— **ὅς κέ-
λαι**· ἀναφ. αἰτιολ. πρότ.= ἄφοῦ μὲ προτρέπεις.— **παρῆξ Ἀχιλλῆα** =
χωρὶς νὰ τὸ ἤξεύρῃ ὁ Ἀχιλ.— **τὸν μὲν** = ἐν τούτοις αὐτόν.— **συλεύω** =
ἀφαιρῶ.— **μετόπισθε** = κατόπιν.— **πομπός**· κατηγορμ. = ὡς συνοδός
σου.— **Ἄργος**· τὸ Πελασγικὸν εἰς Θεσσαλίαν, τὴν χώραν τῶν Μυρ-
μιδόνων.— **ἐνδυκέως** = ἐπιμελῶς, μὲ προσοχήν.— **ὁμαρτέω** = πηγαίνω
μαζί, ἀκολουθῶ.— **ὄνοσάμενος**· ὄνομαι· Ω 241.

440 - 467: — **ἀναΐξας** = πηδήσας ἐπάνω.— **λάζετο** = ἐπιασε (λά-
ζομαι ἀρχ. τύπος τοῦ λαμβάνω).— **ἧϋς - ἥϊα - ἧϋ**· Γ 167.— **οἱ δὲ
φυλακτῆρες** = ἐνῷ οἱ φύλακες.— **νέον** = μόλις.— **τὸ δόρπον** = τὸ βρα-
δυνὸν φαγητόν.— **πονέομαι** = ἀσχοιοῦμαι.— **ἄφαρ** = εὐθύς κατόπιν.—
ᾧξε· οἶγω.— **ὁ ὀχεὺς** = ὁ σύρτης.— **ἐπ' ἀπήνης** = τὰ εὕρισκόμενα
ἐπὶ τῆς ἀπήνης.— **ποίησαν**· ὡς ὑπερσυντέλ. = εἶχον κάμει.— **κέρσαν-
τες**· κείρω = κουρεύω, κόβω.— **ἐρέφω** = θέτω ὀροφήν, στεγάζω.— **λα-
χνῆεις** = μαλλιαρός, πυκνός.— **λειμωνόθεν** = ἀπὸ τοὺς λειμῶνας.—
ἀμάω· Ω 165.— **ὁ σταυρός** = ὁ πάσσαλος.— **ἔχω** = κρατῶ, συγκρα-
τῶ.— **ὁ ἐπιβλής** = ὁ μάνδαλος, σύρτης (ὀχεύς, κληίς).— **ἐπιρρήσ-
σεσκον** = συνήθως ἔσुरαν· θαμ. τοῦ ἐπιρρήσω.— **ἦ τοι** = ἀληθῶς.—
σοι· συναπτ. πρὸς τὸ ὅπασεν· ὁπάζω· Ω 153.— **πάλιν εἶσομαι** = θὰ
ἐπανέλθω· μέλλ. τοῦ εἶμι.— **νεμεσσητόν** = ἀξιοκατάκριτον.— **ᾧδε** =
ὅπως ἔχω ἤδη κάμει.— **ἀγαπάζω** = χαιρετιζῶ, φέρομαι φιλικὰ (πα-
ράλλ. τύπος τοῦ ἀγαπάω).— **τύνῃ**· Ζ 262.— **ὑπὲρ πατρός** = ἐν ὀνό-
ματι τοῦ πατρὸς.— **λίσσομαι** = ἱκετεύω.— **σὺν ὀρίνης** = συγκινήσης.

β') Τὸ ῥ. θεάομαι εἰς ἰωνικ. τύπον **θηέομαι**. "Οθεν εὐκτ. β' προσ.
θηοῖο. — Τὸ ῥ. εἶμι εἰς μέσ. μέλλοντα χρόνον : **εἴσομαι**.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : εἴς, τύνῃ.*

— *Νὰ μεταφρασοῦν εἰς ἀττικὸν λόγον :*

1) **ἐοῦ ἐτάριοι φίλοιο.**

2) **ὄφρα κεν ἀφίκωμαι.**

3) **καὶ μιν ὑπὲρ πατρός καὶ τέκεος λίσσεο.**

γ') **ὅσσα ἐτύπη** : "Οταν ὁ Ἀχιλλεὺς ἐφόνευσε τὸν Ἑκτορα καὶ τὸν
ἐγύμνωσεν ἀπὸ τὰ ὅπλα του, ἔσπευσαν ὅλοι οἱ Ἀχαιοί, διὰ νὰ ἰδοῦν ἀπὸ
κοντὰ νεκρὸν τὸν ἀνδροφόνον ἥρωα, ἐκεῖνον ὅστις ἠπέιλησε νὰ ἐμπρήσῃ

τὰ πλοῖά των. Ὁ ποιητὴς διηγεῖται (X 369 - 375), ὅτι δὲν ἔμεινε κανεὶς ποὺ νὰ μὴ τὸν τρυπήσῃ μὲ τὴν αἰχμὴν του.— **εἴ ποτ'** ἔην γε : Ἡ ἔκφρασις αὕτῃ φανερώνει τὴν μεγάλην λύπην τοῦ Πριάμου διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ υἱοῦ του. Ὁ ἄριστος, ὁ μεγάλθυμος ὑπερασπιστὴς τοῦ Ἰλίου εἶναι πλέον μόνον ἀνάμνησις διὰ τὸν ἀπαρηγόρητον πατέρα.— **πύργους τε νεῶν καὶ τάφρον :** Ἐφ' ὅσον ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπεῖχε τῆς μάχης, οἱ Ἀχαιοί, διὰ νὰ εἶναι ἀσφαλεῖς ἀπὸ τὰς ἐφόδους τοῦ Ἑκτορος, περιέβαλον τὸ στρατόπεδον μὲ τάφρον καὶ τεῖχος, τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν ἀντέσχεν εἰς τὰς ἐπιθέσεις τῶν Τρώων.— **καὶ τέκεος :** Πρόκειται περὶ τοῦ Νεοπτολέμου, ὁ ὅποιος διεκρίνετο καὶ εἰς τὴν μάχην καὶ εἰς τὰς βουλάς, ὡς καὶ ὁ πατὴρ του. Μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰλίου αὐτὸς ὠδήγησε τοὺς Μυρμιδόνας ὀπίσω εἰς τὴν Ἑλλάδα.

468-551

α') 468 - 485 :— **μακρὸς** = ὑψηλός.— **ἐξ ἵππων ἄλτο χαμαῖζε**· E 111.— **αὔθι**· Γ 244.— **ἰθὺς οἴκου** = κατ' εὐθείαν εἰς τὴν κατοικίαν.— **ἵξεσκε** = ἐκάθητο συνήθως.— **ἀπάνευθε** = χωριστά.— **καθείατο** = ἦσαν καθισμένοι.— **ἄζος**· A 234.— **ποιῖπνυον** = ἦσαν ἀπησχολημένοι, κατεγίνοντο.— **ἔτι καὶ παρέκειτο** = ἀκόμη μάλιστα ἦτο πλησίον του.— **ἔλαθεν εἰσελθὼν** = ἀπαράτηρητος εἰσῆλθε.— **κύσε**· Z 474.— **πυκινὴ ἄτη** = μεγάλη συμφορά.— **ἄλλον δῆμον** = εἰς ξένην χώραν.— **ἀφνειός**· E 9.— **εἰσορόωντας**· ὑποκ. : τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ.

486 - 506 :— **ἐπιείκελος**· A 131.— **όλοός οὐδὸς γήρατος** = τὸ θλιβερόν κατώφλιον τοῦ γήρατος, τὸ ἔσχατον γῆρας.— **καὶ μὲν κείνον** = ὀρισμένως ἐκεῖνον.— **περιναίεται**— **περιναϊέοντες** = κατοικοῦντες γύρω.— **ἀμφὶ ἑόντες**· πλεονασμ. εἰς τὸ περιναίεται.— **τείρω**· Z 255.— ἡ **ἄρῃ** = τὸ κακόν.— **λοιγός**· A 67.— **ἐπὶ τ'** ἔλπεται = καὶ ἐπὶ πλέον ἐλπίζει.— **ἤματα πάντα** = ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν.— **ἀπὸ ἰόντα** = ἐρχόμενον ὀπίσω.— **αὐτάρ**· ἑναντ.— στ. 493 - 494 ὡς Ω 255 - 256.— **ἴος - ἴα - ἴον**· Z 422.— ἡ **νηδὺς** = ἡ κοιλία.— **τῶν πολλῶν** = πολλῶν ἐκ τούτων.— **οἶος** = μοναδικός, ἐξαιρετικός.— **εἴρυτο ἄστν καὶ αὐτοῦς** = ἔσφαξε τὴν πόλιν καὶ τοὺς πολίτας.— **πρώην** = πρὸ ὀλίγου.— **ἔτλην**· τλήναι = ὑπομένειν.— **ἄνδρὸς παιδοφόνου** . . **ὀρέγεσθαι**· ἡ σειρὰ τῶν λέξε. : ὀρέγεσθαι στόμα ποτὶ χεῖρα ἀνδρὸς παιδοφόνου.— **ὀρέγομαι** = τείνω, φέρω πρὸς.

507 - 517 :—ὕπο ὥρσε = ἐξήγειρεν ἀπὸ τὸ βάθος τῆς ψυχῆς του.—
 ἡμερον γόοιο = ἐπιθυμίαν νὰ κλαύσῃ.—πατρός· γεν. αἰτίας.—ἦκα =
 ἥσυχα, μαλακά.—ἀδινά = ἀφθόνως, πολὺ.—ἐλυσθείς· ἐλόμαι =
 στρέφομαι, σωριάζομαι.—στοναχὴ ὀρώρει=ὕψωνετο, ἀντηχοῦσεν ὁ
 στεναγμός.—πολιός = φαίος.

518 - 551 :—ᾱ = ἄχ.—δειλός = δυστυχής.—ἦ δὴ = πράγματι
 λοιπόν.—ἄνσχεο· ἀνέχομαι.—ἐμπης = ἐν τούτοις.—ἐάσομεν κατα-
 κεῖσθαι = ἄς ἀφήσωμεν νὰ ἡσυχάσουν.—ἄχυνμαι = θλίβομαι.—οὐ
 τις πρῆξις πέλεται = δὲν γίνεται τίποτε, δὲν βγαίνει τίποτε.—ὥς
 ἐπεκλώσαντο = ἔτσι προώρισαν οἱ θεοί· ἐνν. μὲ τὸ νῆμα τῶν Μοιρῶν.
 —αὐτοὶ δὲ = ἐνῶ αὐτοί.—ἀκηδέες = χωρὶς βάσανα.—δοιοί· Γ 236.
 —τὸ οὐδας = ἔδαφος, πάτωμα. Συνεκδ. = ὁ οἶκος, τὸ παλάτι.—ἐάων
 = ἀγαθῶν.—κύρομαί τιινι = συναντῶ κάτι, μοῦ τυχαίνει κάτι.—τῶν
 λυγρῶν = ἀπ' αὐτὰ τὰ δεινὰ, ἀπὸ τὰ δεινὰ ποὺ περιέχονται εἰς τὸν
 δεύτερον πῖθον.—λωβητός = στιγματισμένος.—ἐθηκεν· τίθησι γνῶμ.
 ἄορ.—ἡ βούβρωστις = ἡ ἀθλιότης.—φροῖτῶ = περιπλανῶμαι.—θε-
 οῖσι = εἰς τὰ μάτια τῶν θεῶν.—τετιμένους· τίομαι, τίω = τιμῶ.—
 ἐκ γενετῆς = ἀπὸ τὸν καιρὸν ποὺ ἐγεννήθη.—ἐκέκαστο· καίνομαι =
 ὑπερβάλλω, ὑπερτερῶ.—ἀλλ' ἐπὶ καὶ τῷ... : ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : ἀλλὰ
 θεὸς θῆκε κακὸν καὶ ἐπὶ τῷ.—γονὴ παίδων = πολλὰ παιδιὰ.—κρεί-
 οντες = οἱ ὅποιοι θὰ ἐβασίλευον.—παναώριος = μέλλων νὰ ἀπο-
 θάνῃ ἐντελῶς πρόωρα, ὀλιγόζωος.—κομίζω = περιποιῶμαι.—ἡμαι =
 εὐρίσκομαι.—κῆδω = προξενῶ θλίψεις.—ὄσσον· ὅσον ἔδαφος, ὅσους
 λαούς.—ἄνω = πρὸς βορρᾶν.—ἔδος = ἡ ἔδρα.—ἐντὸς ἐέργει = περι-
 κλείει.—τῶν = τῶν κατοικούντων εἰς τὰς χώρας ταύτας.—πῆμα =
 συμφορά.—ἄνσχεο = κάμε ὑπομονήν.—ἀλίσστον = ἀδιαλείπτως·
 ἐπίρρ. (α+λιάζομαι = παρεκκλίνω).—ἀκαχήμενος· ἀκαχίζω, ἀκά-
 χημαι = πικραίνομαι.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : καθείατο, κτεί-
 νας, τετάρπετο, ἄνσχεο.

γ') τοὺς δ' ἔλαθεν εἰσελθὼν : Μόνον κατὰ ὑπερφυσικὸν τρόπον ὁ
 Πρίαμος ἠδύνατο νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀχιλλέως ἀπαρατή-
 ρητος ἀπὸ τοὺς ἄλλους, διότι βεβαίως ἡ σκηνὴ ἦτο ἐν μόνον δωματίον.—

γυναῖκες : Αἱ γυναῖκες αὐταὶ δὲν ἦσαν παλλακίδες αἰχμάλωτοι, ἀλλὰ κόραι βασιλέων καὶ ἡγεμόνων. Οἱ υἱοὶ τῶν ἐθεωροῦντο βασιλόπαιδες, ὅπως καὶ οἱ υἱοὶ τῆς Ἑκάβης. Εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Πριάμου ἴσχυον τὰ ἔθιμα τῶν μοναρχῶν τῆς Ἀνατολῆς.—**δοιοὶ γὰρ πίθοι :** Ὁ μῦθος αὐτὸς παριστᾷ τὸν μέγιστον τῶν θεῶν ἄδικον καὶ ἀνόητον. Θεωρεῖ ἐξ ἄλλου τὸν ἄνθρωπον ἐντελῶς ἀνεύθυνον διὰ τὰς πράξεις του.—**Μάκαρος ἔδος :** Κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ Μάκαρ ἦτο υἱὸς τοῦ Ἴλου καὶ ἐξορισθεὶς ἀπὸ τὴν Τρῳάδα δι' ἀδελφοκτονίαν ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Λέσβον.

552 - 620

α') 552 - 570 : —**ἀκηδῆς** = ἀπεριποίητος, ἄταφος (στερ.α + κῆδος = φροντίς). — **ἀπόναιο**· ἀπονίναμαι = χαίρομαι, ἀπολαμβάνω κάτι.—**ὑπόδρα**· Α 148.—**νοέω** = ἔχω κατὰ νοῦν.—**ἄλιος** = θαλάσσιος (ἄλς)· **ἄλιος γέρων** λέγεται ὁ Νηρεύς.— **καὶ δέ**· καὶ δὴ = καὶ μάλιστα.— **σέ γινώσκω** (τὸ σέ ἀντικμ. τοῦ γινώσκω κατὰ πρόληψιν) = καταλαβαίνω ὅτι καὶ σύ...— **ἡβῶν** = νέος καὶ δυνατός.— **φυλακούς**· φύλακας.— **ὀχῆα**· Ω 446.— **μετοχλίσσειε**· μετοχλίζω = μετακινῶ.— **ἀλίτωμα**· μέσ. ἄορ. β' τοῦ ἀλιταίνω = ἀμαρτάνω.

571 - 595 : —**οἶκοιο**· ἐξ οἴκου, ἦτοι ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς σκηνῆς του.— **καλήτωρ** = ὁ καλὸν τὸν λαὸν εἰς ἀγοράν.— **δίφρος**· Ζ 354.— **εὖσωτρος ἀπήνη** = ἔχουσα ὠραῖα τὰ σῶτρα, ἦτοι τὰς περιφερείας τῶν τροχῶν, συνών. τοῦ ἐθκυκλος.—**ἥρεον**· αἰρῶ. Ὁ παρατ. δηλώνει τὸ πληθὸς τῶν δώρων, τὰ ὅποια συνεχῶς ἐβγαζαν ἀπὸ τὴν ἄμαξαν.— **φάρεα**· Ω 231.— **εὐννητος** = καμωμένος μετ' ὠραῖον νῆμα, πολυτελής.— **πυκάσας** = σκεπάσας, τυλίξας (πύκα = σφικτά).— **ἐκκαλέσας** = καλέσας ἐκ τοῦ θαλάμου.— **μὴ οὐκ ἐρύσαιτο** = μήπως δὲν συγκρατήσῃ.— **λεχέων** = ἐπάνω εἰς στρῶμα.— **σὺν ἥειραν** = ἐβοήθησαν νὰ τὸν σηκώσῃ καὶ νὰ τὸν τοποθετήσῃ.— **σκυδμαινέμεν**· σκυδμαίνω = εἶμαι θυμωμένος.— **εἰν Ἀῖδος** = μέσα εἰς τὸ παλάτι τοῦ Ἀῖδος, δηλ. τοῦ Ἄδου.— **οὐκ ἀεικέα** = πλούσια. Σχῆμα λιτότητος.— **ἀποδάσσομαι**· ἀποδατέομαι = ξεχωρίζω μερίδιον.

596 - 620 : — **κλισμός**· Ι 200.— **τοίχου τοῦ ἐτέρου**· Ι 219.— καὶ γὰρ = ἄλλως τε καὶ ἡ...— **τῇ περ**· ἡ δοτ. κτητ.— **ἀπὸ βιοῖο** = μετ

τὴν βολὴν τοῦ τόξου του· ὁ βίος A 49.— **χωόμενος**· A 46.— **ιοχέαι-
ρα**· E 53.— **ισάσκετο** = συχνὰ συνέκρινε τὸν ἑαυτὸν τῆς (ἴσος).— **φῆ
δοῖα**... ἐπεξήγ. τοῦ **ισάσκετο**.— **τεκέειν**· ὑποκμ. τὴν **Λητώ**.— **ἡ
δ'** αὐτὴ = ἐνῶ αὐτὴ ἡ **ἰδία**.— **ἐννῆμαρ**· A 53.— **κάμε** = ἀπέκαμην,
ἐξηντλήθη.— **οιοπόλος** = ἐρημικὸς (οἶος+πέλος).— **εὐνῇ** = ὁ τόπος
ὅπου διατρίβει τις, τὸ λημέρι.— **πέσσει κήδεα** = χωνεῖ θλίψεις,
καταπίνει τοὺς καημοὺς τῆς.— **μέδομαι** = σκέπτομαι.

β') *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: καὶ δὲ εἶσαν, πύθαι, ἤιε, ποτί.*

— *Νὰ μετατραποῦν εἰς ἄττικὸν λόγον:*

1) *ἄμα ἡοῖ φαινομένηφιν.*

2) *ὄθι φασὶ θεάων ἔμμεναι εὐνάς νυμφάων.*

γ') **ὑπόδρα ἰδών**: Κατὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἐκδηλώνεται πάλιν ὁ ὀργίλος χαρακτὴρ τοῦ Ἀχιλλέως. Δὲν θέλει νὰ ἀκούσῃ περισσοτέρους λόγους διὰ τὴν λύσιν τοῦ Ἑκτορος, οἱ ὅποιοι θὰ τὸν ἡρέθιζον καὶ θὰ τοῦ ὑπενθύμιζον τὸν φόνον τοῦ Πατρόκλου. Ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἐπαινετὸς ὁ ἥρωας, ὅτι ἀναγνωρίζων τὴν σφοδρότητα τοῦ πάθους του, προλαμβάνει τὸ κακόν.— **αὐτὸς Ἀχιλλεὺς λεχέων ἐπέθηκε**: Ἐπανορθῶν ὁ Ἀχιλλεὺς τὴν ἀγρίαν σκληρότητα, τὴν ὁποίαν ἔδειξε πρὸς τὸν Ἑκτορα, ἀπονέμει εἰς τὸν νεκρὸν τὴν τελευταίαν αὐτὴν τιμὴν.— **Νιόβη**: Κατὰ τὴν ποιητικὴν παράδοσιν ἡ Νιόβη ἦτο κόρη τοῦ Ταντάλου, βασιλέως τῆς Λυδίας, καὶ σύζυγος τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν Ἀμφίονος. Ὁ μῦθος τῆς Νιόβης, ὅπως περίπου ἱστορεῖται ἐδῶ, ἀνεφέρετο ἀπὸ μεταγενεστέρους ποιητὰς, ἡ διὰ νὰ ἐξάρῃ τὸ ἠθικὸν διδάγμα, ὅτι ἡ μεγαλαυχία τιμωρεῖται, ἡ διὰ νὰ παραστήσῃ τὴν δεινότεραν θλίψιν, τὴν ὁποίαν δύναται νὰ ὑποστῇ ἓνας θνητός.— **ἐν Σιπύλῳ**: Σίπυλον εἶναι προέκτασις τοῦ Τρωάου, ὁ ὁποῖος εἶναι ὄρος τῆς Λυδίας.— **Ἀχελώιον**: Ἀχελῆς ἡ Ἀχελῶς ὠνομάζετο ποταμός, ὅστις ἐπήγαγεν ἀπὸ τὸ Σίπυλον καὶ ἐχύνετο εἰς τὸν Σμυρναϊκὸν κόλπον.— **λίθος περ εὐῶσα**: Ἐνας βράχος τοῦ Σιπύλου φαίνεται ἀπὸ ὠρισμένον σημεῖον ὡς μορφή γυναικὸς δακρυρροούσης. Διὰ τοῦτο ἡ τοπικὴ παράδοσις ἔλεγεν, ὅτι αὐτὴ ἡ μορφή ἦτο ἡ Νιόβη, ἡ ὁποία, καὶ ἀφοῦ ἀπελιθώθη, ἐξηκολούθει νὰ θρηνῇ διὰ τὸν θάνατον τῶν τέκνων τῆς.

α') 621 - 642 : — **ἄργυρος** = λευκός (ῥίζ. ἀργυ-, arguo = φω-
τίζω). — **ἔδερον**· **δέρω** = γδέρνω. — **ἄμφεπον**· **ἀμφέπω** καὶ **ἀμφιέπω**
= ἐτοιμάζω. — στ. 623 ὡς I 210. — **περιφραδέως** = μὲ προσοχήν. —
ἐρύσαντο· **ἐρύω** = ἀποσύρω, τραβῶ. — στ. 625 - 626 ὡς I 216 - 217. —
στ. 627 - 628 ὡς I 221 - 222. — **ὄσσοι** = πόσον μεγαλόσωμοι. — **οἶος**
= πόσον ὠραίος. — **ἄντα** = κατὰ πρόσωπον, ὅταν τὸν ἐκοίταζε κατὰ
πρόσωπον. — **ὄψιν ἀγαθὴν** = τὴν εὐγενικὴν μορφήν. — **λέξον** = βάλε με
νὰ πλάγιασώ· ῥ. **λέχω**. — **ὑπὸ ὕπνω** (συναπτ. πρὸς τὸ **τερπόμεθα** μὲ
σημ. δοτ. ὄργ.) = μὲ ὕπνον ἢ κατὰ κυριολ. = κάτω ἀπὸ ὕπνον, διότι
ὁ ὕπνος σὺν νὰ σκεπάζῃ τὸν κοιμώμενον. — **μύσαν**· Ω 420. — **κῆδεια**
πέσσω· Ω 617. — ὁ **χόρτος** = ὁ περίβολος. — **πασάμην**· **πατέομαι** =
τρώγω, γεύομαι. — ἡ **λαυκανίη** = ὁ λαιμός, ὁ φάρυγξ. — **λαυκανίης**
καθέηκα = ἔρριπα κάτω εἰς τὸν λαιμόν μου, ἤπια.

643 - 658: — τὰ **δέμνια** = ἐλαφρὰ κινητὴ κλίνη. — **ὑπ' αἰθούσῃ**
= ὑπὸ τὸ πρόπυλον, ὑπὸ τὴν στέγην τοῦ προπύλου. — τὰ **ρήγεα** =
σκεπάσματα κλίνης χρωματιστὰ (ῥέζω = βάφω). — **ἔσασθαι**· ὥστε
ἔσασθαι = διὰ νὰ σκεπασθῇ· **ἐννυμι** (ῥίζ. ἐσ-, **ἐσνυμι**, **ἐσθής**). — τὸ
δάος = ὁ πυρός, ἡ δάξ. — **ἐγκονέουσαι**· **ἐγκονέω** = κάμνω κάτω γρή-
γορα καὶ πρόθυμα (ρίζ. κον-, **διάκονος**). — **ἐπικερτομέω** = πειράζω,
ἀστειεύομαι. — **λέξο** = πλάγιασε, προστακτ. μέσου ἄορ. τοῦ **λέχω**. —
βουληφόρος· Α 144. — **βουλεύω βουλὰς** = παρακάθηναι εἰς συμ-
βούλιον, συσκέπτομαι. — **ἡ θέμις ἐστὶ** = ὅπως γίνεται κατὰ τὸν θε-
σμόν. — στ. 653 ὡς Ω 366. — **ἀνάβλησις** = ἀναβολή, ἀργοπορία. —
ποσσημαρ = ἐπὶ πόσας ἡμέρας. — **μέμονα** = ἐπιθυμῶ. — **κτερεῖζω** =
ἀπονέμω τὰς τελευταίας τιμὰς εἰς νεκρὸν (**κτέρεα**). — **τέως** = κατὰ
τὸ διάστημα τοῦτο, εἰς αὐτὸ τὸ μεταξύ. — **μένω** = νὰ μένω εἰς τὴν
σκηνὴν μου, νὰ ἀπέχω τῆς μάχης.

659 - 676: — **τάφρον** = ἐνταφιασμόν. — **μοί**· συναπτ. πρὸς τὸ **κεχα-
ρισμένα**. — **κεχαρισμένα θεῖης**· ἀντὶ **χαρίζοιο** = θὰ μοῦ ἔκαμνες χάριν. —
ἔέλμεθα = **εἴλομαι**· Ε 203. — ἡ **ὕλη** = τὰ ξύλα. — **ἄξέμεν**· ὥστε **ἄξει**. —
δαινῦτο· εὐκτ. τοῦ **δαίνυμαι** = παρακάθηναι εἰς δεῖπνον. — **μή
πως δεῖσειε** = διὰ νὰ μὴ ἔχῃ κανένα φόβον. — **πυκινὰ φρεσί...**
Ω 282.

β) Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : *σῆς, ἐνθέμεναι, στόρεσαν, λύσιος, ἄξέμεν.*

γ') *δέμνια θέμεναι ὑπ' αἰθούσῃ* : Εἰς τὸ μέρος τοῦτο τοῦ οἴκου ἐστρώνετο συνήθως ἡ κλίνη διὰ τοὺς ξένους. Λαμβανομένου ὑπ' ὄψει ὅτι ἡ αἴθουσα εἶναι στοὰ μόνον ἐστεγασμένη, ὁ ξένος ἐκοιμᾶτο σχεδὸν εἰς τὸ ὑπαιθρον. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ οἰκοδεσπότης διατάσσει « *χλαῖνας ἐνθέμεναι οὐλας καθύπερθε*ν ἔσασθαι ». — *ἐννήμαρ γοόοιμεν αὐτόν* : Τὸ διάστημα τοῦτο τοῦ πένθους φαίνεται ὑπερβολικόν. Ἴσως κατ' ἀνατολικὴν συνήθειαν παρετείνετο τόσον πολὺ ὁ θρήνος, ἢ, καὶ πιθανώτερον, μὲ τὴν πρόφασιν τῆς κηδείας ζητεῖ ὁ Πρίαμος νὰ ἐξασφαλίσῃ ὀλίγων ἡμερῶν ἡσυχίαν διὰ τοὺς κατοίκους τοῦ Ἰλίου. — *σχῆσω πόλεμον* : Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀφοῦ ἐφόνευσε τὸν Ἑκτορα καὶ ἔσωσε τοὺς Ἀχαιοὺς, ἔχει ἀπόλυτον ἐξουσίαν εἰς τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου. Διὰ τοῦτο χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψει του ἄλλους ἀρχηγοὺς ὑπόσχεται εἰς τὸν Πρίαμον ἀνακωχὴν ὀλίγων ἡμερῶν.

— Ποῖα συναισθήματα μᾶς προκαλεῖ ὁ ποιητής, ὅταν περιγράφῃ τὸν σιωπηλὸν θαυμασμόν τοῦ Πριάμου καὶ τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς ἀλλήλους ;

— Εἰς ποῖον σημεῖον ἐκδηλώνεται περισσότερον ἡ συμπάθεια τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς τὸν Πρίαμον ;

677 - 804

α') 677 - 691 : — *ἵπποκορυστής* = ὁ τακτοποιῶν πρὸς μάχην τὰ ἄρματα, πολεμιστὴς (*ἵππος + κορύσσω* = ὀπλιζῶ). — *ἐριούνιος* · Ω 360. — *ἔμαρπτε* · *μάρπω* · E 65. — *ὀρμαίνοντα* · *ορμαίνω* = διαλογίζομαι. Ἡ μτχ. αἰτιολ. — *ἐκπέμφει* = ὁδηγήσῃ ἔξω. — *ἱερός* = ἰσχυρός, ῥωμαλέος. — *πυλαωρός* = φρουρός τῶν πυλῶν. — *οἶον ἔθ'* *εὔδεις* = ἔτσι ποὺ κοιμᾶσαι ἀκόμα. — *εἶασε* = ἐφείσθη. — *τοὶ λελειμμένοι* = ὅσοι ἔχουν μείνει. — *αἶ κε γνῶῃ σε* = ἂν μάθῃ τὴν ἐδῶ παρουσίαν σου. — *ρίμφα* · Z 511.

692 - 706 : — *εὐρρεῖος* · Z 508. — *δινῆεις* = ποὺ κάμνει δίνας, ὀρμητικός. — *κροκόπεπλος* = ἔχουσα πέπλον χρώματος κρόκου, χρυσίζουσα (*κρόκος* = τὸ φυτὸν ζαφορά). — *ἐκίδνατο* = ἐσκορπίζετο · *κίδνα*

μαι παράλλ. τύπος τοῦ σκεδάννυμαι.— ἔλων· ἐάλω, ἐλαύνω.— ἀστυ-
βοώτων· ὡς ἐν Ω 577 καλήτορα.— κώκυσε· Ω 200.— γέγωνε=
ἐφώναξε δυνατά.— ὕψεσθε ἰόντες = ἐλᾶτε νὰ ἰδῇτε.— χαίρετε· ἐχαί-
ρετε· παρὰ.

707 - 717 :— ἀάσχετον = ἀσυγκράτητον (στερ. α + ἄ(ν)σχετος, ἀνασχεῖν).— ξύμβληντο· θὰ νοηθῇ ὡς ἀντικμ. Πριάμφ.— τίλλομαι = ἀποσπῶ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου.— πρόπαν = ὁλόκληρον.— Ἔκτο-
ρα· συναπτ. πρὸς τὸ ὁδύροντο.— εἴξατε = κάμετε τόπον.— οὐρεῦσι·
οὐρῆες· Α 50.— ἄσεσθε· ἄω = χορταίνω.

718 - 745 :— τρητὸς = τρυπητὸς (τείρω).— παρὰ εἶσαν = ἔφε-
ραν κοντὰ εἰς τὸν νεκρόν.— αἰιδός· ἐνταῦθα εἰδικὸς εἰς θρηνώδη ἄσμα-
τα.— ἐξάρχους θρήνων = διὰ νὰ ἀρχίσουν τὸν θρήνον.— οἱ τε στο-
νόεσαν αἰοιδῆν· θὰ νοηθῇ τὸ ῥῆμα μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄδειν καὶ ἡ ὅλη
φράσις θὰ ἐξηγηθῇ : καὶ οἱ ὅποιοι θὰ ἐψάλλον τὸ πολυστένακτο τρα-
γοῦδι.— ἐπὶ στενάχοντο = συνώδευον μὲ στεναγμὸν τὸ θρηνητικὸν
ἄσμα.— τῆσι = μεταξὺ αὐτῶν.— αἰών = τὸ διάστημα τοῦ βίου, ἡ
ζωή.— δυσάμμορος δυστυχῆς = (δυσ+ἄμμορος, ἄσμορος).— πέρσε-
ται· ὁ μέσ. μέλλ. ἀντὶ τοῦ παθητικοῦ περθήσεται.— ἐπίσκοπος· κατηγ.
εἰς τὸ ὑποκμ. τοῦ ὁλωλας = ἐχάθης σὺ ὁ προστάτης.— ῥύσκει· ἐρύσκον·
θαμιστ. τύπ. τοῦ ῥύομαι.— ἔχες = ὑπερήσπιζες.— κεδνός = σεβαστός.
— ἀεικῆς = ἀνάρμοστος, ἐξευτελιστικός.— ἀθλεύων = ἐργαζόμενος ὡς
δοῦλος.— πρὸ ἀνακτος = χάριν ἐνὸς κυρίου.— ᾧ δήπου = τοῦ ὁ-
ποίου πολὺ πιθανόν...— ἐν παλάμῃσιν· ὡς ἀπλῇ δοτικ. ὄργαν.—
ὁδάξ = μὲ τὰ δόντια.— ἄσπετος = ἀνέκφραστος, ἀπέραντος (α+σπ,
ρίζης τοῦ εἰπεῖν).— οὐδας· Ω 527.— ἐν δαῖ = ἐν τῇ μάχῃ (τοτ.
δοτ. ὀνόμ. συγγεν. πρὸς τὸ δῆμιος = καταστρεπτικός).— ἀρητὸς = κα-
τρηαμένος, φοβερός (ἀρή, ἀράομαι).

746 - 759 :— ἀδινὸς γόος = θρήνος μὲ πολλὰ δάκρυα.— πέρνασκε·
θαμιστ. τοῦ πέρνημι = πωλῶ.— ἀμιχθαλόεις = ὁμιχλώδης.— ψυχῇ =
ζωή.— ταναηκῆς = κοφτερός (ταναός+ἄκος, ἀκή).— πολλὰ = πολ-
λάκις.— ῥυστάζεσκεν = ἔσυρε κάθε τόσον, θαμιστ. (ῥυστάζω, ἐρύω).
ἐρσήεις· Ω 419.— ἀγανὸς = εὐμενής, φιλόφρων.— ἀγανὰ βέλη = βέ-
λη πού δίδουν ἀνώδυνον θάνατον.

760 - 776 :—**ἀλίσστον** = ἀδιάλειπτον (ἀ+λιάζομαι= ἀπομακρύνομαι).—**δαήρ**· Γ 180.—**ὥς ὤφελλον ὀλέσθαι**· Γ 173, Z 345.—**ἀσύφρηλος**= προσβλητικός.—**ἐνίπτω**= ἐπιπλήττω.—στ. **769** ὥς Z 378.—**ἐκυρὸς - ἡ**· Γ 172.—**παραιφάμενος**· *παράφημι*= συμβουλεύω.—**ἀγανοφροσύνη**= καλωσύνη, μαλακοὶ τρόποι.—**ἄχυνυμένη κῆρ**= κατάρκαρα λυπημένη.—**πεφρίκασί με**= αἰσθάνονται φρίκην δι' ἐμέ.—**δῆμος**= τὸ πλῆθος, ὁ λαός.

777 - 787 :—**ἄξετε**· ὁ μέλλ. ἀντὶ προστακτ.—**πυκινὸν λόχον**= καμμίαν δολερὰν ἐνέδραν.—**πημανέειν**· *πημαίνω*= βλάπτω, προξενῶ κακόν.—**ἀγίνεον**· *αἰνέω*= φέρω· παράλλ. τύπος τοῦ ἄγω.—**ἄσπετον**· Ω 738.—**φρασιμβροτος**= ἡ φέρουσα τὸ φῶς εἰς τοὺς θνητούς.—**θρασύς**= τολμηρός, γενναῖος.—**ἐν πυρῇ ὑπάτη**= ἐπάνω - ἐπάνω εἰς τὰ ξύλα τῆς πυρᾶς.

788 - 804 :—**ῥῆμος**= ὅταν.—**ῥιγένη**= πρῶνι (ῥῆι = πρῶι + ῥίζ.γεν.)· ἐπίθ. τῆς ῥοῦς.—**ῥοδοδάκτυλος**= ἔχουσα ῥόδινα δάκτυλα, ἐπίθ. τῆς ῥοῦς.—**τῆμος**· (τὸ δεικτ. τοῦ ῥῆμος) = τότε.—**ῥηγετο**· ἀγείρομαι.—**ἐπέσχε** (τόπον) = κατέσχε, ἐξετάθη.—**λέγομαι**= περιμαζεύω.—**μύρομαι**· Z 373.—**κατείβομαι**= χύνομαι κάτω.—**ἡ κάπετος**= τάφος, λάκκος.—**ὁ λᾶας**= ὁ λίθος.—**σημα χέω**· Z 419.—**εἶατο**= ἐτοποθέτησαν (ῥ. ῥῆμαι).—**πάλιν κίον**= ἐπέστρεψαν· ἐνν. εἰς τὴν πόλιν.—**ἐρικυδής**= μεγαλοπρεπής.—**ἀμφιέπω**= φροντίζω, ἐτοιμάζω.—**τάφος**· Ω 660.

β') Σχηματισμὸς τοῦ ἀορ. β' τοῦ *γινώσκω* κατὰ τὰ βαρύτερα : **γνώη - γνώωσι**.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **σεῖο, τοι, λελειμμένοι, ἱξον, πτόλει, ἀγάγωμι, ῥηγετο**.

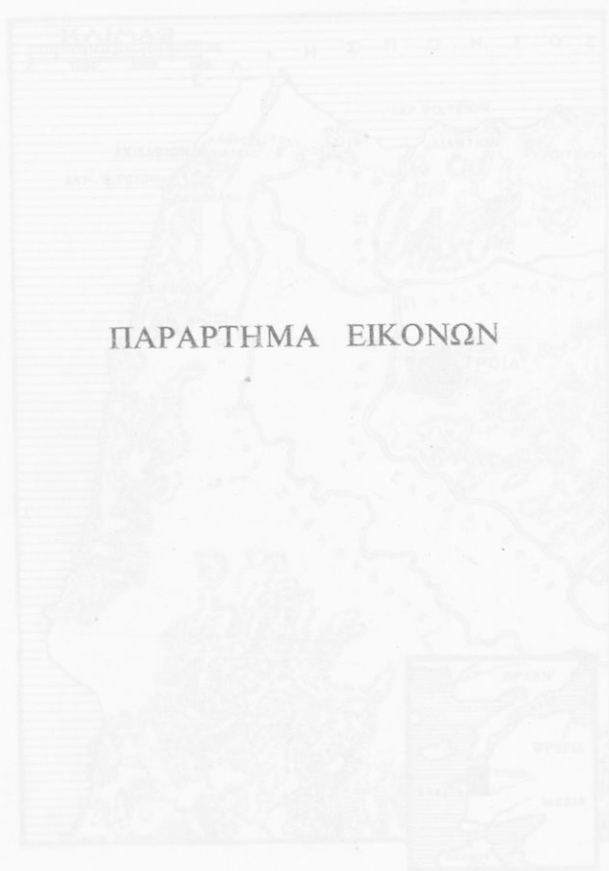
γ') ὅτε δὴ πόρον ἱξον : Μετὰ τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ ὁ Πρίαμος δὲν εἶχε πλέον νὰ φοβηθῇ τίποτε. Καὶ κατὰ τὴν μετάβασίν του εἰς τὸν Ἀχιλλέα ἀκριβῶς εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον, ὅπου ἤρχιζεν ὁ κίνδυνος, ἐμφανίσθη ὁ Ἑρμῆς.—**Κασσάνδρη** : "Ὅπως καὶ ὁ Ἑλένος, εἶχε καὶ ἡ Κασσάνδρα προφητικὴν δύναμιν. Ἐθαύμαζετο καὶ διὰ τὴν ἔξοχον καλλονὴν της καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀγαμέμνων μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰλίου τὴν

ἔφερεν ὡς αἰχμάλωτον εἰς τὴν Ἑλλάδα.— σὺ δ' αὖ, τέκος... τὸ προαίσθημα τοῦτο τῆς Ἀνδρομάχης διὰ τὸν μικρὸν Ἀστυάνακτα ἐπηλήθευσεν ἀκριβῶς κατὰ τὰς διηγήσεις τῶν μεταγενεστέρων ποιητῶν.— **κατεστόρεσαν πυκνοῖσιν λάεσσι** : Μετὰ τὴν τοποθέτησιν τῆς νεκρικῆς θήκης εἰς τὸν λάκκον καὶ τὴν ἰσοπέδωσιν τοῦ ἐδάφους ἐτοποθετεῖτο μία σειρά ἀπὸ λίθους. Ἐπ' αὐτῆς κατόπιν ἐχύνετο χῶμα, διὰ νὰ σχηματισθῇ ὁ τύμβος.

— Πῶς παρουσιάζουν τὸν Ἕκτορα οἱ θρῆνοι ἐκάστης τῶν συγγενῶν του ;

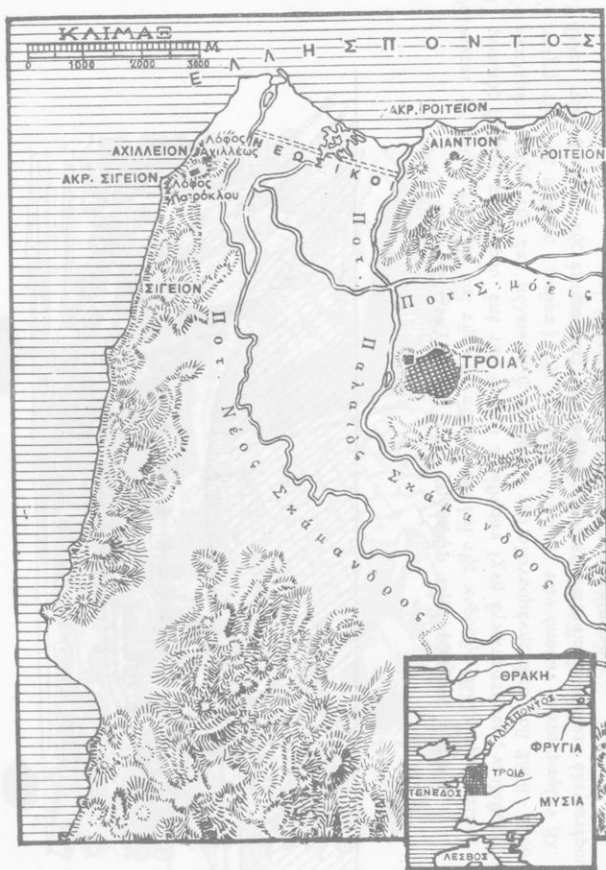
— Νὰ ἐξαρθῇ ἡ μεγαλοπρεπὴς ἀπλότης, μὲ τὴν ὁποίαν τελειώνει τὸ ἔπος τῆς Ἰλιάδος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

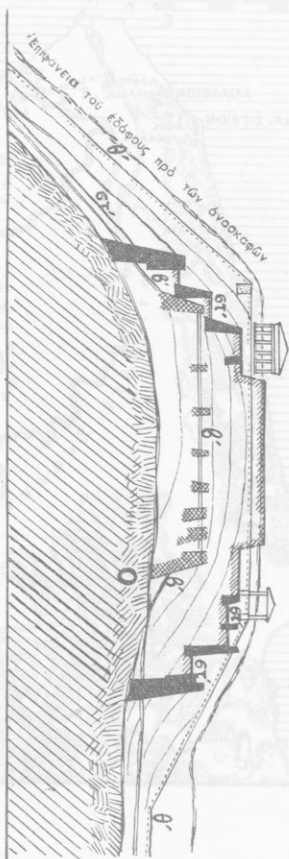

Εικ. 1. Χάρτης της αρχαίας Τρωάδας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

Είχ. 1. Χάρτης της αρχαίας Τρωάδος.

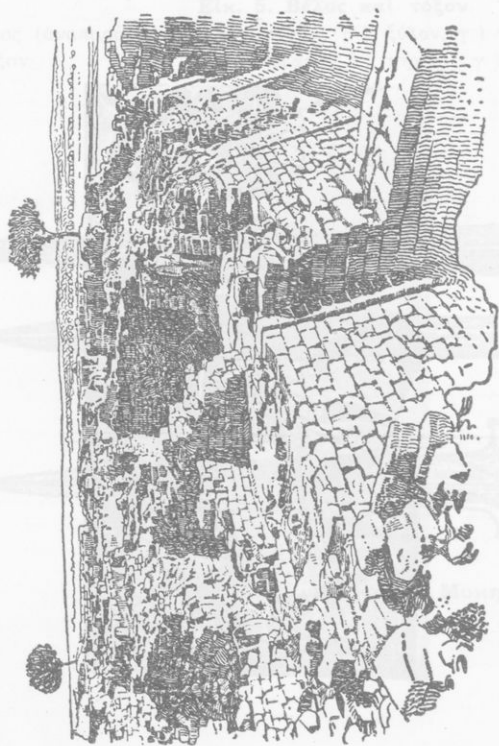
Εἰκ. 2. Διάγραμμα τοῦ γηλόφου τῆς ἀρχαίας Τροίας.

ο. Φαίνονται τὰ τείχη τῆς 2ας καὶ τῆς 3ης πόλεως καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς Ἑλλάγγορομένης νὰς τῆς 3ης πόλεως.
 ι. Ὁ φυσικὸς βράχος τοῦ λόφου, ἐπὶ τοῦ ὁποῦ εἰρέθησαν ἵλην ἐγκαταστάσεως νεολιθικῆς ἐποχῆς.

κ. Τὰ κεκλιμένα τείχη τῆς 2ας πόλεως (ἡμίμαρα), χρονολογούμενης ἀπὸ τοῦ 2500 - 2000 π.Χ.

λ. Τὰ τείχη τῆς 3ης πόλεως (μαῦρα) τῆς ἀμνηστῆς Τροίας, τῶν ὁποίων φωτογραφίαν βλ. εἰς τὴν εἰκόνα 3.

μ. Αἱ ἄλλαι πόλεις μετὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ εδάφους πρὸ τῶν ἀνασκαφῶν εἶναι ὀλιγωτέρου ἐνδιαφέροντος καὶ ἐξακαθίσθησαν κατὰ τὰς ἀνασκαφάς.

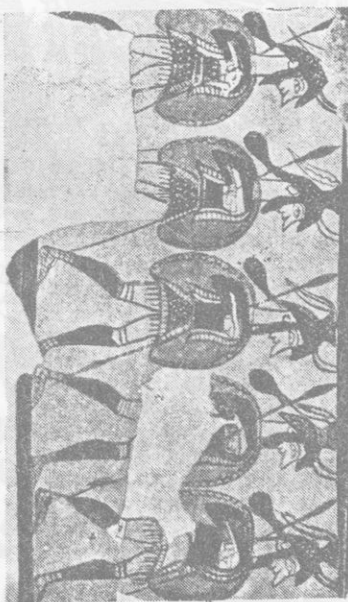

Εἰκ. 3. Τὰ τεῖχη τῆς ὀμηρικῆς Τροίας.

(Κτισθέντα περὶ τὸ 1500 π.Χ.)

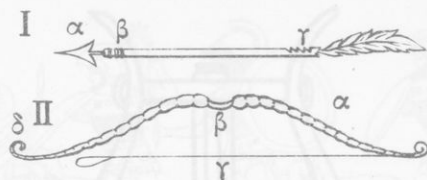
Πρὸς τὰ δεξιὰ ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν τευχῶν ἐξωγλωμμένων πρὸς τὸ κατώτερον μέρος, χάριν στερεότητος. Πρὸς τὰ ἀριστερὰ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς πόλεως.

Τὰ τεῖχη ταῦτα ἐπὶ δέκα ἔτη ἐπροστάτευον τὸ ἱερὸν πολιέθρον τῆς Τροίας.

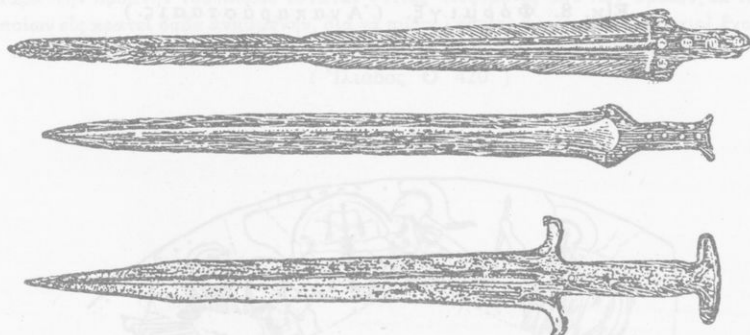
Εικ. 4. Πολεμιστάι Ἀχαιοί.
(Ἐκ πηλίνου ἀγγείου Μυκηναίων.)

Φέροντες πήληκα (κόρυν) με λόφον καὶ φάλοις ἐξέχοντες ὡς κέρατα. Προ-
φυλάσσονται με βραχὺν θώρακα, κάτωθι τοῦ ὀπίου φαίνεται ὁ χιτῶν. Κρα-
τὸν μικρὰν ἀσπίδα καὶ φοροῦν κνημίδας.

Είκ. 5. Βέλος και τόξον.

- I. Βέλος (ἀναπαράστασις) α) αἰχμή, β) ξύλον, γ) γλυφίδες καὶ πτερόν.
 II. Τόξον » α) κέρατα, β) πῆχυς, γ) νευρά, δ) κορώνη.

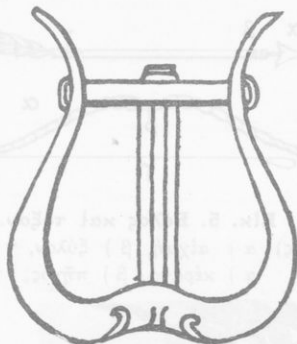

Είκ. 6. Ὀρειχάλκινα ξίφη ἐκ Μυκηναίων.

Είκ. 7. Αἰχμαὶ δοράτων.

Αὗται ἦσαν δύο εἰδῶν : ἢ εἶχον ὀπήν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐτίθετο τὸ ξύλον, ἢ ἐκαρφώ-
 νοντο ἐπὶ τοῦ ξύλου.

Εἰκ. 8. Φόρμιγξ. (Ἀναπαράστασις.)

Εἰκ. 9. Μονομαχία Διομήδους καὶ Αἰνείου.

(Ἀγγειογραφία).

Ὁ Διομήδης ἐπιπίπτει κατὰ τοῦ γονατισμένου Αἰνείου, ὁ ὁποῖος ἔχει πληγῶθῃ εἰς τὸ ὑπογάστριον. Ἀλλ' ἡ Ἀφροδίτῃ μετὰ τὰς δύο χεῖράς της ἀρπάζει τοὺς βραχίονας τοῦ υἱοῦ τῆς Αἰνείου μετὰ τὴν πρόθεσιν νὰ τὸν σώσῃ. Ὅπισθεν τοῦ Διομήδους ἴσταται ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ ὁποία παρακολουθεῖ ἡρέμως τὸ γεγονός.

(Ἰλιάδος Ε 309 - 317.)

Εἰκ. 10. Μάχη παρὰ τὰς ναῦς.

(Ἑξ ἀγγείου .)

Παρὰ τὴν πρύμνην τοῦ πλοίου ἵσταται ὁ Αἴας πιεζόμενος ὑπὸ τῶν Τρώων, ἐκ τῶν ὁποίων εἷς κρατεῖ δῆδα ἀνημμένην, διὰ νὰ πυρπολήσῃ τὸ πλοῖον. Δύο Ἀχαιοὶ ἔχουν ἀνατραπῇ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἷς ἀμύνεται κατὰ τῶν ἐχθρῶν.

(Ἰλιάδος Ο 420 .)

Εἰκ. 11. Μονομαχία Ἀχιλλέως καὶ Ἑκτορος.

(Ἑξ ἀγγείου .)

Ἡ Ἀθηνᾶ ἐξωθεῖ τὸν Ἀχιλλέα, ἐνῶ ὁ προστάτης τοῦ Ἑκτορος Ἀπόλλων ἐγκαταλείπει αὐτόν. (Ἰλιάδος Χ .)

Εικ. 10. Μάχη παρά τῷ ναυέ.
(Ρ. 5 ἀγγέλων)

Πολλοὶ τῶν παλαιῶν τοῦ πρώτου αἰῶνος ἐπὶ τῶν Τροίαν, ἐν τῇ
πόλει αὐτῇ καὶ τῇ γύρω αὐτῇ ἐκτελέσαντες τὰς ἀρχαίας ἐκείνας
ἀντιμαχίας ἐπὶ τῇ πόλει, ἐν τῇ πόλει ἐκτελέσαντες τὰς ἀρχαίας
(Πλάτων Ο 420)

Ἡ δὲ ἀρχαία ἀντιμαχία ἐκτελέσαντες τὰς ἀρχαίας ἐκείνας
ἀντιμαχίας ἐπὶ τῇ πόλει, ἐν τῇ πόλει ἐκτελέσαντες τὰς ἀρχαίας
(Πλάτων Ο 420)

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελ.
1. Είσαγωγή	7
2. Κείμενον και περιλήψεις	15
3. Γνωσται ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας γραμματικαὶ διαφοραὶ παρ' Ὁμήρῳ. . .	89
4. Ἑρμηνευτικαὶ σημειώσεις	97
5. Παράρτημα εἰκόνων	189

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουσι τὸ κάτωθι βιβλιοσῆμον εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἀντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον. Ὁ διαθέτων, πωλὼν ἢ χρησιμοποιοῦν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἑφ. Κυβ. 1946, Α' 108).

ΕΚΔΟΣΙΣ Θ', 1962 (VII) - ΑΝΤΙΤΥΠΑ 20.000 - ΣΥΜΒΑΣΙΣ 1089/18-4-62

Ἐκτύπωσις-Βιβλιοδεσία «ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ, ΓΙΑΝΝΕΛΗΣ-ΝΙΚΟΛΗΜΟΣ» Α.Ε.

1570/

